

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI



30 TOKAT *Yıl*

ICAFR'22
9th International Congress On Accounting And Finance Research

**9. ULUSLARARASI
MUHASEBE VE FİNANS
ARAŞTIRMALARI
KONGRESİ**

29 Eylül - 1 Ekim 2022

icافر2022.gop.edu.tr

icافر2022@gop.edu.tr

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi
Taşçıiftlik Yerleşkesi – TOKAT



SAKARYA MUFAM

TOHAT ÖZAL

KGK

M

M

YAKIN DOĞU

GHD



TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ - ICAFR'22

9th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE
RESEARCH

9. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

29 Eylül – 1 Ekim 2022 - TOKAT

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Mihriban COŞKUN ARSLAN
Dr. Öğr. Üyesi Metehan KÜÇÜKER
Dr. Öğr. Üyesi Gizem VERGİLİ
Dr. Öğr. Üyesi Ceyda AKTAN
Öğr. Gör. İdil ÖZKAN

SUNUŞ

2013 yılında temelleri atılan kongre, 2015 yılında uluslararası kongre statüsüne taşınarak “Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi – ICAFR” olarak her yıl düzenlenmektedir. Kongre; muhasebe ve finans alanında çalışan akademisyenlerin, araştırmacıların, meslek mensuplarının ve paydaşların bir araya gelmesine olanak sağlamaktadır. Muhasebe ve finans alanında yapılan araştırma sonuçlarının tartışılması ve deneyimlerin paylaşılması açısından alana katkı sunan kongre güncel gelişmelerin ve yeni trendlerin takip edilmesi noktasında da önem arz etmektedir.

“9. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi – ICAFR'22” Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü tarafından, Alimler ve Şairler Şehri Tokat'ta, 29 Eylül – 1 Ekim 2022 tarihleri arasında “15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi”nde gerçekleştirilmiştir. Kongrede iki gün boyunca; teknolojik gelişmelerin, eğilimlerin ve Covid-19 pandemisinin muhasebe ve finans araştırmalarına yansımalarının yanı sıra disiplinler arası veya yeni trendlere ait araştırma sonuçlarının tartışıldığı ve deneyimlerin paylaşıldığı bildiriler sunulmuştur.

Kongrenin devralındığı andan itibaren her konuda destek olan ve üniversitenin tüm birimlerinin düzenleme kurulu ile koordineli çalışmasına olanak sağlayan rektörümüz sayın Prof. Dr. Bünyamin ŞAHİN'e, kongremizin faaliyetlerinin yürütülmesi ve uygulanması noktasında desteklerini esirgemeyen sayın belediye başkanımız Avukat Eyüp Eroğlu'na ve sayın valimiz Numan Hatipoğlu'na kongre düzenleme kurulu adına çok teşekkür ederim. Elbette; danışma kurulumuza, yürütme kurulumuza, bilim kurulumuza, bildiri gönderen katılımcılarımıza, öğrencilerimize ve tabi ki düzenleme kurulunda yer alan hocalarımıza, arkadaşlarımıza ve idari personelimize de çok teşekkür ederim.

Kongrenin, başta Muhasebe ve Finans camiasına, meslek mensuplarına, tüm paydaşlarımıza, Üniversitemizin ve Tokat'ın tanıtımına yararlı olması dileğiyle...

Doç. Dr. Mihriban COŞKUN ARSLAN
Kongre Dönem Başkanı

KURULLAR

ONUR KURULU

NUMAN HATİPOĞLU (TOKAT VALİSİ)
AV. EYÜP EROĞLU (TOKAT BELEDİYE BAŞKANI)
PROF. DR. BÜNYAMİN ŞAHİN (TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ)
DR. HASAN ÖZÇELİK (KGK BAŞKANI)
PROF. DR. FADİL HOCA (ULUSLARARASI VİZYON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ)
PROF. DR. HAMZA AL (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ)
PROF. DR. HASAN USLU (NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ)
PROF. DR. İSMAİL HAKKI ÖZÖLÇER (ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ)
PROF. DR. RECEP BENTLİ (MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ)

KOORDİNATÖR

PROF. DR. AHMET VECDİ CAN (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)

DANIŞMA KURULU

PROF. DR. AHMET VECDİ CAN (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ERCAN BAYAZITLI (ANKARA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. GANİTE KURT (ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
GÜVENÇE HİZMETLERİ DERNEĞİ YÖN. KUR. BŞK.)
PROF. DR. HALUK BENGÜ (NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. M. BAŞARAN ÖZTÜRK (NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. NURAN CÖMERT (MARMARA ÜNİVERSİTESİ- MÖDAV YÖN. KUR. BŞK.)
PROF. DR. SELAHATTİN KARABINAR (İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SÜLEYMAN SERDAR KARACA (MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ÜMİT GÜCENME GENÇOĞLU (ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ- MUFAD YÖN. KUR. BŞK.)
DOÇ. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR (TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ)
DR. BATUĞHAN KARAER (FİNANS DERNEĞİ YÖN. KUR. BŞK.)

DÜZENLEME KURULU – TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

KONGRE DÖNEM BAŞKANI: DOÇ.DR. MİHRİBAN COŞKUN ARSLAN

İŞLETME BÖLÜM BAŞKANI: PROF. DR. KUBİLAY ÖZYER

PROF. DR. SEMA POLATCI

DOÇ. DR. OKTAY ÖZKAN

DOÇ. DR. TUĞBA KILIÇER

DOÇ. DR. ELİF BOYRAZ

DOÇ. DR. EMRE ASLAN

DOÇ. DR. YÜCEL EROL

DOÇ. DR. MUSA SAİD DÖVEN

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA GÜL

DR. ÖĞR. ÜYESİ ATILA KARKACIER

DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT YILDIRIM

DR. ÖĞR. ÜYESİ ADEM TÜZEMEN

DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU ÖZTÜRK KÖSE

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET SERHAT ANAÇ

ARŞ. GÖR. DR. EMRAH DELİCE

ARŞ.GÖR. EDA PAÇ ÇELİK

ARŞ. GÖR. TUGAY ÜLKÜ

YÜRÜTME KURULU

DOÇ. DR. AVNİ ÖNDER HANEDAR (*SAKARYA ÜNİVERSİTESİ*)

DOÇ. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR (*TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ*)

DR. ÖĞR. ÜYESİ CEYDA AKTAN (*TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ*)

DR. ÖĞR. ÜYESİ GİZEM VERGİLİ (*BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ*)

DR. ÖĞR. ÜYESİ METEHAN KÜÇÜKER (*MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ*)

DR. ÖĞR. ÜYESİ NİZAMETTİN BAŞARAN (*NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ*)

DR. ÖĞR. ÜYESİ NURCAN KOSTAK (*SAKARYA ÜNİVERSİTESİ*)

ÖĞR. GÖR. İDİL ÖZKAN (*ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ*)

ARŞ. GÖR. İSMAİL HAKKI ÜNAL (*İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ*)

ARŞ. GÖR. ELİF KARAKAŞ (*NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ*)

BİLİM UZMANI HİLAL KÜÇÜKER

BİLİM KURULU

PROF. DR. ABDULMECİT NUREDİN (*INTERNATIONAL VISION UNIVERSITY*)

PROF. DR. ADALET HAZAR (*BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. AGİM MAMUTI (*MOTHER TERESA UNIVERSITY*)

PROF. DR. AHMET VECDİ CAN (*SAKARYA ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. ALİ ALAGÖZ (*SELÇUK ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. ALİ CEYLAN (*İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. ANTONELLA RUSSO (*PARTHENOPE UNIVERSITY OF NAPLES*)

PROF. DR. ASS SHEMSEDİN VEHAPE (*KOSOVA AAB ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. BATUHAN GÜVEMLİ (*TRAKYA ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. BHARAT SARATH (*RUTGERS, THE STATE UNIVERSITY OF NEW JERSEY*)

PROF. DR. BEYHAN MARŞAP (*ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. DURMUŞ ACAR (*BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ*)

PROF. DR. DUYGU ANIL KESKİN (İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. EMİNE EBRU AKSOY (ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ENGİN DİNÇ (KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ERCAN BAYAZITLI (ANKARA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. FATİH COŞKUN ERTAŞ (ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. FİKRET ÇANKAYA (KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. GANİTE KURT (ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. GÜLER ARAS (YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. GÜLFEN TUNA (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. HAKAN TUNAHAN (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. HALUK BENGÜ (NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. HASAN SALIU (KOSOVA AAB ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. HAYRETTİN USUL (İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. HÜSEYİN AKTAŞ (MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. HÜSEYİN DALĞAR (BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. İBRAHİM AKSU (İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. İDRİS VARICI (ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. İLHAN KÜÇÜKKAPLAN (PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. JIM HASLAM (SHEFFIELD UNIVERSITY)
PROF. DR. KADİR GÜRDAL (ANKARA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. KAMİL BÜYÜKMİRZA (ATILIM ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. KIYMET TUNCA ÇALİYURT (TRAKYA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. LUCIA LIMA RODRIGUES (UNIVERSITY OF MINHO)
PROF. DR. ASS LULZIM Tafa (KOSOVA AAB ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. MEHMET BAHA KARAN (HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. MUTLU BAŞARAN ÖZTÜRK (NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. MEHMET ÖZBİRECİKLİ (MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. MEHMET YÜCE (ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. METİN ÇOŞKUN (ANADOLU ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. METİN KAMİL ERCAN (ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. METİN SABAN (BARTIN ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. MIEKE JANS (UNIVERSITEIT HASSELT)
PROF. DR. MUSTAFA MIYNAT (CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. NALAN AKDOĞAN (BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. NECDET ŞENSOY (TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI)
PROF. DR. NURAN CÖMERT (MARMARA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ONUR GÖZBAŞI (NUH NACI YAZGAN ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ORHAN ÇELİK (ANKARA ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ÖMER İSKENDER OĞLU (NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ÖMER LALİK (İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. PEDRO JOSÉ ARRIFANO TADEU (INSTITUTO POLITÉCNICO DA GUARDA)
PROF. DR. PITABAS MOHANTY (XAVIER SCHOOL OF MANAGEMENT)
PROF. DR. RAİF PARLAKKAYA (NECETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. REŞAT KARCIOĞLU (ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SAİME ÖNCE (ANADOLU ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SELAHATTİN KARABINAR (İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SEMRA KARACAER (HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SEVAL KARDEŞ SELİMOĞLU (ANADOLU ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SEYHAN ÇİL KOÇYİĞİT (ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SUPRITI MISHRA (INTER. MANAGEMENT INSTITUTE BHUBANESWAR)

- PROF. DR. SHAIPI BYTYQI (KOSOVA AAB ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ŞENOL BABUŞÇU (BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SÜLEYMAN SERDAR KARACA (MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SÜLEYMAN UYAR (ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. SÜLEYMAN YÜKÇÜ (DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ŞAKİR SAKARYA (BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. TURHAN KORKMAZ (MERSİN ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ÜMİT GÜCENME GENÇOĞLU (ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ÜMMÜHAN ASLAN (BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. VASFİ HAFTACI (KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. YASEMİN ERSOY (ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. YILDIZ ÖZERHAN (ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. YUNUS CERAN (SELÇUK ÜNİVERSİTESİ)
PROF. DR. ZEYNEP TÜRK (OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. ALİ ALTUĞ BİÇER (İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. ALİ KESTANE (KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. AVNİ ÖNDER HANENDAR (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. CAN ÖZTÜRK (ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. DUYGU CELAYİR (İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. ERKAN ÖZTÜRK (KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. ERSİN KORKMAZ (ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. EŞREF SAVAŞ BAŞÇI (HİTİT ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. EYYÜP ENSARİ ŞAHİN (HİTİT ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. FATMA TEMELLİ (AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR (TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ)
DOÇ. DR. FEYYAZ ZEREN (YALOVA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. FIRAT ALTINKAYNAK (ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. FİLİZ KONUK (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. FİLİZ YÜKSEL (KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. GENÇAY KARAKAYA (İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. HAKAN VARGÜN (KARABÜK ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. HÜSEYİN TEMİZ (SAMSUN ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. LETİFE ÖZDEMİR (AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. M. FATİH BAYRAMOĞLU (ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. MARTA MACIAS (UNIVERSIDAD CARLOS III DE MADRID)
DOÇ. DR. MEHMET EMİN KARABAYIR (KAFKAS ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. MEHMET GÜNER (ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. METİN SARIASLAN (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. MİHRİBAN COŞKUN ARSLAN (TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. N.SERAP VURUR (AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. NALAN KAZAZ (KOSOVA AAB ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. NERMİN AKYEL (SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. NEVRAN KARACA (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. OKTAY ÖZKAN (TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. RECEP YILMAZ (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. SERDAR ÖGEL (AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. SERHAN GÜRKAN (KARABÜK ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. SİNAN ESEN (SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. ŞUAYYİP DOĞUŞ DEMİRCİ (İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ)
DOÇ. DR. ŞULE YILDIZ (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ)

DOÇ. DR. TOLGA ORAL (*İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ*)
DOÇ. DR. YAŞAR KÖSE (*TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ ADNAN GÜZEL (*TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ ATILA KARKACIER (*TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYDIN BAĞDAT (*SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ CEYDA AKTAN (*TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ DURSUN KELEŞ (*İĞDIR ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ EŞREF KULOĞLU (*BAYBURT ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKAN ALIUSTA (*SİNOP ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM APAK (*AKSARAY ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ GİZEM VERGİLİ (*BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ METEHAN KÜÇÜKER (*MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA KOÇ (*SAKARYA ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ NİZAMETTİN BAŞARAN (*NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ NURCAN KOSTAK (*SAKARYA ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ TOLGA ALA (*ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ TUBA TOKSÖZ (*KOÇ ÜNİVERSİTESİ*)
DR. ÖĞR. ÜYESİ YUSUF IŞIK (*HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ*)
A. NURHODJA NAZIRHODJA (*AZERBAJCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ*)
MOHAMMAD HUDAIB (*UNIVERSITY OF GLASGOW*)

ICAFR'22

9th International Congress On Accounting And Finance Research

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ - ICAFR'22

9th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE RESEARCH

9. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

29 Eylül – 1 Ekim 2022 - TOKAT

KONGRE PROGRAMI



ICAFR'22 KONGRE PROGRAMI

9. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ
9th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE RESEARCH

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
15 TEMMUZ KONGRE VE KÜLTÜR MERKEZİ
29 EYLÜL – 1 EKİM 2022

29 EYLÜL 2022 PERŞEMBE (1. GÜN)

08:30 – 09:30

Kongre Kayıtları

09:45 – 10:00

İstiklal Marşı ve Açılış

10:00 – 11:00

Protokol Konuşmaları

Doç. Dr. Mihriban COŞKUN ARSLAN – Kongre Dönem Başkanı

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN – Kongre Koordinatörü

Prof. Dr. Bünyamin ŞAHİN – Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Av. Eyüp EROĞLU – Tokat Belediye Başkanı

Dr. Hasan Özçelik – KGK Başkanı

Numan HATİPOĞLU – Tokat Valisi

11:00 – 11:15

TOGÜ JAZZ Konseri

Piyano: Prof. Dr. M. Serkan UMUZDAŞ

Basgitar: Doç. Dr. Tolga KARACA

Trompet: Dr. Öğr. Üyesi Hamza ÜSTÜN

Solist: Melodi AKAR

Bateri: Tarık Serter SÜSOY

11:15 – 11:30 Kahve Arası

11:30 – 12:30 Açılış Paneli

“MUHASEBE VE FİNANS AÇISINDAN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK”

Moderatör: Prof. Dr. Nuran CÖMERT

MÖDAV Başkanı

“Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Güvence Denetimi”

Murat YÜNLÜ – KGK Başkan Yardımcısı

“Muhasebe ve Finans Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Akreditasyon”

Doç. Dr. Adem AKBIYIK – Sakarya Üniversitesi

12:30 – 13:30 Öğle Yemeği

I. OTURUM: 13:30 – 14:45**SEBASTAPOLİS SALONU****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nuran CÖMERT****Bildiri Başlığı / Yazarlar****Paranın Fonksiyonları ve Türleri Arasındaki İlişkiye Teorik Bir Yaklaşım***SMMM, Dursun Ali YAZ**YMM, Arzu AKTAŞ**SMMM, Gülgün ÖZTÜRK***Yeni Nesil Finansman Kaynağı: Tokenlaştırma***Prof. Dr. Ümmühan ASLAN**Arş. Gör. Enes ÖZCAN***Kitle Fonlama: Dünü, Bugünü ve Yarını***Dr. Öğr. Üyesi Gizem VERGİLİ***Fintek Kavramı ve İslami Fintekler***Doç. Dr. Recep ÇAKAR***HIDIRLIK SALONU****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ercan BAYAZITLI****Bildiri Başlığı / Yazarlar****Türkiye’de Şirketleşmenin 2015-2021 Yılları Arası Değişim Analizi***Dr. Öğr. Üyesi Hakan ALIUSTA***Borçka Baraj Gölü Kültür Balıkçılığının Bölgeye Sosyo Ekonomik Etkileri***Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ARDIÇ**Öğr. Gör. Gültekin KEÇECİ***19. Yüzyıl Osmanlı Devleti Tereke Muhasebesi Uygulamaları: 7749 Numaralı Malatya Şer’iyye Sicili***Tereke Kayıtları Üzerine Bir İnceleme**Dr. Öğr. Üyesi Metehan KÜÇÜKER**Cemal GEÇKİL***BALLICA SALONU****Oturum Başkanı: Murat YÜNLÜ****Bildiri Başlığı / Yazarlar****Covid-19 Döneminde Sürdürülebilirlik: Risk ve Sermaye Maliyeti Üzerindeki Etkisi***Arş. Gör. Yasin ŞEKER**Doç. Dr. Hüseyin TEMİZ**Doç. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR***Sürdürülebilirlik Muhasebesi Konusunda Yapılan Makalelerin Bibliyometrik Analizi***Prof. Dr. Seyhan ÇİL KOÇYIĞIT**Doç. Dr. Fatma TEMELLİ**Doç. Dr. Tuba DERYA BASKAN*

YAĞIBASAN SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Metin Kamil ERCAN

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Kredi Temerrüt Takası (CDS) Ve Borsa İstanbul Likit Banka Endeksi (XLBNK) Arasındaki İlişkilerin Araştırılması

Dr. Öğr. Üyesi Eşref KULOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Ceyda AKTAN

ALGO/HFT İşlemlerinin Borsa İstanbul'un Yükseliş ve Düşüş Dönemlerinde Likidite ve Volatilité'ye Etkisi

Arş. Gör. Mehmet Sinan ÇELİK

Raket Etkisinin Geçerliliği: Türkiye Örneği

Öğr. Gör. Emre YİĞİT

Doç. Dr. Türker ŞİMŞEK

DANIŞMENTLİLER SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet ÖZKİRAZ

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Diğer Disiplinlerde Lisans Düzeyinde İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Tevhit KAHRAMAN

Dr. Öğr. Üyesi Tolga ALA

Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin İşletme Bölümlerindeki Muhasebe Derslerinin Yeterliliği: Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı Perspektifinden Bir İnceleme

Dr. Öğr. Üyesi Alper Tunga ALKAN

Türkiye'de Kamu Mali Sisteminde Kamu-Devlet Muhasebesi Mevzuat İlişkisi ve Kamu Muhasebe Eğitimlerinde Mevzuatın Önemi

Prof. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI

Merdan YILDIRIM

Dr. Ash KAYA

14:45 – 15:00 Kahve Arası

II. OTURUM: 15:00 – 16:00

SEBASTAPOLİS SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yıldız ÖZERHAN

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Taraflar ve Tarafsızlar Açısından Bir Savaşın Maliyet Fayda Analizi: Rusya, Ukrayna ve Türkiye Örneği

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

Doç. Dr. Emre KAPLANOĞLU

Kalite Maliyetleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler Dair Bir Değerlendirme

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ARDIÇ

Öğr. Gör. Gültekin KEÇECİ

Muhasebe Eğitiminde Yeşil Muhasebenin Rolü: Kilis 7 Aralık Üniversitesi İİBF Uygulaması

Doç. Dr. Ali KESTANE

Nurgül ÇELİK

HIDIRLIK SALONU**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ali Rıza Zafer SAYAR****Bildiri Başlığı / Yazarlar****The Effect Of Inflation On The Financial Ratios Of Companies Operating In The Ise Manufacturing Sector: A Time Series Analysis**

Haticetül Kübra MUT

Dr. Öğr. Üyesi Zülküf ÇEVİK

Determinants Of Stock Market Development In Turkey: Empirical Evidence From Linear And Nonlinear ARDL Approaches

Soz AFANDI,

Doç. Dr. Oktay ÖZKAN

Türkiye’de Borsa Endeksi İle Petrol Fiyatları Ve Döviz Kuru Arasındaki İlişki: Fourier Analizi

Doç. Dr. Türker ŞİMŞEK

Öğr. Gör. Emre YİĞİT

BALLICA SALONU**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ****Bildiri Başlığı / Yazarlar****Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları, Portföy Yatırımları ve Dolar Kuru İle BİST 100 Endeksi Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir İnceleme: Türkiye Örneği**

Yeter AYDIN

Dr. Öğr. Üyesi Barış AKSOY

Yatırım Proje Değerlendirme: Güneş Enerjisi Santrali (GES)Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Gizem VERGİLİ

Aliye Gülşah URGANCI

Bireylerin Demografik ve Yatırımcı Profillerine Göre Finansal Kapasitelerinin Analizi

Dr. Öğr. Gör. Salih AYDIN

Öğr. Gör. Mehmet Serkan ÇALI

YAĞIBASAN SALONU**Oturum Başkanı: Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA****Bildiri Başlığı / Yazarlar****Finansal Gelişmişlik ve Hane Halkı Enerji Tüketimi: Ampirik Bir Uygulama**

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KOÇ

Enerji Tüketimi Karbondioksit Emisyonu ve Seçili BİST Endeksleri Arasındaki İlişki
Dr. Serpil SUMER

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Sürdürülebilir Gelişmişlik Endeksi İle Finansal Gelişmişlik ve Küreselleşme İlişkisi
Arş. Gör. Seren AYDINGÜLÜ SAKALSIZ
Dr. Öğr. Üyesi Meltem KILIÇ

DANIŞMENTLİLER SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Haluk DUMAN

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Kripto Para Talebini Etkileyen Faktörlerin LBWA Tekniğiyle Değerlendirilmesi
Dr. Öğr. Üyesi Arif ÇİLEK

Kripto Paraların Birlikte Hareketlerinin Veri Madenciliği İle İncelenmesi
Arş. Gör. Dr. Binali Selman EREN
Arş. Gör. Erhan ERGİN

Makine Öğrenmesi Aracılığı İle Kripto Varlıkların Fiyat Tahmini: Uzun-Kısa Süreli Bellek Ağı Analizi
Doç. Dr. Eyyüp Ensari ŞAHİN
İbrahim EKE

17:00 – 19:00 – Sosyal Program

Tokat Olgunlaşma Enstitüsü – Mevlevihane - Tokat Saat Kulesi
Yüksek Kahve - Latifoğlu Konağı

19:30 – 21:00 Akşam Yemeği

21:00 – 23:00 – Akşam Gezintisi (*Hıdırlık Köprüsü, Kanal TOKAT*)

30 EYLÜL 2022 CUMA (2. GÜN)

III. OTURUM: 09:00 – 10:15

SEBASTAPOLİS SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet DEMİR

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Covid-19 Pandemisi Çerçevesinde BİST’te Yer Alan Tekstil Firmalarının Çalışma Sermayesi Unsurlarının Finansal Analizi

Öğr. Gör. Sefa ONUT

Öğr. Gör. Derya ÖZGÜLER

Özge BOZKULAK

İhracat Yapan Firmalar 2008 Mali Krizinden Mi Yoksa Covid-19 Pandemi Krizinden Mi Daha Çok Etkilendi?

Öğr. Gör. Dr. Meltem GÜL

Öğr. Gör. Dr. Tuncer YILMAZ

Covid-19 Sürecinde Muhasebe Öğrencilerinin Eğitim Şekilleri Ve Öğrenme Stillerine Göre Memnuniyetlerinin İncelenmesi

Dr. Mehmet Ali DURMUŞ

Covid 19 Pandemi Döneminde Turizm Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemi İle Analizi

Dr. Öğr. Üyesi Ergin TEMEL

HIDIRLIK SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Selahattin KARABINAR

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Adli Muhasebe: Uygulama Alanları ve Kapsamına Giren Suçlar

Arş. Gör. Ömer KÖSE

Öğr. Gör. Dr. Hatice ÇİÇEKAY

Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK

Örnek Olaylarla Adli Muhasebenin Öneminin Açıklanması

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN

Arş. Gör. Savaş Mücteba HARPUTLU

Bağımsız Denetim Şirketlerinin Çok Kriterli Karar Verme Tekniklerinden CRITIC ve COPRAS Yöntemleriyle Sıralanması

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GÜNER

Dr. Öğr. Üyesi Turgut KARABULUT

Doç. Dr. Ersin KORKMAZ

Muhasebe Bilgi Kalitesinde Bağımsız Denetim Bilincinin Etkisi: Nitel Bir Araştırma

Dr. Öğr. Üyesi Nurettin KOCA

BALLICA SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Bulanık Mantık Temelinde Kar Tahminlemesi: Bir İşletme Uygulaması

Öğr. Gör. Dr. Reşid ÇİĞDEM

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ÇİDEM

Bulanık Mantık Yaklaşımının Muhasebe Çalışmalarında Kullanılmasının Bibliyografik Analizi

Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU

Arş. Gör. Kübra ÇELİK

ABD İçecek İmalatı Endüstrisinde Maliyet Yapışkanlığının Test Edilmesi

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN

Prof. Dr. Haluk BENGÜ

Öğr. Gör. Dr. Can FİDANCAN

HAZMAT İşletmelerinin Kalite Maliyetleri Açısından İncelenmesi

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

Dr. Öğr. Üyesi Özlem KOÇAKOĞLU

YAĞIBASAN SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kubilay ÖZYER

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Bilim Haritalama Tekniklerine Göre Covid-19 Konulu Muhasebe Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi

Doç. Dr. Büşra TOSUNOĞLU

Doç. Dr. Selim CENGİZ

Kadın Muhasebe Meslek Mensuplarının Cam Tavan Algılarına Yönelik Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Profili

Doç. Dr. Fatma TEMELLİ

Doç. Dr. Ali KESTANE

Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Çalışmalara Yönelik Akademik İlginin Bilimsel Haritalama Yöntemi İle İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Dursun KELEŞ

DANIŞMENTLİLER SALONU

Oturum Başkanı: Rafet DİLMEN

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Makroekonomik Faktörlerin Ticari Bankaların Finansal Riskleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Prof. Dr. Bekir ELMAS

Arş. Gör. Ashhan YETİM

BİST Sınai Endeks İle Belirli Makroekonomik Değişkenler Arasındaki Kısa ve Uzun Dönemli İlişki

Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA

Mustafa ÇEVİK

Öğr. Gör. Necati ALTEMUR

Uluslararası Finansal Endeksler İle BİST 100 Endeksi Arasındaki Oynaklık Yayılımı: DECO-GARCH Modeli

Dr. Öğr. Üyesi Selim GÜNGÖR

10:15 – 10:30 Kahve Arası

IV. OTURUM: 10:30 – 11:45

SEBASTAPOLİS SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Kamu İhale Kanunu Kapsamında İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmet Alımının Hakediş Hazırlama Süreci ve Hakediş Bedellerinin Muhasebeleştirilmesi: Örnek Bir Uygulama

Dr. Serkan DEMİRKAN

Barter Sistemi: Önemi, İşleyişi ve Muhasebeleştirilmesi Üzerine Genel Bir Bakış

Öğr. Gör. Dr. Hatice ÇİÇEKAY

Mehdi OKTAY

Öğr. Gör. Sefa ONUT

Dış Ticaret İşlemlerinin TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri Standardı Çerçevesinde Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi

Öğr. Gör. Tuba SARIKAYA KARA

Doç. Dr. Said Alpagut ŞENEL

Tarımsal Faaliyetlerde Devlet Teşviklerinin TMS 41 ve TMS 20 Kapsamında Muhasebeleştirilmesi: Şeker Pancarı Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Kezban ŞİMŞEK

Duygu GÜNEŞ

HIDIRLIK SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ümmühan ASLAN

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Metaverse Çağında Dijitalleşme ve Muhasebe İlişkisi Üzerine Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Hiper-Muhasebe

Prof. Dr. Murat AZALTUN

SMMM, İsmail TEKBAŞ

YMM, Arzu AKTAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Seda YAVUZHAN SÖYLEMEZ

SMMM, Ayşe ATASOY

Muhasebe ve Denetim Firmalarının Metaverse'de Yer Alması ve Dünya Uygulamalarından Örnekler

YMM, Dr. Hasan YALÇIN

Muhasebe Eğitiminde Metaverse ve Z Kuşağı Etkileri

Muhammed Veysel YILDIRIM

Doç. Dr. Mihriban COŞKUN ARSLAN

Metaverse ve Muhasebe: Sanal Ekonomide Yürütülen Faaliyetlerin Muhasebesi

Doç. Dr. Filiz YÜKSEL

BALLICA SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Necdet ŞENSOY

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Muhasebe Bilimiyle İlgili Konuların Gelişimi ve Değişimi: Seçilmiş Muhasebe Dergilerinde 2010-2021 Yılları Kapsamında Bir İçerik Analizi

Öğr. Gör. Derya ÖZGÜLER

Özge BOZKULAK

Sümeyye ÇİÇEKAY

Muhasebe Fenomenlerinin Teleolojik ve Deterministik Yapısı

Prof. Dr. Selahattin KARABINAR

Doç. Dr. Fırat ALTINKAYNAK

Dr. Öğr. Üyesi Metehan KÜÇÜKER

Sosyal Ağların Muhasebe Meslek Mensuplarınınca Mesleki Bilgi Paylaşımında Kullanılması Üzerine Bir Araştırma

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ÇİDEM

Öğr. Gör. Dr. Reşid ÇİĞDEM

YAĞIBASAN SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kamil BÜYÜKMİRZA

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Muhasebe Eğitiminde Yeni Arayışlar: Çevrimiçi Etkileşimli Etkinliklerin Kullanılabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğr. Üyesi Elçin DALKILIÇ

Arş. Gör. Çağrı KÖYLÜ

Yüzyüze Eğitim ve Uzaktan Eğitimde Muhasebe Derslerindeki Başarının Karşılaştırılması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Örneği

Doç. Dr. İsmail ELAĞÖZ

Muhasebe Eğitiminde Storytelling Uygulamaları

Öğr. Gör. Dr. Harun KISACIK

Doç. Dr. Recep ÇAKAR

BİST’te İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin Sürdürülebilirlik Raporlarının İçerik Analizi İle Değerlendirilmesi

Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK

Prof. Dr. Mehmet DEMİR

Arş. Gör. Ömer KÖSE

DANIŞMENTLİLER SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fikret ÇANKAYA

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Finans İle İlgili Ders Alan Öğrencilerin “Finans” Kavramıyla İlgili Bilişsel Yapılarının Kit İle Belirlenmesi

Prof. Dr. Turan ÖNDEŞ

Öğr. Gör. Mehmet Serkan ÇALI

Bireysel Yatırımcıların Yatırım Kararlarının Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde İncelenmesi: Finansal Okuryazarlığın Düzenleyici Rolü

Prof. Dr. Haluk DUMAN

Doç. Dr. Mehmet YÜCENURŞEN

Net Bugünkü Değer Yöntemi İle Değerlendirilen Bir Projenin Enflasyon Koşullarından Etkilenmesinin İncelenmesi

Yeter AYDIN

11:45 – 13:30 Öğle Yemeği

V. OTURUM: 13:30 – 14:45

SEBASTAPOLİS SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mutlu Başaran ÖZTÜRK

Bildiri Başlığı / Yazarlar

G7 (Gelişmiş 7) Ülkeleri Hisse Senedi Borsaları İle Bitcoin Fiyatı Arasındaki İlişkinin Analizi

Dr. Öğr. Üyesi İsmail TUNA

Doç. Dr. Murat AKKAYA

Bitcoin Volatilitésinin ARCH Modelleriyle Tahmini

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Orkun ORAL

Kripto Para Fiyatları İle BRICS Ülkelerinin Gayrı Safı Milli Hasılları Arasındaki Nedensellik İlişkinin İncelenmesi: Bitcoin Örneği

Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ

Görkem NERGİZ

HIDIRLIK SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa UÇAR

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Bankalarda Sermayenin Rolü, Belirleyicileri ve Sermaye Yapısının Yönetimi: Türkiye Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Adnan GÜZEL

Türk Katılım Bankalarında Sermaye Türünün Finansal Göstergelere Etkisi
Feyza EYCEYURT
Doç. Dr. Merve TUNCAY

Borsa İstanbul'da "Pazartesi Sendromu": Getiri, İşlem Hacmi ve Kamuyu Aydınlatma Platformu Bildirimleri Çerçevesinde Bir İnceleme
Öğr. Gör. Dr. Cihan YILMAZ

BALLICA SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sema POLATCI

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Türkiye'de Kurumsal Yönetimin Gelişimi: BİST Sınai Endeksinde Bir Araştırma (2015-2021)
Dr. Öğr. Üyesi Tolga ALA
Dr. Öğr. Üyesi Adem Ruhan SÖNMEZ

Kurumsal Yönetimin Entelektüel Sermayeye Etkisi: BİST Kurumsal Yönetimdeki Holding ve Yatırım Şirketleri Üzerine Bir Uygulama
Prof. Dr. Fehmi KARASİOĞLU
Öğr. Gör. Derya ÖZTEMİZ

Kurumsal Yönetim İlkelerinin Türkiye Tarım Kredi Kooperatiflerine Uygulanabilirliği
Seda KARABAŞ
Prof. Dr. Ali Rıza Zafer SAYAR

YAĞIBASAN SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

Bildiri Başlığı / Yazarlar

Z Kuşağının Muhasebe Eğitimine Bakış Açısı ve Muhasebe Eğitiminden Beklentisi Üzerine Bir Araştırma
Dr. Kadir GÖKOĞLAN
Dr. Nazan Güngör KARYAĞDI
Dr. Öğr. Üyesi Seval ELDEN ÜRGÜP

Muhasebe Eğitimi Veren Akademisyenlerin Öğrenci Becerilerine Yönelik Düşüncelerinin Belirlenmesi
Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU
Arş. Gör. Şerife KILIÇARSLAN

Muhasebe Eğitiminde Ulusal Akreditasyon: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği
Prof. Dr. Haluk BENGÜ
Doç. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR
Arş. Gör. Elif KARAKAŞ

DANIŞMENTLİLER SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Beyhan MARŞAP

Bildiri Başlığı / Yazarlar**Parlamentar Sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine: Yerel Yönetimlerin Karşılaştırmalı Mali Performans Analizi**

Arş. Gör. Dr. Mert ÖNCEL

Öğr. Gör. Dr. Cem ANGIN

MIMIC Modeli İle Firma Performansı

Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIRIM

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz GÜNEL

Yatırım Kuruluşları ve Performanslarının Değerlendirilmesi

Dr. Öğr. Üyesi Veysel YILMAZ

Ozan DURAN

Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren Ulaştırma Firmalarının Finansal Performanslarının Entropi Tabanlı VIKOR Yöntemi İle Analizi

Dr. Öğr. Üyesi H. Yusuf GÜNGÖR

14:45 – 15:00 Kahve Arası

VI. OTURUM: 15:00 – 16:15

SEBASTAPOLİS SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. İdris VARICI

Bildiri Başlığı / Yazarlar**Bireysel Yatırımcıların Halka Arzlara Katılımını Etkileyen Faktörler: BİST'te Gerçekleştirilen Halka Arzlar Üzerine Bir Araştırma**

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN

Arş. Gör. Muhammed Selçuk KAYA

Müşterilerin Katılım Bankalarını Tercih Etme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma: Adana İli Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz GÜNEL

Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIRIM

Türkiye'de Ekonomik Büyümenin Sigorta Primleri Üzerindeki Asimetrik Etkisi: NARDL Yaklaşımı

Dr. Öğr. Üyesi Gülay ÇİZGİCİ AKYÜZ

HIDIRLIK SALONU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şaban UZAY

Bildiri Başlığı / Yazarlar**Uzay Muhasebesinin Gelişimi ve Geleceği Dr. Kadir GÖKOĞLAN**

Dr. Nazan Güngör KARYAĞDI

Dr. Öğr. Üyesi Seval ELDEN ÜRGÜP

Girişimcilik Ekosisteminde Dijital Muhasebe Yazılımlarının Yeri ve Önemi*Doç. Dr. Fatma ŞENSOY**Dr. Öğr. Üyesi Nabi KÜÇÜKGERGERLİ***Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ: Muhasebenin Ve Denetimin Geleceği***Dr. Öğr. Üyesi Naim VAROL***BALLICA SALONU****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Recep GÜNEŞ****Bildiri Başlığı / Yazarlar****İslami Finansal Varlık Fiyatlandırma Modeli İle BİST Katılım 30 Endeksinin Risk Profili Analizi***Dr. Aslı GEZEN***Banka Kredi Riski Yönetiminde Rekabet Gücünün Entropi Ve MABAC Yöntemleriyle Analizi***Doç. Dr. Engin KARAKIŞ**Dr. Öğr. Üyesi Esengül SALİHOĞLU***Banka Başarısızlıklarının Çözümü, Tasarrufların Korunması Ve Finansal İstikrarın Sağlanmasında Mevduat Sigortasının Rolü: Sistemik Yaklaşım***Dr. Öğr. Üyesi Adnan GÜZEL***YAĞIBASAN SALONU****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Davut AYGÜN****Bildiri Başlığı / Yazarlar****Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı ve Tek Düzen Hesap Planında Yer Alan Karşılık Hesaplarının Nitel Araştırma Yöntemiyle Analizi***Doç. Dr. Said Alpagut ŞENEL**Öğr. Gör. Tuba SARIKAYA KARA***İşletme Çalışanlarının Muhasebe Entegrasyonuna Karşı Algıları (Uşak Örneği)***Doç. Dr. Aysel GÜNEY**Gamze ÖZDEMİR***Kripto Varlık Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz: Web Of Science Uygulaması***Süleyman Erhan ANCARLI**Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA**Doç. Dr. Eşref Savaş BAŞCI***DANIŞMENTLİLER SALONU****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Murat AZALTUN****Bildiri Başlığı / Yazarlar****Pandemi Sürecinde Bankacılık Sektörü Performansının Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri İle Karşılaştırmalı Analizi: "CRITIC - EDAS Yaklaşımı Kapsamında Bir İnceleme"***Dr. Öğr. Üyesi Tuğba EYCEYURT BATIR*

Covid 19 Pandemisinin İşletmelerin Nakit Akış Performansına Etkisi: BİST KOBİ Sanayi Endeksi Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Cihat SAVSAR

Türkiye CDS Primi İle Yatırımcı Risk İştahı Endeksi Arasındaki İlişki: Covid-19 Pandemisinin Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Melih KUTLU

Diler TÜRKOĞLU

Emtia Piyasalarında Covid-19 Etkisi

Arş. Gör. Dr. Binali Selman EREN

16:15– 16:30 Kahve Arası

16:30 – 17:45 Kapanış ve Değerlendirme Paneli

Moderatör: Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN

Prof. Dr. Kamil BÜYÜKMİRZA

Prof. Dr. Metin Kamil ERCAN

19:00 – 22:30 Gala Yemeği

Friday, 30 September 2022 (Day 2) - Online Sessions

Session 1: 9:00 am to 10:00 am*

YESİLIRMAK HALL

Session Chair: Assist. Prof. Ceyda AKTAN

Title / Authors**Impact Of IFRS Adoption Of Firm Performance Of Listed Non-Financial Firms Of Pakistan**

PhD Scholar Ikram Ullah Khan

Scholar Yasir Alam

Assistant Professor Faheem Jan

Accruals And The Prediction Of Future Cash Flows: Empirical Evidence Of Non-Financial Sector Of Pakistan

Scholar Yasir Alam

Assistant Professor Asim Rehman

PhD Scholar Nisar Khan

The Effect Of The Qualitative Characteristic Of Accounting Information On The Quality Of Financial Reports Of Commercial Banks - An Applied Study In A Sample Of Commercial Banks In Iraq

Rokan Ramzi Faiq Al Talabani

10:00 am to 10:30 am Coffee Break
Session 2: 10:30 am to 11:30 am*

YESILIRMAK HALL

Session Chair: Prof. Dr. A.R. Zafer SAYAR

Title / Authors

Impact Of Intellectual Capital Disclosure On Corporate Governance: An Empirical Of Listed Textile Firms Of Pakistan

Scholar Yasir Alam

Lecturer Muhammad Zulqarnain Safdar

Lecturer Khuram Shahzad

PhD Scholar Nisar Khan

The Impact Of Earning Management On Firm Value: An Empirical Evidence Of Psx Listed Non-Financial Firms

Scholar Fahama Islam

Scholar Yasir Alam

Muhammad Farooq Jan

Entegre Raporlamada Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Dijitalleşme Raporlaması

Doç. Dr. Bilal Solak

Arş. Gör. Fatih Faydalı

11:30am to 01:30 pm Lunch Break

Session 3: 01:30 pm – 02:30 pm*

YESILIRMAK HALL

Session Chair: Prof. Dr. Kubilay ÖZYER

Title / Authors

Corporate Governance, Ownership Structure And Earnings Management

Asma Bano

The Impacts Of The Re – Engineerring Accounting Information Systems On The Quality Of The Financial Reporting

Muayad Abdalrahman Mustafa

Assist.Prof. Mustafa GÜL

Financial Performance Measurement Of Islamic Banks With The Multimoora Method: Examples Of Islamic Banks In Turkey And The Gulf Cooperation Council Countries

Sherwan Younis Othman

Assoc.Prof. Mihriban COŞKUN ARSLAN

02:30 pm to 03:00 pm Coffee Break

Session 4: 03:00 pm to 04:00 pm *

YESILIRMAK HALL

Session Chair: Assoc. Prof. Oktay ÖZKAN

Title / Authors

The Role Of Internal Control In Improving The Financial Performance Of Banks

Kamiran Ibrahim

Assist.Prof. Atila KARKACIER

The Effect Of Just In Time Production System In Achieving Profit Maximization In Industrial Companies

Mohammed Ezzat Mohammed

Assist.Prof. Atila KARKACIER

Role Of Internal Control System In Reducing Financial And Administrative Corruption In Iraq

Zhir Rafiq Hassan Pshdari

Assist.Prof. Mustafa GÜL

* Session link: <https://bbb1.gop.edu.tr/b/okt-pfc-zrt> Password: 787002

(Note: The link will be activated at 9:00AM, and when logging in, please enter your full name and surname)

1 EKİM 2022 CUMARTESİ (3. GÜN)

08:30 – 12:30 GEZİ ROTASI

DİMES Fabrika Gezisi
Ballica Mağarası
Kaz Gölü
Mahperi Hatun Kervansarayı

12:30 – 13:30 ÖĞLE YEMEĞİ

13:30 – 18:30 GEZİ ROTASI

Tokat Şehir Müzesi
Arastalı Bedesten
Yağlıbasan Medresesi
Deveciler Hanı Suluhan
Takyeciler Camii
Ulu Camii ve Tokat Kalesi *Sık Dişini Helası*
Halid (Yahudiler) Sokağı
Pervane Hamamı
Taşhan
Hatuniye (Meydan) Camii
Yazmacılar Hanı

18:30 VEDALAŞMA



30. yıl
TOKAT
GAZIOSMANPAŞA
ÜNİVERSİTESİ

ICAFR'22

9th International Congress On Accounting And Finance Research

9. ULUSLARARASI

ICAFR'22

9th International Congress On Accounting And Finance Research



29 Eylül - 1 Ekim 2022

icafr2022.gop.edu.tr



icafr2022@gop.edu.tr

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi
Taşlıçiftlik Yerleşkesi – TOKAT



İÇİNDEKİLER

Sunuş	4
Kurullar	5
Kongre Programı	11
Girişimcilik Ekosisteminde Dijital Muhasebe Yazılımlarının Yeri Ve Önemi	34
Taraflar Ve Tarafsızlar Açısından Bir Savaşın Maliyet Fayda Analizi: Rusya, Ukrayna Ve Türkiye Örneği.....	36
Şirketlerin Borç Maliyeti İle ESG Performansı Arasında Bir İlişki Var Mı?	38
Muhasebe Eğitiminde Yeşil Muhasebenin Rolü: Kilis 7 Aralık Üniversitesi İ.İ.B.F. Uygulaması	40
Dijital Dönüşüm Ve Yapay Zekâ: Muhasebenin Ve Denetimin Geleceği	42
İhracat Yapan Firmalar 2008 Mali Krizinden Mi Yoksa Covid-19 Pandemi Krizinden Mi Daha Çok Etkilendi?.....	44
Muhasebe Eğitiminde Storytelling Uygulamaları	46
HAZMAT İşletmelerinin Kalite Maliyetleri Açısından İncelenmesi	48
Uzay Muhasebesinin Gelişimi Ve Geleceği	50
Muhasebe Eğitiminde Ulusal Akreditasyon: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği	52
Kadın Muhasebe Meslek Mensuplarının Cam Tavan Algılarına Yönelik Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Profili.....	54
Covid-19 Pandemisi Çerçevesinde BİST'te Yer Alan Tekstil Firmalarının Çalışma Sermayesi Unsurlarının Finansal Analizi(2017-2021)	56
Adli Muhasebe: Uygulama Alanları Ve Kapsamına Giren Suçlar	58
Muhasebe Bilimiyle İlgili Konuların Gelişimi Ve Değişimi: Seçilmiş Muhasebe Dergilerinde 2010-2021 Yılları Kapsamında Bir İçerik Analizi	60
Dış Ticaret İşlemlerinin TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri Standardı Çerçevesinde Değerlendirilmesi Ve Muhasebeleştirilmesi	62
ABD İçecek İmalatı Endüstrisinde Maliyet Yapışkanlığının Test Edilmesi	64
Sürdürülebilirlik Muhasebesi Konusunda Yapılan Makalelerin Bibliyometrik Profili	66
Türkiye’de Kurumsal Yönetimin Gelişimi: BİST Sınai Endeksi Bir Araştırma	68
Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Diğer Disiplinlerde Lisans Düzeyinde İncelenmesi	70
Sürdürülebilirlik Raporları Güvence Denetimi: BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmeler Üzerine Bir İnceleme	72
Örnek Olaylar Çerçevesinde Adli Muhasebenin Önemi	74
Covid-19 Döneminde Sürdürülebilirlik: Risk Ve Sermaye Maliyeti Üzerindeki Etkisi	76
Kamu İhale Kanunu Kapsamında İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmet Alımının Hakediş Hazırlama Süreci Ve Hakediş Bedellerinin Muhasebeleştirilmesi: Örnek Bir Uygulama	78
Covid 19 Pandemi Döneminde Turizm Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performanslarının TOPSİS Yöntemi İle Analizi	80
Banka Başarısızlıklarının Çözümü, Tasarrufların Korunması Ve Finansal İstikrarın Sağlanmasında Mevduat Sigortasının Rolü: Sistemik Yaklaşım	82
Bankalarda Sermayenin Rolü, Belirleyicileri Ve Sermaye Yapısının Yönetimi: Türkiye Örneği	84
Net Bugünkü Değer Yöntemi İle Değerlendirilen Bir Projenin Enflasyon Koşullarından Etkilenmesinin İncelenmesi.....	86
MIMIC Modeli İle Firma Performansı	88
Müşterilerin Katılım Bankalarını Tercih Etme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma: Adana İli Örneği	90
Gelişmiş Ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Sürdürülebilir Gelişmişlik Endeksi İle Finansal Gelişmişlik Ve Küreselleşme İlişkisi.....	92
Finans İle İlgili Ders Alan Öğrencilerin “Finans” Kavramıyla İlgili Bilişsel Yapılarının Kit İle Belirlenmesi	94
Yatırım Kuruluşları Ve Performanslarının Değerlendirilmesi	96
Pandemi Sürecinde Bankacılık Sektörü Performansının Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri İle Karşılaştırmalı Analizi:“CRITIC - EDAS Yaklaşımı Kapsamında Bir İnceleme”	98
Banka Kredi Riski Yönetiminde Rekabet Gücünün Entropi Ve MABAC Yöntemleriyle Analizi	100
Kalite Maliyetleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler Dair Bir Değerlendirme	102
Borçka Baraj Gölü Kültür Balıkçılığının Bölgeye Sosyo Ekonomik Etkileri	104
Kuzey Irak'ta Mali Ve İdari Yolsuzlukların Azaltılmasında İç Kontrol Sisteminin Rolü	106

Kredi Temerrüt Takası (CDS) Ve Borsa İstanbul Likit Banka Endeksi (XLBNK) Arasındaki İlişkilerin Araştırılması	108
Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Ve Tek Düzen Hesap Planında Yer Alan Karşılık Hesaplarının Nitel Araştırma Yöntemiyle Analizi.....	110
Covid 19 Pandemisinin İşletmelerin Nakit Akış Performansına Etkisi: BİST KOBİ Sanayi Endeksi Örneği	112
Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren Ulaştırma Firmalarının Finansal Performanslarının Entropi Tabanlı VIKOR Yöntemi İle Analizi	114
Raket Etkisinin Geçerliliği: Türkiye Örneği	116
Türkiye'de Borsa Endeksi İle Petrol Fiyatları Ve Döviz Kuru Arasındaki İlişki: Fourier Analizi	118
G7 (Gelişmiş 7) Ülkeleri Hisse Senedi Borsaları İle Bitcoin Fiyatı Arasındaki İlişkinin Analizi	120
Makine Öğrenmesi Aracılığı İle Kripto Varlıkların Fiyat Tahmini: Uzun-Kısa Süreli Bellek Ağı Analizi	122
Entegre Raporlamada Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Dijitalleşme Raporlaması	124
Barter Sistemi: Önemi, İşleyişi Ve Muhasebeleştirilmesi Üzerine Genel Bir Bakış	126
Bağımsız Denetim Şirketlerinin Çok Kriterli Karar Verme Tekniklerinden CRITIC ve COPRAS Yöntemleriyle Sıralanması.....	128
Kurumsal Yönetim İlkelerinin Türkiye Tarım Kredi Kooperatiflerine Uygulanabilirliği	130
Muhasebe Ve Denetim Firmalarının Metaverse'de Yer Alması Ve Dünya Uygulamalarından Örnekler	132
Türkiye'de Şirketleşmenin 2015-2021 Yılları Arası Değişim Analizi	134
Metaverse Çağında Dijitalleşme Ve Muhasebe İlişkisi Üzerine Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Hiper-Muhasebe	136
Metaverse Ve Muhasebe: Sanal Ekonomide Yürütülen Faaliyetlerin Muhasebesi	138
Muhasebe Eğitimi Veren Akademisyenlerin Öğrenci Becerilerine Yönelik Düşüncelerinin Belirlenmesi	140
Bulanık Mantık Yaklaşımının Muhasebe Çalışmalarında Kullanılmasının Bibliyografik Analizi	142
Muhasebe Eğitiminde Metaverse Ve Z Kuşağı Etkileri	144
Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin İşletme Bölümlerindeki Muhasebe Derslerinin Yeterliliği: Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı Perspektifinden Bir İnceleme	146
Z Kuşağının Muhasebe Eğitimi Ve Muhasebe Eğitiminden Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Bir Alan Çalışması...148	
Tarımsal Faaliyetlerde Devlet Teşviklerinin TMS 41 Ve TMS 20 Kapsamında Muhasebeleştirilmesi: Şeker Pancarı Örneği.....	150
BİST'te İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin Ürdürülebilirlik Raporlarının İçerik Analizi İle Değerlendirilmesi	152
Muhasebe Fenomenlerinin Teleolojik Ve Deterministik Yapısı	154
Kurumsal Yönetimin Entelektüel Sermayeye Etkisi: BİST Kurumsal Yönetimdeki Holding Ve Yatırım Şirketleri Üzerine Bir Uygulama	156
Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin Çalışmalara Yönelik Akademik İlginin Bilimsel Haritalama Yöntemi İle İncelenmesi	158
Bilim Haritalama Tekniklerine Göre Covid-19 Konulu Muhasebe Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi	160
19. Yüzyıl Osmanlı Devleti Tereke Muhasebesi Uygulamaları: 7749 Numaralı Malatya Şer'iyeye Sicili Tereke Kayıtları Üzerine Bir İnceleme	162
Muhasebe Eğitiminde Yeni Arayışlar: Çevrimiçi Etkileşimli Etkinliklerin Muhasebe Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi	164
Sosyal Ağların Muhasebe Meslek Mensuplarıncı Mesleki Bilgi Paylaşımında Kullanılması Üzerine Bir Araştırma...166	
Bireylerin Demografik Ve Finansal Profillerine Göre Finansal Kapasitelerinin Analizi	168
Fintek Kavramı Ve İslami Fintekler	170
Borsa İstanbul'da "Pazartesi Sendromu": Getiri, İşlem Hacmi Ve Kamuyu Aydınlatma Platformu Bildirimleri Çerçevesinde Bir İnceleme	172
Kripto Paraların Birlikte Hareketlerinin Veri Madenciliği İle İncelenmesi	174
İslami Finansal Varlık Fiyatlandırma Modeli İle BİST Katılım 30 Endeksinin Risk Profili Analizi	176
Bitcoin Volatilitésinin Arch Modelleriyle Tahmini	178
Bireysel Yatırımcıların Yatırım Kararlarının Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde İncelenmesi: Finansal Okuryazarlığın Düzenleyici Rolü	180
Kripto Varlık Üzerine Bibliyometrik Bir Analizi: Web Of Science Uygulaması	182
Türkiye CDS Primi İle Yatırımcı Risk İştahı Endeksi Arasındaki İlişki: Covid-19 Pandemisinin Etkisi	184
BİST Sınai Endeks İle Belirli Makroekonomik Değişkenler Arasındaki Kısa Ve Uzun Dönemli İlişki	186

Türk Katılım Bankalarında Sermaye Türünün Finansal Göstergelere Etkisi	188
Bireysel Yatırımcıların Halka Arzlarına Katılımını Etkileyen Faktörler: BİST'te Gerçekleştirilen Halka Arzlar Üzerine Bir Araştırma	190
Kripto Para Talebini Etkileyen Faktörlerin LBWA Tekniğiyle Değerlendirilmesi.....	192
ALGO/HFT İşlemlerinin Borsa İstanbul'un Yükseliş Ve Düşüş Dönemlerinde Likidite Ve Volatilité'ye Etkisi	194
Enflasyonun BİST İmalat Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Oranına Etkisi: Bir Zaman Serisi Analizi	196
Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları, Portföy Yatırımları Ve Dolar Kuru İle BİST100 Endeksi Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir İnceleme: Türkiye Örneği	198
Makroekonomik Faktörlerin Ticari Bankaların Finansal Riskleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	200
Kripto Para Fiyatları İle BRICS Ülkelerinin Gayri Safi Milli Hasılları Arasındaki Nedensellik İlişkisinin İncelenmesi: Bitcoin Örneği	202
Muhasebe Bilgi Kalitesinde Bağımsız Denetim Bilincinin Etkisi: Nitel Bir Araştırma	203
Paranın Fonksiyonları Ve Türleri Arasındaki İlişkiye Teorik Bir Yaklaşım	204
İslami Bankalarının MULTİMOORA Yöntemi İle Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi: Türkiye Ve Körfez İşbirliği Konseyi Ülkelerindeki İslami Bankalar Üzerine Analitik Bir Çalışma	206
Bankaların Finansal Performansını İyileştirmede İç Kontrolün Rolü	208
Kitle Fonlama: Dünyü, Bugünü Ve Yarını	210
Determinants Of Stock Market Development In Turkey: Empirical Evidence From Linear And Nonlinear ARDL Approaches	212
Impact Of Intellectual Capital Disclosure On Corporate Governance: An Empirical Of Listed Textile Firms Of Pakistan	213
The Impact Of Earning Management On Firm Value: An Empirical Evidence Of PSX Listed Non-Financial Firms.....	214
Accruals And The Prediction Of Future Cash Flows: Empirical Evidence Of Non-Financial Sector Of Pakistan	215
Impact Of IFRS Adoption Of Firm Performance Of Listed Non-Financial Firms Of Pakistan	216
Türkiye'de Ekonomik Büyümenin Sigorta Primleri Üzerindeki Asimetrik Etkisi: NARDL Yaklaşımı.....	218
İşletme Çalışanlarının Muhasebe Entegrasyonuna Karşı Alguları (Uşak Örneği).....	220
Emtia Piyasalarında Covid-19 Etkisi	222
Parlemlenter Sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine: Yerel Yönetimlerin Karşılaştırmalı Performans Analizi.....	224
Bulanık Mantık Temelinde Kar Tahminlemesi: Bir İşletme Uygulaması	226
Uluslararası Finansal Endeksler İle BİST 100 Endeksi Arasındaki Oynaklık Yayılımı: DECO-GARCH Modeli	228
Yatırım Proje Değerlendirme: Güneş Enerjisi Santrali (GES) Örneği	230
Finansal Gelişmişlik ve Hane Halkı Enerji Tüketimi: Ampirik Bir Uygulama.....	232
Enerji Tüketimi Karbondioksit Emisyon ve Seçili BİST Endeksleri Arasındaki İlişki	234
Yeni Nesil Finansman Kaynağı: Tokenlaştırma.....	236

30. YIL
TOKAT
GAZIOSMANPAŞA
ÜNİVERSİTESİ

ICAFR'22

9th International Congress On Accounting And Finance Research

9. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ



29 Eylül - 1 Ekim 2022

icafr2022.gop.edu.tr



icafr2022@gop.edu.tr

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi
Taşlıçiftlik Yerleşkesi – TOKAT



GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİNDE DİJİTAL MUHASEBE YAZILIMLARININ YERİ VE ÖNEMİ

Doç. Dr. Fatma ŞENSOY

*İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
0000-0002-3109-1457, fatma.sensoy@istun.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi Nabi KÜÇÜKGERGERLİ

*İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
0000-0003-2995-5188, nabi.kucukgergerli@istun.edu.tr*

Özet

Girişimcilik ekosistemi, birçok kurumsal ve bireysel paydaşlar arasındaki etkileşimin girişimciliği, inovasyonu ve bölgesel ekonomik büyümeyi teşvik etmeye sağlayan ilişkiler ağı anlamına gelmektedir. Bu ilişkiler ağı içinde finansal altyapı girişimciler için önemli bir yer tutmaktadır. Girişimler için finansal alt yapının oluşturulması, finansal ve vergisel sonuçların takip edilmesi en az yüklenilen proje kadar öneme sahiptir. Globalleşen dünya ile finansman kaynaklarına erişimde de rekabet de artmaktadır. Bu bakımdan girişimcinin finansal sonuçlarını doğru eksiksiz olarak takip etmesinin önemi de artmaktadır. Diğer taraftan, girişimcinin bütçesinin kısıtlı olması da finansal alt yapıya yapılacak yatırımı azaltmakta hatta girişimciler maliyet nedeniyle finansal alt yapı hacimlerini ertelemektedirler. Bu durum, çok fazla yatırım maliyeti gerektirmeyen finansal ve vergisel sonuçlarını eksiksiz ve doğru bir şekilde sunmaya yardımcı olan dijital muhasebe yazılımlarının önemi artırmaktadır. Çalışmamız kapsamında, Türkiye’de hizmet sektöründe faaliyet gösteren ve 2020 yılında kurulmuş ve bulut tabanlı dijital bir muhasebe programı kullanan bir girişimci incelenmiştir. Girişimcinin dijital muhasebe programının hangi modüllerini nasıl kullandığı analiz edilmiş ve sonuçları yorumlanmıştır. Çalışmamız sonucu olarak her ne kadar, girişimcilerin bulut tabanlı dijital muhasebe programı kullanarak işletmesinin yatırım maliyetinin düşürdüğü görülse de finans ve muhasebe modüllerinin etkin olarak kullanmadığı görülmüştür. Bildiğimiz kadarıyla, çalışmamız dijital muhasebenin girişimciler tarafından nasıl kullanıldığını araştıran ilk çalışma olması sebebiyle bundan sonraki yapılacak çalışmalara öncülük edecektir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik ekosistemi, Dijital Muhasebe yazılımları, Muhasebe

JEL Kodları: M13, M41, L26

THE IMPORTANCE AND POSITION OF DIGITAL ACCOUNTING SOFTWARE IN THE ENTREPRENEURSHIP ECOSYSTEM

Abstract

Entrepreneurship ecosystem refers to a network of relationships that enables interaction between many corporate and individual stakeholders to foster entrepreneurship, innovation and regional economic growth. In this network of relations, financial infrastructure has an important place for entrepreneurs. Establishing the financial infrastructure for the enterprises and following the financial and tax results are at least as important as the undertaken project. With the globalizing world, competition is also increasing in access to financial resources. In this respect, the importance of following the financial results of the entrepreneur accurately and seamlessly is also increasing. On the other hand, the limited budget of the entrepreneur reduces the investment to be made in the financial infrastructure, and even the entrepreneurs postpone their financial infrastructure expenditures due to the cost. This situation increases the importance of digital accounting software that helps to present financial and tax results seamlessly and accurately, which does not require too much investment cost. Within the scope of our study, an entrepreneur operating in the service sector in Turkey, established in 2020 and using a cloud-based digital accounting program, has been examined. Which modules of the digital accounting program and how the entrepreneur uses are analyzed and the results are interpreted. As a result of our study, although it is seen that entrepreneurs reduce the investment cost of their business by using cloud-based digital accounting program, it has been seen that finance and accounting modules are not used effectively. As far as we know, our study will lead the future studies as it is the first study to investigate how digital accounting is used by entrepreneurs trade volumes between the parties and their neighbors, tourism revenues, and infrastructure/superstructure projects will create sub-categories. Weapons and defense equipment may be a sub-category of economic value and may affect its reputation in the eyes of other countries. This study aims to analyze the cost and benefit perspective of a war in terms of both sides and neutrals.

Keywords: Entrepreneurship Ecosystem, Digital Accounting Software, Accounting.

JEL Codes: M13, M41, L26

TARAFLAR VE TARAFSIZLAR AÇISINDAN BİR SAVAŞIN MALİYET FAYDA ANALİZİ: RUSYA, UKRAYNA VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

*Dokuz Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı
0000-0002-1514-5953, suleyman.yukcu@deu.edu.tr*

Doç. Dr. Emre KAPLANOĞLU

*Ege Üniversitesi, Bergama Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı
0000-0001-7287-1938, emre.kaplanoglu@ege.edu.tr*

Özet

Savaşlar her türlü nedenle ve bazen görünüşte sebepsiz olarak başlayabilir. Savaşı daha maliyetli veya daha az faydalı yapan şey, savaş olasılığını azaltabilmektedir. Bu nedenle, bilimsel bir çerçeveye dâhil edilen savaşın gerçek maliyetlerinin ve faydalarının belirlenmesi esastır. Diğer taraftan savaşın bir tarafı olmayıp, sadece coğrafi kader nedeniyle savaşın etkilerini yaşayan ülkeler de maliyet fayda analizi yapabilirler. Ancak, bu analiz edilmesi olağanüstü derecede karmaşık bir olgudur. Bir savaş, taraflar açısından insan hayatının kaybedilmesine karşın insan hayatının kurtarılmasına, kazanılan ekonomik değere karşı kaybedilen ekonomik değer olmasına ve kazanılan itibara karşı kaybedilen itibara neden olabilir. Aktörler, örgütsel süreç, hükümet politikaları ve etik gibi savaşın analiz etmek için birçok perspektif arasında, sistematik bir teorik yapıya dayandarak, savaşın hem tarafları ve hem de komşuları açısından maliyet ve faydaları neredeyse hiç analiz edilmemiştir. Bir savaşta, fayda-maliyet analizi için temelde üç tür değer olduğunu söyleyebiliriz. Bunlar, insan, ekonomi ve etkidir. Farklı aktörler (politikacılar, vatandaşlar, paydaşlar vb.) bu üç tür değere farklı ağırlıklar verebilirler. Dolayısıyla bu değerlere verilen ağırlıklarla ölçülen kazanç ve kayıplar arasındaki farkların toplamı kârı veya zararı ortaya koyabilecektir. Ayrıca savaşın süresinin de maliyet fayda analizinde iskonto faktörü olarak kullanılması, üç tür değer için alt kategorileriyle birlikte değerlendirilmelidir. Örneğin, ekonomi değeri için tarafların kendi aralarında ve komşularıyla olan ticaret hacimleri, turizm gelirleri, alt yapı/üst yapı projeleri alt kategorileri oluşturacaktır. Silah ve savunma teçhizatları ise ekonomik değer için alt kategorisi olabileceği gibi bunları sağlayan/kullanan ülkeler nezdindeki itibarına etki edebilecektir. Bu çalışmanın amacı, bir savaşın tarafları ve tarafsızları açısından maliyet ve fayda perspektifini analiz etmektir.

Anahtar Kelimeler: Savaş, Maliyet-Fayda Analizi, Ukrayna, Rusya, Türkiye

JEL Kodları: D60, D61, H56

COST-BENEFIT ANALYSIS OF A WAR FROM PARTIES AND NON-NATIONAL PARTIES: THE CASE OF RUSSIA, UKRAINE AND TÜRKİYE

Abstract

Wars can start for all kinds of reasons, and sometimes for no apparent reason at all. What makes war more costly or less useful may reduce the likelihood of war. It is therefore essential to determine the true costs and benefits of warfare incorporated into a scientific framework. On the other hand, countries that are not parties to the war but only experience the effects of the war due to geographical fate can also make cost-benefit analyses. However, this is an extraordinarily complex phenomenon to analyze. War may result in the saving of human lives despite the loss of human lives, the economic value lost against the economic value gained, and the reputation value lost against the reputation value gained. Among the many perspectives for analyzing war, such as actors, organizational processes, government policies, and ethics, the costs and benefits of war for both sides and neighbors have hardly been analyzed, let alone based on a systematic theoretical structure. In a war, we can say that there are three types of value for cost-benefit analysis. These are people, the economy, and influence. Different actors (politicians, citizens, stakeholders, etc.) may give different weights to the three types of values. Therefore, the differences between the gains and losses measured by the weights given to these values can reveal the total profit or loss. In addition, the use of the duration of the war as a discount factor in the cost-benefit analysis should be evaluated together with its subcategories for the three types of values. For the economic value, the trade volumes between the parties and their neighbors, tourism revenues, and infrastructure/superstructure projects will create sub-categories. Weapons and defense equipment may be a sub-category of economic value and may affect its reputation in the eyes of other countries. This study aims to analyze the cost and benefit perspective of a war in terms of both sides and neutrals.

Keywords: War, Cost-Benefit Analysis, Ukraine, Russia, Türkiye

JEL Codes: D60, D61, H56

ŞİRKETLERİN BORÇ MALİYETİ İLE ESG PERFORMANSI ARASINDA BİR İLİŞKİ VAR MI?

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz Yusuf ATASEL

*Trabzon Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi,
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü
0000-0003-1654-9850, oguzataseel@hotmail.com*

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÜNEYSU

*Trabzon Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi,
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü
0000-0002-6809-1995, yusufguneyusu@trabzon.edu.tr*

Özet

Günümüzde şirketler paydaşların ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilmek adına finansal olmayan bilgilerin açıklamasına özen göstermektedir. Zira şirketler finansal olmayan bilgileri çevre, kurumsal sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik, entegre vb. raporlar aracılığıyla sunmaktadır. Tüm paydaşlar için şirketlerin sadece finansal performans başarısı yeterli olmamakta, çevresel (Environmental), sosyal (Social) ve kurumsal yönetim (Governance) performansı yani ESG performansı da önem arz etmektedir. Ayrıca şirketlerin göstermiş oldukları ESG performansı borçlanma maliyetlerini de etkileyebilmektedir. Dahası şirketlerin ESG performansını yükseltmesi paydaşlar nezdinde meşuruluk kazanmasını da sağlayabilmektedir. Bu öneme binaen çalışmanın amacı, BIST Tüm Endeksi'ndeki finans dışı şirketlerin borç maliyeti ile ESG performansı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Literatürdeki çalışmalar daha çok finansal performans ile ESG performansı arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. Borç maliyeti ile ESG performansı arasındaki ilişkiyi araştıran uluslararası alanda sınırlı sayıda çalışma vardır. Ancak Türkiye özelinde borç maliyeti ile ESG performansı arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmaya rastlanmamış olup elde edilen bulguların uygulayıcılara ve araştırmacılara ilk kanıt sunması açısından yol gösterecek nitelikte olması beklenmektedir. Araştırma kapsamında 2015-2021 yılları arasında söz konusu endekste verisine ulaşılabilen 66 finans dışı şirket örneklem olarak belirlenmiştir. Bağımlı değişken olarak Borç Maliyeti, bağımsız değişken olarak Çevresel Performans, Sosyal Performans, Kurumsal Yönetim Performansı ve ESG Performansı kullanılmıştır. Kontrol değişkeni olarak ise şirket büyüklüğü, kaldıraç oranı (toplam borç/toplam aktif) ve aktif karlılığı dikkate alınmıştır. Tüm değişkenlere ait veriler Refinitiv'in Thomson Reuters ASSET4, EIKON ve Datastream veri tabanından elde edilmiştir. Araştırma kapsamında değişkenler arasındaki ilişkinin tespiti için panel regresyon modelleri kurulmuş olup panel regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, Borç Maliyeti ile Çevresel Performans, Sosyal Performans ve ESG Performansı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Borç Maliyeti ile Kurumsal Yönetim Performansı arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki kurulamamıştır. Kontrol değişkenleri açısından bakıldığında ise Borç Maliyeti ile şirket büyüklüğü ve aktif karlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki söz konusudur. Fakat Borç Maliyeti ile kaldıraç oranı arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak ayrı ayrı bakıldığında çevresel performans ile sosyal performansın ve toplam olarak ESG performansının borç maliyetini azalttığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: ESG Performansı, Borç Maliyeti, BIST Tüm.

JEL Kodları: G30, M20, M40

IS THERE A RELATIONSHIP BETWEEN COMPANIES' COST OF DEBT AND ESG PERFORMANCE?

Abstract

Nowadays, companies pay attention to the disclosure of non-financial information in order to meet the needs and expectations of stakeholders. Because companies present non-financial information through reports such as environment, corporate social responsibility, sustainability and integrated. For all stakeholders, not only the financial performance success of the companies is sufficient, but also the environmental, social and governance (ESG) performance is important. In addition, the ESG performance of companies can also affect cost of debt. Moreover, increasing the ESG performance of the companies can also enable them to gain legitimacy at the stakeholders. Due to this importance, the aim of the study is to examine the relationship between the cost of debt and ESG performance of non-financial companies in the BIST All Shares. Studies in the literature mostly investigate the relationship between financial performance and ESG performance. There are limited international studies investigating the relationship between cost of debt and ESG performance. However, no study investigating the relationship between the cost of debt and ESG performance has been found in Turkey, and it is expected that the obtained findings will guide practitioners and researchers in terms of providing the first evidence. Within the scope of the research, 66 non-financial companies whose data can be accessed in the index between the years 2015-2021 were determined as the sample. Cost of Debt was used as dependent variable, Environmental Performance, Social Performance, Governance Performance and ESG Performance were used as independent variables. Company size, leverage ratio (total debt/total assets) and return on assets were considered as control variables. Data for all variables were obtained from Refinitiv's Thomson Reuters ASSET4, EIKON and Datastream databases. Within the scope of the research, panel regression models were established to determine the relationship between the variables and panel regression analysis was performed. As a result of the research, a statistically significant and negative relationship was determined between the Cost of Debt and Environmental Performance, Social Performance and ESG Performance. A statistically significant relationship could not be established between Cost of Debt and Governance Performance. In terms of control variables, there is a statistically significant and negative relationship between Cost of Debt and company size and return on assets. However, a statistically significant and positive relationship was found between the Cost of Debt and the leverage ratio. As a result, it can be said that environmental performance and social performance, and ESG performance, reduce the cost of debt when viewed separately.

Keywords: ESG Performance, Cost of Debt, BIST All Shares.

JEL Codes: G30, M20, M40

MUHASEBE EĞİTİMİNDE YEŞİL MUHASEBENİN ROLÜ: KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F. UYGULAMASI

Doç. Dr. Ali KESTANE

*Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0002-7049-0354, alikestane@kilis.edu.tr*

Nurgül ÇELİK

*Kilis 7 Aralık Üniversitesi, LEE, YL Öğr.
nurgulcelik2779@gmail.com*

Özet

Dünyanın ekolojik evrimi karşısında sosyal ve çevresel faaliyetler daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Sürdürülebilirlik yaklaşımı bağlamında küresel dönüşüm içerisinde giren üretim, ticaret ve hizmet sektörleri de bu durumdan kendisine düşen payı almıştır. Global olarak meydana gelen değişimin yönünü tayin eden insanın eğitimi, ortaya çıkan tartışmaların merkezinde yer almaktadır. İşletmelerin, kurum ve kuruluşların gerçekleştirmiş oldukları faaliyetlerinin çevreye yaratmış oldukları olumsuz etkilerinin; tespit edilmesi, ölçülmesi ve giderilmesine yönelik bilgi üreten bir yaklaşım olarak yeşil muhasebe kavramı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin yeşil muhasebeye yönelik algı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin aldıkları muhasebe eğitiminin yeşil muhasebe algıları üzerindeki etkisinin araştırılması, gelecekte birer muhasebe meslek mensubu adayları olan öğrencilerin yeşil muhasebe konusunda bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve üniversitelerde yeşil muhasebenin eğitiminin verilebilmesi açısından bu çalışma ayrı bir önem taşımaktadır. Araştırma, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde; İşletme, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, İktisat, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde eğitim gören öğrencileri kapsamaktadır. Elde edilen bilgilerin güvenilir, tutarlı ve doğru bir şekilde yorumlanabilmesi için Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde eğitim gören (İşletme, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, İktisat, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi) aktif öğrenciler araştırmanın kısıtı olarak belirlenmiştir. Çalışmada veriler anket tekniği ile elde edilmiştir. Kullanılan anket tekniğinin uygulanabilirliği açısından Kilis 7 Aralık Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 11.01.2022 tarih ve 2022/01 sayılı toplantı ile gerekli izinler alınmıştır. Anket tekniğiyle toplanan veriler, "SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 22.0" programı kullanılarak analizler (güvenirlilik, frekans, korelasyon (Spearman's rho) analizi ve regresyon analizi) yapılmıştır. Sonucunda ise öğrencilerin yeşil muhasebeye yönelik algıları üzerinde aldıkları muhasebe derslerinin pozitif yönde etkili olduğu fakat öğrencilerin; yaş, cinsiyet, sınıf, bölüm, vs. özelliklerinin yeşil muhasebeye yönelik algıları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Gelecekte yeşil muhasebe algısının artırılması ve duyarlı faaliyetlerin yerine getirilmesi bakımından önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Çevre Muhasebesi, Yeşil Muhasebe
JEL Kodları: M40, M41

THE ROLE OF GREEN ACCOUNTING IN ACCOUNTING EDUCATION: APPLICATION IN FEAS OF KİLİS 7 ARAK UNIVERSITY

Abstract

In the face of the ecological evolution of the world, social and environmental activities have begun to gain more importance. In the context of the sustainability approach, the production, trade and service sectors, which have entered into a global transformation, have also taken their share from this situation. The education of man, who determines the direction of the change occurring globally, is at the center of the emerging debates. The negative effects of the activities of businesses, institutions and organizations on the environment; The concept of green accounting has emerged as an approach that produces information for identifying, measuring and eliminating. In this study, it was aimed to determine the perception levels of the students studying accounting at the Faculty of Economics and Administrative Sciences of Kilis 7 Aralık University towards green accounting. This study is of particular importance in terms of investigating the effect of accounting education received by students on their perceptions of green accounting, determining the knowledge level of students who are prospective professional accountants in the future, and providing green accounting education at universities. The research was carried out at the Faculty of Economics and Administrative Sciences of Kilis 7 Aralık University; It includes students studying in Business, International Trade and Logistics, Economics, Political Science and Public Administration. Active students studying at the Faculty of Economics and Administrative Sciences of Kilis 7 Aralık University (Business Administration, International Trade and Logistics, Economics, Political Science and Public Administration) were determined as the constraint of the research in order to interpret the obtained information in a reliable, consistent and accurate manner. The data in the study were obtained by the questionnaire technique. In terms of the applicability of the questionnaire technique used, the necessary permissions were obtained from the Ethics Committee of Kilis 7 Aralık University at the meeting dated 11.01.2022 and numbered 2022/01. Analyzes (reliability, frequency, correlation (Spearman's rho) analysis and regression analysis) were performed using the "SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 22.0" program. As a result, the accounting courses they took were positively effective on the students' perceptions of green accounting, but the students; age, gender, class, department, etc. It has been concluded that the characteristics of the green accounting do not have any effect on their perceptions of green accounting. Suggestions were made in order to increase the perception of green accounting in the future and to carry out sensitive activities.

Keywords: Accounting Education, Environmental Accounting, Green Accounting

JEL Codes: M40, M41

DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE YAPAY ZEKÂ: MUHASEBENİN VE DENETİMİN GELECEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Naim VAROL

Kapadokya Üniversitesi

0000-0002-6040-2752, naim.varol@kapadokya.edu.tr

Özet

Dünyadaki teknolojik gelişmeler doğrultusunda muhasebe alanında dijital dönüşüm başlamış ve buna paralel olarak Türkiye’de de e-fatura, e-irsaliye gibi uygulamalar başlamıştır. Muhasebe yazılımlarının evrilmesiyle birlikte bir çok işlem otomatik olarak muhasebeleştirilmektedir. Yapay zeka, görevleri yerine getirmek için insan zekasını taklit eden ve topladığı ve yüklenen bilgilerle kendisini aşamalı olarak geliştirebilen sistemler veya makinelerdir ve bir çok alanda kullanılmaktadır. Muhasebe ve denetim meslekleri bu gelişimden önemli düzeyde etkilenmektedir. Bu çalışmada dijital dönüşüm ve yapay zeka ile donatılmış sistemlerin muhasebe ve denetim mesleği ile muhasebe eğitimine etkileri ve hem devletin hem de akademik camianın yapması gereken adımlar ele alınmıştır. Önce konu ile ilgili literatür taraması yapılmış daha sonra ise yapay zekanın muhasebe, denetim ve muhasebe eğitimi alanlarında meydana getireceği değişimler örnek uygulamalarla gösterilmiştir. Çalışmanın sonucunda yakın gelecekte muhasebe ve denetim mesleğinin tanımın tamamen değişeceği ve bu alanlarda verilen eğitimlerin müfredatlarının yeniden düzenlenmesi gerektiği öngörülmüştür.

Türkiye’de dijital dönüşüm ve yapay zekalı sistemlerle birlikte muhasebe ve denetim meslekleri bağımsız serbest meslek olmaktan çıkacak ve muhasebeciler işletmelerde mali müşavir ve yapay zekalı muhasebe sistemlerini yöneten personel olarak çalışacaklardır. Mali tabloların vergi denetimini işletmelerin sistemleri ile entegre olarak çalışan ilgi kamu idaresinin sistemi otomatik olarak ve mevzuat denetimini ise kamu gözetim kurumunun ilgili birimi yapacaktır. İşletmelerdeki iç denetim yeni sistemden etkin şekilde faydalanacaktır. Bu gelişmeler doğrultusunda üniversitelerde verilen muhasebe ve denetim eğitimin müfredatının yeniden düzenleme zorunluluğu ortaya çıkacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Yapay Zekâ, Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Denetim

JEL Kodları: M41, M42

DIGITAL TRANSFORMATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: THE FUTURE OF ACCOUNTING AND AUDIT

Abstract

In line with the technological developments in the world, digital transformation has started in the field of accounting and parallel to this, applications such as e-invoice and e-delivery have started in Turkey. With the evolution of accounting software, many transactions are automatically recognised. Artificial intelligence is systems or machines that imitate human intelligence to perform tasks and can gradually improve itself with the information it collects and uploaded and is used in many areas. Accounting and auditing professions are significantly affected by this development. In this study, the effects of digital transformation and systems equipped with artificial intelligence on accounting and auditing profession and accounting education and the steps that both the state and the academic community should take are discussed. First, the literature on the subject has been reviewed, and then the changes that artificial intelligence will bring about in the fields of accounting, auditing and accounting education are shown with sample applications. As a result of the study, it was predicted that the definition of accounting and auditing profession will change completely in the near future and the curricula of the trainings given in these fields should be rearranged.

With digital transformation and artificial intelligence systems in Turkey, accounting and auditing professions will cease to be independent self-employment and accountants will work as financial advisors and personnel managing artificial intelligence accounting systems in enterprises. The system of the relevant public administration, which works in integration with the systems of the enterprises, will automatically perform the tax audit of the financial statements, and the relevant unit of the public oversight institution will perform the legislative audit. Internal audit in enterprises will benefit from the new system effectively. In line with these developments, the necessity of reorganizing the curriculum of accounting and auditing education given in universities will arise.

Keywords: Digital Transformation, Artificial Intelligence, Accounting, Accounting Education, Audit

JEL Codes: M41, M42

İHRACAT YAPAN FİRMALAR 2008 MALİ KRİZİNDEN Mİ YOKSA COVID-19 PANDEMİ KRİZİNDEN Mİ DAHA ÇOK ETKİLENDİ?

Öğr. Gör. Dr. Meltem GÜL

Fırat Üniversitesi

0000-0002-8085-0704, m.gul@firat.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Tuncer YILMAZ

Kafkas Üniversitesi

0000-0001-8956-5814, yilmaz-tuncer@hotmail.com

Özet

Küresel ölçekli bir kriz olan 2008 mali krizi 1929 Büyük Buhranından sonra yaşanan en büyük kriz olarak tanımlanmıştır. Daha sonra 2020 yılında ortaya çıkan COVID-19 pandemi krizi, 2008 mali krizinden bu yana ikinci küresel krize yol açmıştır. Bu durum tüm OECD ülkelerinde ve çoğu gelişmekte olan ekonomide bir resesyona neden olmuştur. İhracat yapan firmaların 2008 mali krizinden mi yoksa covid 19 pandemi krizinden mi daha çok etkilendiği sorusu araştırmanın temel odak noktasını oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın temel amacı, 2008 küresel mali krizi ile Covid-19 pandemi krizinin ihracat yapan firmalar üzerindeki yansımalarını analiz ederek iki kriz dönemine ait sonuçları karşılaştırmaktır. Çalışmada, Borsa İstanbul Ulusal Tüm (XUTUM) endeksinde yer alan ve ihracat yapan firmaların verilerinden yararlanılmıştır. 2008 mali krizi için 128, covid 19 pandemi krizi için ise 166 firma çalışmaya dahil edilmiştir. Elde edilen veriler üzerinde firmaların kârlılık, likidite, finansal yapı varlık devir hızları ve piyasaya özgü rasyo analizleri gerçekleştirilmiştir. Firma verilerine Bağımsız İki Örnek T-Testi uygulayarak kriz dönemlerinde firma finansal rasyolarına ait ortalamalar ve bu ortalamalar arasındaki farkın %1, %5 ve %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, ihracat yapan firmaların 2008 mali krizi kârlılık oranları ile covid 19 pandemi dönemi kârlılık oranları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığa göre ihracat yapan firmaların 2008 mali krizi döneminde kârlılık oranlarının daha düşük olduğu görülmektedir. Kârlılık durumları açısından ihracat yapan firmaların 2008 mali krizinden daha çok etkilendiği sonucuna ulaşılmaktadır. İhracat yapan firmaların 2008 mali krizi likidite durumu ile covid 19 pandemi dönemi likidite durumu arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığa göre ihracat yapan firmaların 2008 mali krizi döneminde likidite durumunun daha düşük olduğu görülmektedir. Likidite durumu açısından ihracat yapan firmaların 2008 mali krizinden daha çok etkilendiği sonucuna ulaşılmaktadır. İnceleme kapsamında ihracat yapan firmaların 2008 mali krizi finansal yapı oranları ile covid 19 pandemi dönemi finansal yapı oranları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığa göre ihracat yapan firmaların covid 19 pandemi döneminde daha fazla borçlanma yolunu tercih ettikleri görülmektedir. İhracat yapan firmaların finansal yapıları açısından covid 19 pandemi döneminden daha çok etkilendiği sonucuna ulaşılmaktadır. Şirketlerin ilgili dönemlere ait varlık devir hızı rasyoları karşılaştırıldığında, genel olarak 2008 krizi ile Covid-19 krizi dönemine ait ortalamalar arasındaki fark anlamlı ve 2008 krizinde bu oranların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Şirketlerin 2008 krizi ile Covid-19 krizi piyasa göstergelerinde bu iki döneme ait ortalama değerler arasındaki fark istatistiksel olarak yine anlamlı ve Covid-19 döneminde bu oranların daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, küresel veya yerel ölçekte krizler ülke ekonomilerinde farklı şekillerde de olsa daima varolacak olaylardır. Bu bağlamda, kriz gereçeği kabul ederek karar vericilerin işletmelerin güçlü ve zayıf yönlerini dikkate alarak finansal yapılarını her türlü koşula göre hazırlamaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İhracat Firmaları, 2008 Mali Krizi, Covid 19 Pandemi Krizi, Finansal Rasyolar

JEL Kodları: G01, G15, M40

ARE EXPORTING COMPANIES ARE MORE AFFECTED BY THE 2008 FINANCIAL CRISIS OR THE COVID 19 PANDEMIC CRISIS?

Abstract

The 2008 financial crisis, which is a global crisis, has been defined as the biggest crisis after the Great Depression of 1929. The COVID-19 pandemic crisis, which later emerged in 2020, led to the second global crisis since the 2008 financial crisis. This situation has caused a recession in all OECD countries and most developing economies. The main focus of the research is the question of whether exporting companies are more affected by the 2008 financial crisis or the covid 19 pandemic crisis. In this context, the main purpose of the study is to compare the results of the two crisis periods by analyzing the reflections of the 2008 global financial crisis and the Covid-19 pandemic crisis on exporting companies. In the study, the data of exporting companies in the Borsa Istanbul National Whole (XUTUM) index were used. 128 firms for the 2008 financial crisis and 166 firms for the covid 19 pandemic crisis were included in the study. The profitability, liquidity, financial structure, asset turnover and market-specific ratio analyzes of the companies were performed on the obtained data. By applying the Independent Two Sample T-Test to the firm data, it was tried to determine whether the averages of the firm's financial ratios during the crisis periods and the difference between these averages were statistically significant at the level of 1%, 5% and 10%. According to the results obtained, a significant difference was found between the 2008 financial crisis profitability rates of exporting companies and the covid 19 pandemic period profitability rates. According to this difference, it is seen that the profitability ratios of exporting companies were lower during the 2008 financial crisis. It is concluded that exporting companies were more affected by the 2008 financial crisis in terms of their profitability. A significant difference was found between the 2008 financial crisis liquidity status of exporting companies and the liquidity status of the covid 19 pandemic. According to this difference, it is seen that the liquidity situation of exporting companies was lower during the 2008 financial crisis. It is concluded that exporting companies were more affected by the 2008 financial crisis in terms of liquidity situation. Within the scope of the study, a significant difference was found between the financial structure ratios of the companies exporting in the 2008 financial crisis and the financial structure ratios during the covid 19 pandemic period. According to this difference, it is seen that exporting companies prefer more borrowing during the covid 19 pandemic period. It is concluded that exporting companies are more affected by the covid 19 pandemic period in terms of their financial structures. When the asset turnover ratios of the companies for the relevant periods were compared, it was found that the difference between the averages of the 2008 crisis and the Covid-19 crisis period was significant and these ratios were higher in the 2008 crisis. The difference between the average values of these two periods in the market indicators of the companies in the 2008 crisis and the Covid-19 crisis is again statistically significant and it has been determined that these rates are higher in the Covid-19 period. As a result, global or local crises are events that will always exist in national economies, albeit in different ways. In this context, by accepting the reality of the crisis, decision makers need to prepare their financial structures according to all kinds of conditions, taking into account the strengths and weaknesses of the enterprises.

Keywords: Export Companies, 2008 Financial Crisis, Covid 19 Pandemic Crisis, Financial Ratios

JEL Codes: G01, G15, M40

MUHASEBE EĞİTİMİNDE STORYTELLING UYGULAMALARI

Öğr. Gör. Dr. Harun KISACIK

Hitit Üniversitesi

0000-0002-3282-4472, harunkisacik@hitit.edu.tr

Doç. Dr. Recep ÇAKAR

Hitit Üniversitesi

0000-0002-4069-7653, repeccakar@hitit.edu.tr

Özet

Toplum refahının artması ekonomik sistemin işlevselliğine bağlıdır. Ekonomik sistemin işlevselliği ise sistemde faaliyet gösteren işletmelerin ölçülebilir ve verimli çalışmasıyla mümkün olmaktadır. Ekonomik sistemin temel taşları olarak kabul edilen işletmeler hakkında mali bilgiler muhasebe aracılığı ile elde edilmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının verimliliği işletmelerin mali bilgilerinin kalitesini arttırdığı ölçüde işletmelerin de verimliliğini arttıracaktır. İyi bir muhasebe eğitimi alan meslek mensubu alanı ile kendisini geliştirme imkânı bulacak, alanında kendini geliştiren meslek mensubu müşavirlik yaptığı işletmeyi bilgi ve birikimi ile yönlendirerek işletmenin verimli hale gelmesini sağlayacaktır. Verimliliği artan işletme ekonomik sistemin işlevselliğini doğal olarak da toplum refahını arttıracaktır. Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarının iyi bir eğitim ile donanımlı olmalarının sağlanması gerekliliği ortadadır. Muhasebe eğitimi birbirini takip eden süreçlerle gerçekleşmektedir. İlk olarak muhasebe sisteminin kavranması, akabinde hesap planının ve hesapların işleyişinin idrak edilmesi, son olarak da muhasebenin sonucu olan mali tabloların oluşumu ve analizi hususlarının öğrenilmesi gerekmektedir.

Her eğitim de olduğu gibi muhasebe eğitiminde de en büyük sorumluluk eğitime düşmektedir. Eğitici tarafından karşıya aktarılan konu kadar konunun ne şekilde aktarıldığı da önemli olmaktadır. Aktarılan konunun hedef kitle tarafından iyi kavranabilmesi için zihinlere somut donelerle tam yerleşmesi gerekmektedir. Ezber mantığı ile yerleşen bilgiler belirli bir süre sonra yok olurken mantığının kavratılması sureti ile aktarılan bilgiler daha kalıcı olmaktadır. Kalıcı bilgilerle donanımlı bireyler alanı ile ilgili konularda daha faydalı olacaktır.

Eğitimde birçok yöntem ve materyal kullanılabilir. Kelime, görsel, imge vb. yardımıyla eğitim sürecini kolaylayan storytelling uygulamaları, bir konuyu hikâyeleme yöntemi ile öğrencilere aktarma sanatıdır. Anlaşılması, kavranması zor olan bir konu storytelling yöntemi ile daha kolay aktarılabilir. Bilginin kolay öğrenilebilmesi hedef kitle açısından olumlu bir durum olmakla birlikte diğer konuların da öğrenilme isteğini kamçulamaktadır. Storytelling yöntemi konunun öğrenilmesini kolaylaştırdığı gibi aktarılan bilginin kalıcı olmasını da sağlamaktadır. Storytelling yöntemi ile verilen muhasebe eğitiminin daha verimli olacağı ortadadır. Çalışmada ilk olarak muhasebe eğitimi ve storytelling konularına değinilerek akabinde muhasebe eğitiminde storytelling uygulaması ele alınacaktır. Storytelling uygulamaları ile muhasebe eğitimi ilgililerinin muhasebe eğitimini daha verimli bir şekilde kavramaları amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Storytelling

JEL Kodları: M40, M41

STORYTELLING APPLICATIONS IN ACCOUNTING EDUCATION

Abstract

Increasing the welfare of the society depends on the functionality of the economic system. The functionality of the economic system is possible with the measurable and efficient operation of the enterprises operating in the system. Financial information about businesses, which are accepted as the cornerstones of the economic system, is obtained through accounting. As the productivity of professional accountants increases the quality of financial information of businesses, it will also increase the productivity of businesses. The professional member who has a good accounting education will have the opportunity to develop himself with his field, and the professional member who develops himself in the field will direct the business he is consulting with his knowledge and experience, and will ensure that the business becomes efficient. An enterprise with increased efficiency will naturally increase the functionality of the economic system and the welfare of the society. In this context, it is obvious that accounting professionals should be equipped with a good education. Accounting education takes place through successive processes. First of all, it is necessary to understand the accounting system, then to understand the chart of accounts and the functioning of the accounts, and finally to learn the formation and analysis of the financial statements, which are the result of accounting.

As in every education, the biggest responsibility in accounting education falls on the trainer. How the subject is conveyed is as important as the subject conveyed by the trainer. In order for the conveyed subject to be well understood by the target audience, it must be fully settled in their minds with concrete data. While the information that is settled with the logic of memorization disappears after a certain period of time, the information transferred by the understanding of the logic becomes more permanent. Individuals equipped with permanent knowledge will be more useful in matters related to their field.

Many methods and materials can be used in education. Words, images, images, etc. Storytelling applications, which facilitate the educational process with the help of the help of, is the art of transferring a subject to the learners with the method of storytelling. A subject that is difficult to understand and comprehend can be conveyed more easily with the storytelling method. Being able to learn information easily is a positive situation for the target audience, and it also stimulates the desire to learn other subjects. The storytelling method not only facilitates the learning of the subject, but also ensures that the transferred information is permanent. It is obvious that accounting education given with the storytelling method will be more efficient. In the study, firstly accounting education and storytelling will be discussed and then the application of storytelling in accounting education will be discussed. With storytelling applications, it is aimed that those concerned with accounting education will understand accounting education more efficiently.

Keywords: Accounting, Accounting Education, Storytelling

JEL Codes: M40, M41

HAZMAT İŞLETMELERİNİN KALİTE MALİYETLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

*Dokuz Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı
0000-0002-1514-5953, suleyman.yukcu@deu.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi Özlem KOÇAKOĞLU

*Harran Üniversitesi, Şanlıurfa Sosyal Bilimler M.Y.O
0000-0002-9657-6105, ozlem.kocakoglu@harran.edu.tr.*

Özet

Modern üretim süreçleri ürünlerin çeşitlenmesini sağlarken mevcut teknoloji tehlikeli malzeme, yarı mamül, mamül ve ticari mal kullanımını kolaylaştırmıştır. Maruz kalınması halinde insan, hayvan ve çevre sağlığına olumsuz etkisi olabilecek bu maddelerin üretimi, kullanımı, bertarafı veya uygun olmayan şartlarda depolanması giderilmesi güç veya geri dönüşü olmayan maliyetlerin doğmasına neden olmaktadır. Son yıllarda ülkemizde ve dünyada yaşanan ağır endüstriyel kazaların çevresel, sosyal ve ekonomik yönden önemli sonuçları olmuştur. 2021 yılında ülkemizde 358 endüstriyel yangın, 36 endüstriyel patlama meydana gelmiştir. Aynı zamanda bu kazalar kanun yapıcıların bu alanı düzenlemek konusunda yeni girişimlerde bulunmalarının da önünü açmıştır. Ülkemiz bu konuda Avrupa Birliği SEVESO direktifleriyle uyumlu olarak “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmeliği (BEKRA)” yı kanunlaştırmıştır. Yönetmeliğin temel amacı tehlikeli madde bulunduran işletmelerde büyük endüstriyel kazaların önlenmesi, insana ve çevreye olan zararlarının azaltılması amacıyla etkin bir korunmayı sağlamak için alınması gerekli önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemektir. BEKRA dışında tehlikeli maddelerin güvenli kullanımına yönelik çeşitli yönetmelik ve kanunlar da bulunmaktadır.

İşletmeler tehlikeli maddelerin zararlarının minimize edilmesi; herhangi bir kazanın meydana gelmesinin önüne geçilerek üretimin güven içinde tamamlanması için bir takım önleme maliyetlerine katlanmaktadırlar. Bununla beraber bir kaza yaşanması halinde ise ciddi başarısızlık maliyetleri doğmaktadır. Bu çalışmanın amacı tehlikeli madde üreten/ kullanan veya depolayan işletmelerin endüstriyel bir kazaya sebebiyet vermemek için katlandıkları önleme maliyetlerinin, kazanın olması durumunda ise başarısızlık maliyetlerinin değerlendirilmesidir. Çalışma genel olarak sektörün karşı karşıya kaldığı önleme ve başarısızlık maliyetlerinin ortaya konulmasını; özelde ise bu alanda faaliyet gösteren bir işletmenin maliyetlerinin neler olduğunun araştırılmasını ve analizini içermektedir. Bu konuda mevcut yönetmeliklerden, literatürden, kaza yaşayan işletmelerin kamuoyuna yansıyan kaza raporlarından, bu sektörde yer alan bir işletme ile yapılan mülakattan faydalanılmıştır. Alınan tedbirlerin bir maliyet kalemi olarak değerlendirmeye tabi tutulması, işletmeler açısından fayda maliyet analizini kolaylaştıracak ve literatüre önemli bir katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: HAZMAT, Kalite Maliyetleri, Önleme Maliyetleri, Başarısızlık Maliyetleri

JEL Kodları: M41, M48

ANALYSING HAZMAT BUSINESSES REGARDING QUALITY COSTS

Abstract

While modern production processes enable the diversification of products, current technology has made it easier to use dangerous materials, semi-products, products and commercial goods. Production, usage, disposal or storage in inconvenient conditions of these products which may affect human, animal and environmental health adversely when exposed to, creates irreversible or hard to compensate costs. Major industrial accidents that took place in our country and in the world in recent years have had significant consequences in environmental, social and economic terms. In 2021, 358 industrial fires and 36 industrial explosions occurred in our country. These incidents have made it easier for lawmakers to take new initiatives in order to regulate this area. Our country, in accord with European Union SEVESO directives on this matter, have legislated the “Regulation on Prevention of Major Industrial Accidents and Lessening Their Adverse Impacts” (BEKRA). Main goal of the regulation is to determine the relevant procedure and principles regarding the precautions necessary to ensure the effective protection in order to prevent the major industrial accidents in businesses containing hazardous materials and lessening their adverse impacts on humans and environment. There are other various regulations and legislations regarding the safe usage of hazardous materials apart from BEKRA.

Businesses bear with certain costs in order to minimize the damages of hazardous materials and complete the production safely and securely by preventing any kind of accident. In addition to this, in the case of an accident, significant failure costs emerge. Aim of this study is to evaluate the prevention costs businesses which produce, use or store hazardous materials bear with in order to prevent an accident and failure costs in the case of an occurred accident. The study generally reveals the costs of prevention and failure faced by the industry; in particular, it includes researching and analysis of the the costs of a business operating in this field. In this subject, literature, public accident reports of businesses that experience them and an interview carried out with a business in this sector were utilized as sources. Subjecting taken precautions as a cost item shall make it easier cost-benefit analysis for businesses and make a significant contribution to the literature.

Keywords: HAZMAT, Quality Costs, Prevention Costs, Failure Costs

JEL Codes: M41, M48

UZAY MUHASEBESİNİN GELİŞİMİ VE GELECEĞİ

Dr. Kadir GÖKOĞLAN

*Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü
0000-0001-6397-8477, kadir.gokoglan@dicle.edu.tr*

Dr. Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI

*Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü
0000-0003-3938-4147, ngkaryagdi@beu.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi Seval ELDEN ÜRGÜP

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0002-7464-3485, sevalelden@hotmail.com*

Özet

Son yıllarda, uzay endüstrisinde hızlı bir büyüme ve değişim göstererek ticari ve özel faaliyetlerin önemi gittikçe artmıştır. Bununla birlikte uzay faaliyetleri daha karmaşık bir hale gelmekte ve ülkelerin uzay endüstrisinde büyük pay alabilmek için maliyetlerinin bilimsel bütçelerden ve hatta ülkelerin Gayri Safi Milli Hasıllarından daha hızlı artmaya başladığı görülmektedir. Bu durumu Elvis (2016), uzay biliminin gelecekteki büyümeyi kısıtlayacak ve böylece gelecekteki bilimsel keşifleri sınırlayacak bir “finansman duvarına” çarpmasıyla sonuçlanacaktır. Bu finansman sınırından kaçınmanın de tek yolu, “uzay bilimini ve büyük ölçüde ticari amaçlar için geliştirilen gelecekteki uzay tabanlı bir ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesiyle mümkün olacaktır” şeklinde belirtmiştir.

Uzaydaki ekonomik faaliyetlerin onlarca yıllık merkezi kontrolünden sonra, NASA ve ABD’li uygulayıcılar, uzaydaki insan faaliyetlerinin yönünü ticari şirketlere bırakmaya başladılar. Uzayda kamusal önceliklerden özel önceliklere geçiş özellikle önemlidir, çünkü ticari alanın liderleri arasında yaygın olarak paylaşılan bir hedef, büyük ölçekli, büyük ölçüde kendi kendine yeten, gelişmiş bir uzay ekonomisinin gerçekleştirilmesidir. Uzay ekonomisi, uzayda yürütülen faaliyetlerle ilgili varlık işlemlerini gerektirir. Gelişmekte olan bu ekonomi, uydu üretimi ve uygulaması, ticari insan uzay uçuşu ve göksel madencilik operasyonları dahil olmak üzere çeşitli faaliyetlerden oluşmaktadır (Bryce, 2017). Bu denli büyük bir ekonomik gelişimin olduğu yerde muhasebe bilimi de kendine büyük bir alanda yer bulacaktır. Özellikle uzay işlemleriyle ilgili muhasebe işlemlerinin, halihazırda kurulmuş endüstrilerde bulunan muhasebe konularında ortak olabilir ve uzay endüstrisi, bu ekonomik durumları ele almak için farklı bir bağlam sağlayabilir. Bu durumun bir örneği, karmaşık tedarik zincirlerini ve dikey olarak yapılandırılmış organizasyonları içeren bir alan üretim ortamında faaliyete dayalı maliyetlendirme hususlarını içerebilir. Ayrıca bilgi teknolojilerinin kullanımıyla uzay endüstrisinin hem muhasebe işlemlerinin yapılmasına hem de denetimin yapılmasına imkan tanınması mümkündür. Örneğin bir e-ticaret ortamında güven ve güvence yapılarını keşfetmek gibi diğer ortaya çıkan bağlamlarda gözlemlenenlere benzer bir yapıda gerçekleştirilebilir.

Uzayın ekonomik gelişimi için kilit soruların çoğu teknolojik olacaktır. Ancak, ekonomik kalkınma, endüstriyel organizasyon, kamu maliyesi, ekonomik tarih, muhasebe ve diğer uzmanlık alanlarındaki akademisyenlerin, uzay ekonomisinin gelişimini anlama, iyileştirme ve hatta şekillendirme çalışmalarına başlamaları için de önemli bir alan olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Uzay Muhasebesi, Uzay Ekonomisi

JEL Kodları: M41, M49, M20

THE DEVELOPMENT AND FUTURE OF SPACE ACCOUNTING

Abstract

In recent years, the space industry has shown rapid growth and change, increasing the importance of commercial and private activities. However, space activities are becoming more complex and it is seen that the costs of countries to get a large share in the space industry are increasing faster than scientific budgets and even the Gross National Product of countries. This will result in Elvis (2016) hitting a “funding wall” that will constrain future growth of space science, thereby limiting future scientific discoveries. The only way to avoid this funding limit, he noted, would be “through the development of space science and a future space-based economic activity developed largely for commercial purposes.”

After decades of centralized control of economic activity in space, NASA and U.S. practitioners have begun to cede the direction of human activities in space to commercial corporations. The transition from public to private priorities in space is particularly important because a goal widely shared among leaders of the commercial sphere is the realization of a large-scale, largely self-sufficient, advanced space economy. The space economy requires asset operations related to activities carried out in space. This emerging economy consists of a variety of activities, including satellite production and application, commercial human spaceflight, and celestial mining operations (Bryce, 2017). Where there is such a great economic development, accounting science will find a place in a big field. Accounting transactions, particularly those related to space operations, may have a common understanding of those found in already established industries, and the space industry may provide a different context for addressing these economic situations. An example of this might include activity-based costing considerations in a field manufacturing environment that includes complex supply chains and vertically structured organizations. In addition, with the use of information technologies, it is possible to allow the space industry to perform both accounting transactions and audits. For example, in an e-commerce environment, it can be realized in a structure similar to that observed in other emerging contexts, such as exploring the structures of trust and assurance.

Many of the key questions for the economic development of space will be technological. But economic development will also be an important area for academics in industrial organization, public finance, economic history, accounting, and other specialties to begin the work of understanding, improving, and even shaping the development of the space economy.

Keywords: Accounting, Space Accounting, Space Economy

JEL Codes: M41, M49, M20

MUHASEBE EĞİTİMİNDE ULUSAL AKREDİTASYON: NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Haluk BENGÜ

*Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, Muhasebe Finansman Anabilim Dalı
: 0000-0001-7751-0285, hbengu@ohu.edu.tr*

Doç. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR

*Türkiye Büyük Millet Meclisi, TBMM Başkan Müşaviri
0000-0002-0641-6352, fsozdemir@gmail.com*

Arş. Gör. Elif KARAKAŞ

*Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, Muhasebe Finansman Anabilim Dalı
0000-0002-8088-1455, elifkarakas@ohu.edu.tr*

Özet

Eğitimde kalite, bir eğitim kurumundaki çalışanların önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmak amacıyla sürekli iyileştirme ve gelişim anlayışını benimsemeleridir. Yükseköğretimde de kalite standartlarının yükseltilmesine dönük çalışmalar son yıllarda hızlanmış ve yükseköğretim kurumlarında akreditasyon konusu yükseköğretimde öne çıkan en önemli başlıklardan biri haline gelmiştir. Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK), Türkiye’de akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirme ve tanınma faaliyetlerinden sorumludur. Ulusal akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve tanınması süreci YÖKAK tarafından belirlenen ilke ve ölçütler kapsamında yürütülmektedir. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İşletme Bölümü’nün akreditasyon süreci de YÖKAK tarafından yetkilendirilmiş ve bağımsız bir organizasyon olan Sosyal Beşeri ve Temel Bilimler Akreditasyon ve Rating (STAR) Derneği tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte akreditasyon kuruluşunun belirlemiş olduğu ölçütler ile akredite olması istenilen bölüme ilişkin kaygı, eksiklik ve zayıflıklar ile gözlemler belirlenmekte olup, kaygı, zayıflık ve eksikliklerin güçlendirilmesi ve gözlemlerin yerine getirilmesinin ardından güçlü olan diğer alanlar ile birlikte sürekli olarak iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı da Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü’nün akreditasyon sürecine dair tecrübe paylaşımında bulunmak; bu suretle genelde işletme bölümlerine, beraberinde de işletme bölümü içindeki bilim alanlarından biri olan muhasebe eğitimine ulusal akreditasyon almak isteyen diğer üniversitelere, süreç yönetimi bakımından katkı sağlamak ve akreditasyonun muhasebe eğitimine sağlayacağı faydalar ve yapılan iyileştirmeler hakkında bilgi paylaşmaktır.

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, Yükseköğretimde Kalite, Muhasebe Eğitimi

JEL Kodları: M40, I21

NATIONAL ACCREDITATION IN ACCOUNTING EDUCATION: THE CASE OF NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR UNIVERSITY

Abstract

Quality in education is the adoption of the understanding of continuous improvement and development in order to reach the predetermined goals of the employees in any educational institution. Studies on raising quality standards in higher education have recently accelerated and accreditation in higher education institutions has become one of the most important topics in higher education. The Higher Education Quality Board (YÖKAK) is responsible for the authorization and recognition activities of accreditation organizations in Türkiye. The process of authorization and recognition of national accreditation organizations is conducted within the scope of the principles and criteria determined by YÖKAK. The accreditation process of Department of Business Administration by Niğde Ömer Halisdemir University was also authorized by YÖKAK and carried out by the Social Humanities and Basic Sciences Accreditation and Rating (STAR) Association as an independent organization. In this process, the criteria determined by the accreditation organizations and the concerns, deficiencies and weaknesses and observations regarding the department desired to be accredited are determined. It is aimed to develop concerns, weaknesses and deficiencies and to continuously improve other areas of strength.

The aim of this study is to share experiences about the accreditation process of Niğde Ömer Halisdemir University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration. In this way, to contribute to business departments and accounting education as one of the science fields in business administration to other universities that will want to get national accreditation in terms of process management and to share information about the benefits and improvements that accreditation will provide to accounting education.

Key Words: Accreditation, Quality in Higher Education, Accounting Education

JEL Codes: M40, I21

KADIN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ CAM TAVAN ALGILARINA YÖNELİK YAPILAN ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ

Doç. Dr. Fatma TEMELLİ

*Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü
0000-0001-7436-5289, ftemelli@agri.edu.tr*

Doç. Dr. Ali KESTANE

*Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü
0000-0002-7049-0354, alikestane@kilis.edu.tr*

Özet

Dünya genelinde meydana gelen globalleşme hareketi ile birlikte sosyal, ekonomik, çevresel, hukuki ve kültürel değerler değişime ve dönüşüme uğramıştır. Bahsedilen değişmelerin merkezinde yer alan insanın, farklı yönleri merak uyandırmıştır. İnsanın tabiatı gereği etnik kökeninden fiziksel özelliklerine dek farklılıkları bağlamında birçok ayrıştırıcı etken meydana gelmiş, sonucunda ise ayrımcılık kavramı öne çıkmıştır. Kadınların iş yaşamında son yıllarda aktif rol alması ile birlikte üst düzey pozisyonlara ulaşılması karşısında engellerin ortaya çıkması; cinsiyet ayrımcılığını beraberinde getirmiştir. Cinsiyet ayrımcılığına yönelik oluşturulan yasal düzenlemeler yoluyla kadınların iş dünyasındaki rolü güçlendirilmekte fakat ilerleme ve gelişimlerini engelleyen görünmez engeller varlığını korumaktadır. Bahsedilen durum cam tavan sendromu olarak ifade edilmekte ve günümüz iş dünyasında kadının yeri önemli bir tartışma gündemi oluşturmaktadır. Kadın istihdamının artan eğilim göstermesi bu konuda oluşan merakı tetiklemiş; muhasebe alanı da söz konusu durumdan kendisine düşen payı almıştır. Bu çalışmada, kadın muhasebe meslek mensuplarının kariyer basamaklarını tırmanmaları sürecinde karşı karşıya kalmış oldukları cam tavan algılarına yönelik yapılan çalışmaların bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmalar araştırmanın kapsamını oluşturmada ancak doğru, tutarlı, güvenilir ve karşılaştırılabilir yorumlamaların yapılabilmesi bakımından 2012 ve 2022 yılları itibarı ile literatürde yapılan çalışmalar araştırmanın sınırını oluşturmaktadır. Muhasebe alanında kadın meslek mensuplarının cam tavan algılarının ve yönünün belirlenmesi, bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayırmakta ve literatürde yer alan bilgi boşluğunu doldurması beklenmektedir. Ayrıca muhasebe alanında kadın işgücünün, mesleğin imajının ve itibarının artırılması bakımından rolünün belirlenmesi bu çalışmaya ayrı bir önem kazandırmaktadır. Araştırma kapsamında ele alınan çalışmalar; nicelik ve nitelik bağlamında incelenmiştir. Çalışmalar, literatüre, teoriye ve uygulamaya katkı boyutları üzerinden ölçeklendirilerek detaylı bir biçimde değerlendirilmiştir. 2012 ve 2022 yılları itibarı ile kadın muhasebe meslek mensupları üzerine yapılan çalışmalardan yola çıkılarak bu çalışmada; muhasebe alanında cam tavan algısının dünü ve bugününe açıklık getirilmiştir. Tespit edilen algıların dinamiklerinin belirlenerek gelecekte ilgili konuda daha güvenilir çalışmaların yapılabilmesi bakımından proaktif çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Kadın Muhasebe Meslek Mensupları, Cam Tavan Sendromu
JEL Kodları: M40, M41, M10

BIBLIOMETRIC PROFILE OF RESEARCH ON GLASS CEILING PERCEPTIONS OF FEMALE ACCOUNTING PROFESSIONALS

Abstract

Social, economic, environmental, legal and cultural values have undergone changes and transformations with the globalization movement occurring throughout the world. The different aspects of the human being, which is at the center of the mentioned changes, aroused curiosity. Many differentiating factors have emerged in the context of differences from ethnic origin to physical characteristics, as a result of which the concept of discrimination has come to the fore. With the active role of women in business life in recent years, the emergence of obstacles to reaching senior positions; brought about gender discrimination. The role of women in the business world is strengthened through legal regulations against gender discrimination, but invisible barriers that prevent their progress and development remain. The mentioned situation is expressed as the glass ceiling syndrome and the place of women in today's business world constitutes an important discussion agenda. The increasing trend of women's employment triggered the curiosity about this issue; the field of accounting has also taken its share from the aforementioned situation. In this study, it is aimed to make a bibliometric analysis of the studies on the glass ceiling perceptions that female professional accountants have faced during the process of climbing the career ladder. The studies conducted in this context constitute the scope of the research, but the studies conducted in the literature as of 2012 and 2022 constitute the limit of the research in terms of making accurate, consistent, reliable and comparable interpretations. Determining the glass ceiling perceptions and direction of female professionals in the field of accounting distinguishes this study from other studies and is expected to fill the knowledge gap in the literature. In addition, determining the role of the female workforce in the field of accounting in terms of increasing the image and reputation of the profession adds a special importance to this study. The studies covered within the scope of the research; analyzed in terms of quantity and quality. The studies were evaluated in detail by scaling on the dimensions of contribution to the literature, theory and practice. In this study, based on the studies on female accounting professionals as of 2012 and 2022; The past and present of the glass ceiling perception in the field of accounting has been clarified. By determining the dynamics of the detected perceptions, proactive solutions have been proposed in order to carry out more reliable studies on the relevant subject in the future.

Keywords: Accounting, Female Professional Accountants, Glass Ceiling Syndrome

JEL Codes: M40, M41, M10

COVID-19 PANDEMİSİ ÇERÇEVESİNDE BİST'TE YER ALAN TEKSTİL FİRMALARININ ÇALIŞMA SERMAYESİ UNSURLARININ FİNANSAL ANALİZİ (2017-2021)

Öğr. Gör. Sefa ONUT

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Gürün MYO
0000-0002-8196-0964, sonut@cumhuriyet.edu.tr*

Öğr. Gör. Derya ÖZGÜLER

*Malatya Turgut Özal Üniversitesi Arapgir MYO
0000-0002-4512-0722, derya.ozguler@ozal.edu.tr*

Özge BOZKULAK

*Sivas CÜ SBE Muhasebe Finans ve Bankacılık ABD Doktora Öğrencisi
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi SBE MFB ABD Doktora Öğrencisi
0000-0002-9788-7095, ozge.zb5@gmail.com*

Özet

Rekabetin yoğun olarak yaşandığı günümüz dünyasında işletmelerin en çok ihtiyaç duyacağı temel unsurlardan biri de sermayedir. İşletmeler açısından sabit sermaye, öz sermaye, maddi sermaye, gayrimaddi sermaye gibi çeşitli sermaye türleri bulunmaktadır. Bu sermaye türlerinden biri ve hiç kuşkusuz en önemlisi çalışma (işletme) sermayesidir. Çalışma sermayesinin önemi, işletmenin normal faaliyet döngüsünü sorunsuz bir biçimde çevirebilmesini ifade etmesinden gelmektedir. Yönetimin zamanının büyük çoğunluğunu bu sermaye üzerinde harcadığı düşünülürse bu tür sermayenin önemi bir kat daha artmaktadır. Çalışma sermayesini oluşturan en önemli unsurlar ise nakit ve benzeri varlıklar, menkul kıymetler, alacaklar ve stoklardır.

Bu çalışmanın amacı işletmeler için hayati önem arz eden çalışma sermayesinin finansal analizidir. Bu amaca ulaşmak için BİST'te yer alan tekstil firmalarının (22 firma) son 5 yıllık (2017-2021) finansal tablolarından yararlanılmıştır. Bahse konu dönem aralığı dünyayı sarsan Covid-19 pandemisini de içerdiğinden bu küresel sorunun tekstil firmalarının çalışma sermayesi unsurları üzerindeki etkileri de belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz, sadece çalışma sermayesi unsurları açısından gerçekleştirilmiş ve bu unsurlar likidite ve verimlilik (devir hızı) oranları açısından analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular TCMB'nin sektöre ait likidite ve verimlilik oranlarının ortalama değerleriyle de kıyaslanmış ve sonuçlar yorumlanmıştır.

5 yıllık dönemi (2017-2021) kapsayan ve 22 tekstil firmasının finansal tabloları üzerinde yapılan analizler sonucunda; işletmelerin çalışma sermayelerinin kötü olmadığı ve bazı oran değerlerinde bazı firmaların olumlu ya da olumsuz yönde farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca Covid-19 pandemisinin ağırlıkla etkisini hissettirdiği 2020 ve 2021 yıllarına ait finansal tabloların analiziyle bulunan likidite ve verimlilik oranlarında da bu pandeminin tekstil firmalarının çalışma sermayelerini olumsuz yönde etkilemediği; bulunan değerlerin pandemi öncesi yıllar açısından kayda değer bir farklılık göstermediği gözlemlenmiştir.

Likidite oranlarından cari oran açısından 8 firmanın, asit-test oranı açısından 7 firmanın ve nakit oranı açısından ise 6 firmanın ortalama değerlerinin TCMB ortalama değerlerinin üstünde diğerlerinin ise altında olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca stokların, dönen varlıklara oranının 18 firmada ve stokların, aktif toplama oranı açısından ise 9 firmada ortalama değerinin üstünde olduğu hesaplanmıştır.

Verimlilik oranları açısından bütün firmaların stok devir hızlarının TCMB ortalama değerlerinin altında kaldığı saptanmıştır. Alacak devir hızlarında 6 firmanın; brüt çalışma sermayesi devir hızlarında 15 firmanın; net çalışma sermayesi devir hızlarında ise 14 firmanın ortalama değerinin üzerinde olduğu hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: BİST Tekstil, Çalışma Sermayesi, Finansal Oranlar, Covid 19, Finansal Analiz.

JEL Kodları: M20, M21, M40, M49

FINANCIAL ANALYSIS OF WORKING CAPITAL ELEMENTS OF TEXTILE COMPANIES IN BIST WITHIN THE FRAMEWORK OF THE COVID-19 PANDEMIC (2017-2021)

Abstract

In today's world where there is intense competition, one of the basic elements that businesses will need most is capital. In terms of enterprises, there are various types of capital such as fixed capital, equity capital, tangible capital, intangible capital. One of these types of capital and undoubtedly the most important is working (working) capital. The importance of working capital comes from the fact that it means the ability of the business to translate its normal operating cycle smoothly. Considering that the management spends most of its time on this capital, the importance of this type of capital increases even more. The most important elements constituting working capital are cash and similar assets, securities, receivables and stocks.

The aim of this study is the financial analysis of working capital, which is vital for businesses. To achieve this aim, the last 5 years (2017-2021) financial statements of the textile companies (22 companies) in the BIST were used. Since the said period includes the Covid-19 pandemic that shook the world, the effects of this global problem on the working capital elements of textile companies were also tried to be determined. The analysis was carried out only in terms of working capital elements, and these elements were analyzed in terms of liquidity and efficiency (turnover) ratios. The findings were also compared with the average values of the CBRT's liquidity and productivity ratios of the sector, and the results were interpreted.

As a result of the analyzes made on the financial statements of 22 textile companies covering the 5-year period (2017-2021); It has been found that the working capital of the enterprises is not bad and that some companies differ positively or negatively in some ratio values. In addition, in the liquidity and productivity ratios found by the analysis of the financial statements of 2020 and 2021, when the Covid-19 pandemic was heavily influenced, this pandemic did not adversely affect the working capital of textile companies; It has been observed that the values found do not differ significantly in terms of years before the pandemic.

It has been determined that the average values of 8 companies in terms of current ratio, 7 companies in terms of acid-test ratio and 6 companies in terms of cash ratio are above the average values of the CBRT and below the others. In addition, it has been calculated that the ratio of stocks to current assets is above the average value in 18 companies and in terms of stocks and asset collection ratio in 9 companies.

In terms of productivity rates, it has been determined that the inventory turnover rates of all companies are below the CBRT average values. At the receivable turnover rates, 6 companies; 15 companies in gross working capital turnover rates; On the other hand, it has been calculated that the net working capital turnover rate of 14 firms is above the average value.

Keywords: BIST Textile, Working Capital, Odds, Covid 19, Financial Analysis.

JEL Codes: M20, M21, M40, M49

ADLİ MUHASEBE: UYGULAMA ALANLARI VE KAPSAMINA GİREN SUÇLAR

Arş. Gör. Ömer KÖSE

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Muhasebe, Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı
0000-0003-4855-2659, omerkose@cumhuriyet.edu.tr*

Öğr. Gör. Dr. Hatice ÇİÇEKAY

*Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Erciş MYO
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü,
0000-0002-9988-1340, hcicekay@yyu.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel MYO
0000-0002-5082-7482, onocakd@cumhuriyet.edu.tr*

Özet

Muhasebenin ürettiği bilgilerin tarafları, bilgilerden yararlanma amaçları farklılık gösterse de, toplumun en küçük yapı taşı olan bireyden en büyük kurumu olan devlete kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır. Bu sebeple muhasebe meslek elemanlarının bilgi üretiminde tarafsız, objektif ve bağımsız davranmalarının önemi tartışılmaz bir gerçekliktir.

Muhasebe bilimi finans, matematik ve maliye gibi farklı disiplinlerle etkileşim halinde olan bir bilim dalıdır. Bu disiplinlerden birisi de hukuktur. Adli muhasebe ise muhasebe ve hukuk alanlarının bir araya geldiği bir çalışma alanıdır.

Adli muhasebe özelliği itibarıyla muhasebe ve hukuk alanlarında gerçekleşen ticari işlemler sonucunda oluşan hesap işlerine yönelik işlemleri kapsamaktadır. Bu yeni muhasebe alanında yer alan adli muhasebecilerin faaliyet alanı işletmelerin her türlü ticari faaliyetleri ve bu kapsamda yürütülen muhasebe işlemleridir. Bu kişiler, genel olarak finansal raporlama sürecinde, işletme ortakları arasında gerçekleşen anlaşmazlıklarda, hile ve rüşvet gibi yasadışı ödemelerin ortaya çıkarılmasında, kredi kartı, elektronik fon transferi işlemlerinde, banka yolsuzlukları ve kriminal çalışmalarda muhasebe bilgileriyle birlikte hukuki destek sunmaktadır. Ancak çoğunlukla adli muhasebecilerden işletmede hilenin var olup olmadığı bilgisi istenmektedir. Bunların dışında ticari davalarda ve muhasebe kayıtlarının incelenmesinde de adli muhasebecilerden faydalanılmaktadır. Dolayısıyla adli muhasebe alanında faaliyette bulunmak isteyenlerin yeterli mali, sosyal ve hukuki donanımına sahip olmaları ve beraberinde psikoloji biliminin temellerine de hâkim olmaları gerekmektedir. Çünkü her yasadışı eylem kişilerce yapılmakta ve suçun bir psikolojisi de olmaktadır.

Ticari anlaşmazlık ve uyuşmazlıkların yaşandığı ve giderek arttığı günümüzde adli muhasebe de önemini artırmaktadır. Zira hâkim, savcı veya avukatlar çoğunlukla yeterli muhasebe bilgisine ve prensiplerine sahip değildir. Bundan dolayı bir tür bilirkişi olan adli muhasebecilerin yardım ve desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kişilerin sundukları raporlara dayanarak daha adil ve hukuka uygun kararlar verilebilmektedir.

Adli muhasebenin araştırma konusu olan alanlardaki düzensiz ve uygunsuz iş ve işlemler, beraberinde bir takım suçları da bünyesinde barındırmaktadır. Dolayısıyla adli muhasebe alanına birçok suç türü girebilmektedir. Bu suçlar hem iş ve işlemlerden hem de kişilerden kaynaklı bir mahiyet arz etmektedir.

Bu çalışma, teorik bir çalışma olup öncelikle adli muhasebe konusu açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda adli muhasebenin önemi, tarihsel gelişimi ve adli muhasebeci açısından mesleğin uygulanma alanlarına değinilmiştir. Ardından adli muhasebeye konu suçlar ve sonuçları hakkında bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adli Muhasebe, Uygulama Alanları, Kapsamına Giren Suçlar

Jel Kodu: M41, M42, K34

FORENSIC ACCOUNTING: FIELDS OF APPLICATION AND THE CRIMES INSIDE THE SCOPE

Abstract

In the parties of the information produced by accounting, however the purposes of benefiting from the information differ, they take place in a wide range from the smallest building block of the society to the state, which is the largest institution. For this reason, it is an indisputable reality that accounting professionals should act impartially, objectively and independently in the production of information.

Accounting science is a discipline that interacts with different disciplines such as mathematics and finance. One of these disciplines is law. Forensic accounting, on the other hand, is a field of study in which the fields of accounting and law come together.

Due to its forensic accounting feature, it covers the transactions related to the account affairs resulting from the commercial transactions realized in the fields of accounting and law. The field of activity of forensic accountants in this new accounting field is all kinds of commercial activities of enterprises and accounting transactions carried out within this scope. These people generally provide legal support along with accounting information in the financial reporting process, in disputes between business partners, in detecting illegal payments such as bribery and fraud, in credit card, electronic fund transfer transactions, bank corruption and criminal studies. However, forensic accountants are often asked to know whether there is fraud in the business. Apart from these, forensic accountants are also used in commercial cases and examining accounting records. Therefore, those who want to operate in the field of forensic accounting should have sufficient financial, social and legal equipment and should also have a good command of the basics of psychology. Because every illegal action is carried out by individuals and there is a psychology of crime.

Forensic accounting also increases its importance in today's world where commercial disputes and disputes are experienced and increasing. Because judges, prosecutors or lawyers often do not have adequate accounting knowledge and principles. For this reason, the help and support of forensic accountants, who are a kind of expert, is needed. Based on the reports submitted by these people, more fair and legal decisions can be made.

Irregular and inappropriate business and transactions in the areas of research subject of forensic accounting also contain a number of crimes. Therefore, many types of crimes can enter the field of forensic accounting. These crimes have a nature originating from both business and transactions and individuals.

This study is a theoretical study and primarily forensic accounting has been tried to be explained. In this context, the importance of forensic accounting, its historical development and the application areas of the profession in terms of forensic accountant are mentioned. Afterwards, information about the crimes subject to forensic accounting and their results are given.

Keywords: Forensic Accounting, Application Areas, Crimes Covered

JEL Codes: M41, M42, K34

MUHASEBE BİLİMİYLE İLGİLİ KONULARIN GELİŞİMİ VE DEĞİŞİMİ: SEÇİLMİŞ MUHASEBE DERGİLERİNDE 2010-2021 YILLARI KAPSAMINDA BİR İÇERİK ANALİZİ

Öğr. Gör. Derya ÖZGÜLER

*Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Arapgir MYO
0000-0002-4512-0722, derya.ozguler@inonu.edu.tr*

Özge BOZKULAK

*Sivas Cumhuriyet Ü., SBE Muhasebe Finans ve Bankacılık ABD Doktora Öğrencisi
0000-0002-9788-7095, ozge.zb5@gmail.com*

Sümeyye ÇİÇEKAY

*Bilim Uzmanı
0000-0002-7646-2434, sumeyyecicekay@hotmail.com*

Özet

Muhasebe bilimi, önemini ve gerekliliğini her geçen gün daha çok hissettirmektedir. Zira onun prensiplerine uygun hareket edilmediğinde ne gibi üzücü ve telafisi zor maddi ve manevi sonuçların ortaya çıktığına 2000'li yılların başındaki muhasebe skandalları kötü örnekler olarak verilebilir. Elbette bu kötü örneğin tekrar yaşanmaması için ülkeler hep birden muhasebe ve ayrılmaz parçası olan denetimde aksaklıkları gideren; suiistimalleri engelleyen; hesap verilebilirliği daha güçlü kılan ve cezai müeyyideleri net bir şekilde tespit eden düzenlemeleri bir biri ardına yürürlüğe koymaya başlamışlardır.

Diğer taraftan muhasebe bilimi insan ve insani değerlerle içi içe olduğundan yaşanan sosyolojik gelişmelerin maddi boyutuyla da ilgilenmekte ve bu açıdan sosyal yönlü bir nitelik taşımaktadır. Ürettiği bilgilerle ilgilenen kesimin çeşitliliğine ve türüne bakıldığında bu sosyal yön kendisini daha da çok göstermektedir. Sosyal sorumluluk temelinde ve muhasebe ilke, kural ve kanunlar çerçevesinde ürettiği bilgilerle muhasebe bilimi, örneğin ödenecek verginin doğru tespitinde, belirlenecek ücret ve maaş zamlarının hakkaniyetli belirlenmesinde sosyal yönlü bir bilim olduğunu da ispat etmektedir.

Bu çalışmada, muhasebe biliminde ele alınan konuların seçilmiş muhasebe dergileri kapsamında son 12 yıllık (2010-2021) süredeki değişimi, dönüşümü ve gelişimi sayısal veriler temelinde içerik analizi yöntemiyle ele alınmış muhasebe konularının yıllar itibarıyla gelişimi belirlenmeye çalışılmıştır. Muhasebe ile ilgili dergilerden bahse konu dönemlerde düzenli olarak yayın yapan Mali Çözüm Dergisi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi ve Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi ve Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi olmak üzere 5 dergi seçilmiştir. İncelemeler, dergilerin Dergipark ve Ebscohost sitesindeki sayfaları üzerinden yapılmıştır. Bu dergilerde muhasebe bilim dalı ile ilgili olan toplam 1310 makale, yazarlarca uygun görülen 12 başlık altında incelenmiştir.

Araştırma ve makalelere ait derinlemesine incelemeler sonucunda; muhasebe denetimi, maliyet ve yönetim muhasebesi ve muhasebe eğitimi ile ilgili konulara son yıllarda daha çok yönelindiği; buna karşılık muhasebe biliminin teorisini ve skandalları inceleyen çalışmaların diğer başlıklara kıyasla daha az ele alındığı tespit edilmiştir. Muhasebe standartları, muhasebe mesleği ve etik, genel muhasebe kapsamındaki konular, uzmanlık muhasebesi ve mali analiz başlıklarında yer alan çalışmalar, bahse konu yıllarda, düzenli olarak ve benzer ilgiyle ele alınmıştır. Son yıllarda ise sosyal muhasebe ve dünyayı etkileyen Covid-19 pandemisi ile ilgili çalışmaların da görece olarak artış kaydettiği ve muhasebe biliminin sosyal konulara uzak durmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, İçerik Analizi, Muhasebe Dergileri, Muhasebe Bilimi.

JEL Kodları: M40, M41, M49.

THE DEVELOPMENT AND CHANGE OF THE SUBJECTS RELATED TO ACCOUNTING SCIENCE: IN SELECTED ACCOUNTING JOURNALS IN THE SCOPE OF 2010-2021

Abstract

Accounting science makes its importance and necessity felt more and more every day. Because the accounting scandals of the early 2000s can be given as bad examples of what kind of sad and irreparable material and moral consequences occur when not acted upon in accordance with its principles. Of course, in order to prevent this bad example from happening again, countries all together eliminate the problems in accounting and auditing; preventing abuses; one after another, they started to put into effect regulations that make accountability stronger and determine penal sanctions clearly.

On the other hand, since the science of accounting is intertwined with people and human values, it is also interested in the material dimension of sociological developments and in this respect, it has a social aspect. When we look at the diversity and type of the people who are interested in the information they produce, this social aspect shows itself even more. With the information it produces on the basis of social responsibility and within the framework of accounting principles, rules and laws, the science of accounting also proves that it is a social science, for example, in the correct determination of the tax to be paid, in the equitable determination of the wages and salary increases to be determined.

In this study, the change, transformation and development of the subjects covered in accounting science within the scope of selected accounting journals in the last 12 years (2010-2021) were discussed with the content analysis method on the basis of numerical data, and the development of accounting subjects over the years was tried to be determined. Among the journals related to accounting, 5 journals were selected, namely the Journal of Financial Solution, Journal of Accounting and Finance, Journal of Accounting and Tax Practices, Journal of Accounting Science World and Journal of Accounting and Auditing, which are regularly published in the mentioned periods. The reviews were made through the pages of the magazines on Dergipark and Ebscohost. In these journals, a total of 1310 articles related to the field of accounting were examined under 12 titles deemed appropriate by the authors. As a result of in-depth examinations of research and articles; Accounting auditing, cost and management accounting and accounting education have been more focused on issues in recent years; On the other hand, it has been determined that studies examining the theory of accounting science and scandals are less discussed compared to other titles. Studies in accounting standards, accounting profession and ethics, topics within the scope of general accounting, specialist accounting and financial analysis have been handled regularly and with similar interest in the aforementioned years. In recent years, it has been determined that the studies on social accounting and the Covid-19 pandemic, which affects the world, have increased relatively and that the science of accounting does not stay away from social issues.

Keywords: Accounting, Content Analysis, Accounting Journals, Accounting Science.

JEL Codes: M40, M41, M49

DIŞ TİCARET İŞLEMLERİNİN TMS 21 KUR DEĞİŞİMİNİN ETKİLERİ STANDARDI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Öğr. Gör. Tuba SARIKAYA KARA

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1853-2198, tsarikaya@cumhuriyet.edu.tr

Doç. Dr. Said Alpagut ŞENEL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2267-7392, asenel@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Yaşadığımız dünyada günlük hayatın bir parçası olan ve hayatımızın hemen hemen her anında karşımıza çıkan ticaret, bir ülkenin sınırları içerisinde meydana gelebileceği gibi ülkeler arasında da gerçekleşebilir. Bir ülkenin sınırları içinde gerçekleşen ticaret İç Ticaret ülkeler arasında gerçekleşen ticaret ise Dış Ticaret olarak ifade edilmektedir. Ulusal sınırların ötesinde farklı ülkeler arasında gerçekleşen uluslararası ticareti ifade eden dış ticaret kavramını oluşturan unsurlar ihracat ve ithalat işlemleridir. Ülkeler ürettikleri ürün veya hizmetin bir kısmını diğer ülkelere satmalarıyla ihracat, tükettiği mal veya hizmetin bir kısmını dışarıdan talep etmeleriyle ithalat işlemini gerçekleştirmiş olurlar. İhracat, mal ve hizmetin yabancı ülkelere döviz karşılığı satışlarıdır. İthalat ise gümrük sınırları dışında kalan mal ve hizmetlerin satın alınarak ülkeye getirilmesi faaliyetlerinin bütünüdür.

“Bilgi çağı” ya da “dijital çağ” olarak adlandırılan 21. yüzyılın getirdiği yeni bir süreç olan küreselleşme ve baş döndürücü bir hızla artan teknolojik gelişmeler doğrultusunda piyasaların bilgi ve teknoloji ile hızla gelişme kaydetmesi, ülkeler ve pazarlar arası mesafeleri kısaltmış, sınırları kaldırmış ve ülkeler arası ticareti yaygınlaştırmıştır. Uluslararası ticari ilişkilerin ve yabancı sermaye hareketlerinin artması sonucu dövizde dayalı işlemler de gün geçtikçe artmaktadır. Dövizde dayalı olarak yapılan ithalat ve ihracat işlemleri ve sermaye hareketlerinin muhasebeleştirilmesinde yerli para birimine çevrim önem arz etmektedir. İşlem tarihi ile ödeme tarihi arasında kur değişimlerinin bir sonucu olarak da kur farkları kaçınılmaz olmaktadır. Öte yandan kur farklarının muhasebeleştirilmesinde uygulanan kurallar, işletmenin dönem sonundaki stoklarının değerini, dönem kârı/zararını ve ödenecek vergi tutarını da etkileyecektir. Bu durum hiç şüphesiz dış ticaret işlemlerinin muhasebeleştirilmesini ve bu işlemlerin finansal tablolarda sunulmasını son derece önemli bir konu haline getirmekte ve bu işlemlerin küresel anlamda genel kabul görmüş muhasebe standartları bir başka ifadeyle Uluslararası Muhasebe Standartları çerçevesinde yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards IAS) ile uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarının dış ticaret uygulamalarıyla ilgili olarak çeşitli konulara değindiği görülmektedir. Dış ticaret işlemlerinin muhasebeleştirilmesi hususunda yol gösterici olan Türkiye Muhasebe Standartlarının; TMS 2 Stoklar, TMS 18 Hasılat, TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması, TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri ve TMS 23 Borçlanma Maliyetleri olduğu ifade edilebilir. Bu çalışmanın kapsamını dış ticaret işlemlerinde en sık karşılaşılan standartlardan birisi olan TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri standardı oluşturmaktadır. Yukarıda sayılan diğer standartlar çalışmanın kapsamını arttıracığı düşünüldüğünden dolayı yer verilememiş olması, çalışmanın kısıtları olarak gösterilebilir. IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates ile uyumlu olan TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri standardı, yabancı para işlemlerinin ve yurtdışındaki işletmelerin finansal tablolara nasıl dâhil edileceğini ve finansal tablolarda kullanılan para birimine nasıl çevrileceğini düzenlemektedir.

Bu çalışma ile dış ticaret işlemlerinin TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri standardı çerçevesinde ne şekilde muhasebeleştirilmesi, raporlanması gerektiğinin detaylı olarak ele alınması ve örneklerle anlaşılabilirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın dış ticaret işlemlerinin TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri standardına göre muhasebeleştirilmesi ve raporlanması gerektiği ile ilgili olarak incelenmesi ve bu konuyu gündeme alması açısından literatüre katkı yapacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, kanımızca, akademisyen olarak üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirebilmiş, uygulamada ortaya çıkması muhtemel tereddütlerin giderilmesi noktasında muhasebe meslek mensuplarına az da olsa bir katkı sağlamış olması açısından önem ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret İşlemleri, Türkiye Muhasebe Standartları, TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri
JEL Kodları: M40, M41, M49

EVALUATION AND ACCOUNTING OF FOREIGN TRADE TRANSACTIONS WITHIN THE FRAMEWORK OF TAS 21 EFFECTS OF CURRENCY CHANGE STANDARD

Abstract

Trade, which is a part of daily life in the world we live in and which we encounter in almost every moment of our lives, can take place within the borders of a country as well as between countries. The trade that takes place within the borders of a country is expressed as Domestic Trade, and the trade that takes place between countries is called Foreign Trade. The elements that make up the concept of foreign trade, which expresses the international trade between different countries beyond national borders, are export and import transactions. When countries sell a part of the product or service they produce to other countries, they export and import a part of the goods or services they consume. Export is the sale of goods and services to foreign countries in exchange for foreign currency. Import, on the other hand, covers all the activities of purchasing goods and services outside the customs borders and bringing them to the country.

The rapid development of the markets with information and technology in line with globalization, a new process of the 21st century called “information age” or “digital age”, and technological developments that increase at a dizzying pace, have shortened the distances between countries and markets, removed borders, and countries. expanded trade. As a result of the increase in international trade relations and foreign capital movements, transactions based on foreign currency are increasing day by day. Conversion to the local currency is important in accounting for foreign exchange-based import and export transactions and capital movements. Exchange rate differences are inevitable as a result of exchange rate changes between the transaction date and the payment date. On the other hand, the rules applied in the accounting of exchange differences will also affect the value of the inventories of the enterprise at the end of the period, the profit / loss for the period and the tax amount to be paid. This situation undoubtedly makes the accounting of foreign trade transactions and the presentation of these transactions in financial statements an extremely important issue and requires that these transactions be made within the framework of globally accepted accounting standards, in other words, International Accounting Standards.

It is seen that the Turkish Accounting Standards, which are in line with the International Accounting Standards (IAS), address various issues related to foreign trade practices. Turkish Accounting Standards, which guides the accounting of foreign trade transactions; TAS 2 Inventories, TAS 18 Revenue, TAS 20 Accounting for Government Incentives and State Aid Statement, TAS 21 Effects of Currency Changes and TAS 23 Borrowing Costs. The scope of this study is TAS 21, which is one of the most frequently encountered standards in foreign trade transactions. The fact that the other standards listed above could not be included because it was thought to increase the scope of the study can be shown as the limitations of the study. TMS 21 The Effects of Exchange Rates standard, which is in line with IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates, regulates how foreign currency transactions and foreign businesses are included in the financial statements and how they are converted into the currency used in the financial statements.

With this study, it is aimed to discuss in detail how foreign trade transactions should be accounted for and reported within the framework of TAS 21 Effects of Exchange Rate Changes and to increase their understanding with examples. It is thought that this study will contribute to the literature in terms of examining the accounting and reporting of foreign trade transactions according to TAS 21 Effects of Exchange Rates and bringing this issue to the agenda. In our opinion, this study is important in that it has fulfilled our responsibilities as academicians, and has made a small contribution to accounting professionals in terms of eliminating possible hesitations that may arise in practice.

Keywords: Foreign Trade Transactions, Turkish Accounting Standards, TAS 21 Effects of Currency Change

JEL Codes: M40, M41, M49

ABD İÇECEK İMALATI ENDÜSTRİSİNDE MALİYET YAPIŞKANLIĞININ TEST EDİLMESİ

Prof.Dr. Ahmet Vecdi CAN

*Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü
0000-0002-1105-144X, acan@sakarya.edu.tr*

Prof. Dr. Haluk BENGÜ

*Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
0000-0001-7751-0285, hbengu@ohu.edu.tr*

Öğr. Gör. Can FİDANCAN

*Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
0000-0002-5724-1919, canfidancan@ohu.edu.tr*

Özet

İşletmelerin faaliyet hacmindeki dalgalanmalar karşısında maliyet kalemlerinin verdiği tepki maliyet davranışı olarak adlandırılmaktadır. Geleneksel maliyet yaklaşımı maliyet davranışını sabit ve değişken maliyet olarak bir ayrıma tabi tutmaktadır. Sabit maliyetlerin faaliyet hacmindeki değişikliklerden etkilenmediği, değişken maliyetlerin ise faaliyet hacmi ile doğrusal ve orantılı bir ilişki içerisinde yani simetrik olduğu varsayılmaktadır. Bu simetrik ilişki sonucunda geleneksel maliyet yaklaşımında faaliyet hacminde meydana gelen %1'lik bir artış karşısında maliyetlerde %1 lik bir artış meydana geldiği ve faaliyet hacminde meydana gelen %1'lik bir azalış karşısında ise maliyetlerde %1'lik bir azalışın meydana geldiği kabul edilmektedir. Noreen ve Soderstrom (1997) çalışmasında faaliyet hacmi ve maliyetler arasındaki ilişkinin simetrik olmadığı asimetric olduğunu iddia etmekte ve maliyetlerin faaliyet hacminde meydana gelen artışlar karşısında faaliyet hacmindeki azalışlara kıyasla daha hızlı tepki verdiğini iddia etmektedir. Anderson, Banker ve Janakiraman (2003) çalışmasında ise Noreen ve Soderstrom(1997)'ün çalışmasını destekleyici kanıtlar elde etmiştir. Anderson vd.(2003) satışlarda meydana gelen %1 lik bir artış karşısında maliyetlerin %0.55 arttığını ve satışlarda meydana gelen %1'lik bir azalışta ise maliyetlerin %0.35 azaldığına ilişkin deneysel bulgular elde etmiş ve bunu maliyet yapışkanlığı olarak literatüre kazandırmışlardır. Birbirleriyle çelişen bu maliyet yaklaşımları literatürde birçok çalışmada ele alınmıştır. Bu çalışmalarını takiben maliyet yapışkanlığının varlığını araştıran literatürdeki birçok çalışmada maliyet yapışkanlığını doğrular nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Literatürde yer alan çalışmalar maliyet yapışkanlığı davranışının yöneticilerin tercihlerinden, işletmelerin kendine has özelliklerinden, makroekonomik v.b. koşullardan etkilendiğini göstermektedir. Maliyet yapışkanlığı davranışı yöneticiler tarafından öngörülemeyen bir olgu olmayıp yöneticilerin verdiği kararların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle maliyet yapışkanlığının kavramının, yöneticilerin ihtiyaç olmayan harcamalardan kaçınma ve işletmenin hedeflerine ulaşılabilmesi için anlaşılması önemlidir. Maliyet yapışkanlığına sahip ve maliyetlerini kontrol etmeyen bir işletmenin yöneticisi, vereceği kararlar ile işletmenin varlığı tehlikeye atabilecektir. Bu çalışmada Amerika Birleşik Devletlerinde borsaya kote olan ve verileri Thompson Reuters Eikon veri tabanından elde edilen içecek imalat işletmeleri incelenmiştir. Zaman serisi regresyon modeli kullanılarak maliyet yapışkanlığı olgusu oluşturulan iki ekonometrik modelle satışlar ile satışların maliyeti ve satışlar ile satış ve genel yönetim giderleri çerçevesinde analiz edilmiştir. Maliyet yapışkanlığının varlığına ilişkin yapılan analizler kapsamında elde edilen bulgulara maliyet yapışkanlığının varlığına ilişkin sonuçlar tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar kendi içerisinde ve mevcut literatürle karşılaştırılarak detaylı bir şekilde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Maliyet, Maliyet Yapışkanlığı, Asimetrik Maliyet

JEL Kodları: M40, M41, M49

TESTING FOR COST STICKINESS IN THE BEVERAGE MANUFACTURING INDUSTRY IN THE UNITED STATES

Abstract

The response of the cost items to the fluctuations in the activity volume of the enterprises is called the cost behavior. The traditional cost approach separates cost behavior as fixed and variable costs. It is assumed that fixed costs are not affected by the changes in the activity volume, while variable costs are in a linear and proportional relationship with the activity volume, that is, they are symmetrical. As a result of this symmetrical relationship, it is accepted that in the traditional cost approach, a 1% increase in costs occurs against a 1% increase in the activity volume, and a 1% decrease in costs occurs in the face of a 1% decrease in the activity volume. Noreen and Soderstrom (1997) argue that the relationship between activity volume and costs is asymmetrical and not symmetrical, and argue that costs respond more quickly to increases in operating volume than to decreases in operating volume. Anderson, Banker and Janakiraman (2003) found supporting evidence for the work of Noreen and Soderstrom (1997). Anderson et al. (2003) obtained experimental findings that costs increase by 0.55% in the face of a 1% increase in sales, and that costs decrease by 0.35% in a 1% decrease in sales and they brought this to the literature as cost stickiness. These conflicting cost approaches have been discussed in many studies in the literature. Following these studies, many studies in the literature investigating the existence of cost stickiness have obtained results that confirm the cost stickiness. The studies in the literature reveal that cost stickiness behavior is caused by the preferences of the managers, the unique characteristics of the enterprises, macroeconomic etc. indicates that it is affected by the conditions. Cost stickiness behavior is not an unpredictable phenomenon, but emerges as a result of the decisions made by the managers. Therefore, it is important to understand the concept of cost stickiness so that managers can avoid unnecessary expenses and achieve business goals. The manager of an enterprise that has cost stickiness and does not control its costs, will be able to endanger the existence of the enterprise with the decisions will make. In this study, beverage manufacturing companies that are listed on the stock exchange in the United States and whose data were obtained from the Thompson Reuters Eikon database were examined. By using the time series regression model, the cost stickiness phenomenon was analyzed within the framework of sales and cost of sales and sales and general administrative expenses with two econometric models. In the findings obtained within the scope of the analyzes regarding the existence of cost stickiness, the results regarding the presence of cost stickiness were determined. The obtained results are discussed in detail by comparing them with the existing literature.

Keywords: Cost, Cost Stickiness, Asymetric Cost Behaviour.

JEL Codes: M40, M41, M49

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK MUHASEBESİ KONUSUNDA YAPILAN MAKALELERİN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ

Prof. Dr. Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İİBF, Sağlık Yönetimi Bölümü
0000-0003-1012-3605, seyhan.cil@hbv.edu.tr

Doç. Dr. Fatma TEMELLİ

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0001-7436-5289, femelli@agri.edu.tr

Doç. Dr. Tuba DERYA BASKAN

Kırıkkale Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0001-8809-7043, tbaskan@kku.edu.tr

Özet

Geleneksel muhasebe sisteminin kurumsal sürdürülebilirliğe yönelik bilgi sağlamada yetersiz kalması, son yıllarda sosyal ve çevresel faktörleri de dikkate alan sürdürülebilirlik muhasebesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sürdürülebilirlik muhasebesi, geleneksel muhasebede olduğu gibi karar alıcıların ve işletmelerin finansal ve finansal olmayan bilgi ihtiyacını karşılamaktadır. Sürdürülebilirlik muhasebesi, finansal muhasebe ile aynı bileşenlere sahip olmakla birlikte amaçları, yöntemleri, nitelikleri ve rapor türleri açısından bazı farklılıklar göstermektedir. Sürdürülebilirlik muhasebesi; ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlara odaklanan ve bu boyutlar arasındaki ilişkinin ortaya konulması gerektiğini savunan bir muhasebe ve raporlama yaklaşımıdır.

Bir bilim dalında belirli bir konuda yapılmış olan bilimsel çalışmaların belirli dönemler itibariyle incelenmesi, konunun gelişim seyrinin ve eğiliminin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilirlik muhasebesi ile ilgili bilimsel çalışmaların bibliyometrik göstergeler açısından incelenmesidir. Bu kapsamda Web of Science (WOS) veri tabanında taratılan makaleler, ilgili literatür çerçevesinde belirlenen konu başlıkları ve içeriklerine göre sınıflandırılmıştır. Çalışmadaki bibliyometrik veriler, 2000-2022 yıllarını kapsamakta olup söz konusu taramada erişime açık olan tüm makalelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan makaleler; “yayımlandıkları dergi”, “yayımlandıkları ülke”, “yayımlandıkları yıl”, “yazar sayısı”, “unvan”, “makale türü”, “anahtar kelime”, “atıf sayısı”, “ilişkilendirilen konu” açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Sürdürülebilirlik Muhasebesi, Bibliyometrik Analiz.

JEL Kodları: M40, M41, M49.

BIBLIOMETRIC PROFILE OF ARTICLES ON SUSTAINABILITY ACCOUNTING

Abstract

The inadequacy of the traditional accounting system in providing information on corporate sustainability has led to the emergence of sustainability accounting which additionally takes into account social and environmental factors in recent years. Sustainability accounting, as in traditional accounting, meets the financial and non-financial information needs of decision makers and businesses. Although sustainability accounting has the same components as financial accounting, it shows some differences in terms of purposes, methods, qualities and report types. Sustainability accounting is an accounting and reporting approach that focuses on economic, social and environmental dimensions and argues that the relationship between these dimensions should be revealed.

The examination of scientific studies on a particular subject in a branch of science in certain periods is of great importance in terms of determining the development course and trend of the branch. The aim of this study is to examine scientific studies related to sustainability accounting in terms of bibliometric indicators. In this context, the articles scanned in the Web of Science (WOS) database were classified according to the subject headings and contents determined within the framework of the relevant literature. The bibliometric data in the study covers the years 2000-2022 and it was tried to reach all the articles opened to access in the mentioned search. Accessed articles were evaluated regarding “the journal in which they were published”, “the country in which they were published”, “the year in which they were published”, “the number of authors”, “title”, “article type”, “keyword”, “number of citations”, “related topic”.

Keywords: Accounting, Sustainability Accounting, Bibliometric Analysis.

JEL Codes: M40, M41, M49.

TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİMİN GELİŞİMİ: BİST SINAI ENDEKSİ BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Tolga ALA

*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu
0000-0002-5879-9201, tala@erzincan.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi Adem Ruhan SÖNMEZ

*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Üzümlü Meslek Yüksekokulu
0000-0002-6494-6482, aruhansonmez@erzincan.edu.tr*

Özet

Bu çalışmada Türkiye’de kurumsal yönetim kavramı ve gelişimi incelenerek BİST Sınai Endeksi şirketlerinin kurumsallaşma düzeylerinin incelenmesini amaçlamıştır. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na (SPK) uyum kapsamında hazırlanan, II-17.1 sayılı 3 Ocak 2014 tarih ve 28871 sayılı Resmi Gazetede yayınlan “Kurumsal Yönetim Tebliği” yer alan tanım ve kapsam kriter alınarak incelenmiştir. Bu nedenle veri seti olarak hisse senetleri Borsa İstanbul’da 2015-2021 yılları arasında işlem gören ve BİST Sınai Endeksi’nde yer alan şirketler ele alınmıştır. Çalışmada panel analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre Türkiye’de BİST Sınai Endeksinde yer alan şirketlerin kurumsal yönetim alanında yapılan düzenlemelerin büyük çoğunluğuna uyum sağladığı tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim, Kurumsallaşma, BİST Sınai Endeksi.
JEL Kodları: M41**

DEVELOPMENT OF CORPORATE GOVERNANCE IN TURKEY: A RESEARCH WITH THE BIST INDUSTRIAL INDEX

Abstract

In this study, the concept of corporate governance in Turkey and its development were examined and it was aimed to examine the institutionalization levels of BIST Industrial Index companies. The definitions and scopes included in the “Corporate Governance Communiqué”, which was prepared within the scope of compliance with the Capital Markets Law (CMB) numbered 6362 and published in the Official Gazette numbered II-17.1, dated January 3, 2014 and numbered 28871, were examined by taking the criteria. For this reason, companies whose stocks were traded in Borsa Istanbul between 2015-2021 and included in the BIST Industrial Index were considered as a data set. Panel analysis was carried out in the study. According to the results of the analysis, it has been determined that the companies included in the BIST Industrial Index in Turkey comply with the majority of the regulations made in the field of corporate governance.

Keywords: Corporate Governance, Institutionalization, BIST Industrial Index

JEL Codes: M41

TÜRKİYE'DE MUHASEBE EĞİTİMİNİN DİĞER DİSİPLİNLERDE LİSANS DÜZEYİNDE İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Tevhit KAHRAMAN
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
0000-0003-0060-6435, tkahraman@erzincan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Tolga ALA
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
0000-0002-5879-9201, tala@erzincan.edu.tr

Özet

Küreselleşme ile iş dünyasında yaşanan bütünleşme muhasebe eğitiminde yansımaları görülmektedir. Bununla birlikte muhasebe eğitimi uluslararası eğitim standartları düzeyinde bir nitelik arayışı içerisindedir. Muhasebe eğitimi, muhasebe uygulamalarının kurallı ve ilkesel yönü gibi sürekli dinamiktir. Bu çalışmanın amacı muhasebe eğitiminin disiplinler arası önemini ve yerini araştırarak Türkiye'de İşletme ve Ekonomi anabilim dalları dışındaki lisans programlarında muhasebe eğitimi ve ders müfredatlarının içerik bakımından incelenmesidir. Ülkemizde farklı disiplinlerde lisans düzeyinde verilen muhasebe dersleri, üniversiteler ve fakülteler bazında içerik analizi yöntemi kullanılarak gruplandırılmıştır. Çalışmada incelenen muhasebe dersleri zorunlu, seçmeli ve uygulamalı olarak kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Çalışma sonucunda farklı disiplinlerde işletmeciliğin dili olarak kabul edilen muhasebe uygulamalarına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Her disiplin için verilecek muhasebe eğitimlerinin ve müfredatlarının yeniden oluşturulması, her meslek alanının muhasebe uygulamalarının kullanımları doğrultusunda gözden geçirilmesi tespit olunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Disiplinler arası Eğitim, Ders İçeriği.
JEL Kodları: M41

EXAMINATION OF ACCOUNTING EDUCATION IN TURKEY IN OTHER DISCIPLINES AT THE UNDERGRADUATE'S LEVELS

Abstract

Because of globalization and integration in the business world are reflected in accounting education. However, accounting education is in search of a qualification at the level of international education standards. Accounting education, like the regular and principled aspect of accounting practices, is constantly dynamic. The aim of this study is to examine the accounting education and course curricula in terms of content in undergraduate programs other than Business and Economics departments in Turkey by investigating the interdisciplinary importance and place of accounting education. Accounting courses given at undergraduate level in different disciplines in our country are grouped on the basis of universities and faculties using the content analysis method. Accounting courses examined in the study were examined by dividing them into compulsory, elective and applied categories. As a result of the study, it has been determined that there is a need for accounting applications accepted as the language of business in different disciplines. It has been determined that the accounting education and curricula to be given for each discipline are reconstructed and that each profession is reviewed in line with the use of accounting practices.

Keywords: Accounting Education, Multidisciplinary Education, Course Content.

JEL Codes: M41

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARI GÜVENCE DENETİMİ: BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİNDEKİ İŞLETMELER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Hasan ÖZÇELİK

Kamu Gözetimi Kurumu

0000-0002-5798-7788, dr.hasanozcelik@gmail.com

Murat YÜNLÜ

Kamu Gözetimi Kurumu

0000-0003-4815-487X, neo_murat@hotmail.com,

Özet

Avrupa Birliği Komisyonu 21 Haziran 2022 tarihinde Avrupa Birliği Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifini kabul etmek suretiyle direktif kapsamındaki işletmelere sürdürülebilirlikle ilgili açıklamaların doğruluğu ve güvenilirliğine ilişkin sınırlı güvence denetimi yükümlülüğü getirerek denetimin zorunluluğuna ilişkin yasal düzenlemelere yer vermiştir. Direktif kapsamında belirlenen eşik değerleri aşan ve Avrupa Birliğine mal ve hizmet ihracında bulunan yabancı işletmelere de raporlama ve denetim yükümlülüğü doğacaktır. Bu kapsamda ilerleyen dönemde başta Avrupa kıtası olmak üzere dünya genelinde sürdürülebilirlik raporlarının denetimine ilişkin yasal zorunluluğa geçilmiş olacaktır. Çalışmada, küresel olarak konuya ilişkin yasal denetim zorunluluğuna geçiş sürecine başlanmasıyla beraber ülkemizde yayımlanan sürdürülebilirlik raporlarının denetimine ilişkin mevcut durumun ele alınması amacıyla BIST sürdürülebilirlik endeksinde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik açıklamalarını içeren raporları incelenerek analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, endeksteki 63 işletmenin kamuya açık şekilde yayımlanmış sürdürülebilirlik bilgilerini içeren raporları incelendiğinde 3 işletmenin faaliyet raporu, 38 işletmenin sürdürülebilirlik raporu, 4 işletmenin entegre rapor ve 18 işletmenin entegre faaliyet raporu adıyla bu bilgileri açıkladığı anlaşılmış olup söz konusu raporlardan 23'ünün güvence denetimi kapsamında denetlendiği görülmüştür. Denetlenen raporlardan 21'i sınırlı güvence, 1'i orta güvence ve 1'i de raporun sadece sera gazı beyanlarına ilişkin kısmından oluşan doğrulama güvencesi almıştır. Güvence verilen seçilmiş bilgiler konuları arasında sosyal göstergeler için çalışan istihdam oranları, iş sağlığı ve güvenliği oranları, personel eğitim saatleri; çevresel göstergeler için su tüketimi, kapsam 1 ve 2 emisyonları, enerji tüketimi; ekonomik göstergeler için sürdürülebilir iş modeli ve çevresel harcamalar konuları sıklıkla tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen sınırlı güvence denetimlerinde kıstas olarak KGK tarafından yayımlanan GDS 3000 'Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri' ve GDS 3410 'Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence Denetimleri' standartları baz alınmıştır. Endeks içerisinde yer alan ve bankacılık sektörünü oluşturan tüm işletmelerin denetim yaptırıldığı görülmüştür. Raporlarda denetlenen seçilmiş bilgilerin çeşitliliği ve güvence standartları birlikte ele alındığında tüm raporların sınırlı güvence denetimi kapsamında denetlenmesine yönelik geçişin kısa sürede mümkün olabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Güvence Denetimi, Sınırlı Güvence

JEL Kodları: M41, M42, Q6

SUSTAINABILITY REPORTS ASSURANCE AUDIT: A REVIEW OF BUSINESSES IN THE BIST SUSTAINABILITY INDEX

Abstract

By adopting the European Union Corporate Sustainability Reporting Directive on June 21, 2022, the European Union Commission has included legal regulations regarding the obligation of the audit by bringing limited assurance audit obligation regarding the accuracy and reliability of the sustainability related disclosures to the businesses within the scope of the directive. There would be reporting and auditing obligation for foreign entities that export goods and services to the European Union and exceed the threshold values determined within the scope of the directive. In this context, in the coming period, the legal obligation regarding the audit of sustainability reports will be become prevalent in the world and especially in the Europe. In our study, regarding the audit of the sustainability reports and the transition to the legal audit obligation on the subject globally, the reports containing the sustainability disclosures of the entites in the BIST sustainability index will be examined in order to address the current situation in our country. According to the results of the research, when the reports of 63 companies in the index that contain publicly published sustainability disclosures are examined, it is understood that 3 companies have announced this information at annual reports, 38 entities at sustainability reports, 4 entities at integrated reports and 18 entities at integrated annual reports. It was observed that 23 of these reports are audited within the scope of the assurance audit. Of the audited reports, 21 received limited assurance, 1 medium assurance, and 1 constatation assurance consisting only of the part of the report on greenhouse gas statements. Particular information topics that are assured include employment rates for social indicators, occupational health and safety rates, staff training hours; water consumption for environmental indicators, scope 1 and 2 emissions, energy consumption; sustainable business model and environmental expenditures are frequently preferred for economic indicators. GDS 3000 'Assurance Engagements Other than Historical Financial Information Audit or Limited Independent Audit' and GDS 3410 'Assurance Audits Regarding Greenhouse Gas Disclosures' published by POA are used as criteria in the limited assurance audits performed. It has been observed that all enterprises in the banking sector included in the index have been audited. When the diversity of selected information audited in the reports and the assurance standards are considered together, it is considered that the transition to auditing all reports within the scope of limited assurance auditing may be possible in a short time.

Keywords : Sustainability, Assurance Engagement, Limited Assurance

JEL Codes: M41, M42, Q6

ÖRNEK OLAYLAR ÇERÇEVESİNDE ADLİ MUHASEBENİN ÖNEMİ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN

Hitit Üniversitesi

0000-0002-9278-4724 mustafabilgin@hitit.edu.tr

Arş. Gör. Savaş Mücteba HARPUTLU

Hitit Üniversitesi

0000-0002-1228-785X savasharputlu@hitit.edu.tr

Özet

Finansal piyasaların gelişmesi, finansal enstrümanların çeşitlenmesi, teknolojinin ilerlemesi ve artan ticari ilişkiler, ekonomide denetimi daha da zorlaştırmıştır. Geleneksel denetim yolları günümüze ayak uydurmakta yeteri kadar başarılı olamamıştır. Artan ihtiyaçlarla beraber yeni meslek gruplarının ortaya çıkmasına ek olarak mevcut mesleklerde ise uzmanlaşmaya gitme ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde etkin bir biçimde uygulanmakta olan Adli Muhasebe uygulamaları, yolsuzluk, hile gibi kanun dışı uygulamaların tespiti aşamasında etkili olmaktadır. Tespit işlemi gerçekleştirildikten sonra adli muhasebe uygulayıcıları yargıya intikal eden dosyalara da bilirkişilik, analitik incelemeler yaparak suç delillerinin tespiti gibi konularda desteklerini sunmaya devam etmektedir.

Günümüzde dünya çapında adli muhasebe mesleğine olan ilgi artarken ülkemizde aynı oranda ilgi artışı yaşandığını söylemek biraz zordur. Çalışmanın asıl amacı adli muhasebecilik kavramını incelemek, uygulamada görülen ve adli muhasebenin araştırma alanına giren konuları tespit etmek ve sorunların çözümü üzerine öneriler geliştirmektir.

Çalışmanın ilk bölümünde adli muhasebe kavramı incelendikten sonra tarihsel süreci hakkında bilgi verilip literatür özetlerine değinilecektir. Daha sonra adli muhasebecilik alanına giren suç türlerinden bahsedilerek Türkiye'de yaşanmış gerçek adli muhasebe hilelerine yer veren örnek olaylar incelenecektir.

İncelediğimiz örnek olaylarda temel eksiklik denetim mekanizmasının eksik olmasından kaynaklanmaktadır. Denetlenmediğini ve hesap vermek zorunda olmadığını bilen kişiler ekonomik menfaat sağlamak adına hile ve yolsuzluk yapmaktadır. Bu sorunun önüne geçilebilme için tam anlamıyla kurumsallaşmayı başaramayan şirketlerin dışarıdan profesyonel destek alarak kurumsallaşma süreçlerini tamamlamaları gerekmektedir. Kurumsallaşmanın ardından alanında uzman kişilerden oluşan iç denetim birimlerinin kurulması gerekmektedir. Yılın belli dönemlerinde bağımsız denetçilerden profesyonel danışmanlık hizmeti alınmalıdır. Şirket yöneticilerine denetim alanında eğitimler verilerek istedikleri zaman çalışanlarını denetleyecek donanıma sahip olmaları sağlanmalıdır.

Adli muhasebenin inceleme alanına ekonomik suçlar, bankacılık suçları, icra ve iflas kanunundan doğan suçlar, ihale kanunundan doğan suçlar, kara para aklama suçu, sermaye piyasası kanunundan doğan suçlar ve vergi ile ilgili suçların girdiğini söyleyebilir. Bundan dolayı adli muhasebeci olabilmek için iktisat, muhasebe, finans gibi derslerin yanı sıra iyi derecede hukuk bilgisi gerekmektedir. Üniversitelerin ilgili lisans, yüksek lisans ve doktora bölümlerine adli muhasebe derslerine ek olarak hukuk derslerine de yer verilme gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adli Muhasebe, Adli Muhasebeci, Muhasebecilik Suçları

THE IMPORTANCE OF FORENSIC ACCOUNTING IN CASE OF CASE

Abstract

The development of financial markets, the diversification of financial instruments, the advancement of technology and increasing commercial relations have made it more difficult to control the economy. Traditional control methods have not been successful enough to keep up with the present. In addition to the emergence of new occupational groups with increasing needs, there has been a need to specialize in existing occupations.

Forensic Accounting practices, which are applied effectively especially in the United States of America, are effective in the detection of illegal practices such as corruption and fraud. After the determination process has taken place, forensic accounting practitioners continue to offer their support in matters such as the detection of criminal evidence by making expert witness and analytical examinations in the files submitted to the judiciary.

Today, while the interest in the forensic accounting profession is increasing worldwide, it is a little difficult to say that there is an increase in interest at the same rate in our country. The main purpose of the study is to examine the concept of forensic accounting, to identify the issues that are seen in practice and fall into the research field of forensic accounting, and to develop suggestions on the solution of the problems.

In the first part of the study, after examining the concept of forensic accounting, information about its historical process will be given and literature summaries will be discussed. Then, by mentioning the types of crimes that fall within the field of forensic accounting, case studies that include real forensic accounting tricks that have occurred in Turkey will be examined.

The main deficiency in the case studies we have examined is due to the lack of an audit mechanism. People who know that they are not supervised and do not have to be held accountable commit fraud and corruption in the name of obtaining economic benefits. In order to prevent this problem, companies that have not managed to become fully institutionalized should complete their institutionalization processes by receiving professional support from outside. After institutionalization, it is necessary to establish internal audit units consisting of experts in their field. Professional consultancy services should be obtained from independent auditors at certain periods of the year. Company managers should be provided with training in the field of auditing to ensure that they have the equipment to audit their employees at any time.

In the examination of forensic accounting examinations, economic crimes, production crimes, crimes arising from the enforcement and payment law, crimes arising from the tender law, money laundering officers, crimes arising from the application law and the projects of those responsible for tax. Therefore, a good level of legal knowledge is required for a forensic accountant, in addition to courses such as economics and accounting. In addition to forensic accounting courses, training should be given to the relevant undergraduate and doctoral departments of universities.

Keywords: Forensic Accounting, Forensic Accountant, Accounting Crimes

COVID-19 DÖNEMİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: RİSK VE SERMAYE MALİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Arş. Gör. Dr. Yasin ŞEKER

Hitit Üniversitesi,

0000-0003-0513-7682, yasinseker01@gmail.com

Doç. Dr. Hüseyin TEMİZ

Samsun Üniversitesi,

0000-0003-0735-8884, huseyin.temiz@samsun.edu.tr

Doç. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

0000-0002-0641-6352, fsozdemir@gmail.com

Özet

Pandemi gibi küresel krizler genelde ülke ekonomilerini, özelde ise işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilme kabiliyetlerini olumsuz yönde etkileyen olaylardır. COVID-19 pandemisi de ilaç ve kimya, gıda ve temizlik sektörleri başta olmak üzere bazı sektörlerde aşırı talep ve fiyat artışlarını beraberinde getirmiş; bu dönemde tüm dünyada artan enflasyonun daha üzerinde satış ve varlık büyümesine ve karlılık artışına neden olmuştur. Buna karşın turizm, eğlence gibi sektörlerde ise büyük daralmalar gözlenmiş, bazı işletmelerin sürekliliği dahi tehlikeye girmiştir. Bu bağlamda krizlerin işletmeler üzerindeki potansiyel etkilerini yönetmek gerekir ki, bu da işletmelerin kendilerine olan talebi ve güveni korumalarına bağlıdır. Buna ek olarak finansal açıdan dalgalanmayı yönetmenin ötesinde çevresel, sosyal ve kurumsal faaliyetleri de yönetmek, paydaşların bu konulardaki bilgi taleplerini de karşılamak gerekmektedir.

Çalışmanın amacı da COVID-19 döneminde işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) raporu yayımlamalarının ve ESG performanslarının, firma riski ve sermaye maliyeti üzerindeki etkilerini ampirik olarak incelemektir. Araştırmanın veri setini BIST TUM Endekste işlem gören, ancak finansal olmayan ve çalışmada kullanılan değişkenlere ait verilerine ulaşılabilen işletmeler oluşturmaktadır. İnceleme dönemi ise işletmelerin risk ve sermaye maliyetlerine ilişkin verilerin sağlanabildiği en erken yıl olan 2015 ile 2021 yılları arası olarak belirlenmiştir. Panel regresyon analizi uygulanan modellerde, bağımlı değişkenler risk (Beta) ve sermaye maliyeti (ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti (WACC), borçlanma maliyeti (WACCdebt) ve özsermaye maliyeti (WACCequity); bağımsız değişkenler (i) KSS raporu yayımlayan işletmeler için 1, diğer işletmeler için 0 değerini alan kukla değişken (CSRreport), (ii) Toplam Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetim Performansı (ESGscore), (iii) Çevresel Performans (ENVscore), (iv) Sosyal Performans (SOCscore) ve (v) Kurumsal Yönetim Performansı (GOVscore), COVID-19 kukla değişkeni (inceleme dönemini iki gruba ayıran ve 2020-2021 yılları için 1, 2015-2019 yılları için 0 değeri alan kukla değişken, COVID) ve etkileşim değişkeni (Sürdürülebilirlik*COVID) kullanılmıştır. Kontrol değişkenleri ise büyüklük, faaliyetlerden sağlanan nakit akışı ve kaldıraç oranı olup ayrıca sektör etkisini kontrol altına alabilmek için sektör kukla değişkeni kullanılmıştır.

Analizler çerçevesinde ilk olarak, COVID-19 döneminde işletmelerin Toplam ESG ile ESG bileşenleri olarak Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetim performanslarının, sermaye maliyetlerinin ve risklerinin nasıl değiştiği değerlendirilmiştir. COVID-19 döneminde, COVID-19 öncesi döneme göre işletmelerin kurumsal yönetim performansı hariç Toplam ESG, Çevresel ve Sosyal performanslarının anlamlı bir artış sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Firma riski açısından ise KSS raporu yayımlayan işletmelerin, diğer işletmelere göre daha düşük firma riskine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. İkinci olarak da COVID-19 döneminde, ESG performanslarının firma riski ve sermaye maliyeti üzerindeki etkisinin farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde; işletmelerin ESG performanslarının, bu dönemde firma riskini azaltıcı bir etki sergilediği tespit edilmiştir. ESG bileşenleri özelinde de işletmelerin çevre performanslarındaki artışın firma riski ve ağırlıklı özsermaye maliyeti üzerinde negatif bir etkiye sebep olduğu gözlenirken, sosyal performanstaki artışın ağırlıklı ortalama sermaye maliyetini düşürdüğü ancak firma riski açısından anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Kurumsal yönetim performansındaki artışın da firma riskini azalttığı saptanırken, bu değişkenin sermaye maliyeti üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Risk, Sermaye Maliyeti, COVID-19
JEL Kodları: Q56, G32, D24, I19

SUSTAINABILITY IN THE COVID-19 PERIOD: ITS IMPACT ON RISK AND COST OF CAPITAL

Abstract

Global crises including the pandemic negatively affect national economies in general and the ability of companies to continue their activities in particular. The COVID-19 outbreak has caused substantial demand and price increases in some sectors, especially in the pharmaceutical, chemical, food, and cleaning sectors. This period caused an increase in profitability as well as sales and asset growth higher than inflation all over the world. On the other hand, significant shrinkages are observed in sectors such as tourism and entertainment, and the sustainability of some companies especially operating in these sectors are endangered. In this context, managing the potential adverse effects of crises on companies depends on their ability to keep customer demand stable and increase stakeholders' trust towards to them. In addition, beyond managing financial fluctuations, it is crucial to manage environmental, social and governance (ESG) related activities, and to meet the demands of stakeholders on ESG related issues.

The purpose of this study is to examine the effects of publishing Corporate Social Responsibility (CSR) report and ESG performance of companies' on firm risk and cost of capital (COC) during the COVID-19 period. The sample of the study consists of all nonfinancial companies having required data and that are traded in the BIST TUM Index. The investigation period begins from 2015, which is the first year for which data on risk and COC of companies are available, and ends with 2021. The outcome variables of the models using panel regression method are risk (Beta) and cost of capital which represented by three proxies as weighted average cost of capital(WACC), cost of debt (WACCdebt) and cost of equity (WACCequity) while independent variables are (i) a dummy variable (CSRreport) that takes the value of 1 for companies releasing CSR reports and 0, otherwise, (ii) total Environmental, Social and Corporate Governance Performance (ESGscore), (iii) Environmental Performance (ENVscore), (iv) Social Performance (SOCscore), (v) Governance Performance (GOVscore), (vi) COVID-19 dummy variable (COVID) that takes the value of 1 for years 2020-2021 and 0, otherwise, and (vii) an interaction variable (Independent Variables*COVID) investigating whether the effects of any of aforementioned independent variables on COC variables differ in COVID-19 period. In addition to these variables, size, cash flow from operations, leverage, and the sector fixed effects are included into the models to control other relevant factors.

Firstly, whether companies' ESG performance (and its pillars), COC (and its sub components) and risks changed during the COVID-19 period is investigated. It is observed that companies' ESG and its pillars namely Environmental and Social performances significantly increase in COVID-19 period compared to the pre-COVID-19 period. In COVID-19 period, WACC and WACCequity increase while WACCdebt significantly decrease compared to the pre-COVID-19 period. As for risk, it is observed that companies releasing CSR reports have lower firm risk than other firms. Secondly, it is investigated that whether the effects of companies' ESG performance (and its pillars) on firm risk and COC (and its sub components) differ in the COVID-19 period. Results show that the ESG performances of companies have reducing effect on the risk in COVID-19 period. As for pillars of ESG performance, It is observed that better environmental performance has negative effect on not only the risk and but also the WACCequity, while better social performance reduces the WACCcapital and it does not have significant effect on the firm risk. Lastly, it is determined that better governance performance reduces the risk while it does not have significant effect on the COC and its sub components.

Keywords: Sustainability, Corporate Social Responsibility, Risk, Cost of Capital, COVID-19

JEL Codes: Q56, G32, D24, I19

KAMU İHALE KANUNU KAPSAMINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HİZMET ALIMININ HAKEDİŞ HAZIRLAMA SÜRECİ VE HAKEDİŞ BEDELLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ: ÖRNEK BİR UYGULAMA

Dr. Serkan DEMİRKAN

İlbank A.Ş.

0000-0003-0641-7336, sdemirkan55@gmail.com

Özet

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile hem kamu idareleri hem de özel işletmeler için düzenlenmesi yapılan iş sağlığı ve güvenliği hizmeti; kanunda belirtilen çalışan sayısı, tehlikelilik durumuna göre iş yerlerinin yerine getirmek durumunda olduğu bir hizmettir. 6331 sayılı kanun ile işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülükleri düzenlenmiştir. 4734 sayılı Kamu İhaleleri Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhaleleri Sözleşmeleri Kanununa tabi kamu kurum ve kuruluşları bu hizmeti alırken uygun olan ihale yöntemiyle işi ihale edip, ihale sonucu işin belirli bir bedelle üzerinde kaldığı işletme ile sözleşme düzenleyerek hizmet alımını gerçekleştirir. Bu çalışmada bir kamu kuruluşunun iş sağlığı ve güvenliği hizmet alımı için düzenleyeceği hakediş raporu hazırlama süreci ve bu rapora göre ödenecek hakediş bedelinin muhasebe kayıtları ifade edilmiştir. Kamunun dışardan hizmet alımları karşılığında düzenleyecekleri hak edişlerin, örnek uygulamayla ifade edilerek, nasıl düzenlendiği ve muhasebe bakımından incelendiği çalışma; konu bağlamında nadir olması bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, 6331 Sayılı Kanun, Kamu İhale Kanunu

JEL Kodları: M41, M48

PROGRESS PREPARATION PROCESS OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY SERVICE PROCUREMENT UNDER PUBLIC TENDER LAW AND ACCOUNTING PROGRESS AMOUNTS: AN EXAMPLE APPLICATION

Abstract

Occupational health and safety service regulated by the Occupational Health and Safety Law No. 6331 for both public administrations and private enterprises; It is a service that workplaces have to fulfill according to the number of employees specified in the law and the dangerous situation. With the Law No. 6331, the duties, authorities, responsibilities, rights and obligations of employers and employees are regulated in order to ensure occupational health and safety at workplaces and to improve current health and safety conditions. While the public institutions and organizations subject to the Public Procurement Law No. 4734 and the Law No. 4735 on Public Procurement Contracts receive this service, they tender the work with the appropriate tender method and conclude a contract with the enterprise on which the work is awarded at a certain price as a result of the tender. In this study, the progress payment report preparation process to be prepared by a public institution for occupational health and safety service procurement and the accounting records of the progress payment price to be paid according to this report are expressed. The study, in which the progress payments to be arranged by the public in return for outsourced service procurement, are arranged and examined in terms of accounting, by expressing a sample application; It is important in terms of its rarity in the context of the subject.

Keywords: Accounting, Law No. 6331, Public Procurement Law

JEL Codes: M41, M48

COVID 19 PANDEMİ DÖNEMİNDE TURİZM SEKTÖRÜNDEKİ İŞLETMELERİN FİNANSAL PERFORMANSLARININ TOPSIS YÖNTEMİ İLE ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Ergin TEMEL

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Bilimler Fakültesi
0000-0003-3572-4722, ergin.temel@gop.edu.tr

Özet

Covid 19 Pandemisi 2019 yılının aralık ayında Çin'in Wuhan şehrinde başlamış buradan da tüm dünyaya yayılmıştır. Hastalık insanlarda gösterdiği sağlık sorunlarının yanında ülkelerin ve işletmelerin ekonomik yapılarını da olumsuz yönde etkilemiştir. Ulusal ve uluslararası çapta pandeminin yayılımını engellemek için uygulanan tedbirler çoğu sektörü olumsuz yönde etkilemiştir. Olumsuz yönde etkilenen sektörlerden biri de turizm sektörüdür. Turizm sektöründeki işletmelerin finansal yapıları uçuş, sınır geçişi ve seyahat yasakları gibi uygulanan kısıtlamalar nedeniyle turist sayılarındaki azalışa bağlı olarak olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu çalışmanın temel amacı turizm sektöründeki işletmelerin pandemi dönemindeki finansal performanslarını TOPSIS yöntemini kullanarak analiz etmektir. Çalışmada hisseleri BİST'te işlem gören 7 tane turizm işletmesinin 2020 ve 2021 yıllarına ait finansal verileri kullanılarak çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri olan TOPSIS yöntemiyle finansal performansları analiz edilmiştir. Çalışmada kullanılan veriler Kamuyu Aydınlatma Platformundan (KAP) elde edilmiştir. Analizde işletmelerin, likidite oranı, mali yapı oranı, faaliyet oranı ve karlılık oranları kapsamında 10 adet oran kullanılmıştır. Hisseleri BİST'te işlem gören turizm sektöründeki işletmelerin pandeminin yaşandığı 2020 ve 2021 yılları için cari oran, mali yapı oranı, faaliyet oranı ve karlılık oranları açısından TOPSIS yöntemi kullanılarak yapılan analiz sonucunda en iyi performans gösteren işletmelerin Marmaris Altinyunus Turistik Tesisler A.Ş., Kuşadası Turizm Endüstri A.Ş ve Petrokent Turizm A.Ş. olduğu, en kötü performans gösteren işletmenin ise Tek-Art İnşaat Ticaret Turizm Sanayi ve Yatırımlar A.Ş. işletmesinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm sektörü, finansal analiz, Covid 19, Topsis Yöntemi

JEL Kodları: G17, G30, G32

ANALYSIS OF THE FINANCIAL PERFORMANCES OF TOURISM SECTOR USING THE TOPSIS METHOD DURING THE COVID 19 PANDEMIC PERIOD

Abstract

The Covid 19 Pandemic started in Wuhan, China in December 2019 and spread to the whole world from there. In addition to the health problems it shows in humans, the disease has also negatively influenced and affected the economic structures of countries and businesses. The measures implemented to prevent the spread of the pandemic(covid-19) nationally and internationally have adversely affected most sectors. Among all, tourism is one of the negatively affected sector, due to the restrictions and implemented measures applied such as flight, border crossing and travel bans, there have been a negative decline in the financial structure of enterprises in the tourism sector. The main purpose of this study is to analyze the financial performances of the enterprises in the tourism sector during the pandemic period by using the TOPSIS method. In this study, the financial performances of 7(seven) tourism enterprises whose shares are traded on the BIST analyzed by using the financial data of 2020 and 2021, using the TOPSIS method, which is one of the multi-criteria decision-making methods. The data used in the study have been obtained from the public disclosure platform. In the analysis, 10 ratios were used within the scope of liquidity ratio, financial structure ratio, activity ratio and profitability ratios of enterprises. As a result of the analysis made by using the TOPSIS method in terms of current ratio, financial structure ratio, activity ratio and profitability ratios for the years 2020 and 2021, when the pandemic of tourism enterprises whose shares are traded on the BIST was revealed, results showed that Marmaris Altınyunus Turistik Tesisler A.Ş., Kuşadası Turizm Endüstri A.Ş. and Petrokent Turizm A.Ş. has the best performances while Tek-Art İnşaat Ticaret Turizm Sanayi ve Yatırımlar A.Ş. has the worst performances.

Keywords: Tourism Sector; Financial Analysis, Covid-19, Topsis method.

JEL Codes: G17, G30, G32

BANKA BAŞARISIZLIKLARININ ÇÖZÜMÜ, TASARRUFLARIN KORUNMASI VE FİNANSAL İSTİKRARIN SAĞLANMASINDA MEVDUAT SİGORTASININ ROLÜ: SİSTEMATİK YAKLAŞIM

Dr. Öğr. Üyesi Adnan GÜZEL

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

0000-0002-0055-712X; adnanguzeldr@gmail.com

Özet

Mevduat Sigorta Sistemi, bir kredi kuruluşunun yükümlülüklerini zamanında yerine getirememesi veya mevduat sahiplerine vadesinde ödeye yapamamasından kaynaklanan zararlara karşı tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla, mevduatın ve katılım fonlarının sigorta edilmesi, bankaların malî bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi, satışı, tasfiyesi, tasarruf mevduatı sigorta fonuna devredilen bankalarının yönetilmesi amacıyla Bankacılık Kanunu ile kurulmuş bir sistemdir. Mevduat Sigorta sistemi, finansal güvenlik ağının önemli bir parçası olup, mevduat sahiplerine, bankalarının batması durumunda tasarruflarının güvende olacağına ilişkin güvence vererek tasarruf sahibi ve yatırımcıların bankalara güven duymalarına ve finansal istikrarın sürdürülmesine katkı sağlar.

Pek çok ülkede, bir bankanın finansal gücünü kaybederek yükümlülüklerini yerine getirememesi, mevduat sahiplerine ödeme yapamaması durumunda tasarruf sahiplerinin zararlarının kısmen veya tamamen karşılanması amacıyla mevduat sigortası sistemleri oluşturmuştur. Amerika Birleşik Devletleri, mudilerive tasarruf sahiplerini iflas eden bankaların verebileceği zararlarından korumak için mevduat sigortasını yürürlüğe koyan ilk ülke olmuştur. Türkiye’de de tasarruf mevduatının korunmasına ilişkin ilk yasal düzenleme ABD ile aynı yılda 1933 yılında yapılmış olup, uzun bir geçmişe sahiptir.

Özellikle 1980’ yılından sonra artan finansal küreselleşme ve serbestleşmenin de etkisiyle bankacılık sistemi hızla büyümüş ve dışa açılmıştır. Bu süreçte Türk ekonomisi ve bankacılık sistemi serbest piyasa ekonomisi ve uluslararasılaşmanın getirdiği faiz oranı ve döviz kurları gibi bir çok piyasa kaynaklı risklerle karşı karşıya kalmış ve finansal krizler yaşamıştır. İlk olarak 1994 yılında yaşanan finansal krizde 4 banka, 2000-2001 finansal krizlerinde ise 21 banka finansal gücünü kaybederek, tasarruf sahiplerine olan yükümlülüklerini yerine getiremez duruma geldiklerinden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesine alınmış, banka çözümleme işlemleri fon bünyesinde sürdürülerek sonuçlandırılmıştır. Bu bağlamda tasarruf mevduatı sistemi banka çözümleme işlemlerinde de önemli işlevlere sahiptirler.

Amerika’da başlayıp Avrupa ve dünyanın önemli bölümünü etkilemiş olan 2008 küresel krizi sonrasında birçok banka finansal güçlük içine düşmüş, bazıları iflas ederek sistemden çıkmıştır. Amerika ve Avrupa’da bu dönemde birkaç bankanın iflası üzerine finansal yapısı zayıflayan bankalara kamu kaynakları veya vergi gelirleri kullanılmaksızın yardımcı olunması, ekonominin kritik finansal kurumlarından olan bankaların kurtarılarak ekonomiye kazandırılması görüşü öne çıkmıştır. Mevduat sigortası sistemi, finansal yapısı bozulan bankalarda tasarrufu bulunan mevduat sahiplerine bir ödeme planı geliştirmek ve sonrasında bankaların finansal çözümüne kaynak sağlamak suretiyle denetim ve düzenleme otoritelerine sorunlu kurumları kapatma veya fon bünyesine alma olanağı vermektedir. Bu yolla banka başarısızlığından kaynaklanan finansal sistemin bozulması da önlemektedir. Bu anlamda; mevduat sigortası sisteminin mevduatın korunmasına ilişkin geçmişten günümüze kadar oluşturulan kurumların en gelişmişidir. Ancak, mevduat sigortasının 2008 küresel durgunluğuna yol açan finansal istikrarsızlığın nedenleri arasında sayılması mevduat sigorta sisteminin gerekliliğini de tartışmaya açmıştır.

Bu çalışmada; tasarruf mevduatı sigorta sisteminin gelişimi, finansal sistemin güvenliği ve istikrarına yönelik rolü, bu sistemlerin sağladığı avantaj ve dezavantajları, bu tür sistemlerin kurulması, kapsamı, finansmanı ve denetimi, banka başarısızlıklarının çözümü süreçleri, tasarrufların korunması ve finansal istikrarın sağlanmasına katısı tarihsel süreç ve gelişimi ile birlikte sistematik olarak incelenmekte, tasarruf mevduatı sigorta sisteminin fonksiyonları, faaliyetleri ve etkinliği değerlendirilmektedir. Ayrıca, bankaların kritik finansal fonksiyonları ve ekonomideki önemi gözönüne alınarak yeniden sermayelendirilerek bankanın hayatta kalması, ekonomiye kazandırılmasına ilişkin karmaşık banka çözümleme süreçleri ve senaryoları da incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Banking, Deposit, Deposit Insurance, Bank Failure, Financial Stability

JEL Kodları: G01, G18, G21, G22, G28.

THE ROLE OF DEPOSIT INSURANCE IN SOLUTIONING BANK FAILURES, PROTECTING SAVINGS AND ENSURING FINANCIAL STABILITY: A SYSTEMATIC APPROACH

Abstract

The Deposit Insurance System, in order to protect the rights and interests of the depositors against the losses caused by the failure of a credit institution to fulfill its obligations on time or the inability to pay the depositors on time, insuring the deposits and participation funds, strengthening the financial structures of the banks, restructuring, transfer, merger, sale, liquidation. is a system established by the Banking Law in order to manage the banks whose savings deposits are transferred to the insurance fund. The Deposit Insurance system is an important part of the financial safety net and contributes to the trust of savers and investors in banks and the maintenance of financial stability by assuring depositors that their savings will be safe in case their banks fail.

In many countries, deposit insurance systems have been established in order to partially or completely cover the losses of the savers in case a bank loses its financial power and cannot fulfill its obligations and cannot pay the depositors. The United States was the first country to introduce deposit insurance to protect depositors and savers from damage by bankrupt banks. The first legal regulation on the protection of savings deposits in Turkey was made in 1933, the same year as the USA, and it has a long history.

Especially after 1980, with the effect of increasing financial globalization and liberalization, the banking system grew rapidly and opened up. In this process, the Turkish economy and banking system faced many market-based risks such as free market economy and internationalization, such as interest rates and exchange rates, and experienced financial crises. First of all, 4 banks in the financial crisis in 1994 and 21 banks in the 2000-2001 financial crisis lost their financial power and were unable to fulfill their obligations to savers, so they were included in the Savings Deposit Insurance Fund, and bank resolution transactions were concluded by continuing within the fund. In this context, the savings deposit system also has important functions in bank resolution transactions.

After the 2008 global crisis, which started in the USA and affected a significant part of Europe and the world, many banks fell into financial difficulties, and some of them went bankrupt and left the system. In this period, in America and Europe, the idea of helping the banks whose financial structure weakened after the bankruptcy of several banks without using public resources or tax revenues, and saving the banks, which are among the critical financial institutions of the economy, came to the fore. The deposit insurance system gives the supervisory and regulatory authorities the opportunity to close the troubled institutions or to include them in the fund by developing a payment plan for the depositors who have savings in banks whose financial structure has deteriorated, and then providing resources for the financial solution of the banks. In this way, the deterioration of the financial system resulting from bank failure is prevented. In this sense; The deposit insurance system is the most developed of the institutions established from the past to the present regarding the protection of deposits. However, the fact that deposit insurance is among the reasons for the financial instability that led to the 2008 global recession has also led to discussion of the necessity of the deposit insurance system.

In this study; The development of the savings deposit insurance system, its role in the security and stability of the financial system, the advantages and disadvantages of these systems, the establishment, scope, financing and supervision of such systems, the processes of resolving bank failures, the protection of savings and its contribution to financial stability, together with its historical process and development. The functions, activities and effectiveness of the savings deposit insurance system are evaluated systematically. In addition, complex bank resolution processes and scenarios regarding the survival of the bank by recapitalization and bringing it into the economy are examined, taking into account the critical financial functions of banks and their importance in the economy.

Keywords: Banking, Deposit, Deposit Insurance, Bank Failure, Financial Stability.

JEL Codes: G01, G18, G21, G22, G28.

BANKALARDA SERMAYENİN ROLÜ, BELİRLEYİCİLERİ VE SERMAYE YAPISININ YÖNETİMİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Adnan GÜZEL

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

0000-0002-0055-712X; adnanguzeldr@gmail.com

Özet

Sağlam ve sürdürülebilir bir ekonomik yapı, gelişmiş ve sağlam bir finansal sistemin varlığını zorunlu kılmaktadır. Bankacılık sektöründe sermaye ve özkaynaklar banka finansal sağlamlığının, diğer bir ifade ile bankaların iflas riskinin azaltılmasının en önemli unsurudur. Bankalar kendi özkaynaklarından çok daha fazla dış kaynak kullanarak faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bankalar sermaye ve özkaynaklarını güçlü tutmak istemekle birlikte, artan kaynak maliyetleri nedeniyle bazen faaliyetlerine oranla daha düşük bir sermaye ile çalışmaya başlamış, bunun sonucu olarak maruz kaldığı riskler artmıştır. Ekonomik ve finansal alanda yaşanan krizler ve finansal kurumların iflas etmeleri bankalarda sermaye yapısının yönetilmesinin önemini daha da artırmış, gerek ulusal ve gereksel uluslararası alanda finansal kurumların sermaye yeterliliğinin belirli kriterlere bağlı olarak oluşturulması, düzenlenmesi ve denetlenmesini gerektirmiştir. Bankalarda sermaye yönetimi aslında risk yönetiminin de önemli bir alanını oluşturmaktadır.

Bankaların faaliyetlerine göre bulundurmaları gereken sermaye veya özkaynak büyüklüğü sermaye yeterliliği oranı ile belirlenmektedir. Bankaların sahip olmaları gereken sermaye yeterlik oranı, Basel I, Basel II ve Basel III düzenlemeleri ile belirlenmiştir. Bankalarda sermaye yeterlik oranı yasal olarak % 8 olarak belirlenmiş, bankaların finansal sağlamlığı açısından da % 12'ye ulaşması hedeflenmiştir. Bankaların kullandırabilecekleri krediler, alabilecekleri riskler, bilançolarının yapısı, kaldıraç kullanma oranları sermaye yapılarının yeterliliğine bağlıdır. Bankalarda sermaye yeterliliği standart oranı, genel olarak kredi riskine, faiz oranı ve döviz kurlarındaki dalgalanmalardan kaynaklanacak piyasa riski ve operasyonel riske esas tutarların toplamının özkaynaklara oranı şeklinde hesaplanmaktadır.

Araştırma, Türkiye Bankalar Birliği ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun resmi internet sitesinden alınan 2002Q1-2021Q4 dönemi Türk Bankacılık Sisteminde faaliyet gösteren ve aktif büyüklüğü bazında en yüksek paya sahip 15 bankaya ilişkin üçer aylık dönemler halinde sağlanan veriler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Panel veri analizi kullanılarak oluşturulan modelde bankaların risk ağırlıklı varlıkların toplam varlıklara oranı olarak hesaplanan sermaye yeterlik rasyoları bağımlı değişken; net faiz marjı, aktif ve özkaynak kârlılığı, tahsili gecikmiş alacaklar oranı, likidite oranı, kaldıraç oranı, kredi/meduat oranı, faaliyet giderleri oranı, toplam varlıklar vb bağımsız içsel değişken; ortalama yıllık tüketici enflasyon oranı, ABD Dolar alış kuru, yıllık ekonomik büyüme oranı ile ortalama kredi-mevduat faiz oranları makro ekonomik değişkenler olarak alınmıştır.

Bu çalışmada; bankalarda sermayenin rolü, önemi, sermaye yönetiminin ilkeleri düzenleyici otoritelerin belirlediği sermaye yeterlik oranı ile piyasa gerekliliği olarak bankaların sağlamaya özen gösterdikleri sermaye düzeyi, optimal sermaye yapısının belirlenmesi, optimal sermaye gereksiniminin ölçülmesi ve bankalarda sermaye yeterliliğinin belirleyicileri üzerine odaklanılmıştır. Bankalarda sermaye yeterliliğini belirleyen faktörler analiz edilmiş, bankacılık sektöründe sermayenin finansal yapısına etkisi ve rolü tartışılmış, bankacılık riskleri ile sermaye yapısı arasındaki ilişki değerlendirilmiş, ekonomilerin en önemli finansal kurumlarından olan bankalarda sermaye yapısının yönetimi ile ilgili literatüre katkı sağlayacak önemli konular sistematik ve analitik olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, Sermaye Yeterlik Oranı, Panel Veri, Finansal Sağlamlık, Finansal İstikrar.

JEL Kodları: G21, G28, G32

THE ROLE OF CAPITAL IN BANKS, ITS DETERMINANTS AND MANAGEMENT OF CAPITAL STRUCTURE: THE CASE OF TURKEY

Abstract

A sound and sustainable economic structure necessitates the existence of a developed and sound financial system. In the banking sector, capital and equity are the most important elements of the financial soundness of banks, in other words, reducing the bankruptcy risk of banks. Banks continue their activities by using much more outsourcing than their own equity. Although banks want to keep their capital and equity strong, they sometimes started to operate with a lower capital compared to their activities due to increased resource costs, and as a result, the risks they are exposed to increased. The economic and financial crises and the bankruptcy of financial institutions have further increased the importance of managing the capital structure in banks, necessitating the establishment, regulation and supervision of the capital adequacy of financial institutions, both in the national and international arena, depending on certain criteria. Capital management in banks actually constitutes an important area of risk management.

The capital or equity size that banks should hold according to their activities is determined by the capital adequacy ratio. The capital adequacy ratio required by banks is determined by Basel I, Basel II and Basel III regulations. The capital adequacy ratio in banks has been legally determined as 8%, and it is aimed to reach 12% in terms of the financial soundness of the banks. The loans to be extended by banks, the risks they can take, the structure of their balance sheets, the leverage ratios depend on the adequacy of their capital structures. In banks, the capital adequacy standard ratio is calculated as the ratio of the sum of the amounts subject to credit risk, market risk and operational risk arising from fluctuations in interest rates and exchange rates, to equity.

The research was carried out using quarterly data on 15 banks operating in the Turkish Banking System for the 2002Q1-2021Q4 period and having the highest share in terms of asset size, taken from the official website of the Banks Association of Turkey and the Banking Regulation and Supervision Agency. In the model created using panel data analysis, capital adequacy ratios calculated as the ratio of banks' risk-weighted assets to total assets are dependent variable; net interest margin, return on assets and equity, non-performing loans ratio, liquidity ratio, leverage ratio, loan/deposit ratio, operating expenses ratio, total assets etc. independent endogenous variable; Average annual consumer inflation rate, US Dollar buying rate, annual economic growth rate and average loan-deposit interest rates are taken as macroeconomic variables.

In this study; The focus is on the role and importance of capital in banks, the principles of capital management, the capital adequacy ratio determined by the regulatory authorities, the level of capital that banks care to provide as a market requirement, the determination of the optimal capital structure, the measurement of the optimal capital requirement and the determinants of capital adequacy in banks. The factors that determine capital adequacy in banks were analyzed, the effect and role of capital on the financial structure of the banking sector were discussed, the relationship between banking risks and capital structure was evaluated, important issues that would contribute to the literature on the management of capital structure in banks, which are one of the most important financial institutions of the economy, were examined systematically and analytically. evaluated..

Keywords: Banking Sector, Capital Adequacy Ratio, Panel Data, Financial Soundness, Financial Stability.

JEL Codes: G21, G28, G32.

NET BUGÜNKÜ DEĞER YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLEN BİR PROJENİN ENFLASYON KOŞULLARINDAN ETKİLENMESİNİN İNCELENMESİ

Yeter AYDIN

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe, Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı,
Finans Bilim Dalı*

0000-0002-8541-9032, yeteraydin_58@icloud.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, net bugünkü değer yöntemi ile değerlendirilen bir projenin, enflasyon koşullarından nasıl etkilendiğini ortaya koymak ve enflasyon koşullarında net bugünkü değer yöntemi ile proje değerlendirilirken, hesaplamalarda enflasyonun etkisinin nerelerde dikkate alınması gerektiğinin belirlenmesidir. Enflasyon, sadece iskonto oranını değil nakit giriş ve çıkışlarını, yatırımın hurda değerini de etkilemektedir. Proje değerlendirme süreci gelecekte oluşacak nakit giriş çıkışlarının ve üstlenilecek riskin tahmin edilerek o tahminler üzerinden karar verildiği bir süreçtir. Bu nedenle gerçeğe mümkün olduğu kadar yakın hesaplamalar yapmak yatırımcılar ve proje değerlendirmesi yapacak kişiler açısından oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmanın bu yönü ile literatüre anlamlı bir katkı yapacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, belirlilik varsayımı altında değerlendirilme yapıldığında nakit girişleri tek bir rakam olarak tahmin edilmiştir. Ayrıca enflasyonun nakit giriş ve çıkışlarını aynı derecede etkilediği varsayılmıştır. Çalışmada öncelikle enflasyon olmadığı durumda proje değerlendirilmiştir. Daha sonraki aşamalarda, enflasyonun etkisi sadece iskonto oranına uygulanarak proje değerlendirilmiştir. Bir sonraki adımda ise, enflasyon etkisi hem iskonto oranına hem de net nakit girişlerine uygulanmıştır. Son olarak, enflasyon etkisi hem iskonto oranına hem de nakit girişlerine uygulanmıştır. Çalışmada bulunan sonuçlar doğrultusunda gerçek enflasyon değerleri ile daha önceden gerçekleştirilmiş bir yatırım projesi değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, enflasyonun etkisi sadece iskonto oranına uygulandığında net bugünkü değer çok düşük çıkmaktadır. Enflasyonun, etkisi hem iskonto oranına hem de net nakit girişlerine uygulandığında enflasyon etkisi göz ardı edilmiş olmaktadır. Çünkü enflasyon dikkate alınarak hesaplanan net bugünkü değer, enflasyonun olmadığı durumda hesaplanan net bugünkü değerle aynı çıkmaktadır. Enflasyonun etkisi hem iskonto oranına hem de nakit girişlerine uygulandığında net bugünkü değer düşük çıkmıştır. Ancak sadece iskonto oranına uygulandığında hesaplanan net bugünkü değerden daha yüksek çıkmıştır. Enflasyonun hem iskonto oranı hem de nakit girişlerine uygulandığı durumda, gerçekte olmayan bir kârın görünmesinden dolayı yatırımcıya ekstra vergi yükü yüklemektedir. Bu hesaplama ile bu durum da proje değerlendirmede dikkate alınmaktadır ve proje değerlendirilirken yatırımcıya daha doğru bilgi sunmaktadır. Çalışma neticesinde, net bugünkü değer yöntemi ile proje değerlendirilirken enflasyonun etkisini hem iskonto oranına hem de nakit girişlerine uygulanması daha gerçekçi sonuçlar verebilmektedir. Gelecek çalışmalarda ise enflasyonun nakit giriş ve çıkışlarını farklı etkilediği de göz önüne alınarak net bugünkü değer yöntemi ile proje değerlendirme yöntemlerinin geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Net Bugünkü Değer Yöntemi, Enflasyonun Net Bugünkü Değer Yöntemine Etkisi, Proje Değerlendirme Yöntemleri

INVESTIGATION OF THE IMPACT OF A PROJECT EVALUATED BY THE NET PRESENT VALUE METHOD BY INFLATION CONDITIONS

Abstract

The aim of this study is to reveal how a project evaluated with the net present value method is affected by inflation conditions and it is to determine where the effect of inflation should be taken into account in the calculations while evaluating the project with the net present value method under inflation conditions. Inflation affects not only the discount rate, but also cash inflows and outflows, and the scrap value of the investment. Project evaluation process is a process where future cash inflows and risks to be assumed are estimated and decided based on those estimates. For this reason, it is very important to make calculations as close to reality as possible for investors and those who will evaluate the project. It is thought that this study will make a significant contribution to the literature with this aspect. In this study, cash inflows are estimated as a single figure, since it is evaluated under the assumption of certainty. It is also assumed that inflation affects cash inflows and outflows equally. In the study, first of all, the project was evaluated in the absence of inflation. In the later stages, the project was evaluated by applying the effect of inflation only to the discount rate. In the next step, the inflation effect is applied to both the discount rate and net cash inflows. Finally, the inflation effect is applied to both the discount rate and cash inflows. In line with the results found in the study, a previously realized investment project was evaluated with real inflation values.

As a result, the net present value is very low when the effect of inflation is applied only to the discount rate. When the effect of inflation is applied to both the discount rate and net cash inflows, the effect of inflation is ignored. Because the net present value calculated by considering inflation is the same as the net present value calculated in the absence of inflation. When the effect of inflation is applied to both the discount rate and cash inflows, the net present value is low. However, when applied only to the discount rate, it was higher than the calculated net present value. When inflation is applied to both the discount rate and cash inflows, it imposes an extra tax burden on the investor due to the appearance of an unrealistic profit. With this calculation, this situation is also taken into account in the project evaluation and provides more accurate information to the investor while the project is being evaluated. As a result of the study, applying the effect of inflation to both the discount rate and cash inflows while evaluating the project with the net present value method can yield more realistic results. In future studies, considering that inflation affects cash inflows and outflows differently, it is thought that project evaluation methods can be developed with the net present value method.

Keywords: Net Present Value Method, The Effect of Inflation on the Net Present Value Method, Project Evaluation

MIMIC MODELİ ile FİRMA PERFORMANSI

Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIRIM

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0002-0204-6446, murat.myildirim@gop.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz GÜNEL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
0000-0003-4776-1344, yilmaz23gunel@gmail.com,

Özet

Verimlilik ve endüstriyel organizasyon literatüründe firma performansı terimi anlamı çok açık olmasa da sıkça kullanılmaktadır. Bu terim, bir firmanın finansal sağlığının ölçüsü olarak kullanılır ve ayrıca aynı endüstrideki firmaları ya da farklı sektörleri karşılaştırıp değerlendirmek için de kullanılmaktadır. Bir firmanın finansal sağlığını ölçmek için birden çok yol vardır. Bu nedenle firma performans ölçümünde firma değeri, varlık getirisi, öz sermaye getirisi, kaynak kullanım verimliliği gibi çeşitlik finansal sağlık değişkenlerinin ele alınması gerekmektedir. Buradaki sorun birden çok değişken aracılığıyla ifade edilen firma performansını verebilecek bir yapının/modelin belirlenmesidir. Bu çalışmanın amacı, doğrudan gözlenemeyen ve gizli değişken olarak adlandırabileceğimiz firma performansını çeşitli göstergeler ve nedenleri de içinde barındıran bir model ile tahmin etmektir. Gerçek/doğru bir firma performansı ebettteki ki kendi bünyesine ait değişkenler cinsinden açıklanabilir. Örneğin firmanın yaşı, boyutu, borç öz kaynak oranı, reklam yoğunluğu, yabancı destekçiler vb. gibi. Bu sebep ile ilk olarak firma performansını firmanın kendine ait değişkenlerinin bir vektörü cinsinden açıklanmalıdır. İkinci olarak doğru firma performansını verebilecek hem muhasebe hem de piyasa temelli değişkenler cinsinden göstergelerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu durumun nedeni muhasebe temelli değişkenlerin firmanın geçmiş finansal sağlığı üzerinde bir bilgi verirken piyasa temelli değişkenlerin ise gelecek finansal sağlık yapısı üzerinde bilgi vermesidir. Bu yüzden doğru firma performansı için bu göstergelerin iyi bir biçimde belirlenmesi gerekmektedir. Burada firma performansı için bahsi geçen bu iki yapı (gösterge ve nedenler grubu) Jöreskog ve Goldberger (1975) tarafından geliştirilen Çoklu Gösterge Çoklu Nedensellik- MIMIC modeline uyar. Çalışmada MIMIC ile firma performansı değerlendirmesi yapmak için BİST-Kamu Aydınlatma Platformundan imalat sektöründe faaliyet gösteren üç alt sektör (İnşaat, Dokuma Giyim, Parkende) seçilerek veri elde etme işlemi gerçekleştirilmiştir. Çalışma verisi son üç yılı kapsamaktadır. Kurulan modelde gösterge değişkenleri varlık getirisi (ROA) ve Tobin's Q olarak ele alınmıştır. Nedensel değişkenler ise yaş, yaşın karesi, boyut, boyutun karesi, borç öz kaynak oranı, reklam yoğunluğu, yabancı destekçiler ve yabancı destekçilerin karesidir. Karesel etkilerin seçimi değişkenlerin monoton olmayan doğasının firma performansı üzerindeki etkisini hesaba katmak içindir. MIMIC modeli ile elde ettiğimiz sonuçlar, nedensel değişkenlerde beklenildiği gibi olup sadece borç öz kaynak oranı hariç tüm değişkenlerin anlamlı olduğu yönündedir. Karesel etkilerde ise sadece yaşın karesi anlamlı çıkmıştır. Bu sonuç yaşın firma performansı ile U şeklinde bir ilişkiye sahip olduğuna işaret etmektedir. Belirlenen gösterge değişkenleri (ROA ve Tobin's Q) ile firma performansı anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Ayrıca kurulan model ve analiz neticesinde firma performansı, bu değişkenler aracılığıyla yüksek oranda açıklanma oranına sahip olduğu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapısal Eşitlik Modeli, MIMIC, Firma Performansı

JEL Kodları: C51, C52, L25.

FIRM PERFORMANCE with MIMIC MODEL

Abstract

In the productivity and industrial organization literature, the term firm performance is frequently used, although its meaning is not clear. The term is used as a measure of a firm's financial health and is also used to compare and evaluate firms in the same industry or different sectors. There are multiple ways to measure the financial health of a firm. For this reason, various financial health variables such as firm value, return on assets, return on equity, resource utilization efficiency should be considered in firm performance measurement. The problem here is to determine a structure/model that can give firm performance expressed through multiple variables. The aim of this study is to predict the performance of the firm, which is not directly observable and can be called a hidden variable, with a model that includes various indicators and reasons. A true/accurate firm performance can certainly be explained in terms of its own internal variables. For example, firm's age, size, debt-equity ratio, advertising density, foreign backers, etc. as. For this reason, first of all, firm performance should be explained in terms of a vector of firm's own variables. Secondly, it is necessary to determine the indicators in terms of both accounting and market-based variables that can give the right firm performance. The reason for this situation is that while accounting-based variables provide information on the past financial health of the firm, market-based variables provide information on the future financial health structure. Therefore, these indicators should be determined well for the right firm performance. These two constructs (indicator and group of causes) mentioned here for firm performance fit the Multiple Indicator Multiple Causality-MIMIC model developed by Jöreskog and Goldberger (1975). In the study, three sub-sectors operating in the manufacturing sector (Construction, Woven Clothing, Flooring) were selected from the BIST-Public Disclosure Platform in order to evaluate company performance with MIMIC, and data acquisition was carried out. Study data covers the last three years. In the established model, the indicator variables are considered as return on assets (ROA) and Tobin's Q. The causal variables are age, age squared, size, size squared, debt equity ratio, advertising density, foreign backers, and foreign backers squared. The selection of quadratic effects is to take into account the effect of the non-monotonic nature of the variables on firm performance. The results we obtained with the MIMIC model are as expected for the causal variables, and all variables are significant except the debt-equity ratio. In quadratic effects, only the square of age was significant. This result indicates that age has a U-shaped relationship with firm performance. There is a significant relationship between the determined indicator variables (ROA and Tobin's Q) and firm performance. In addition, as a result of the established model and analysis, it has been obtained that firm performance has a high rate of disclosure through these variables..

Keywords: Structural Equation Model, MIMIC, Firm Performance.

JEL Codes: C51, C52, L25.

MÜŞTERİLERİN KATILIM BANKALARINI TERCİH ETME NEDENLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ADANA İLİ ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz GÜNEL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

0000-0003-4776-1344, yilmaz23gunel@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIRIM

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

0000-0002-0204-6446, murat.myildirim@gop.edu.tr

Özet

Konvansiyonel bankaların sağladığı temel bankacılık hizmetleriyle birlikte mevzuata uygun diğer bankacılık hizmetlerini de müşterilerine sunan katılım bankaları, izledikleri politikalar ile dünyada ve ülkemizde bankacılık alanında önemli başarılar imza atmıştır. Katılım bankalarının müşterilerine daha iyi hizmet vermek adına kendi aralarında ve mevduat bankaları ile rekabetleri, yıllar itibariyle şube sayısı ve personel sayısının artmasına neden olmuştur. Bankaların başarılarında önemli bir paya sahip olan müşteri memnuniyetinin en üst seviyeye taşınması anlayışı, günümüzde bankacılık sektöründeki pazarlama faaliyetlerinin çeşitlenmesini de beraberinde getirmiştir. Katılım bankalarının sundukları hizmet ve ürünlerle ticari bankalar ile rekabet edebilmeleri, müşteri tercih edilebilirliği açısından araştırılan önemli bir konu haline gelmiştir. Yapılan bu çalışma ile müşterilerin katılım bankalarını tercih etme nedenlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yapılan benzer çalışmalar ve ilgili literatürden faydalanılarak bir anket oluşturulmuştur. Müşterilerin katılım bankalarını tercih etme nedenleri ve bu tercihlerinde etkisi olan faktörlerin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Çalışmada Adana ilinde yaşayan ve katılım bankası müşterisi olan 270 kişiye ulaşılmış ve elde edilen verilerin analizi SPSS 25.0 paket programı ile yapılmıştır. Araştırmada istatistiksel yöntem olarak açıklayıcı faktör analizi, iç tutarlılık analizi, t testi ve varyans analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulguları özetlemek için betimleyici analiz yapılmış ve verilere ilişkin frekans, standart sapma, aritmetik ortalama gibi sayısal değerlerden yararlanılmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayı değeri ile de ölçeğin güvenilirliği tespit edilmiştir. Ayrıca değişkenlerin orta değerden farklılığını belirlemek için t-testi ve katılımcıların katılım bankasını tercih etmesinde etkili olan faktörlerin demografik değişkenlere göre farklılık sergileyip sergilemediği varyans analizi yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir. Araştırmada müşterilerin katılım bankalarını tercih etmelerinde bu bankaların faizsiz bir finans kurumu olmasının ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Bunu sırayla banka personelinin işlemler esnasında samimi davranışları, bankacılık hizmetlerinin doğru ve eksiksiz yerine getirilmesi, tanıdık kişilerin banka ile olan tecrübesi izlemiştir. Çalışmada müşterilerin katılım bankalarını tercih etmelerinde etkisi olan faktörlerin; yaş, eğitim düzeyi, aylık gelir, meslek ve medeni duruma göre farklılık gösterdiği, cinsiyete göre ise farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Faizsiz Finans, Müşteri Tercihleri, Faktör Analizi.

JEL Kodları: G20, G21, M31, C38.

A RESEARCH INTO THE REASONS CUSTOMERS PREFER PARTICIPATION BANKS: ADANA CITY EXAMPLE

Abstract

Participation banks have achieved significant banking success in the world and in our country with policies that offer their underlying banking services, as well as other regulatory banking services provided by conventional banks. Participation banks' competition with depository banks and banks to better serve their customers has, over the years, resulted in increased branch numbers and staff numbers. This notion of maximizing customer satisfaction, which has a significant share in the success of banks, has today led to a diversification of marketing activities in the banking sector. Participation banks' ability to compete with the services and products they offer as well as with commercial banks has become a key issue in customer preference research. This effort aims to identify the reasons customers prefer participation banks. To this end, a survey was developed using similar studies and related literature. Customers are investigated for reasons why they prefer participation banks and whether factors that have influence on these preferences vary depending on demographic variables. The study reached 270 residents of Adana Province who were clients of the participation bank, and analyzed the data through the SPSS 25.0 package program. The research uses descriptive factor analysis, internal consistency analysis, t-test and variance analysis as a statistical method. A descriptive analysis was performed to summarize the results, and numerical values for data such as frequency, standard deviation, arithmetic mean were utilized. The internal coefficient value of Cronbach Alpha has also been identified with the reliability of the scale. It has also been detected using t-test to determine the difference in intermediate value of variables, and variance analysis in which the factors influencing participants opting for the participation bank vary according to demographic variables. The research found that when customers opt for participation banks, it was the first time that these banks became an interest-free financial institution. This was followed by the sincere conduct of bank staff during the proceedings, the proper and complete execution of banking services, and the experience of the acquaintances with the bank. Factors that influence customer choice of participation banks in the study; it has been concluded that age, educational level, monthly income, varies depending on occupation and marital status, while gender does not vary.

Keywords: Participation Banking, Interest Free Finance, Customer Preferences, Factor Analysis

JEL Codes: G20, G21, M31, C38.

GELİŞMİŞ VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ İLE FİNANSAL GELİŞMİŞLİK VE KÜRESELLEŞME İLİŞKİSİ

Arş. Gör. Seren AYDINGÜLÜ SAKALSIZ

*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
0000-0001-7452-311X, serenaydingulu23@gmail.com*

Dr. Öğr. Üyesi Meltem KILIÇ

*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü
0000-0001-8978-9076, meltem.kilic@hotmail.com*

Özet

Geçmiş yıllarda ülkeler insani gelişmişliği ve iktisadi büyümeyi artırmak adına çevreyi kirletmekten geri durmamışlardır. Ancak son yıllarda yaşanan çevresel felaketler ve iklim olayları ülkelerin büyümesinde sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin önemini gözler önüne sermiştir. 1990 yılında oluşturulan İnsani Gelişmiş Endeksi'nin ekolojiye gereken önemi vermemesinden ve sürdürülebilirlik ilkelerini dikkate almamasından dolayı Hickel (2020) tarafından yeni bir endeks ortaya koyulmuştur. Hickel (2020) insani gelişmişlik göstergesi olan yaşam süresi, eğitim ve gelir ile birlikte CO2 emisyonu ve karbon ayak izi verilerini içeren ülkelerin sürdürülebilir gelişmişliğini içine alan yeni bir endeks oluşturmuştur. Sürdürülebilir Gelişmişlik Endeksi ile ülkelerin insani gelişmişliğinin ekolojik etkinliğinin de ölçülmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışma, 1990-2019 yılları arasında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin Sürdürülebilir Gelişmişlik Endeksi (SDI) ile Küreselleşme Endeksi (KOF), doğrudan yabancı sermaye yatırımları (FDI), kişi başı gayrisafi yurtiçi hasıla (GDP) ve finansal gelişmişlik (FG) arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir gelişmişlik endeksi verileri bağımlı değişken olarak kullanılmış ve Hickel (2020) tarafından oluşturulan veri setinden elde edilmiştir. Bağımsız değişken olarak KOF, FDI, GDP ve FG kullanılmaktadır. Bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla panel veri analizi yöntemi kullanılmaktadır. Ampirik analizlerde yatay kesit bağımlılığı testi yapılarak değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı içerdiği bulgulanmaktadır. Daha sonra CIPS panel birim kök testi ile serilerin durağanlığı analiz edilmektedir. Panel birim kök testi sonucunda SDI farkta durağan olduğu diğer değişkenlerinde bazılarının düzeyde bazılarının ise farkta durağan olduğu tespit edilmektedir. Seriler aynı düzeyde durağan olmadığından dolayı Panel ARDL testi kullanılmaktadır. Panel ARDL testi öncesinde model yatay kesit bağımlılığı ve homojenlik testleri yapılmaktadır. Genel modelin yatay kesit bağımlılığı içerdiği ve heterojen olduğuna ulaşılmaktadır. Modelin kısa ve uzun dönem tahmini belirlemek için Ortalama Grup (MG) Panel ARDL testi yapılmaktadır. MG testi sonucunda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde hata düzeltme parametresinin negatif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğuna ulaşılmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ayrı ayrı hata düzeltme katsayılarına bakıldığında çoğunun negatif ve anlamlı olduğu bulgulanmaktadır. Sürdürülebilir Gelişmişlik Endeksi ile KOF, FDI, FG ve GDP arasındaki nedensellik ilişkisini belirlemek için Dumitrescu ve Hurlin (2012) panel nedensellik testi kullanılmaktadır. Nedensellik testi sonucunda bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında nedensellik ilişkisi olduğu tespit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Gelişmişlik Endeksi, Finansal Gelişmişlik, Panel Veri Analizi

JEL Kodları: Q56, O11, C33.

RELATIONSHIP WITH FINANCIAL DEVELOPMENT AND GLOBALIZATION WITH SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDEX IN DEVELOPED AND DEVELOPING COUNTRIES

Abstract

In the past years, countries have not stopped polluting the environment in order to increase human development and economic growth. However, environmental disasters and climate events in recent years have revealed the importance of sustainable development goals in the growth of countries. Since the Human-Developed Index created in 1990 does not attach importance to ecology and does not take into account the principles of sustainability, a new index is introduced by Hickel (2020). Hickel (2020) created a new index that includes the sustainable development of countries, which includes life expectancy, education and income, as well as CO₂ emissions and carbon footprint data, which are indicators of human development. With the Sustainable Developed Index, it is aimed to measure the ecological efficiency of the human development of countries.

This study, examines the relationship between the Sustainable Development Index (SDI), and the Globalization Index (KOF), foreign direct investment (FDI), per capital gross domestic product (GDP) and financial development (FG) of developed and developing countries between 1990-2019 aims to examine. The Sustainable Development Index variables of developed and developing countries was used as the dependent variable and was obtained from the data set created by Hickel (2020). KOF, FDI, GDP and FG are used as independent variables. Panel data analysis method is used to determine the relationship between dependent and independent variables. In empirical analysis, cross-sectional dependency test is performed and it is found that the variables contain cross-sectional dependence. Then, the stationarity of the series is analyzed with the CIPS panel unit root test. As a result of the panel unit root test, it is determined that SDI is stationary in the difference, while some of the other variables are stationary at the level and some are stationary in the difference. Panel ARDL test is used because the series are not stationary at the same level. Before the panel ARDL test, model cross-section dependence and homogeneity tests are performed. It is reached that the general model contains cross-section dependence and is heterogeneous. Mean Group (MG) Panel ARDL test is performed to determine to short and long term estimation of the model. As a result of the MG test, it is found that the error correction parameter is negative and statistically significant in developed and developing countries. When the error correction coefficients of developed and developing countries are examined separately, it is found that most of them are negative and significant. Dumitrescu ad Hurlin (2012) panel causality test is used to determine the causal relationship between sustainable development index and KOF, FDI, FG and GDP. As a result of the causality test, it is determined that there is a causal relationship between the dependent and independent variables.

Keywords: Sustainable Development Index, Financial Development, Panel Data Analysis.

JEL Codes: Q56, O11, C33.

FINANS İLE İLGİLİ DERS ALAN ÖĞRENCİLERİN “FINANS” KAVRAMIYLA İLGİLİ BİLİŞSEL YAPILARININ KİT İLE BELİRLENMESİ

Prof. Dr. Turan ÖNDEŞ

*Atatürk Üniversitesi, İİBF, İşletme, Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı
0000-0001-6580-7372, tondes@atauni.edu.tr*

Öğr. Gör. Mehmet Serkan ÇALI

*Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü
0000-0001-8053-7542, mscali@artvin.edu.tr*

Özet

Bu çalışmada finans veya finansla ilişkili ders almış çeşitli öğrenim düzeylerinden öğrencilerin “Finans” kavramıyla ilişkili bilişsel alt yapılarının ortaya çıkarılması ve aldıkları öğrenim düzeyleri arasında bilişsel alt yapı oluşurken farklılık oluşup oluşmadığı araştırılmıştır. Finans derslerinde öğrendikleri kavramsal bilgilerin verilen anahtar kavramlarla uyumuna bakılmıştır. Ayrıca finans kavramıyla en çok hangi kavramların eşleştirildiği bu çalışmayla ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Son yıllarda finansla ilgili yeni ortaya çıkan gelişmelerin eğitim müfredatlarına alınıp alınmadığı öğrenilmeye çalışılmıştır. Geleneksel yatırım araçlarının bilinirliği tespit edilmek istenmiştir. Bunun yanı sıra modern yatırım araçları ile ilgili bilgi düzeyleri kavramsal düzeyde araştırılmıştır. Katılımcıların finansal kurumların çeşitliliği hakkında bilgi düzeyleri incelenmiştir. Temel düzeyden ileri düzeye finansal hesaplamalarla ilgili kavramsal düzeyde bilgi düzeyleri ölçülmüştür. Risk kavramıyla ilgili algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Türev ürünler, sigorta ve aktüerya ile ilgili de bilişsel yapıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılım bankacılığı ürünlerinin bilinirliği araştırılmıştır. İslami finansla ilgili bilgi düzeyleri irdelenmiştir. Finansal sistemin unsurlarının neler olduğu hakkında bilişsel altyapılarının oluşup oluşmadığına bakılmıştır. Finansla ilgili kariyer alanlarının bilinirliği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Finansal eğitimin her seviyede ki katılımcı açısından tatmin düzeyi ölçülmeye çalışılmıştır. Fon kaynaklarının neler olabileceği ile ilgili kavramsal düzeyde bilgileri ölçülmüştür. Katılımcılar açısından yine fon kullandırım alanlarının neler olabileceği de kavramsal düzeyde araştırılmıştır. Ayrıca piyasaların kavramsal düzeyde tanınıp tanınmadığı araştırılmıştır. Finansal bilgilerin dijital çağda nerelerden edinildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Yine dijital bilgi kanallarının bilinirliği de araştırılmıştır. Finansal araçlara yatırım yapılmasıyla ilgili bilişsel alt yapı irdelenmiştir. Finansal araçların değerinin tespiti ile ilgili kavramsal düzeyde ne tür bilgiler olduğu araştırılmaya çalışılmıştır. Çalışmada Kelime İlişkilendirme Testi uygulanmıştır. Kelime İlişkilendirme Testi uygulanırken anket yöntemi kullanılmış ve ilk kısımda katılımcılardan yaş, cinsiyet, eğitim durumu vb. gibi demografik bilgiler istenmiştir. İkinci kısımda katılımcıya uyarıcı bir kavram vererek hangi fikirlerin aklına geldiğinin özgürce sorulmasına dayanan, uyarıcı kavramın zihinsel temsillerine nispeten sınırsız erişim sağladığı varsayımıyla verilen anahtar kavramlarla ilgili belli sayıda kelime ve cümle yazmaları istenmiştir. Buradan elde edilen bilgiler KİT(Kelime İlişkilendirme Testi) ile analiz edilmiştir. Böylece bilişsel alt yapıda finansla ilgili bilinen, az bilinen, yeterince bilinmeyen kavramlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finans, Kelime İlişkilendirme Testi, Finans Eğitimi.

JEL Kodları: I22, G10, G20, G30

DETERMINING THE COGNITIVE STRUCTURE OF THE STUDENTS REGARDING THE CONCEPT OF “FINANCE” THROUGH THE WORD ASSOCIATION TEST

Abstract

The purpose of this study is revealing the cognitive infrastructures of students from various education levels related to the concept of “Finance” who have taken finance or finance-related courses. It was investigated whether there was a difference between the cognitive infrastructure and the education levels they received. The compatibility of the conceptual knowledge they learned in finance courses with the key concepts given was examined. In addition, this study has tried to reveal which concepts are most associated with the concept of finance. In recent years, it has been tried to find out whether the new developments related to finance have been included in the educational curricula. It was aimed to determine the awareness of traditional investment instruments. It was aimed to determine the awareness of traditional investment instruments. In addition, the level of knowledge about modern investment instruments has been investigated at the conceptual level. The level of knowledge of the participants about the diversity of financial institutions was examined. Conceptual level knowledge levels of financial calculations from basic to advanced were measured. Perceptions about the concept of risk were tried to be determined. Cognitive structures related to derivative products, insurance and actuarial were also tried to be determined. The awareness of Islamic banking products was investigated. The level of knowledge about Islamic finance has been examined. It was examined whether the cognitive infrastructures of the elements of the financial system were formed or not. The awareness of career areas related to finance has been tried to be revealed. It has been tried to measure the level of satisfaction in terms of participants at all levels of financial education. Conceptual level information about what the funding sources might be was measured. What could be the fund allocation areas for the participants was also investigated at the conceptual level. In addition, it was investigated whether the markets were recognized at the conceptual level. It has been tried to determine from where financial information is obtained in the digital age. Awareness of digital information channels was also investigated. The cognitive infrastructure related to investing in financial instruments has been examined. It has been tried to investigate what kind of information there is at the conceptual level about the determination of the value of financial instruments. Word Attachment Test was applied in the study. While applying the Word Attachment Test, the survey method was used and in the first part, the participants were asked about age, gender, educational status, etc. demographic information was requested. In the second part, the participant was asked to write a certain number of words and sentences related to the given key concepts, based on freely asking which ideas came to mind by giving a stimulus concept, assuming that the stimulus provides relatively unrestricted access to the mental representations of the concept. The information obtained from here was analyzed with WAT (Word Attachment Test). Thus, it has been tried to determine the known, little-known and insufficiently unknown concepts related to finance in the cognitive infrastructure.

Keywords: Finance, Financial Education, WAT.

JEL Codes: I22, G10, G20, G30

YATIRIM KURULUŞLARI VE PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Veysel YILMAZ

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0001-7948-6282, veysel.yilmaz@gop.edu.tr*

Ozan DURAN

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0001-8264-4253, ozan.duran@gop.edu.tr*

Özet

Yatırım kuruluşları aracı kurumlar ile yatırım hizmeti ve faaliyetinde bulunmak üzere kuruluş ve faaliyet esasları sermaye piyasası kurulunca belirlenen diğer sermaye piyasası kurumlarını ve bankaları ifade etmektedir. Bu çalışmada, Türkiye’de kesin alım satım pazarı (nitelikli yatırımcılar arasında), yıldız pazar, ana pazar ve piyasa öncesi işlem platformunda faaliyet gösteren 26 yatırım kuruluşu şirketinin performansları analiz edilmiştir. Analizde şirketlerin 2020 ve 2021 yıllarına ait 5 girdi ve 2 çıktı verisi kullanılmıştır. Analiz yöntemi olarak Veri Zarflama Analizi (VZA) seçilmiştir. Analizde girdi ve çıktı yönelimli CCR ve BCC yöntemleri uygulanmıştır. Ayrıca şirketlerin gösterdiği performanslara göre en yüksek performans sıralamaları yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda CCR ve BCC girdi ve çıktı yönelimli modele göre 2020 yılında yatırım kuruluşları arasında en iyi performans gösteren şirket sayısı 10’dur. 2020 yılında CCR girdi yönelimli analizde 10 şirket etkin performans gösterirken, çıktı yönelimli analizde bu sayı 11’dir. BCC girdi yönelimli analizde 16 en iyi performans gösteren şirket varken, çıktı yönelimli analizde 17 şirket en iyi performansı göstermiştir. 2021 yılında ise CCR ve BCC girdi ve çıktı yönelimli modelde en iyi performans gösteren şirket sayısı 11 olurken, CCR analizlerinde en iyi performans gösteren şirket sayısı 13’tür. 2021 yılında BCC girdi yönelimli analizde 16 şirket iyi performans sergiler iken, çıktı yönelimli analizde 15 şirketin en iyi performansı gösterdiği görülmektedir. 2020 yılında en iyi performans gösteren 5 şirket sırası ile ING Bank A.Ş., T.C. Ziraat Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Nurol Yatırım Bankası A.Ş. ve Türkiye Garanti Bankası A.Ş.’dir. 2021 yılında en iyi performans gösteren 5 şirket 2020 yılındaki şirketler ile aynıdır. Dünya çapında 2020 ve 2021 yıllarında Covid-19 salgın hastalığının meydana gelmesi ve devam etmesi sağlık yanında ekonomik olarak hem ülkeleri hem de yatırım şirketlerini etkilemiştir. Bu gelişmeler kapsamında şirketlerin benimsemiş olduğu politikalar düşünüldüğünde şirketlerin ülke ekonomisine yapacağı katkılar ülkelerin ekonomilerinde sürdürülebilir bir toparlanmaya yönelik olumlu ve olumsuz etkiler meydana getirecektir. Bu çalışmada pandemi sürecinde Türkiye’de faaliyet gösteren yatırım kuruluşlarının benimsediği politikalar ve iyi performans göstermeye yönelik çabalar, ülke ekonomisine olumlu olarak yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Yatırım Kuruluşları, Kamuyu Aydınlatma Platformu, VZA, Performans Analizi.

JEL Kodları: G10, G21, G23, G24

EVALUATION OF INVESTMENT ORGANIZATIONS AND THEIR OF PERFORMANCES

Abstract

Investment institutions refer to intermediary institutions and other capital market institutions and banks, the foundation and operating principles of which are determined by the capital markets board to provide investment services and activities. In this study, the performances of 26 investment firm companies operating in the outright buy and sell market (among qualified investors), star market, main market and pre-market trading platform in Turkey are analyzed. In the analysis, 5 input and 2 output data of the companies for the years 2020 and 2021 were used. Data Envelopment Analysis (DEA) was chosen as the analysis method. Input and output oriented CCR and BCC methods were applied in the analysis. In addition, the highest performance rankings were made according to the performances of the companies. As a result of the analyzes made, according to the CCR and BCC input and output-oriented model, the number of companies with the best performance among investment institutions in 2020 is 10. In 2020, 10 companies performed effectively in the CCR input-oriented analysis, while this number became 11 in the output-oriented analysis. There were 16 companies that performed well in the BCC input-oriented analysis, while 17 companies performed the best in the output-oriented analysis. There were 16 companies that the best performed well in the BCC input-oriented analysis, while 17 companies showed the best performance in the output-oriented analysis. In 2021, the number of companies that performed the best in the CCR and BCC input and output-oriented model was 11, while the number of companies that performed the best in the CCR analysis was 13. In 2021, 16 companies performed well in BCC input-oriented analysis, while 15 companies performed best in output-oriented analysis. The 5 best performing companies in 2020, respectively, are ING Bank A.Ş., T.C. Ziraat Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Nurol Yatırım Bankası A.Ş. and Türkiye Garanti Bankası A.Ş. Top 5 companies performing in 2021 are the same as companies in 2020. The occurrence and continuation of the Covid-19 epidemic disease worldwide in 2020 and 2021 in addition to health, it has affected both countries and investment companies economically. Considering the policies adopted by the companies within the scope of these developments, the contributions of the companies to the national economy will create positive and negative effects for a sustainable recovery in the economies of the countries. In this study, the policies adopted by investment institutions operating in Turkey during the pandemic process and efforts to show good performance can be interpreted positively for the country's economy.

Keywords: Investment Institutions, Public Disclosure Platform, DEA, Performance Analysis.

JEL Codes: G10, G21, G23, G24

PANDEMİ SÜRECİNDE BANKACILIK SEKTÖRÜ PERFORMANSININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: “CRITIC - EDAS YAKLAŞIMI KAPSAMINDA BİR İNCELEME”

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba EYCEYURT BATIR

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Cumhuriyet Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
0000-0003-4688-1811, teb@cumhuriyet.edu.tr*

Özet

Bankacılık sektörü hem ekonomik hem finansal açıdan önemli bir yere sahip olup ülke ekonomilerinde ve finansal sistemde lokomotif görevi görmektedir. 2021 yılı itibarıyla, sektörün yaklaşık %93'lük kısmını mevduat bankaları oluşturmaktadır. Mevduat bankaları kamu sermayeli, özel yerli sermayeli, yabancı sermayeli bankalar olmak üzere 3 grupta ele alınmaktadır.

Bu çalışmada amaç, bankacılık sektöründe aktif büyüklüğü açısından en büyük 10 bankanın performansını belirlemek ve bu bankalar arasında en yüksek performansa sahip olanları sıralamaktır. İlk 10 banka içerisinde 3 adet kamu bankası, 3 adet yerli ve 3 adet yabancı banka yer almaktadır. Aktif büyüklük sıralamasında 10. Sırada yer alan ve kalkınma ve yatırım bankası niteliğinde olan Eximbank, çalışma prensipleri açısından farklı olduğu için performans analizine dâhil edilmemiş, 9 banka üzerinde inceleme yapılmıştır. Çalışmada öncelikle literatürdeki çalışmalar da incelenerek 7 adet performans kriteri saptanmıştır. 2018 – 2021 yılları arasındaki yıllık veriler kullanılarak banka performansları incelenmiştir. Seçilen kriterler, likidite rasyosu, sermaye yeterliliği rasyosu, mevduatın krediye dönüşüm oranı, aktif karlılığı, özkaynak karlılığı, faiz gelirleri ve takipteki krediler olarak belirlenmiştir. Objektif bir kriter ağırlıklandırma yöntemi olan Critic yaklaşımı ile seçilen kriterlerin önem düzeyi tespit edilmiş, ardından çok kriterli karar verme yöntemlerinden Edas yöntemi ile bankaların performans sırası belirlenmiştir.

Critic yöntemi ile analiz edilen performans kriterlerinden en yüksek önem düzeyine sahip olan kriterler yıllar itibarıyla değişse de, genel olarak ilk üç kriter; mevduatın krediyi karşılama oranı, faiz gelirleri ve takipteki krediler olmuştur. 2021 yılında bu kriterleri önem düzeyi olarak sırasıyla özkaynak karlılığı, aktif karlılığı, sermaye yeterlilik oranı ve likidite oranı takip etmiştir. Bulunan kriter ağırlıkları Edas yönteminde kullanılacak ve 2018 – 2021 yılları arasında aktif büyüklüğü açısından en büyük 9 mevduat bankasının performans sıralaması belirlenecektir. Çalışmada pandemi süreci de inceleneceği için pandemi sürecinde hangi bankaların daha iyi performans gösterdiği tespit edilecektir. Pandemi sürecindeki performansı karşılaştırması ve seçilen bankaların farklı mevduat bankaları kategorilerinde olması (kamu, özel, yabancı) sebebiyle banka gruplarının performansları konusunda fikir vermesi açısından çalışma önem arz etmekte ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Mevduat Bankaları, Performans analizi, Critic, Edas

JEL Kodları: G20, G21, M20, M21

COMPARATIVE ANALYSIS OF BANKING SECTOR PERFORMANCE AT THE PANDEMIC PROCESS WITH MULTI-CRITERIA DECISION MAKING TECHNIQUES: A REVIEW WITHIN THE SCOPE OF CRITIC - EDAS APPROACH

Abstract

The banking sector is an important sector in both economic and financial terms and serves as a locomotive in the economies and financial system of countries. As of 2021, approximately 93% of the sector consists of deposit banks. Deposit banks are handled in 3 groups as public capital, private domestic capital and foreign capital banks.

The aim of this study is to determine the performance of the top 10 banks in terms of asset size in the banking sector and to rank the banks with the highest performance among these banks. There are 3 public banks, 3 domestic banks and 3 foreign banks among the top 10 banks. Eximbank, which has the tenth biggest asset size in banking sector, is a development and investment bank and since it was different in terms of working principles, it was not included in the performance analysis, so 9 banks were examined. In the study, 7 performance criteria were determined by examining literature. Bank performances were examined using annual data between 2018 and 2021. The selected criteria were specified as liquidity ratio, capital adequacy ratio, deposit to loan ratio, return on assets, return on equity, interest income and non-performing loans ratio. With the Critic approach, which is an objective criterion weighting method, the importance level of the selected criteria was determined, then the performance order of the banks was determined with the Edas method, one of the multi-criteria decision-making methods.

Although the most important criteria among the performance criteria analyzed with the Critic method have changed over the years, generally the first three criteria are; deposit to loan coverage ratio, interest income and non-performing loans. In 2021, these criteria were followed by return on equity, return on assets, capital adequacy ratio and liquidity ratio, respectively. The criteria weights found by Critic method, will be used in the Edas method and the performance ranking of the 9 largest deposit banks will be determined between the years of 2018 and 2021. Since the pandemic process will also be examined in the study, it will be determined which banks performed better during the pandemic. The study is important and is thought to contribute to the literature in terms of comparing the performance during the pandemic process and giving an idea about the performance of bank groups since the selected banks are in different deposit banks categories (public, private, foreign).

Keywords: Banking, Deposit banking, Performance Analysis, Critic Method, Edas.

JEL Codes: G20, G21, M20, M21

BANKA KREDİ RİSKİ YÖNETİMİNDE REKABET GÜCÜNÜN ENTROPİ VE MABAC YÖNTEMLERİYLE ANALİZİ

Doç. Dr. Engin KARAKIŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

0000-0003-1271-1742, ekarakis@cumhuriyet.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Esengül SALİHOĞLU

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

0000-0002-2005-1986, esalihoglu@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Finansal kurumlar, özellikle de bankalar, yaptıkları işlemler nedeniyle hem bilanço içinde hem de bilanço dışında birçok riskle karşı karşıyadır. Bankaların karşı karşıya kaldıkları riskleri yönetebilmeleri, sektörde var olabilmeleri için gerekli bir koşuldur. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde banka kredileri, küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) ve hane halkları için finansal piyasalara erişim sağlayan tek kaynaktır. Bankaların sağladığı kredi imkanları piyasalardaki likidite döngüsü, yatırımlar ve nihayetinde toplam üretim hacminin büyüklüğü açısından oldukça önemlidir. Bu kapsamda kredi riskinin iyi bir şekilde yönetilmesi de önem kazanmaktadır. Bu çalışmada Türkiye bankacılık piyasasındaki piyasa yapıcı rolü üstlenen on büyük ticari bankanın 2011-2021 yılları arasındaki dönemde kredi risk yönetiminde gösterdikleri performanslar değerlendirilmiştir. Değerlendirme kriterleri banka bilançosu düzeyindeki aktif kalitesi ve gelir-gider yapısına ilişkin sekiz rasyodan oluşmaktadır. Belirtilen rasyolar "Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Varlıklar", "Toplam Krediler / Toplam Varlıklar", "Toplam Krediler / Toplam Mevduat", "Donuk Alacaklar / Toplam Krediler", "Duran Varlıklar / Toplam Varlıklar", "Tüketici Kredileri / Toplam Krediler", "Kredi Karşılıkları / Toplam Varlıklar", "Faiz Gelirleri / Faiz Giderleri" şeklindedir. Bahse konu kriterler üzerinden bankaların kredi riski yönetiminde rekabet gücü performansının değerlendirmesinde çok kriterli karar verme yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada değerlendirme kriteri olarak kullanılan rasyoların önem ağırlıkları ENTROPİ yöntemi ile belirlenmiş ve bankaların performans sıralaması ve değerlendirmesinde ise MABAC yöntemi kullanılmıştır. Değerlendirme kriterlerinin ağırlıkları ENTROPİ yöntemi ile incelenen her yıl için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda hesaplanan kriter ağırlıklarının birbirine yakın olduğu saptanmıştır. Hesaplanan kriterlerin birbirine yakın olması sektördeki düzenleyici ve denetleyici otoritelerin uyguladıkları standartların sektördeki bankaların mali tablo verilerini kontrol altında tuttuğunu göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre yıllar itibarıyla analize dahil edilen bankalar arasında QNB Finansbank, Yapı ve Kredi Bankası, İş Bankası ve Garanti BBVA rekabet gücü performans sıralamasında öne çıkan bankalardır. Kamu bankaları olan Ziraat Bankası, Halkbank ve Vakıfbank'ın özel sermayeli bankalara göre performans sıralamasında çok öne çıkamadıkları görülmüştür. Bununla birlikte analiz bulguları Vakıfbank'ın 2018 yılından başlayarak kredi performansını arttırdığı yönündedir. Salgın şartları ve küresel krizle birlikte Vakıfbank yurt içi kredi kullanımında diğer kamu bankalarına göre öne çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kurumlar, Bankalar ve Risk Yönetimi, Çoklu Karar Verme Kriterleri, MABAC, ENTROPİ

JEL Kodları: G2, G210, C440

COMPETITIVENESS ANALYSIS IN BANK CREDIT RISK MANAGEMENT USING ENTROPY AND MABAC METHODS

Abstract

Financial institutions, especially banks, face many on-balance sheet and off-balance sheet risks due to their transactions. Banks' ability to manage the risks they face is a necessary condition for their survival in the sector. Especially in developing countries, bank loans are the only source of access to financial markets for small and medium-sized enterprises (SMEs) and households. The credit facilities provided by banks are crucial for the liquidity cycle in the markets, investments, and ultimately the size of the total output. In this context, it is also important to manage credit risk well. In this study, the performances of ten big commercial banks, which play the role of market makers in the Turkish banking market, in credit risk management between the years 2011 and 2021 were evaluated. The evaluation criteria consist of eight ratios related to the asset quality and income-expense structure at the bank balance sheet level. The specified ratios are "Financial Assets (Net)/Total Assets", "Total Loans/Total Assets", "Total Loans/Total Deposits", "Non-Performing Receivables/Total Loans", "Fixed Assets/Total Assets", "Consumer Loans/Total Loans", "Loan Provisions/Total Assets", and "Interest Income/Interest Expenses". Multi-criteria decision-making methods were used to evaluate the competitiveness performance of banks in credit risk management over the aforementioned criteria. The importance weights of the ratios used as evaluation criteria in the study were determined by the ENTROPY method, and the MABAC method was used in the performance ranking and evaluation of the banks. The weights of the evaluation criteria were calculated separately for each year examined by the ENTROPY method. It was determined that the criteria weights calculated in line with the findings obtained were close to each other. The fact that the calculated criteria are close to each other shows that the standards applied by the regulatory and supervisory authorities in the sector keep the financial statement data of the banks in the sector under control.

According to the results of the analysis, QNB Finansbank, Yapi Kredi Bank, Is Bank, and Garanti BBVA are the banks that stand out in the competitiveness performance ranking. It was observed that Ziraat Bank, Halkbank, and Vakifbank, which are public banks, could not stand out in performance rankings compared to private banks. However, the analysis findings indicate that Vakifbank has increased its loan performance starting from 2018. With the epidemic conditions and the global crisis, Vakifbank has come to the forefront compared to other public banks in the use of domestic loans.

Keywords: Financial Institutions, Banks and Risk Management, Multiple Decision-Making Criteria, MABAC, ENTROPI

JEL Codes: G2, G210, C440

KALİTE MALİYETLERİ ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERE DAİR BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ARDIÇ

*Artvin Çoruh Üniversitesi, İşletme Fakültesi
0000-0002-2439-7247, ardic@artvin.edu.tr*

Öğr. Gör. Gültekin KEÇECİ

*Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
0000-0001-6772-081X, gkececi@artvin.edu.tr*

Özet

Geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısından itibaren işletmeler, hızlanan küresel rekabette ayakta kalabilmek için yönetim yönünden veya mali ve teknik açıdan bir takım değişikliklere gitmek zorunda kalmışlardır. Artan rekabet ortamında hem tüketici hemde üretici açısından belirleyici bir faktör olarak kalitenin önemi de bu süreçte giderek artmıştır. Kalite üzerine yapılan tartışmalar beraberinde farklı görüşlerin de ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Toplam kalite felsefesi, işletmelerde kullanılan kaynakların dörtte birinden fazlasının kaliteli ürün ya da hizmet üretmek için harcadığını ve bu faaliyetlerin kontrol altına alınabileceğini ileri sürmektedir. Ürün ya da hizmet üretirken ortaya çıkan kalite ve bu süreçte oluşan maliyetlere ilişkin bilgiler, yöneticilerin ileriye doğru alacağı yatırım kararlarında, insan kaynaklarının yönetiminde, stratejik planlamalarda ve müşterilerle ilgili alınacak kararlarda belirleyici bir faktör olacaktır. Rekabetçi piyasalarda ayakta kalabilmenin ön şartlarından birisi ürün ya da hizmet kalitesinin müşteri beklentilerini karşılamaıdır. Müşteri beklentilerini karşılarken oluşan kalite maliyetlerinin yönetilebilir seviyede tutulması işletmeler açısından çok önemlidir. Kalite maliyetlerinin analizi, kusurların giderilmesinde maliyetlerin azaltılmasında ve işletme verimliliğinin artırılmasında da yol göstericidir.

İşletmeler kurulurken geniş pazar ağı, ürün liderliği, piyasa saygınlığı ve sürekli büyüme gibi stratejik hedeflerden en az bir veya bir kaçına ulaşmayı arzularken vazgeçemeyeceği temel hedefi ise sürdürülebilir bir kârlılık oranına ulaşılması olacaktır. Çünkü kârlılık müşteri beklentilerini karşılayan ürün ya da hizmetleri sunarken, katlanılan maliyetlerin fazlasıdır. İşletmeler ürün ya da hizmetlerinin, maliyet, satış fiyatı ve müşteri beklentisinden oluşan bu üçlü sacayağını iyi dengelemelidir. Çünkü bunlardan birisinde oluşacak olan fazlalık veya noksanlık kârlılık oranlarını negatif yönde etkileyecektir. Kalite maliyetlerinin analizi, kontrolü ve raporlanması bu dengeyi sağlayan önemli bir yöntemdir. Bu çalışmanın amacı, Yükseköğretim Ulusal Tez Merkezi'ne 2000-2020 dönemleri arasında "kalite maliyetleri" hakkında sisteme yüklenmiş ve erişim izni olan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenerek, içerik analizi yapılmasıdır. Çalışma sonuçlarının, kendisinden sonra kalite maliyetleri üzerine yapılacak çalışmalara referans teşkil etmesi ve bu yönüyle literatüre anlamlı ve önemli bir katkı sunması amaçlanmaktadır. Çalışmada ayrıca mevcut literatür incelenerek, kalite maliyetleri teorik ve sistematik olarak araştırılmış ve açıklanmıştır. Çalışma sonucunda, kalite maliyetlerinin işletmeler için önemi hakkında, akademisyen ve araştırmacılar arasında farkındalığının sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kalite, Kalite Maliyetleri, Lisansüstü Tezler, İçerik Analizi.

JEL Kodları: M14

AN EVALUATION OF GRADUATE THESIS IN THE FIELD OF QUALITY COSTS

Abstract

Since the second half of the last century, enterprises have had to undergo a number of changes in terms of management or financial and technical aspects in order to survive in the accelerating global competition. In an increasingly competitive environment, the importance of quality as a determining factor for both consumers and producers has gradually increased in this process. The discussions on quality have led to the emergence of different opinions along with. The total quality philosophy suggests that more than a quarter of the resources used in enterprises are spent on producing quality products or services, and these activities can be brought under control. Information about the quality that occurs when producing products or services and the costs incurred during this process will be a decisive factor in the investment decisions that managers will make going forward, in the management of human resources, in strategic planning and in the decisions that will be made about customers. One of the prerequisites for staying afloat in competitive markets is that the product or service quality meets customer expectations. Keeping the quality costs incurred while meeting customer expectations at a manageable level is very important from the opening of businesses. The analysis of quality costs is a guide in eliminating defects, reducing costs and increasing operating efficiency.

While the establishment of the enterprises aims to achieve at least one or more of the strategic goals such as a wide market network, product leadership, market reputation and continuous growth, the main goal that it cannot give up will be to achieve a sustainable profitability rate. Because profitability is the excess of the costs incurred while providing products or services that meet customer expectations. Businesses should balance this triple pillar of their products or services, consisting of cost, sales price and customer expectation well. Because the excess or deficiency that will occur in one of them will negatively affect the profitability ratios. Analysis, control and reporting of quality costs is an important method that ensures this balance. The aim of this study is to analyze the content of master's and doctoral theses uploaded to the system about "quality costs" between the periods of 2000-2020 and to decipher the content of the content. It is aimed that the results of the study serve as a reference for the studies to be conducted on quality costs after it and to make a meaningful and important contribution to the literature in this aspect. In the study, the existing literature was examined and the quality costs were investigated theoretically and systematically and explained. As a result of the study, it was evaluated that awareness can be provided among academicians and researchers about the importance of quality costs for enterprises.

Keywords: Quality, Quality Costs, Graduate Theses, Content Analysis.

JEL Codes: M14

BORÇKA BARAJ GÖLÜ KÜLTÜR BALIKÇILIĞININ BÖLGEYE SOSYO EKONOMİK ETKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ARDIÇ

*Artvin Çoruh Üniversitesi, İşletme Fakültesi
0000-0002-2439-7247, ardic@artvin.edu.tr*

Öğr. Gör. Gültekin KEÇECİ

*Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
0000-0001-6772-081X, gkececi@artvin.edu.tr*

Özet

Dünyamızı tehdit eden küresel iklim değişikliği, getirdiği büyük sorunların yanısıra fırsatlar da sunmaktadır. Küresel kuraklık ve açlık sorunlarıyla karşı karşıya kalan yönetimler, sürdürülebilir hayvansal gıda kaynaklarına ulaşmada yeni alternatifler aramaktadır. Karşılaşılan bu sorunların çözüm yollarından biri olarak görülen su ürünlerinin, protein ihtiyacının karşılanması, dengeli ve sağlıklı beslenmeye sağladığı katkılarından dolayı önemi giderek artmaktadır. Bunun yanısıra su kaynaklarına sahip ülkelerin gelir kalemlerinde de su ürünleri ihracatı her geçen gün artarak ülke ekonomilerine büyük katkılar sağlamaktadır. Su kaynakları konusunda oldukça zengin olan Türkiye 8333 km kıyı şeridi, 33 nehir, 200 doğal göl, 160'ın üzerinde baraj gölü ve yine 750'den fazla gölete sahiptir. Bu kaynakların etkin ve verimli kullanılması kaynak israfını önleyebileceği gibi kırsal ve bölgesel kalkınma, istihdam, göçün engellenmesi ve protein ihtiyacının karşılanmasına da katkı sağlayacaktır. Türkiye, geçen yüzyılın sonlarına doğru üretimine başladığı kültür balıkçılığını, 2021 yılı sonu itibarıyla 471.686 tona çıkarmıştır.

Gelişmişlik açısından ülkemiz ortalamalarının altında olan Artvin İli için, bir yandan istihdam ve ekonomik alanda karşılaşılan sorunların çözümü, diğer yandan bölgenin kaderi olarak görülen göçün önlenmesi için çözümler aranmaktadır. Çoruh nehri üzerinde kurulu birçok baraj gölünün bulunması, bölgenin geri kalmışlığı sorununun çözümünde bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Bu çerçevede su ürünleri üretimi özellikle kültür balıkçılığı alternatif bir yol olarak görülmektedir. Havza üzerinde kurulu barajlarda bir taraftan elektrik üretilirken diğer taraftan özellikle son on yılda artan bir şekilde kültür balıkçılığında yapılmaktadır. Üretim kapasitesi her geçen gün artan işletmelerin ürünleri, iç pazara sunulduğu gibi uluslararası piyasalarda da önemli ölçüde talep gören ve aranan ürünler olmaktadır. Diğer yandan artan üretim kapasitesi Çoruh havzası üzerinde yaşayan insanlar için bir istihdam kapısı olma yolundadır. Bu çalışma ile Artvin İli sınırları içerisinde Çoruh nehri üzerinde kurulu Borçka baraj gölü üzerinde yapılan kültür balıkçılığının incelenerek; Artvin ekonomisi içindeki yeri ve önemi analiz edilmiştir. Ayrıca, yapılan bu tür yatırımların bölgedeki kırsal kalkınmaya etkileri ve sosyo-ekonomik sonuçlarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışma sonucunda Borçka baraj gölü üzerinde faaliyette olan işletmelerin mevcut kapasitelerinin %82'sini kullanmakta oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilirlik, Verimlilik, Ekonomi, Kültür Balıkçılığı, Artvin İli,
JEL Kodları: M0, M2

SOCIO-ECONOMIC IMPACTS OF BORÇKA DAM LAKE CULTURE FISHING TO THE REGION

Abstract

Global climate change, which threatens our world, offers opportunities in addition to the big problems it brings. Faced with the problems of global drought and hunger, governments are looking for new alternatives to access sustainable animal food sources. The importance of water products, which are seen as one of the solutions to these problems, is gradually increasing due to their contribution to meeting the protein needs and providing a balanced and healthy diet. In addition, aquaculture exports in the income items of countries with water resources are increasing day by day and making great contributions to the country's economies. Turkey, which is very rich in water resources, has 8333 km of coastline, 33 rivers, 200 natural lakes, more than 160 dam lakes and more than 750 ponds. Effective and efficient use of these resources will not only prevent waste of resources, but also contribute to rural and regional development, employment, prevention of migration and meeting protein needs. Turkey has increased its culture fishing production, which started to be produced towards the end of the last century, to 471.686 tons as of the end of 2021.

For Artvin Province, which is below the average of our country in terms of development, solutions are being sought to solve the problems encountered in the employment and economic fields on the one hand, and to prevent migration, which is seen as the fate of the region, on the other hand. The presence of many dam lakes built on the Çoruh river can be considered as an opportunity to solve the problem of backwardness of the region. In this context, aquaculture production, especially aquaculture, is seen as an alternative way. On the one hand, electricity is produced in the dams built on the basin, and on the other hand, it is increasingly carried out in aquaculture, especially in the last decade. The products of the enterprises, whose production capacity is increasing day by day, are offered to the domestic market as well as being highly demanded and sought-after products in international markets. On the other hand, the increasing production capacity is on the way to becoming an employment gateway for people living on the Çoruh basin. With this study, the cultural fisheries carried out on the Borçka dam lake established on the Çoruh river within the borders of Artvin Province were examined and their place and importance in the Artvin economy were analyzed. In addition, it is aimed to reveal the effects and socio-economic consequences of such investments on rural development in the region. As a result of the study, it has been determined that the enterprises operating on the Borçka dam lake are using 82% of their current capacity.

Keywords: Rural Development, Sustainability, Efficiency, Economy, Culture Fishing, Artvin Province

JEL Codes: M0, M2

KUZEY IRAK'TA MALİ VE İDARİ YOLSUZLUKLARIN AZALTILMASINDA İÇ KONTROL SİSTEMİNİN ROLÜ*

Zhir Rafiq Hassan PSHDARI
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0002-3504-3831, eposta adresi

Dr. Öğr.Üyesi Mustafa GÜL
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0002-5503-9194, mustafa.gul@gop.edu.tr

Özet

Mali ve idari yolsuzluk, toplum için önemli bir risk oluşturan önemli bir sorun olabilir. Bu araştırma, Irak'taki mali ve idari yolsuzluğun azaltılmasında iç kontrol sisteminin rolünü belirlemeye çalışmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Irak'taki mali ve idari yolsuzluğun belirlenmesi ve mali ve idari yolsuzluğun önlenmesinde iç kontrolün rolünün belirlenmesidir. İç kontrol çalışmaları, zamanımızı ve paranızı en iyi şekilde değerlendirirken, ulusal otorite kapsamında yasalara uyumu sağlamak için tüm idari, mali ve teknolojik bileşenleri içerir. Bu çalışmada, Irak mali kontrol dairesi, özel şirketlerde ve devlet dairelerinde iç kontrol olarak çalışan muhasebeci ve yüksek öğrenim sertifikalarına sahip muhasebecilerden anket yöntemi ile veriler toplanmıştır. Uygulanan anket likert ölçeğinin beş düzeyi ile ölçeklendirilmiştir. İstatistiksel yöntemin kullanılması (SPSS 21). Veriler kodlanmış, tablolaştırılmış ve tanımlayıcı bir biçimde sunulmuştur ve ($P<0.05$) istatistiksel araştırma, iç kontrol sistemlerinin kapsamı ile mali ve idari yolsuzluğun azaltılması arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. İç kontrol sistemi unsurlarının yolsuzluk ve yolsuzluklarla mücadelede ve üzerinde oluşturabileceği etkinin azaltılmasında önemli bir role sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İç kontrol sistemi, ICS unsurları, COSO, Yolsuzluk, mali ve idari yolsuzluk, Dolandırıcılık
JEL Kodları: M41, M42, D73

***Bu çalışma "Titled "Role Of Internal Control System In Reducing Financial And Administrative Corruption In Northren Iraq" başlıklı yüksek lisans tezinden çıkarılmıştır.**

ROLE OF INTERNAL CONTROL SYSTEM IN REDUCING FINANCIAL AND ADMINISTRATIVE CORRUPTION IN NORTHERN IRAQ**

Abstract

Financial and administrative corruption can be a significant problem that poses a significant risk to society. This research attempts to determine the role of the internal control system in reducing financial and administrative corruption in Iraq. The aim of this study is to determine the financial and administrative corruption in Iraq and to determine the role of internal control in preventing financial and administrative corruption. Internal control work includes all administrative, financial, and technological components to ensure compliance with the law under national authority while making the most of your time and money. In this study, data were collected from Iraqi financial control office, accountants working as internal control in private companies and government offices, and accountants with higher education certificates by survey method. The applied questionnaire was scaled with five levels of the Likert scale. Using the statistical method (SPSS 21). The data were coded, tabulated, and presented in a descriptive format and ($P < 0.05$) statistical research revealed a positive relationship between the scope of internal control systems and the reduction of financial and administrative corruption. It has been concluded that the elements of the internal control system have an important role in the fight against corruption and in reducing the impact it may have on it.

Keywords: Internal control system, ICS elements, COSO, Corruption, financial and administrative corruption, Frauds,
JEL Codes: M41, M42, D73

****This study was extracted from the master's thesis Titled "Role Of Internal Control System In Reducing Financial And Administrative Corruption In Northern Iraq"**

KREDİ TEMERRÜT TAKASI (CDS) VE BORSA İSTANBUL LİKİT BANKA ENDEKSİ (XLBNK) ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN ARAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Üyesi Eşref KULOĞLU

Bayburt Üniversitesi

0000-0001-8117-6224, esrefkuloglu@bayburt.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ceyda AKTAN

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

0000-0001-7040-4711, caktan@thk.edu.tr

Özet

Finansal piyasalarda yatırım yapmak için karar vericilerin kullandığı ve temel olarak ülke risk primini ortaya koyan en önemli değişkenlerden birisi olan Kredi Temerrüt Takası araştırmacıların da dikkatini çekmekte ve pek çok çalışmada ana değişken olarak kullanılmaktadır. Kredi temerrüt takası bir anlamda yatırımcıyı korumayı amaçlayan ve ödenmeme riskine karşılık alacaklı tarafın alacağını garanti altına alan bir sigortalama işlemidir. Temel bir ülke riski göstergesi olmasının yanında Kredi Temerrüt Takası reel ekonomi ve finansal performansı da yansıtan dinamik bir göstergedir. Kredi temerrüt takasının ülkelerin temel endeksleri ile olan ilişkisini açıklayan pek çok çalışmada yapılmıştır. Türkiye’de özellikle kredi temerrüt takası ile BİST-100 temel endeksinin ilişkisi sıklıkla çalışılsa da alt sektör endeksleri ile çalışmalar daha azdır. Borsa İstanbul’da 04.11.2019 tarihi itibarıyla hesaplanmaya başlanan, oldukça yeni bir endeks olan Likit Banka Endeksi ile CDS ilişkisinin araştırılmasının ise literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu anlamda çalışmanın amacı, Borsa İstanbul Pay piyasasında Likit Banka Endeksi ile kredi temerrüt takası arasındaki kısa ve uzun dönemli ilişkilerinin eş bütünleşme testleri ve hata düzeltme modelleri ile analiz edilmesidir. Çalışmada endeksin hesaplanmaya başlandığı tarih baz alınarak Kasım 2019-Ağustos 2022 dönemleri arasındaki ilgili değişkenlerin haftalık kapanış değerleri analizlerde kullanılmaktadır. Çalışmada kullanılan verilerin öncelikle logaritması alınmış ve böylece seriler arasında ölçüm farkları minimuma indirilmiştir. Daha sonra serilerin durağan olup olmadığını test etmek amacıyla birim kök testleri yapılmış ve serilerin birinci düzeyde durağan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada kullanılan iki değişkenin de durağanlık derecesi aynı olduğu için eş bütünleşme testi yapılabilmektedir. Yapılan eş bütünleşme analizi sonucunda modelin anlamlı, iki değişken arasında eş bütünleşme olduğu ve uzun dönemde dengeye geldiği tespit edilmiştir. Eş bütünleşme analizinde birinci derece durağan seriler kullanılması ön koşulu için serilerin farkı alınması nedeniyle verilerde kayıplar oluşabilmektedir. Bu nedenle bu dengesizlikleri ortadan kaldırmak amacıyla ve ayrıca kısa dönem eş bütünleşme için hata düzeltme modelleri de ayrıca analiz edilmiştir. Bu analiz sonuçlarına göre ise bir hata düzeltme modeline göre kısa dönem ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kredi Temerrüt Takası, Borsa İstanbul Likit Banka Endeksi, Eş Bütünleşme Analizleri, Hata Düzeltme Modelleri

JEL Kodları: E44, B23, C58

INVESTIGATION OF THE RELATIONS BETWEEN CREDIT DEFAULT SWAP (CDS) AND BORSA ISTANBUL LIQUID BANKS INDEX (XLBNK)

Abstract

Credit Default Swap, one of the most important variables used by decision makers to invest in financial markets and basically reveal the country's risk premium, attract the attention of researchers and are used as the main variable in many studies. Credit default swap is insurance transaction that aims to protect the investor in a sense and guarantees the receivables of the creditor against the risk of non-payment. In addition to being a basic country risk indicator, Credit default swap is a dynamic indicator that also reflects the real economy and financial performance. Many studies have been conducted explaining the relationship between Credit default swap and the main indices of countries. Although the relationship between credit default swap and BIST 100 index is frequently studied in Turkey, studies with sub-sector indices are less common. It is thought that investigating the relationship between the Liquid Banks Index, which is a fairly new index, started to be calculated in Borsa Istanbul as of 04.11.2019, and CDS will contribute to the literature. In this sense, the aim of the study is to analyze the short and long-term relationships between the Liquid Banks Index and Credit default swap in the Borsa Istanbul Equity market with cointegration tests and error correction models. In the study, the weekly closing values of the relevant variables between November 2019 and August 2022 are used in the analysis, based on the date when the index started to be calculated. The logarithm of the data used in the study was first taken, thus minimizing the measurement differences between the series. Then, unit root tests were carried out to test whether the series were stationary or not, and it was concluded that the series were stationary at the first level. Since the stability level of both variables used in the study is the same, a cointegration test can be performed. As a result of the cointegration analysis, the model was found to be significant and a cointegration was detected between the two variables which then came to equilibrium in the long run. The precondition of using first-order stationary series in cointegration analysis may cause data loss due to taking the difference of the series. For this reason, error correction models for short-run cointegration are also analyzed in order to eliminate these imbalances. According to the results of this analysis, it was concluded that there is a short-term relationship according to an error correction model.

Keywords: Credit Default Swap, Borsa İstanbul Liquid Banks Index, Cointegration Analysis Error Correction Models

JEL Codes: E44, B23, C58

FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA UYGUN HESAP PLANI VE TEK DÜZEN HESAP PLANINDA YER ALAN KARŞILIK HESAPLARININ NİTEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİYLE ANALİZİ

Doç. Dr. Said Alpagut ŞENEL

Cumhuriyet Üniversitesi

0000-0002-2267-7392 asenel@cumhuriyet.edu.tr

Öğr. Gör. Tuba SARIKAYA KARA

Cumhuriyet Üniversitesi

0000-0003-1853-2198, tsarikaya@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Karşılık kavramı, gerçekleşme zamanı veya tutarı belli olmayan yükümlülük olarak tanımlanabilir. Bir başka ifade ile karşılık, işletmenin gelecekte gerçekleşebilecek zararları karşılamak amacıyla ihtiyatlılık kavramı gereği aldığı bir muhasebe önlemidir. Türk muhasebe literatüründe karşılıklar; Aktif Değer Azalış Karşılıkları ile Borç ve Gider Karşılıkları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bununla birlikte karşılık kavramının, gerek yasal zorunluluk nedeni ile gerekse ana sözleşme hükümleri ya da şirketlerin yetkili organları tarafından alınan karar uyarınca dağıtılmamış, işletmede alıkonulmuş kârları ifade etmek için de kullanıldığı görülmektedir. Yedek Niteliğindeki Karşılıklar olarak da ifade edilen bu karşılıklar sadece kâr söz konusu olduğunda ayrılmaktadırlar ve aslında “Yedek Akçe” niteliğindedirler.

Türkiye’de 1994 yılından itibaren uygulanan Tek Düzen Muhasebe Sistemi vergi mevzuatı doğrultusunda hazırlanmıştır. Dolayısıyla muhasebe sisteminde üretilen bilgilerin finansal bilgi kullanıcılarının ihtiyacına uygun olarak raporlanması, bir başka ifade ile gerçeğe ve ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir bilgi sağlayan finansal tabloların hazırlanması mümkün olamamaktadır. Türkiye’de faaliyet gösteren işletmelerin finansal tablolarında gerçeğe ve ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir bilgi sağlamak amacıyla Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından;

Bağımsız denetime tâbi olan işletmelerden; Kamuya hesap verme yükümlülüğü olan işletmeler için Türkiye Finansal Raporlama Standartları Seti (TMS, TFRS, TMS Yorum ve TFRS Yorum), Kamuya hesap verme yükümlülüğü olmayan işletmeler için Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS), Bağımsız denetime tâbi olmayan işletmeler için Küçük ve Mikro İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (KÜMİ FRS) (taslak) ve İslami esaslara göre faaliyette bulunan işletmeler için Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS) yayımlanmıştır.

Bu gelişmeler paralelinde standartlarla uyumlu olmayan mevcut Tek Düzen Hesap Planı yerine standartlara uygun hesap planı ihtiyacına yönelik tartışmalar başlamıştır. Standartlara uygun hesap planı oluşturmaya yönelik akademik çalışmalar yayımlanmış, akademisyenler tarafından farklı hesap planları oluşturulmuştur. Bu kapsamda 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9. maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (h) bentlerine dayanılarak Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı, hazırlanmış ve taslak olarak kurumun internet sitesinde yayımlanmıştır. Taslak hesap planı, Türkiye Finansal Raporlama Standartları Seti ile Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı gözetilerek hazırlanmıştır.

Taslak hesap planı ile getirilen yenilikler, hem uygulamacıların hem de akademisyenlerin ilgi alanına girmektedir. Bu bağlamda akademik bakış açısından konuyla ilgili farkındalık yaratılmasının önemi açıktır. Akademisyen olarak üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirebilme noktasında bu çalışmanın amacı, taslak hesap planı ve Tek Düzen Hesap Planında yer alan karşılık hesaplarının karşılaştırılarak uygulamaya getirilen yenilikler olup olmadığı, varsa neler olduğunun tespit edilmesi olarak belirlenmiştir. Bu çalışma nitel bir araştırma olup, verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda bu araştırmanın problem cümlesi “taslak hesap planı ve tek düzen hesap planında yer alan karşılık hesapları arasındaki farklılıklar nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

Doküman analiz yöntemi, sosyal olguların izleri olarak kabul edilen kayıt ve belgelerin sistemli bir biçimde incelenmesiyle verilerin toplandığı ve analiz edildiği tekniktir. Bu teknikte araştırmanın problem cümlesini oluşturan olguları içeren kaynaklar analize tabi tutularak yorumlanır. Araştırmamızda birer yazılı kaynak olan taslak hesap planı ve Tek Düzen Hesap Planı incelenmiş, konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Yapılan incelemelere dayanarak her iki düzenleme arasındaki farklılık ve benzerlikler ortaya konulmuş, sonuçlar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı, Karşılık Hesapları, Türkiye Muhasebe Standartları, Tek Düzen Hesap Planı, TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar

JEL Kodları: M40, M41, M48, M49

THE ACCOUNT PLAN IN ACCORDANCE WITH FINANCIAL REPORTING STANDARDS AND THE PROVISION ACCOUNTS CONTAINED IN THE UNIFORM ACCOUNT PLAN ANALYSIS BY QUALITATIVE RESEARCH METHOD

Abstract

The concept of provision can be defined as an obligation whose time or amount of realization is not certain. In other words, provision is an accounting measure taken by the entity in accordance with the concept of prudence in order to cover losses that may occur in the future. In the Turkish accounting literature, provisions are divided into two as Asset Depreciation Provisions and Debt and Expense Provisions. However, it is seen that the concept of provision is also used to express retained profits in the enterprise, which are not distributed due to legal obligation, as well as in accordance with the provisions of the articles of association or the decision taken by the authorized bodies of the companies. These provisions, which are also referred to as Reserve Provisions, are separated only when it comes to profit and are actually "Reserve Funds".

The Uniform Accounting System applied in Turkey since 1994 has been prepared in accordance with the tax legislation. Therefore, it is not possible to report the information produced in the accounting system in accordance with the needs of financial information users, in other words, to prepare financial statements that provide comparable information in accordance with reality and needs. In order to provide factual and relevant, comparable information in the financial statements of enterprises operating in Turkey, the Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority;

From enterprises that are subject to independent audit; Set of Turkish Financial Reporting Standards (TAS, TFRS, TAS Interpretation and TFRS Interpretation) for enterprises that have an obligation to account to the public, Financial Reporting Standard for Large and Medium-Sized Enterprises (BOBI FRS) for enterprises that do not have an obligation to account to the public, The Financial Reporting Standard for Small and Micro Enterprises (SET FRS) for enterprises that are not subject to independent audit (draft) and

In addition, Interest-Free Financial Accounting Standards (FFMS) have been published for enterprises operating according to Islamic principles.

In parallel with these developments, discussions have started on the need for a standard-compliant account plan instead of the current Uniform Account Plan that is not compatible with the standards. Academic studies aimed at creating an account plan in accordance with the standards have been published, and different account plans have been created by academics. In this context, the Decree No. 660 with the Force of Law No. 9. based on the paragraphs (b) and (h) of the first paragraph of the article, the Accounting Plan in accordance with the Financial Reporting Standards has been prepared by the Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority and published on the institution's website as a draft. The draft accounting plan has been prepared by taking into account the Set of Turkish Financial Reporting Standards and the Financial Reporting Standard for Large and Medium-Sized Enterprises.

The innovations introduced with the draft account plan are of interest to both practitioners and academics. In this context, the importance of raising awareness about the subject from an academic point of view is obvious. At the point of being able to fulfill our responsibility as academicians, the purpose of this study is to determine whether there are innovations introduced into practice by comparing the reserve accounts contained in the draft account plan and the Uniform Account Plan, and if so, what is happening. This study is a qualitative research and document analysis method, one of the qualitative research methods, was used to collect data. In this direction, the problem sentence of this research is "What are the differences between the draft account plan and the reserve accounts contained in the single Decency account plan?" is designated as.

The document analysis method is a technique in which data is collected and analyzed through a systematic examination of records and documents, which are considered traces of social phenomena. In this technique, the sources containing the facts that make up the problem sentence of the research are interpreted by being subjected to analysis. In our research, the draft account plan and the Uniform Account Plan, which are written sources, were examined and a literature review was conducted on the subject. Based on the examinations Deciphered, the differences and similarities between the two arrangements were revealed and the results were discussed.

Keywords: Draft Chart of Accounts in Compliance with Financial Reporting Standards, Provision Accounts, Turkish Accounting Standards, Uniform Chart of Accounts, TAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets

JEL Codes: M40, M41, M48, M49

COVID 19 PANDEMİSİNİN İŞLETMELERİN NAKİT AKIŞ PERFORMANSINA ETKİSİ: BİST KOBİ SANAYİ ENDEKSİ ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Cihat SAVSAR

Hitit Üniversitesi

0000-0002-8152-1590, cihatsavsar@hitit.edu.tr

Özet

Dünya ekonomisi Covid 19 Pandemisi ile birlikte ciddi bir sınavdan geçmektedir. Pandeminin etkileri, hemen her ülkede başta sağlık olmak üzere ekonomiden, sosyal yaşama kadar hayatın hemen her alanında görülmeye devam etmektedir. Bunun yanında işletmeler günümüzde hızla değişen teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli artan bir rekabet ortamında da faaliyetlerini sürdürmektedir. Böyle bir ortamda işletme sürekliliğinin sağlanması ve belirlenen hedeflere ulaşılması etkin bir performans yönetimini zorunlu kılmaktadır. Diğer taraftan işletme performansının kapsamı, nasıl ölçüleceği ve bileşenlerinin neler olması gerektiği tartışmaları uzun zamandır akademisyen ve uygulamacıların gündeminde yer almaktadır. Geleneksel finansal veri kullanımlarının yanında son zamanlarda nakit akış oranlarının kullanımının da yaygınlaştığı; nakit akış oranları kullanılarak yapılan değerlendirmelerin daha gerçekçi sonuçlar verdiğini iddia eden çalışmalara da rastlanmaktadır. Geleneksel oranlarda olduğu gibi nakit akış tablosu bazlı oranlarla ilgili literatürde kabul görmüş standart değerler yeterince oluşmamıştır. Buna rağmen işletmelerin nakit yaratma kabiliyetleri gün geçtikçe önemli hale gelmekte ve nakit akış tablosu verilerinin kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. KOBİ'ler yenilikçi olma, esnek olma, hızlı karar alabilme gibi yeteneklere sahip olmalarının yanında üretimden istihdama olan ekonomik katkıları ile ülke ekonomilerinin can damarını oluşturmaktadır. Dolayısı ile günümüz KOBİ'lerinin gelecekte büyük işletme olabilecekleri ihtimalini göz önünde bulundurmak önemlidir. Ülkemiz de KOBİ'ler toplam işletme sayısının yaklaşık %99'unu oluşturmaktadır. Etkin ve verimli bir finansal performans değerlendirme sistemi KOBİ'lerin sürdürülebilirliği açısından çok önemlidir. Bu çalışmada BİST KOBİ Sanayi Endeksinde yer alan işletmelerin 2018-2021 dönemlerindeki nakit akış performansları incelenmiş ve sektörel değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışmada işletmelerin nakit akış performanslarını değerlendirmek amacıyla 2018-2019 yılları COVID öncesi dönem; 2020 ve 2021 yılları ise COVID dönemi olarak kabul edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya dâhil olan işletmelerin genelinde "Nakit / Kısa Vadeli Borç Oranı"nda önemli bir değişiklik saptanmamışken gıda sektöründe yer alan KOBİ'lerde bu oranda artış trendi tespit edilmiştir. "Nakit / Toplam Varlık Oranı"nda ise benzer şekilde işletmelerin geneli itibarıyla belirgin bir etkiye rastlanmamıştır. "Nakit / Net Satışlar" oranında gıda sektöründe yer alan işletmelerde yükseliş trendi saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nakit Akış, Nakit Akış Oranları, KOBİ, COVID 19.

JEL Kodları: M40, M41, G0

EFFECT OF COVID 19 PANDEMIC ON CASH FLOW PERFORMANCE OF BUSINESSES: BIST SME INDUSTRY INDEX EXAMPLE

Abstract

The world economy is going through a serious test with the Covid 19 Pandemic. The effects of the pandemic continue to be seen in almost all areas of life, from economy to social life, especially health, in almost every country. In addition, businesses continue their activities in an ever-increasing competitive environment due to rapidly changing technological developments. In such an environment, ensuring the continuity of the business and reaching the determined targets necessitates an effective performance management. On the other hand, discussions about the scope of business performance, how it should be measured and what its components should be have been on the agenda of academics and practitioners for a long time. In addition to the use of traditional financial data, the use of cash flow rates has recently become widespread; There are also studies claiming that evaluations made using cash flow rates yield more realistic results. As with traditional ratios, the standard values accepted in the literature on cash flow statement-based ratios have not been sufficiently established. Despite this, the ability of businesses to generate cash is becoming more important day by day and the use of cash flow statement data is becoming increasingly common. SMEs are the most important economic units of the country's economies with their economic contributions from production to employment, as well as having abilities such as being innovative, flexible, and quick decision-making. Therefore, it is important to consider the possibility that today's SMEs may become large enterprises in the future. In our country, SMEs constitute approximately 99% of the total number of enterprises. An effective and efficient financial performance evaluation system is very important for the sustainability of SMEs. In this study, the cash flow performances of the companies in the BIST SME Industry Index in the 2018-2021 periods were examined and sectoral evaluation was made. In the study, in order to evaluate the cash flow performance of the enterprises, the period before COVID-19 between 2018-2019; The years 2020 and 2021 are accepted as the COVID period. According to the findings, there was no significant change in the "Cash / Short-Term Debt Ratio" in general of the enterprises included in the research, while an increasing trend was detected in the SMEs in the food sector. Similarly, no significant effect was found in the "Cash / Total Asset Ratio" in general. In the ratio of "Cash / Net Sales", an upward trend has been determined in the enterprises in the food sector.

Keywords: Cash Flow, Cash Flow Ratios, SMEs, COVID 19.

JEL Codes: M40, M41, G0

BORSA İSTANBUL'DA FAALİYET GÖSTEREN ULAŞTIRMA FİRMALARININ FİNANSAL PERFORMANSLARININ ENTROPİ TABANLI VIKOR YÖNTEMİ İLE ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi H. Yusuf GÜNGÖR

Iğdır Üniversitesi

0000-0001-6783-1552, yusufhay@gmail.com

Özet

Üretilen malların tüketiciye taşınması ve hizmet satın alan bireylerin hizmetin üretildiği yere güvenli ve hızlı şekilde ulaştırılmalarını sağlayan ulaştırma sektörü tüm sektörlerin gelişmesinde önemli bir paya sahiptir. Buharlı motorun icadından uçaklarda jet motorunun kullanılmasına kadar geçen süreçte ulaştırma sektörü devrimsel gelişmelere sahne olmuş ve bu gelişmeler sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinin de büyük bir gelişme göstermesine katkı sunmuştur. Dünyada ticari faaliyetlerin düzgün ve sorunsuz yürümesi iyi bir ulaştırma sisteminin varlığı ile mümkündür. Ulaştırma firmaları ilk yatırım ve işletme aşamalarında büyük kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Bu firmaların faaliyetlerini sorunsuz yürütebilmeleri için sağlam bir finansal yapıya sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda tüm stratejik sektörlerde olduğu gibi ulaştırma sektörüne de firmaların finansal performanslarının sürekli olarak incelenmesi ve saptanan sorunların çözümü için adımlar atılmalıdır. Bu çalışmada firmaların finansal yapı oranları üzerinden firmaların performansları incelenmiştir. Çalışmada çok kriterli karar verme yöntemleri kullanılarak analiz yapılacaktır. Çok kriterli karar verme yöntemleri, seçilen kriterlerin her bir alternatif açısından değerlendirilerek alternatiflerin bu kriterler açısından performansını tespitinde kullanılır. Çok kriterli karar verme yöntemlerinde analiz genel olarak iki aşamada yapılmaktadır. Birinci aşama kriterlerin ağırlıklarını belirlenmesi, ikinci aşamada ise bu ağırlıkların da katıldığı eşitliklerle alternatiflerin değerlendirilmesi sürecidir. Bu çalışmada kriter ağırlıklandırması için Entropi yöntemi, alternatiflerin sıralanması amacıyla ise VIKOR yöntemi kullanılmıştır. Entropi yöntemi, mühendislik ve birçok bilim alanında kullanılan bir yöntemdir. Termodinamik alanında kullanım alanı olan yöntem daha sonra bilgi entropisi adıyla diğer alanlarda da kullanılmaya başlamıştır. Bilgi entropisi tesadüfi bir değişkenle ilişkili belirsizliğin ölçüsüdür. Entropi yöntemi kriter değerlerinin içerdiği düzensizlikten bilgi çıkarmaya dayanmaktadır. VIKOR yöntemi birden fazla kriterin değerlendirildiği karar verme problemlerinde alternatifler arasından uzlaşık bir sıralama yapma ve uzlaşık bir çözüme ulaşmayı amaçlayan bir yöntemdir. Yöntemin temeli ideal çözüme yakınlık üzerine oturur. Uzlaşık çözüm ideale en yakın çözümdür. Ayrıca çözümün mutlak başarılı kabul edilebilmesi için iki koşulun sağlanması gerekir. Bunlardan birisi kabul edilebilir avantaj diğeri ise kabul edilebilir istikrardır. Çalışma kapsamında Borsa İstanbul BİST Ulaştırma endeksinde faaliyet gösteren firmaların finansal verilerinden hareketle bu sektördeki firmaların finansal performansı analiz edilmiştir. Analiz sonucunda finansal yapı oranlarının firmaların finansal performansa göre sıralamalarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ulaştırma, finansal performans, Entropi, VIKOR.

JEL Kodları: G17, G32

ANALYSIS OF THE FINANCIAL PERFORMANCES OF TRANSPORTATION COMPANIES LISTED IN BORSA ISTANBUL BY ENTROPY-BASED VIKOR METHOD

Abstract

The transportation sector, which ensures that the goods produced are transported to the consumers and that the individuals who purchase the service are delivered to the place where the service is produced, have an important share in the development of all sectors. In the period from the invention of the steam engine to the use of the jet engine in airplanes, the transportation sector witnessed revolutionary developments and these developments contributed to the great development of the industry, trade and service sectors. The smooth and proper of commercial activities in the world is possible with the existence of a good transportation system. Transportation companies need large resources in the initial investment and operation stages. These companies need to have a solid financial structure in order to carry out their activities smoothly. In this context, as in all strategic sectors, steps should be taken in the transportation sector to constantly examine the financial performances of companies and to solve the identified problems. In this study, the performances of the companies have been examined over the financial structure ratios of the companies. In the study, analysis have been made using multi-criteria decision making methods. Multi-criteria decision making methods are used to evaluate the selected criteria in terms of each alternative and to determine the performance of the alternatives in terms of these criteria. In multi-criteria decision making methods, the analysis is generally done in two stages. The first stage is the determination of the weights of the criteria, and the second stage is the process of evaluating the alternatives with the equations in which these weights are also included. In this study, Entropy method has been used for criterion weighting and VIKOR method has been used for ranking alternatives. The entropy method is a method used in engineering and many fields of science. The method, which is used in the field of thermodynamics, later started to be used in other fields under the name of information entropy. Information entropy is a measure of the uncertainty associated with a random variable. The entropy method is based on extracting information from the disorder contained in the criterion values. The VIKOR method is a method that aims to make a consensus ranking among the alternatives and to reach a compromise solution in decision-making problems in which more than one criterion is evaluated. The basis of the method is based on proximity to the ideal solution. The compromise solution is the closest to the ideal solution. In addition, two conditions must be met in order for the solution to be accepted as an absolute success. One of them is acceptable advantage and the other is acceptable stability. Within the scope of the study, the financial performance of the companies in this sector has been analyzed based on the financial data of the companies operating in the Borsa Istanbul BIST Transportation index. As a result of the analysis, it has been concluded that the financial structure ratios affect the ranking of the companies according to their financial performance.

Keywords: Transportation, financial performance, ENTROPY, VIKOR
JEL Codes: G17, G37

RAKET ETKİSİNİN GEÇERLİLİĞİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Emre YİĞİT

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Reşadiye MYO, Dış Ticaret Bölümü
0000-0001-9721-2605, emre.yigit@gop.edu.tr*

Doç. Dr. Türker ŞİMŞEK

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü
0000-0001-7581-7590, turker.simsek@gop.edu.tr*

Özet

Özellikle 1990'lardan itibaren dolarizasyon olgusu araştırmacıların ilgi odağı haline gelmiştir. Enflasyon oranında yaşanan artış ulusal para talebini azaltmakta ve yabancı para talebini artırmaktadır. Ulusal para artık daha riskli görüldüğü ve güvenli bir liman olarak görülmediği için yabancı paraya olan talep artmakta ve dolarizasyon olgusu ortaya çıkmaktadır. Dolarizasyon olgusu histeri etkisi gösterdiği için tersi bir durumda da ekonomik istikrar sağlansa ve enflasyon oranı azalsa bile ulusal para talebinin artmadığı gözlemlenmektedir. Literatürde bu duruma dolarizasyon histerisi veya Duesenberry (1949)'un belirttiği üzere raket etkisi adı verilmektedir. Beklenen enflasyon oranlarındaki geçici artışın dolarizasyon oranında kalıcı bir artışa yol açabileceği bilinmektedir. Dolarizasyon süreci yaşayan ülkeler dış kaynak kullanmak zorunda kalmaktadır. Ekonomik aktörler, tasarruflarının ekonomik açıdan değerini korumak amacıyla yabancı kaynaklara yönelmektedirler. Bu çalışma da Türkiye ekonomisinde raket etkisinin geçerliliğini test etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2009:M1 ile 2022:M07 örneklem dönemine ait aylık dolarizasyon oranı, enflasyon oranı ve kredi temerrüt takası verileri kullanılmıştır. İlk olarak yapısal kırılmaları dikkate alan Lee-Strazicich (2003) birim kök testi uygulanmış ve değişkenlerin farkı alındığında durağan oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sonra Hatemi-J asimetrik nedensellik testi gerçekleştirilerek değişkenlere ait pozitif ve negatif bileşenlerin dolarizasyon ile bir asimetrik nedensellik ilişkisi olup olmadığı incelenmiştir. Analiz sonucuna göre Türkiye ekonomisinde dolarizasyon oranı, enflasyon oranı ve kredi temerrüt takası verileri temelinde raket etkisinin yani dolarizasyon histerisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dolarizasyon, Enflasyon, Kredi Temerrüt Takası, Nedensellik Testi, Türkiye.

JEL Kodları: G10, H81, C40

THE VALIDITY OF THE RACKET EFFECT: THE EXAMPLE OF TURKEY

Abstract

Especially since the 1990s, the phenomenon of dollarization has become the focus of attention of researchers. The increase in the inflation rate decreases the demand for domestic currency and increases the demand for foreign currency. Since the national currency is no longer seen as a risky and safe haven, the demand for foreign currency increases and dollarization phenomenon emerges. Since the dollarization phenomenon shows hysteresis, it is observed that even if economic stability is achieved and the inflation rate decreases, the demand for national currency does not increase in the opposite situation. In the literature, this situation is called dollarization hysteresis or, as Duesenberry (1949) stated, the ratchet effect. It is known that a temporary increase in expected inflation rates may lead to a permanent increase in the dollarization rate. Countries experiencing the dollarization process have to use external resources. Economic actors turn to foreign resources in order to protect the economic value of their savings. This study aims to test the validity of the ratchet effect in the Turkish economy. For this purpose, monthly dollarization rate, inflation rate and credit default swap data for the 2009:M1 and 2022:M07 sample periods were used. First, the Lee-Strazicich (2003) unit root test, which takes into account the structural breaks, was applied and it was concluded that the variables were stationary when the difference was taken. Then, by performing the Hatemi-J asymmetric causality test, it was examined whether the positive and negative components of the variables had an asymmetric causality relationship with dollarization. According to the results of the analysis, it has been determined that there is no ratchet effect, namely dollarization hysteresis, based on the dollarization rate, inflation rate and credit default swap data in the Turkish economy.

Keywords: Dollarization, Inflation, Credit Default Swap, Causality Test, Turkey.

JEL Codes: G10, H81, C40

TÜRKİYE'DE BORSA ENDEKSİ İLE PETROL FİYATLARI VE DÖVİZ KURU ARASINDAKİ İLİŞKİ: FOURIER ANALİZİ

Doç. Dr. Türker ŞİMŞEK

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü
0000-0001-7581-7590, turker.simsek@gop.edu.tr*

Öğr. Gör. Emre YİĞİT

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Reşadiye MYO, Dış Ticaret Bölümü
0000-0001-9721-2605, emre.yigit@gop.edu.tr*

Özet

Gelişmekte olan ülkelerde enerji harcamaları Gayri Safı Yurtiçi Hasıla'nın nispeten büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Enerji bağımlısı olan ülkelerde özellikle petrol gibi enerji ürünlerinin fiyatlarında yaşanan değişiklikler makroekonomik göstergeler üzerinde de etkili olmaktadır. Bu yüzden petrol fiyatlarındaki değişkenliğin zaman içerisindeki etkisinin anlaşılması yatırımcıların, politika yapıcıların ve araştırmacıların gün geçtikçe dikkatini çekmeye başlamıştır. Bu nedenle çalışmada Türkiye gibi enerji konusunda dışa bağımlı bir ülkede borsa endeksi ile petrol fiyatları (USD) ve döviz kuru (TL&USD) arasındaki uzun dönemli ilişkinin varlığı 1989M:08-2022M:07 dönemini kapsayacak aylık verilerle test edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak Becker vd. (2006) tarafından geliştirilen Fourier Durağanlık Testi yapılarak analize dahil edilen değişkenlerin durağanlıkları sınanmıştır. Birinci derece farkı alındığında durağanlaşan değişkenlerin uzun dönemde ilişkili olup olmadığını test etmek için T-Song vd. (2016) tarafından ortaya atılan Fourier-Shin Eşbütünleşme Testine başvurulmuştur. Eşbütünleşme testinde Türkiye'de borsa endeksi, döviz kuru ve petrol fiyatları arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak tespit edilen uzun dönemli ilişkinin katsayı tahminini gerçekleştirebilmek adına Tam Düzeltilmiş En Küçük Kareler (Fully Modified Ordinary Least Squares-FMOLS) ve Dinamik En Küçük Kareler (Dynamic Ordinary Least Squares-DOLS) tahmincileri sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucuna göre döviz kurunda yaşanan bir artış yani Türk Lirasının değer kaybetmesi borsa endeksini de düşürmektedir. Bunun yanında petrol fiyatlarındaki artış Türkiye'nin borsa endeksini artırmaktadır. Başka bir ifadeyle petrol fiyatlarının borsa endeksi üzerinde pozitif, döviz kurunun ise negatif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de son zamanlarda borsa endeksinde gözlemlenen azalış göz önünde bulundurulursa kur dalgalanmaları neticesinde yaşanan olumsuz durumun petrol fiyatlarının pozitif etkisinden daha büyük olduğu söylenebilir. Bu durumda politika yapıcıların öncelikli olarak borsada etkinliğin sağlanması adına kur politikalarına ağırlık vermeleri gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Fourier Durağanlık, Fourier Eşbütünleşme, Borsa Endeksi, FMOLS, DOLS.

JEL Kodları: C30, C31, D53

THE RELATIONSHIP BETWEEN STOCK INDEX, OIL PRICES AND EXCHANGE RATE IN TURKEY: FOURIER ANALYSIS

Abstract

Energy expenditures in developing countries constitute a relatively large part of the Gross Domestic Product. Changes in the prices of energy products, especially oil, in energy-dependent countries also have an impact on macroeconomic indicators. Therefore, understanding the effect of oil price variability over time has attracted the attention of investors, policy makers and researchers day by day. For this reason, the existence of a long-term relationship between stock market index and oil prices (USD) and exchange rate (TL&USD) in a country like Turkey, which is dependent on foreign energy for energy, is tested with monthly data covering the 1989M:08-2022M:07 period. For this purpose, firstly Becker et al. (2006), the stationarity of the variables included in the analysis was tested by performing the Fourier Stationarity Test. T-Song et al. (2016) Fourier-Shin Cointegration Test was applied. In the cointegration test, it was concluded that there is a long-term relationship between stock market index, exchange rate and oil prices in Turkey. Finally, the results of Fully Modified Ordinary Least Squares (FMOLS) and Dynamic Ordinary Least Squares (DOLS) estimators are given in order to estimate the coefficient of the long-term relationship determined. According to the results of the analysis, an increase in the exchange rate, that is, the depreciation of the Turkish Lira, also decreases the stock market index. In addition, the increase in oil prices increases Turkey's stock market index. In other words, it has been determined that oil prices have a positive effect on the stock market index, while the exchange rate has a negative effect. Considering the decrease observed in the stock market index in Turkey recently, it can be said that the negative effect experienced as a result of exchange rate fluctuations is greater than the positive effect of oil prices. In this case, it shows that policy makers should primarily focus on exchange rate policies in order to ensure efficiency in the stock market.

Keywords: Fourier Stationary, Fourier Cointegration, Stock Market Index, FMOLS, DOLS.

JEL Codes: C30, C31, D53

G7 (GELİŞMİŞ 7) ÜLKELERİ HİSSE SENEDİ BORSALARI İLE BİTCOİN FİYATI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi İsmail TUNA

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

0000-0002-5796-5167, ismail.tuna@gop.edu.tr

Doç. Dr. Murat AKKAYA

İstanbul Arel Üniversitesi

0000-0002-7071-8662, muratakkaya@arel.edu.tr

Özet

Finansal piyasaları gelişmiş G7 ülkeleri (Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa, İtalya, Japonya ve Kanada) hisse senedi borsaları ile zamanla ilgi ve yatırımcısı artan kripto para piyasasının hacim ve piyasa değeri bakımından en büyük para birimi Bitcoin (BTC) fiyatı arasındaki ilişkinin analizi amaçlanmıştır. Araştırmada Ocak 2016-Mayıs 2022 dönemine ait aylık veriler kullanılmıştır. Çalışmada Almanya- Dax, Amerika Dow Jones ve Nasdaq, İngiltere- Ftse100, Fransa- Cac40, İtalya- Invit40, Japonya- Nikkei225 ve Kanada- S&P-Tsx endeks değerleri bağımsız değişken olarak Bitcoin fiyatı ise bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Çalışmanın analizinde E-wievs programı kullanılarak önce değişkenlerin ait tanımlayıcı istatistiklerine, korelasyonlarına, durağanlık testlerine bakılmıştır. Değişkenler arasında oldukça yüksek korelasyon tespit edilirken durağanlık testleri sonucunda değişkenlerin tümü seviyede durağan çıkmamış, 1. farklarında durağan çıkmışlardır. Değişkenlerin tümü seviyede değil 1.farklarında durağan çıktıklarından analiz yöntemi olarak Johansen Eşbütünleşme Testi ve VECM (Vector Error Correction Model) Hata düzeltme modelinin uygun olduğuna karar verilmiştir. Yapılan analizler sonucunda gecikme sayısı 5 olarak belirlenmiş, uzun dönemli eşbütünleşme ilişkisi tespit edilmiştir. Kısa dönemde ise VEC modeli anlamlı çıkmasına rağmen CAC ve DAX endekslerinin Bitcoin fiyatı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak Borsa endeksleri ve Bitcoin arasındaki ilişkinin belirlenmesi, yatırımcıların yatırım stratejilerini oluşturmalarına ve Bitcoin piyasasını etkileyen olası faktörleri bulmalarına yardımcı olacaktır. İleriki çalışmalarda farklı zaman kesitleri, farklı modeller, farklı endeksler ve farklı kripto paralar kullanılarak yapılacak araştırmalardan elde edilecek bilgiler yatırımcılar için önemli ipuçları verebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bitcoin, G7, Johansen Eşbütünleşme Testi, VECM

JEL Kodları: G11, G12, G15, G23

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN G7 (ADVANCED 7) COUNTRIES SHARE EXCHANGES AND BITCOIN PRICE

Abstract

G7 countries with developed financial markets (Germany, the United States, the United Kingdom, France, Italy, Japan and Canada) stock exchanges and the cryptocurrency market, which has increased interest and investors over time, in terms of growth and market value of the largest currency Bitcoin (BTC) price. Analysis of the relationship was aimed. Monthly data for the period January 2016-May 2022 were used in the research. In the study, Germany- Dax, USA Dow Jones and Nasdaq, England- Ftse100, France- Cac40, Italy- Invt40, Japan- Nikkei225 and Canada- S&P-Tsx index values were used as independent variables and Bitcoin price was used as dependent variable. In the analysis of the study, using the E-views program, the descriptive statistics of the variables, correlations and stationarity tests were examined first. While a very high correlation was detected between the variables, all of the variables were not stationary at the level as a result of the stationarity tests, but were stationary at the 1st difference. Since all the variables are stationary at their 1st difference, not at the level, it has been decided that the Johansen Cointegration Test and VECM (Vector Error Correction Model) Error correction model is appropriate as the analysis method. As a result of the analysis, the number of lags was determined as 5, and a long-term cointegration relationship was determined. In the short term, although the VEC model is significant, it has been determined that the CAC and DAX indices do not have a significant effect on the Bitcoin price. As a result, determining the relationship between stock market indices and Bitcoin will help investors create their investment strategies and find possible factors affecting the Bitcoin market. In future studies, the information to be obtained from research using different time periods, different models, different indices and different cryptocurrencies will provide important clues for investors.

Keywords: Bitcoin, G7, Johansen Cointegration Test, VECM

JEL Codes: G11, G12, G15, G23

MAKİNE ÖĞRENMESİ ARACILIĞI İLE KRIPTO VARLIKLARIN FİYAT TAHMİNİ: UZUN-KISA SÜRELİ BELLEK AĞI ANALİZİ

Doç. Dr. Eyyüp Ensari ŞAHİN

*Hitit Üniversitesi, İİBF, Finans ve Bankacılık Bölümü
0000-0003-2110-7571, eyupensarisahin@hitit.edu.tr*

İbrahim EKE

*Hitit Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Dış Ticaret ve Tedarik Zinciri Yönetimi ABD.
0000-0002-0558-4602, ibrahimeke05@gmail.com.tr*

Özet

Finansal piyasalarda varlıkların fiyat tahmini için temel analiz, teknik analiz, matematiksel modeller yaygın olarak kullanılmaktadır. Piyasanın dinamik yapısı sonucu bu yaygın metodlar son dönemlerde finansın dijitalizasyonu ile makine öğrenmesi, yapay zekâ gibi tekniklerin finans alanına uyarlanması sonucunu doğurmuştur. Finansal varlıkların fiyatı pek çok değişkenden doğrudan etkilenmektedir. Ancak 2008 yılında Satoshi Nakamoto tarafından ileri sürülen Blockchain teknolojisi ile hayatımıza giren Bitcoin ve diğer alternatif coinler ile yatırımcıların yatırım kararları değişmeye başlamış ve önemli miktarda yatırım yapılan alanlardan olmuştur. Kripto varlıklara yatırım yapan gruplar, ilk önceleri teknoloji ile iç içe olan bireylerde yoğunken, 2017 yılında fiyatının 19.000 ABD doları aşması ile önce bireysel yatırımcıların sonra kurumsal yatırımcıların ve en sonunda devletlerin (Merkez Bankaları) içinde yer aldığı bir ekosisteme dönüşmüştür. Yatırımcı gruplarında gerçekleşen bu değişim fiyatların yönü ve seviyesini tahmin etmenin önemini arttırmıştır. Bu kapsamda literatürde yapılan çalışmalara göre (2017-2019) fiyat tahmini için haber analizleri yapılırken 2019-2021 yılları arasında temel ve teknik analiz ile fiyat tahminlemesi üzerine yoğunlaşmıştır. 2021 yılından sonra ise genellikle daha teknoloji yoğun analizler kripto varlıkların analizi için kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışma ile son dönemlerde kullanılmaya başlayan Uzun- kısa süreli bellek ağları (LSTM-Long | Short Term Memory) yöntemi ile beş büyük kripto paranın fiyat tahmininin yapılmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda piyasa değeri en yüksek olan ve stabil coin olmayan Bitcoin, Ethereum, Cardano, Ripple ve Solana analize dahil edilmiştir. LSTM ağları, RNN ağları ile çok benzer olan ancak RNN ağlarının karşılaştığı sorunları çözmek için geliştirilmiş yapay sinir ağı olarak tanımlanmaktadır. LSTM, temel önermesi "Cell State" ve kullandığı çeşitli kapılardır. Cell State, tahmin yapmak için anlamlı bilgileri hücreler boyunca taşıyan bir iletişim hattı ve ağı hafızası olarak açıklanmaktadır. Bu sayede kısa süreli bellek (short-term memory) problemi çözülerek eski veriler ağ zinciri boyunca taşınabilir. LSTM hücreleri kısa süreli bellek sorununu çözmek için bilgi akışını düzenleyen ve kontrol eden kapılar oluşturmaktadırlar. Kapılar ise verileri 0 ile 1 aralığına sıkıştırarak sigmoid aktivasyon fonksiyonunu kullanır. Sigmoid aktivasyonu sonucunda 0 olan bilgiler unutulur ve 1 olan bilgiler ise Cell State ile ilerlemeye devam eder. Çalışma sonucunda analize dahil edilen kripto varlıkların uzun ve kısa dönem gelecek için düşük hata oranı ile tahmin performansı gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bulunan sonuçlar literatürde daha önce yapılmış benzer çalışma sonuçları ile karşılaştırılmış ve LSTM sonuçlarının başarılı olduğu ve fiyat tahmini için kullanılabileceği yönünde bulgular elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlık, LSTM, Fiyat Tahmini, Makine Öğrenmesi
JEL Kodları: C53, F37

PRICE PREDICTION OF CRYPTO ASSETS USING MACHINE LEARNING: LONG-SHORT TERM MEMORY NETWORK ANALYSIS

Abstract

Fundamental analysis, technical analysis and mathematical models are widely used for the price prediction of assets in financial markets. As a result of the dynamic structure of the market, these common methods have resulted in the digitalization of finance and the adaptation of techniques such as machine learning and artificial intelligence to the field of finance. The price of financial assets is directly affected by many variables. However, with Bitcoin and other alternative coins that came into our lives with the Blockchain technology put forward by Satoshi Nakamoto in 2008, the investment decisions of investors started to change and it became one of the areas where a significant amount of investment was made. While the groups investing in crypto assets were initially concentrated in individuals who are intertwined with technology, in 2017, with the price exceeding \$ 19,000, it has turned into an ecosystem that includes first individual investors, then institutional investors and finally states (Central Banks). This change in investor groups has increased the importance of estimating the direction and level of prices. In this context, according to the studies in the literature (2017-2019), news analyzes were made for price forecasting, and between the years 2019-2021, the focus was on basic and technical analysis and price forecasting. After 2021, more technology-intensive analyzes are generally used for the analysis of crypto assets. This study aims to predict the price of five major cryptocurrencies with the Long-short-term memory networks (LSTM) method, which has been used recently. In this context, Bitcoin, Ethereum, Cardano, Ripple and Solana, which have the highest market value and are not stable coins, are included in the analysis. LSTM networks are defined as artificial neural networks that are very similar to RNN networks but developed to solve the problems faced by RNN networks. LSTM's basic premise is "Cell State" and the various gates it uses. The Cell State is described as a communication line and network memory that carries meaningful information across cells to make predictions. In this way, the short-term memory problem is solved and old data can be moved along the network chain. LSTM cells form gates that regulate and control the information flow to solve the short-term memory problem. Gates, on the other hand, use the sigmoid activation function, which compresses the data to a range of 0 to 1. As a result of the sigmoid activation, information that is 0 is forgotten and information that is 1 continues to progress with the Cell State. As a result of the study, it was concluded that the crypto assets included in the analysis performed prediction performance with low error rate for the long and short term future. In addition, the results were compared with the results of similar studies in the literature, and it was found that the LSTM results were successful and could be used for price estimation.

Keywords: Crypto Asset, LSTM, Price Prediction, Machine Learning.

JEL Codes: C53, F37

ENTEĞRE RAPORLAMADA YENİ BİR YAKLAŞIM ÖNERİSİ: DİJİTALLEŞME RAPORLAMASI

Doç. Dr. Bilal SOLAK

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
0000-0002-7804-2038, bilal.solak@manas.edu.kg

Arş. Gör. Fatih FAYDALI

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
0000-0002-0072-5269, fatih.faydali@manas.edu.kg

Özet

Dijitalleşme hem bireyleri hem de şirketleri her açıdan etkilemektedir. Endüstri 4.0, Web 3.0 ve 5G teknolojisi ile birlikte şirketler açısından dijitalleşmenin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Literatür incelendiğinde, Dijitalleşmenin, işletmenin bütün fonksiyonlarını etkilediği ve bu durumun işletmenin sürekliliğinin sağlanmasında önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Dijitalleşmenin, işletmenin piyasa değerine ve rekabet gücüne etkisine yönelik literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Dijitalleşme, işletmelerin finansal verilerini nasıl paylaştıklarını da etkilemektedir. İşletmenin sahip olduğu maddi olmayan varlıkların işletme performansına, işletmenin piyasa değerine ve işletmenin rekabet gücüne etkisi literatürde tartışılmaktadır.

Günümüzde işletme paydaşları, özellikle yatırımcılar, işletmenin sadece finansal verileri değil aynı zamanda finansal olmayan verilerini de talep etmektedirler. Bu verilerin paydaşlara sunulmasında muhasebe bilgi sistemi son derece önemli bir rol oynamaktadır. Muhasebe bilgi sisteminin en temel amacı, paydaşları karar sürecinde, işletme ile ilgili doğru ve güvenilir bilgi ile donatmaktır. Bu kapsamda, çalışmanın temel amacı, bir bilgi sistemi olarak muhasebenin, işletmenin dijitalleşme düzeyini raporlaması gerekliliğine vurgu yapmak ve gelecekte işletmelerin dijitalleşme düzeylerinin, entegre raporlama kapsamında raporlanması gerektiği, literatür destekli olarak ortaya konulmasıdır.

Çalışma literatüre dayalı olarak yapılmış bir teorik çalışmadır ancak çalışma kapsamında literatürde tartışılması için tamamen özgün bir fikir ortaya konulmuştur. Çalışma kapsamında, dijitalleşmenin işletme fonksiyonlarına, işletmenin piyasa değerine ve ayrıca işletmenin sürdürülebilirliğine yönelik çalışmalar ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Çalışmanın sonucunda, dijitalleşmenin işletme değerinin maksimize edilmesinde, yatırımcıların karar verme süreçlerinde ve ayrıca işletmenin sürekliliğinin sağlanmasında önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Literatüre dayalı elde edilen bulgular ışığında, entegre raporlama da yeni bir yaklaşım olarak, "Dijitalleşme Raporlaması"nın yapılmasına yönelik bilim insanları ve uygulayıcılar tarafından tartışılması gerektiğini savunmaktayız.

Bundan sonraki yapılacak olan çalışmalarda, özellikle lisansüstü çalışmalarda, dijitalleşme raporlamasının ölçülmesi yönelik ve ayrıca dijitalleşme raporlamasının sınırlılıklarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılması literatüre ve uygulayıcılara önemli katkılar sunacağı ve yaygın etkisini artıracaktır düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Dijitalleşme Raporlaması, Endüstri 4.0, Web 3.0

JEL Kodları: M40, M41, M49

A NEW APPROACH OF INTEGRATED REPORTING: DIGITALIZATION REPORTING

Abstract

Digitalization affects both individuals and companies in every aspect. With Industry 4.0, Web 3.0, and 5G technology, the importance of digitalization is increasing day by day for companies. When the literature is examined, it has been determined that digitalization affects all functions of the business and this plays an important role in ensuring the going concern of businesses. In addition, there are many studies in the literature on the effect of digitalization on the market value and competitiveness of the enterprise. Digitization also affects how businesses share their financial data. The effects of intangible assets owned by the enterprise on the performance of the enterprise, the market value of the enterprise, and the competitiveness of the enterprise are discussed in the literature.

Today, stakeholders, especially investors, demand not only financial data but also non-financial data about the businesses. The accounting information system plays an extremely important role in presenting these data to the stakeholders. The main purpose of the accounting information system is to equip the stakeholders with accurate and reliable information about the business in the decision process. In this context, the main purpose of the study is to emphasize the necessity of accounting as an information system to report the level of digitalization of the enterprise and to reveal that the digitalization levels of the enterprises in the future should be reported within the scope of integrated reporting, supported by the literature.

The study is a theoretical study based on the literature, but within the scope of the study, a completely original idea has been put forward to be discussed in the literature. Within the scope of the study, studies on the effects of digitalization on business functions, the market value of the business, and also on the sustainability of the business were examined in detail.

As a result of the study, it has been determined that digitalization plays an important role in maximizing the value of the enterprise, in the decision-making processes of the investors, and also in ensuring the continuity of the enterprise. In the light of the findings based on the literature, we argue that as a new approach in integrated reporting, “Digitalization Reporting” should be discussed by scientists and practitioners.

It is thought that carrying out studies to measure digitalization reporting and also to determine the limitations of digitalization reporting in future studies, especially in postgraduate studies, will make significant contributions to the literature and practitioners and increase its widespread impact.

Keywords: Integrated Reporting, Digitalization Reporting, Industry 4.0, Web 3.0

JEL Codes: M40, M41, M49

BARTER SİSTEMİ: ÖNEMİ, İŞLEYİŞİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ ÜZERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Öğr. Gör. Dr. Hatice ÇİÇEKAY

*Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Erciş MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü,
0000-0002-9988-1340, hcicekay@yyu.edu.tr*

Mehdi OKTAY

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Muhasebe Finans ve Bankacılık ABD Doktora Öğrencisi
0000-0002-1601-8040, mehdioktay@gmail.com*

Öğr. Gör. Sefa ONUT

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Gürün MYO
0000-0002-8196-0964, sonut@cumhuriyet.edu.tr*

Özet

Finansal sistemde ve ticari hayatta, ekonomik sorunlara çözüm olmak veya ticari faaliyetleri kolaylaştırmak ve yaygınlaştırmak düşüncesiyle, teknolojik gelişmelerin de etkisi ve katkısıyla her geçen gün yeni finansal araçlar ve uygulamalar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri de barter sistemidir. Barter, paranın kullanılmadığı dönemde, ticari hayatta takas olarak bilinen bir kavram ve bir alışveriş (mübadele) aracını temsil etmekteydi. Günümüzde ise para ve benzeri unsurlar, ticarete aktif olarak kullanılmaktadır. Ancak özellikle ekonomik kriz ve/veya sıkıntı dönemlerinde paranın maliyetinin artmasıyla çoğu işletme nakit (likidite) sorunu yaşamaktadır. Bu durum karşısında işletmeler, faaliyetlerini devam ettirebilmek için farklı arayışlar içine girmektedir. Barter sistemi işletmeler için bu zorlu süreçte yeni bir finansman tekniği olarak aktif bir rol oynayabilmekte ve işletmelere birçok açıdan fayda sağlayabilmektedir.

Barter finansman sistemi, temelde takas mantığına dayanmakta; fakat takas kavramından farklı özellikleri bünyesinde barındırmaktadır. İki taraflı (bilateral) takas mantığının varlığıyla birlikte, çoklu (multilateral) bir ortamın da söz konusu olması günümüz barter sisteminin en önemli özelliğidir. Zira birçok alıcı ve satıcı bu ortamda bir araya gelebilmektedir. Her alıcı ve/veya satıcı mal alım ve/veya satımına yönelik farklı muhataplar edinebilmektedir. Sistem bünyesinde yer alan “barter şirketi” barter havuzunu yönetmekte ve barter işlemlerinin daha kolay ve etkin olması için çabalamaktadır. Barter şirketlerinin sunmuş oldukları bir tür bu ticari “arabuluculuk” sayesinde alıcı ve/veya satıcılar özellikle ekonomik kriz dönemlerinde varlıklarını devam ettirme şansına sahip olmaktadır. Dolayısıyla barter sistemi ekonomik hayatta önemli bir rol oynamaktadır.

Alım ve/veya satım yapılacak mal ve hizmet türlerinde bir sınırlandırma bulunmaması; üretilen tüm mal ve hizmetlerin sisteme dâhil edilebilmesi barter sistemini etkili ve kullanışlı kılan yönlerdir.

Bu çalışmada, öncelikle barter sisteminin teorik bir açıklaması yapılmıştır. Bu kapsamda sistemin önemine ve işleyişine değinilmiş ve barter işlemlerinin işleme taraf kesimlerce nasıl muhasebeleştirileceği üzerinde durulmuştur. Ayrıca sistemin hukuki ve vergisel yönleri açıklanmıştır. Örnek yevmiye kayıtlarıyla barter sisteminin işleyişi hakkında bilgilere yer verilmiş ve bu örnekler Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Türkiye Muhasebe Standartları çerçevesinde değerlendirilmiş ve her iki düzenleme açısından benzerlik ve farklılık gösteren yönler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Barter Sistemi, Barter Uygulamaları, Barterin Muhasebeleştirilmesi

Jel Kodu: M21, M40, M49, G30

THE BARTER SYSTEM: AN OVERVIEW OF ITS SIGNIFICANT, FUNCTIONING AND ACCOUNTING

Abstract

In the financial system and commercial life, new financial instruments and applications are emerging day by day with the effect and contribution of technological developments, with the thought of solving economic problems or facilitating and expanding commercial activities. One of these is barter system. Barter represented a concept known as barter and a means of exchange in commercial life, when money was not used. Today, money and similar elements are actively used in commerce. However, especially in times of economic crisis and/or distress, most businesses experience cash (liquidity) problems with the increase in the cost of money. In the face of this situation, businesses enter into different searches to continue their activities. Barter system can play an active role as a new financing technique in this challenging process for businesses and can benefit businesses in many ways.

Barter financing system is basically based on the logic of exchange; however, it contains different features from the concept of barter. The most important feature of today's barter system is that there is a multiple (multilateral) environment along with the existence of bilateral clearing logic. Because many buyers and sellers can come together in this environment. Each buyer and/or seller can have different addressees for the purchase and/or sale of goods. The "barter company" within the system manages the barter pool and strives to make barter transactions easier and more effective. Thanks to this kind of commercial "mediation" offered by Barter companies, buyers and/or sellers have the chance to continue their existence, especially during economic crisis periods. Thus, the barter system plays an important role in economic life. There is no restriction on the types of goods and services to be purchased and/or sold; the inclusion of all the goods and services produced in the system are the aspects that make the barter system effective and useful.

In this study, first of all, a theoretical explanation of the barter system has been made. In this context, the importance and functioning of the system has been mentioned and how the barter transactions will be accounted for by the parties to the transaction has been emphasized. Also, the legal and tax aspects of the system are explained. Information about the functioning of the barter system is given with sample journal entries, and these examples are evaluated within the framework of the General Communiqué on the Application of Accounting System and Turkish Accounting Standards, and the similarities and differences in terms of both regulations are indicated.

Keywords: Barter System, Barter Applications, Barter Accounting

JEL Codes: M21, M40, M49, G30

BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİNİN ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİNDEN CRITIC VE COPRAS YÖNTEMLERİYLE SIRALANMASI

Doç. Dr. Mehmet GÜNER

*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
0000-0002-9523-1519, mguner@erzincan.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi Turgut KARABULUT

*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
0000-0001-8434-3614, tkarabulut@erzincan.edu.tr*

Doç. Dr. Ersin KORKMAZ

*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
0000-0002-6787-5368, ekorkmaz@erzincan.edu.tr*

Özet

Son yıllarda, piyasalarda belirsizliğin artması ve risklerin çeşitlenmesiyle birlikte finansal bilgilerin sunulmasında hata ve hile barındıran işlem sayısının çoğalması güvenilir finansal bilgiye ulaşılmasını zorlaştırmıştır. Bu durum, bağımsız denetimin önemini ortaya koyarak bağımsız denetime olan ihtiyacı artırmıştır. Bağımsız denetim hizmetinden yararlanacak şirketlerin denetim süreciyle ilgili temel beklentileri, bağımsız denetim şirketlerinin finansal tabloları doğru bir şekilde denetlemesi suretiyle finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaç duydukları güvenilir bilgiye erişmeleri için makul güvence verilmesidir. Bu beklenti çerçevesinde, Türkiye’de bağımsız denetim yaptırmak zorunda olan şirketler bağımsız denetim şirketi seçiminde çeşitli kriterlere göre karar vermektedir. Söz konusu kriterler, denetçi sayısı, denetçilerin eğitim düzeyi ve mesleki eğitim gibi insan sermayesi ile ilgili olabilirken ücretlendirmeye dayalı kriterler de olabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de faaliyet gösteren ve dört büyük şirket dışında kalan bağımsız denetim şirketlerinin 2017-2021 yılları arasında yayınladıkları şeffaflık raporlarından edinilen bilgiler doğrultusunda denetim kalitesi ve gelir performansı kriterlerine göre çok kriterli karar vermek tekniklerinden CRITIC (The Criteria Importance Through Intercriteria Correlation) ve COPRAS (The Complex Proportional Assessment) yöntemleriyle sıralanmasıdır. Bu sayede, bağımsız denetime tabi olan şirketlerin denetçi firma seçiminde en iyi performansa sahip olan denetim firmalarını görebilmek için daha isabetli bir karar vermelerine yardımcı olunacağı düşünülmektedir. Çalışmada sıralama yapmak üzere ele alınan kriterler bağımsız denetim şirketlerinin sorumlu denetçi sayısı, denetçilere verilen yıllık eğitimlerin süresi, şirketin bağımsız denetim hizmetlerinden elde ettiği gelir, bağımsız denetim dışındaki denetim ve güvence hizmetlerinden elde ettiği gelir, denetim dışı hizmetlerden elde edilen gelir ve Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluş (KAYİK) sayısı olarak belirlenmiştir. Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) verilerine göre, 2022 yılında Türkiye’de faaliyet gösteren 86 adet bağımsız denetim şirketi bulunmaktadır. Dört büyük şirket ve şeffaflık raporları bulunmayan ya da şeffaflık raporlarında eksik bilgiler bulunan şirketler çalışma kapsamından çıkarılarak çalışma verileri tam olan 28 şirket bilgileri kullanılarak analizler yapılmıştır.

Şirket performanslarının ve denetim kalitesinin belirleyicileri olan kriterlerin ağırlıklarının tespit edilmesi amacıyla CRITIC yöntemi kullanılmış ve kriter ağırlıkları hesaplanmıştır. Kriter ağırlıklarına göre bağımsız denetim şirketlerinin performansına ve denetim kalitesine dayalı sıralaması ise COPRAS yöntemiyle elde edilmiştir. CRITIC yöntemi ile kriterlerin ağırlıkları; sorumlu denetçi sayısı (K1) 0,214; eğitim süresi (K2) 0,203; bağımsız denetim hizmetleri geliri (K3) 0,131; diğer denetim ve güvence hizmetleri geliri (K4) 0,165; denetim dışı hizmetlerden elde edilen gelirler (K5) 0,153 ve KAYİK sayısı (K6) 0,134 olarak tespit edilmiştir. Son olarak, COPRAS yöntemine göre yapılan sıralama neticesinde; ilk üç bağımsız denetim şirketi sırasıyla AAC, MERİDYEN ve GÜRELİ olurken, son üç bağımsız denetim şirketi sırasıyla MBK, DMF ve ARILAR olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız denetim, şeffaflık raporları, çok kriterli karar verme teknikleri.

JEL Kodları: M40, M41, M42, C44.

RANKING INDEPENDENT AUDIT COMPANIES FROM MULTI-CRITERIA DECISION MAKING TECHNIQUES BY CRITIC AND COPRAS METHODS

Abstract

In recent years, with the increase in uncertainty in the markets and the diversification of risks, the increase in the number of transactions containing errors and fraud in the presentation of financial information has made it difficult to reach reliable financial information. This situation has increased the need for independent auditing by revealing the importance of independent auditing. The basic expectations of the companies that will benefit from the independent auditing service regarding the audit process are to provide reasonable assurance for the users of the financial statements to access the reliable information they need by auditing the financial statements correctly by the independent audit companies. Within the framework of this expectation, companies that have to have an independent audit in Turkey decide on the selection of an independent audit company according to various criteria. While these criteria may be related to human capital such as the number of auditors, the education level of auditors and vocational training, they can also be criteria based on remuneration.

This study aims to rank the independent audit companies operating in Turkey, excluding the four big companies, in line with the information obtained from the transparency reports published between 2017-2021, according to the audit quality and revenue performance criteria, using CRITIC (The Criteria Importance Through Intercriteria Correlation) and COPRAS (The Complex Proportional Assessment) methods, which are multi-criteria decision making techniques. In this way, it is thought that companies subject to independent auditing will help them make a more accurate decision by seeing the audit firms that have the best performance in the selection of the audit firm. The criteria considered in order to rank in the study; the number of responsible auditors of independent audit companies, the duration of the annual training given to the auditors, the income of the company from independent audit services, the income obtained from audit and assurance services other than independent auditing, the income obtained from non-audit services and the number of Institutions Concerning the Public Interest. According to the Public Disclosure Platform data, there are 86 independent audit companies operating in Turkey in 2022. Four big companies and companies that do not have transparency reports or have missing information in their transparency reports were excluded from the scope of the study, and analyzes were made using 28 companies with full working data.

In order to determine the weights of the criteria, which are the determinants of company performance and audit quality, the CRITIC method was used and the criteria weights were calculated. The ranking of independent audit companies based on their performance and audit quality was obtained by the COPRAS method according to their criterion weights. The weights of the criteria with the CRITIC method; number of accountable auditors (K1) 0.214, training period (K2) 0.203, independent audit services income (K3) 0.131, other audit and assurance services income (K4) 0.165, income from non-audit services (K5) 0.153, number of Institutions Concerning the Public Interest (K6) was determined as 0.134. Finally, as a result of the ranking made according to the COPRAS method; the top three independent audit companies are AAC, MERİDYEN and GÜRELİ; The last three independent audit companies were MBK, DMF and ARILAR.

Keywords: Independent audit, transparency reports, multi-criteria decision making techniques.

JEL Codes: M40, M41, M42, C44

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNİN TÜRKİYE TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİNE UYGULANABİLİRLİĞİ

Seda KARABAŞ

*Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi
0000-0001-9800-1164, sedkrbs@gmail.com*

Prof. Dr. Ali Rıza Zafer SAYAR

*Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi
0000-0002-2731-8209, zafer.sayar@atilim.edu.tr*

Özet

Dünya örnekleri ile kıyaslandığında sayıca oldukça fazla kooperatifin mevcut olduğu ülkemizde bu sayısal üstünlüğe rağmen kooperatifçilik ile ilgili bazı problemlerin olduğu görülmektedir. Özellikle yönetsel alanda yaşanan sıkıntıların kooperatiflerin gelişimini olumsuz etkilediğini söylemek mümkündür. Türk Ticaret Kanunu ile düzenlenen kooperatifçilik konusunda son yıllarda yapılan çalışmalar kurumsal yönetim uygulamalarının yaşanan sorunların giderilmesinde etkili olacağı sonucunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ülkemizde kurumsal yönetime ilişkin düzenlemeler yapan Sermaye Piyasası Kurulu'nun Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği çerçevesinde uyulması zorunlu kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanabilirliği Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri örneği üzerinden incelenmiştir.

Küreselleşmenin oldukça ivmelendiği günümüzde öne çıkan en önemli kavramlardan biri iletişimdir. İletişim pek çok alanda olduğu gibi yönetim alanında da kendini göstermektedir. Çalışmada ele alacağımız başlıklardan biri olan kurumsal yönetim pek çok çalışmada karşımıza kurumsal yönetim olarak da çıkmaktadır. Çünkü artık kurumlar tüm paydaşlara karşı sorumlu oldukları bir düzenin parçası olarak varlıklarını sürdürmektedir. Yönetimi ve yönetimi ayırabileceğimiz temel nokta da burasıdır. Yönetimde hiyerarşik bir yapının daha baskın olduğu gözlenirken, yönetimde çevre, sosyal sorumluklar, çalışanlar, hissedarlar, yöneticiler gibi özetle tüm paydaşların sürece dahil olması ve tüm paydaşların çıkarlarının gözetilmesi söz konusudur. Kooperatifler halka açık şirketler ve anonim şirketleri gibi SPK mevzuatına tabi olmasa da kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin düzenlemelerde SPK'nın tekel bir konumda olması nedeniyle, bu çalışmada ilkelerin uygulanabilirliğinin incelenmesi SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği çerçevesinde yapılmıştır.

Tebliğde yer alan ilkelere baktığımızda; Tarım Kredi Kooperatifleri mevzuatının temelini oluşturan 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu ve 1581 Sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ve bunların çizdiği çerçeve doğrultusunda hazırlanmış olan Kooperatifler, Bölge Birlikleri ve Merkez Birliği anasözleşmeleri bu ilkelere uygun düzenlemeler içermektedir. Türk Ticaret Kanunu ile düzenlenen kooperatifçiliğe ilişkin maddeler de kurumsal yönetimin uygulanabilirliğini sağlayacak bir mevzuat oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Çalışma sonucunda kurumsal yönetime uyum açısından iki temel eksiklik ortaya çıkmaktadır. Bunlar bağımsız üyeliklerin ve komitelerin mevcut olmamasıdır. Yönetim kurullarında bağımsız üyeler bulunmamaktadır. Kooperatifler için bağımsız üye atamasını üst kuruluş olan bölge birliği, bölge birlikleri için merkez birliği, merkez birliği için ise bakanlığın yapması gerektiğine yönelik bir düzenleme yapılabilir. Bağımsız üyelerin yönetim kurulunda yer almasının şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri açısından olumlu katkı sağlayacağı açıktır. Diğer yandan kurumsal yönetim, riskin erken saptanması, aday gösterme ve ücret komitelerinin tesis edilmesi için anasözleşmelerde çeşitli düzenlemelere gidilmesi kooperatiflerin hem yönetimi hem de denetimi açısından faydalı olacaktır. Kurumsal yönetime ilişkin uygulamaları yürütecek organ olan yönetim kurulunun iyi kurumsal yönetim için kritik bir öneme sahip olduğu açıkça görülmektedir. Kâr amacı gütmek amacından ziyade üçüncü sektör olarak anılan ve sosyal sorumluluğu bulunan kooperatifler açısından hesap verebilirlik ve şeffaflığı artıracak her uygulamanın ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim İlkeleri, Kooperatifçilik

JEL Kodları: M14, M40

APPLICABILITY OF CORPORATE GOVERNANCE PRINCIPLES TO THE AGRICULTURAL CREDIT COOPERATIVES OF TURKEY

Abstract

In our country, where there are quite a lot of cooperatives compared to world examples, despite this numerical superiority, it seems that there are some problems with cooperatives. It is possible to say that the difficulties experienced, especially in the managerial field, have a negative impact on the development of cooperatives. Recent studies on the issue of cooperatives regulated by the Turkish Commercial Code have shown that corporate governance practices will be effective in eliminating the problems experienced. In this study, the applicability of corporate governance principles that must be complied with within the framework of the Communiqué on Corporate Governance Principles of the Capital Markets Board, which makes regulations on corporate governance in our country, was examined through the example of Agricultural Credit Cooperatives of Turkey.

One of the most important concepts that stands out today, when globalization is highly accelerated, is communication. Communication manifests itself in many areas, as well as in the field of management. Corporate governance, which is one of the topics that we will consider in the study, also appears as corporate governance in many studies. Because now institutions continue to exist as part of an order in which they are accountable to all stakeholders. This is the main point where we can separate management and governance. While it is observed that a hierarchical structure is more dominant in management, in governance, in summary, all stakeholders such as the environment, social responsibilities, employees, shareholders, managers are involved in the process and the interests of all stakeholders are taken into consideration. Although cooperatives such as publicly traded companies and joint stock companies are not subject to CMB legislation, due to the fact that the CMB has a monopoly position in the regulations on corporate governance principles, an examination of the applicability of the principles in this study was conducted within the framework of the CMB's Corporate Governance Principles Communiqué.

When we look at the principles in the communiqué; Cooperatives Act No:1163 and the Agricultural Cooperatives and Associations Act No:1581 and Regional Associations and Central Associations' Article that is prepared in accordance with these framework consists of regulations that are in line with these principles. The articles on cooperatives regulated by the Turkish Commercial Code also provide the basis for the formation of legislation that will ensure the viability of corporate governance.

The most striking shortcomings revealed as a result of the study are the lack of independent board membership and the absence of committees. There are no independent members on the boards of directors. A regulation can be made as for the regional association undertakes the appointment of independent board members for cooperatives, the central association for regional associations and in the same way as for the central association the ministry will do the appointment. It is clear that the presence of independent members on the board of directors will make a positive contribution in terms of transparency and accountability principles. On the other hand, altering the regulations in the articles of association for corporate governance, early detection of risk, nomination and establishment of remuneration committee will be beneficial both for the managerial and auditorial aspects. It is clear that the board of directors, the body that will carry out corporate governance practices, is critical for good governance. It's curricular to become validate the implementations that will foster the accountability and transparency urgently for the cooperatives that serve as third sector for social purposes rather than profitability.

Keywords: Corporate Governance Principles, Cooperatives

JEL Codes: M14, M40

MUHASEBE VE DENETİM FİRMALARININ METAVERSE'DE YER ALMASI VE DÜNYA UYGULAMALARINDAN ÖRNEKLER

YMM Dr. Hasan YALÇIN

İstanbul YMM Odası

0000-0002-9108-6246, hasan.yalcin@crowe.com.tr

Özet

Metaverse gerçek dünyadaki insanlar tarafından paylaşılan sanal bir dünyayı ifade etmektedir. Meta ve evrenin birleşmesinden oluşturulan terim ilk defa Neal Stephenson'ın 1992'deki siberpunk romanı "Snow Crash"te ortaya atılmıştır. Kitabın kahramanı, distopik bir Los Angeles ile avatarların etkileşime girdiği sanal bir dünya olan metaverse arasında atlayabilen bir hackerdir. Facebook'un konuya ilgi duyması ile metaverse son zamanların en trend kavramı olmuştur. Artırılmış ve sanal gerçekliği mümkün kılan farklı teknolojilerle sanal dünyalarda işletmelerin ve bireylerin birbirleriyle etkileşime girmesine olanak tanımayı vaat etmektedir. Buna göre metaverse katılımcılarına sanal konserlerin keyfini çıkarma, sanal oyunlar oynayabilme, sanal konferanslara evlerinden çıkmadan katılabilme, sanal geziler satın alma ve hatta sanal gayrimenkullere yatırım yapma imkanı sunmaktadır. Bu kapsamda dünyanın önde gelen teknoloji firmaları bu alana önemli boyutlara ulaşan yatırımlar yapmaktadır. Bu gelişmeler paralelinde metaverse son bir yılda sosyal alanda olduğu kadar iş dünyasında da en çok tartışılan ve trend olan bir olgu olmuştur.

Metaversin yakın gelecekte internetin yerine geçeceği beklentisi ve öngörüsünün hakimiyet kazanmaya başlaması ve metaversin beklenen doğrultuda gelişmesi halinde bütün bireylerin ve işletmelerin bu gelişimden etkileneceği ve bu gelişimin dışında kalamayacağı şüphesizdir. Özellikle son 10 yıllarda internetin yaşamın her alanında ve insanlar üzerindeki etkisi dikkate alındığında metaversin nasıl bir değişim dalgası yaratabileceğini tahmin etmek daha olası hale gelmektedir. Bu öngörü ve kabul sonucu birçok firma bu sanal dünya da yer almak için girişimler başlatmıştır. Bu değişim dalgasına finans ve hizmet sektörleri de katılmış ve JPMorgan metaverse'de şube açan ilk büyük banka olmuştur.

Bu çalışmada metaversin muhasebe ve denetim firmaları üzerinde yaratacağı etkiler ve dünya uygulamalarında başlayan yeni trendler araştırılmıştır. Bu kapsamda özetlersek New York merkezli bir muhasebe ve danışmanlık firması olan Prager Metis International, metaverse platformunda resmi olarak ofis açan ilk muhasebe ve danışmanlık firması olmuştur. Prager Metis metaverse merkezini Decentraland metaverse platformunda açmıştır. Bu öncü hareketi PwC'nin Hong Kong ofisi, bir metaverse yapı platformu olan The Sandbox'tan 23 Aralık 2021 tarihinde sanal bir arsa satın alarak takip etmiştir. Yine KPMG'nin ABD ve Kanada firmaları, çalışanların, müşterilerin ve toplulukların bağlantı kurabileceği ve birlikte çalışabileceği bir metaverse iş birliği merkezi açmıştır.

Sanal evrenin (metaverse) uzmanların beklentileri doğrultusunda gelişmesi halinde bu evrende yer alan muhasebe ve denetim firmalarının birçok açılardan avantajlara sahip olacağı şüphesizdir. Küresel şirketler söz konusu olduğunda, metaverse, küresel çalışanlarla samimi, yüz yüze toplantılar düzenlemeyi mümkün kılacaktır. Metaverse teknolojisinin kullanımı sayesinde, birbirinden binlerce mil uzakta olan çalışanlar, yüz yüze toplantılar gibi görünen toplantılarda sanal olarak buluşabileceklerdir. Herhangi bir küresel muhasebe firması, seyahat kısıtlamaları veya maliyetlerine bakılmaksızın bir çalışan toplantısı veya eğitimi düzenleyebilecek ve güçlü bir bağ oluşturmak için yüz yüze bir toplantıdan yararlanabilecektir. Metaverse potansiyel müşterilerle şahsen tanışmak mümkün olmadığından bağlantıya elverişli samimi bir ortam yaratacak fiziksel varlık ile sanal gerçekliği birleştirecektir. Uzaktan çalışmanın en önemli dezavantajlarından biri, konut ortamında çalışmanın dikkat dağıtıcı ve zaman alıcı olabilmesidir. Metaverse, dikkat dağıtıcı olmayan bir ortamda çalışma seçeneği sunmayı taahhüt etmektedir. Metaversin muhasebeciler ve denetçiler için sağlayacağı avantajların bu sayılanlarla sınırlı olmayacağı aşikardır. Metaverse internetin geleceği hedefi ile bütün iş kollarında olduğu gibi muhasebeciler ve denetçiler için de yeni bir çağı işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Metaverse, Denetim Firmaları, Dijitalleşme,

JEL Kodları: M41, M42, M49

THE PARTICIPATION OF ACCOUNTING AND AUDIT FIRMS IN METAVERSE AND EXAMPLES FROM WORLD APPLICATIONS

Abstract

Metaverse refers to a virtual world shared by people in the real world. The term, formed from the union of the meta and the universe, was first coined in Neal Stephenson's 1992 cyberpunk novel "Snow Crash". The protagonist of the book is a hacker who can jump between a dystopian Los Angeles and the Metaverse, a virtual world where avatars interact. With Facebook's interest in the subject, the metaverse has become the most trending concept of recent times. It promises to allow businesses and individuals to interact with each other in virtual worlds with different technologies that make augmented and virtual reality possible. Accordingly, Metaverse offers its participants the opportunity to enjoy virtual concerts, play virtual games, attend virtual conferences without leaving their homes, buy virtual trips and even invest in virtual real estate. In this context, the world's leading technology companies are making significant investments in this field. Parallel to these developments, Metaverse has become the most discussed and trending phenomenon in the business world as well as in the social field in the last year.

There is no doubt that if the expectation and foresight that Metaverse will replace the internet in the near future begins to gain dominance and Metaverse develops in the expected direction, all individuals and businesses will be affected by this development and will not be able to stay out of this development. Especially in the last 10 years, when the impact of the internet on all areas of life and on people is taken into account, it becomes more likely to predict what kind of change metaverse can create. As a result of this foresight and acceptance, many companies have started initiatives to take part in this virtual world. The financial and services industries have also joined this wave of change, making JPMorgan the first major bank to open a branch in the metaverse.

In this study, the effects of Metaverse on accounting and auditing firms and new trends in world practices were investigated. To summarize in this context, Prager Metis International, an accounting and consultancy firm based in New York, became the first accounting and consultancy firm to open an office officially on the Metaverse platform. Prager Metis opened its metaverse hub on the Decentraland metaverse platform. PwC's Hong Kong office followed this pioneering move by purchasing a virtual plot on December 23, 2021 from The Sandbox, a metaverse building platform. Again, KPMG's US and Canadian firms have opened a metaverse collaboration center where employees, customers and communities can connect and work together.

If the metaverse develops in line with the expectations of experts, there is no doubt that the accounting and auditing firms in this universe will have advantages in many respects. Thanks to the use of Metaverse technology, employees who are thousands of miles apart will be able to meet virtually in meetings that look like face-to-face meetings. Any global accounting firm will be able to hold an employee meeting or training, regardless of travel restrictions or costs, and leverage a face-to-face meeting to form a strong bond. Metaverse will combine physical presence and virtual reality to create an intimate environment conducive to connection when it is not possible to meet potential customers in person. One of the major disadvantages of working remotely is that working in a residential setting can be distracting and time consuming. Metaverse is committed to providing the option to work in a distraction-free environment. It is obvious that the advantages that metaverse will provide for accountants and auditors will not be limited to these. Metaverse points to a new era for accountants and auditors, as in all business lines, with the goal of the future of the internet.

Keywords: Accounting, Metaverse, Audit Firms, Digitalization

JEL Codes: M41, M42, M49

TÜRKİYE'DE ŞİRKETLEŞMENİN 2015-2021 YILLARI ARASI DEĞİŞİM ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Hakan ALIUSTA

Sinop Üniversitesi

0000-0002-6301-6339, haliusta@sinop.edu.tr

Özet

Küresel ekonomik düzen işletmelerin şirketleşmesini teşvik etmektedir. Kurumsallaşma, faaliyet alanını genişletme, daha fazla fon kaynağı sağlayabilme, vergisel avantajlardan yararlanma ve uluslararası markalaşma gibi sebeplerden dolayı işletmeler şirketleşme yoluna gitmektedirler. Bununla birlikte yaşanan ekonomik, teknolojik ve pandemiler gibi gelişmeler işletmelerin süreklilik gösteremeyerek küçülmesine, kapanmasına ya da tür değiştirmesine neden olabilmektedir. Buna karşılık bu gelişmeler yeni fırsatlar meydana getirerek farklı iş türlerinin ve yeni şirketlerin oluşmasına da imkân tanımaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki şirketleşmeye ilişkin değişimi 2015-2021 yılları arası istatistikî verilerden yararlanarak karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Bu kapsamda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve diğer kuruluşlardan edinilen 2015-2021 yılları arasındaki şirketleşmeye ilişkin istatistikî sayısal veriler karşılaştırmalı analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu incelemede şirket türleri, faaliyet alanları, tür değişimleri, yabancı ortaklıklar, sermaye dağılımları, faaliyet yerleri gibi faktörler dikkate alınmıştır. Bu faktörlerin ilgili zaman sürecindeki değişimleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgulardan bazıları şöyledir. Türkiye'de 2015-2021 yılları arasında kurulan şirket sayıları 2016 (%18 azalma) ve 2019 (%1 azalma) yılları hariç bir önceki yıla göre sürekli yükselmiştir. Benzer şekilde kapanan şirket sayıları da 2016 (%10 azalma) ve 2018 (% 8 azalma) yılları haricinde artmıştır. En çok açılan ve kapanan şirketler limited şirket, anonim şirket, kooperatif, kollektif ve komandit şirket olarak sıralanmıştır. İlgili yıllar arasında en çok açılan ve kapanan şirketler “toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı” sektöründedir. Bu sektörü bazı yıllar değişmekle birlikte imalat ve inşaat sektörleri izlemektedir. 2017 yılına kadar en çok şirket açılan ikinci sektör inşaat iken 2018 ve sonrasında imalat sektörü olmuştur. En çok şirket açılma ve kapanmalar sırasıyla İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde gerçekleşmiştir. 2021 yılında kurulan anonim şirketlerin en çoğu % 8,26 oranıyla “bilgisayar programlama” faaliyet alanında olmuştur. Limited şirketlerde ise %8,02 ile “ikamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı” faaliyet alanında en çok şirket kurulmuştur. 2015 yılında kurulan yabancı sermayeli şirketlerde yabancı sermaye oranı toplamda % 86,24 iken 2021'de bu oran % 78,1olarak gerçekleşmiştir. 2015-2021 yılları arasında yabancı sermayeli AŞ'lerin en çok kurulduğu ilk üç il (İstanbul, Ankara ve İzmir) değişmemiştir. Yabancı sermayeli olarak kurulan en çok AŞ ise Almanya ve İran ön planda olmuştur.

Türkiye'de şirketleşme 2015-2021 yılları arasında artış eğilimindedir. Bu artışta sermaye şirketleri ön plandadır. Toptan ve perakende ticaret sektörü bu süreçteki en etkili sektördür. İlgili yıllar arası şirketleşmede faaliyet alanları değişim göstermiş yeni faaliyet alanları ön plana çıkmaya başlamıştır. İllerin açılan ve kapanan şirket sayıları nüfus yoğunlukları ile benzerdir.

Anahtar Kelimeler: Şirketleşme, Analiz, İstatistik

JEL Kodları: M20, M40

VARIATION ANALYSIS OF INCORPORATION IN TURKEY BETWEEN 2015-2021

Abstract

The global economic order encourages the incorporation of businesses. Due to reasons such as institutionalization, expanding the field of activity, providing more funds, benefiting from tax advantages and international branding, businesses go to incorporation. However, developments such as economic, technological and pandemics can cause businesses to downsize, close down or change types by not showing continuity. On the other hand, these developments create new opportunities and enable the creation of different business types and new companies. The aim of this study is to comparatively analyze the change related to incorporation in Turkey by using statistical data between the years 2015-2021. In this context, statistical numerical data regarding the incorporation between the years 2015-2021, obtained from the Turkish Statistical Institute (TUIK), the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey (TOBB) and other institutions, were analyzed by using the comparative analysis method. In this review, factors such as company types, fields of activity, type changes, foreign partnerships, capital distributions, places of activity were taken into account. The changes of these factors in the relevant time period have been tried to be revealed.

Some of the findings are as follows. The number of companies established in Turkey between 2015 and 2021 has increased continuously compared to the previous year, except for the years 2016 (18% decrease) and 2019 (1% decrease). Similarly, the number of companies closing down increased, except for the years 2016 (10% decrease) and 2018 (8% decrease). The most opened and closed companies are listed as limited company, joint stock company, cooperative, collective and commandite company. The companies that opened and closed most in the related years were in “wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles” sector. This sector is followed by the manufacturing and construction sectors, although some years may change. While the second sector with the most companies opened until 2017 was construction, it was the manufacturing sector in 2018 and later. The highest number of company openings and closings were in İstanbul, Ankara and İzmir provinces, respectively. Most of the joint stock companies established in 2021 were in the field of “computer programming” with a rate of 8,26%. In limited companies, the most companies were established in the field of “construction of residential or non-residential buildings” with a rate of 8.02%. While the foreign capital ratio was totally 86.24% in companies with foreign capital established in 2015, this ratio was 78.1% in 2021. The first three provinces (Istanbul, Ankara and Izmir) where joint-stock companies with foreign capital were established most between the years 2015-2021 did not change. Germany and Iran were at the forefront of the joint-stock company established with foreign capital. Incorporation in Turkey tends to increase between the years 2015-2021. Capital companies are at the forefront of this increase. The wholesale and retail trade sector is the most influential sector in this process. Between the related years, the fields of activity have changed in incorporation, and new fields of activity have begun to come to the fore. The number of companies opened and closed in the provinces is similar to the their population densities.

Keywords: Incorporation, Analysis, Statistics

JEL Codes: M20, M40

METAVERSE ÇAĞINDA DİJİTALLEŞME VE MUHASEBE İLİŞKİSİ ÜZERİNE YENİ BİR YAKLAŞIM ÖNERİSİ: HİPER-MUHASEBE

Prof.Dr. Murat AZALTUN

*Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
0000-0003-1892-3279, azaltun@gmail.com*

SMMM İsmail TEKBAŞ

*Okan Üniversitesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü,
0000-0002- 6520-0754, tekbass33@hotmail.com*

YMM Arzu AKTAŞ

*Uludağ Üniversitesi, İktisat Bölümü, TÜRMOB-TESMER-SÜRGEM Eğitmeni
000-0002-7840-7922, arzuaktas1977@gmail.com*

Dr.Öğr. Üyesi Seda YAVUZASLAN SÖYLEMEZ

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga Meslek Yüksekokulu
0000-0003-2306-7315, sedaaslan@comu.edu.tr*

Ayşe ATASOY

*Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İşletme Bölümü, SÜRGEM Eğitmeni,
0000-0002- 6175-3474, ayseatasoy@outlook.com*

Özet

Tarih boyunca ortaya çıkan farklı teknolojiler kültürümüzü, inançlarımızı ve yaşam tarzımızı değiştirmiş ve dönüştürmüştür. Bugün insanlar, seyahat etmek, oyun oynamak, alışveriş yapmak, kripto para birimleriyle ticaret yapmak gibi birçok günlük aktiviteyi dijital dünyada gerçekleştirebilmektedir. Teknolojinin bu baş döndüren hızının etkisiyle yaşanan değişim ve dönüşüm tüm dünyayı, iş modellerini, ekonomiyi, toplumu ve günün sonunda muhasebe mesleğini de etkilemektedir. Hızla gelişen metaverse ile hem sanal hem de mevcut dünyada farklı yaşam deneyimleri mümkün hale gelmektedir. Gelecekte bazı insanların, metaversede yaşamayı önceleyerek zamanının büyük bir bölümünü bu sanal dünyada geçireceği öngörülmektedir. Tüm bu yeni teknolojiler ve yarattığı dijital ekonomi, muhasebecileri teknolojiyle ilgili yeni araçlar kullanmaya zorlamakta ve böylece dijital sistem bilgisine sahip olmanın ötesinde daha önemli bir yere taşımaktadır.

Yeni nesil teknolojilerle desteklenen dijital dünyanın muhasebenin tanımını, fonksiyonlarını ve temel kavramlarını radikal bir şekilde etkileyeceği ve değiştireceği söylenebilir. Bu nedenle muhasebe, sanal dünyayı daha gerçek ve gerçek dünyayı sanal deneyimle daha zengin bir hale getiren bu yeni dünya düzenini desteklemeye hazır olmalıdır. Blockchain ile başlayan merkeziyetsizlik anlayışı günümüzde bankacılıktan tedarik zincirine, hukuktan eğitime, muhasebeden denetime tüm sektör ve mesleklerde iş yapma şekillerini ve iş modellerini kökten değiştirecek bir altyapıyı sunmaktadır. Örneğin, kayıt ve raporlama anlık verilerle merkeziyetsiz yapılabilecek ve ERP yazılımlarının blockchain teknolojisiyle entegre olması, kayıt ve raporlamayı şeffaflaştırarak olası manipülasyonları engelleyecektir. Bu nedenlerle muhasebe eğitimlerinde verilen tek bir disiplin ve basit teknoloji eğitimleri yeterli olmayacaktır. Muhasebecilerin bu değişime ayak uyduracak şekilde eğitilmesi gerekir. Aksi takdirde topluma katma değer yaratması beklenen muhasebe meslek mensupları küresel pazarda değerini ve önemini kaybedecektir. Tüm bu tartışmalar odağında yeni nesil teknolojilerin getirdiği farklı muhasebe uygulamalarına yönelik gereksinimleri karşılayabilecek interdisipliner temelli yeni bir muhasebe yaklaşımına ihtiyaç duyulacağı söylenebilir.

Çalışmada fütüristik bir bakışla muhasebe dünyasında gerçekleşmesi beklenen değişimle beraber, yeni nesil yıkıcı ve yenilikçi muhasebe anlayışını temsil edecek kavram tartışmalarının başlatılması düşüncesiyle hiper-muhasebe yaklaşımı önerilmektedir. Hiper ön eki muhasebe kavramına eklenerek hiper-muhasebe kavramı oluşturulmuştur. Hiper ön eki “ötesinde, üzerinde, süper, normalden daha büyük” anlamlarına gelmekte iken literatürde yıkıcı dönüşüm anlamında kullanıldığı da görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı; blokchain, web 3.0, yapay zekâ, nesnelere interneti, bulut bilişim sistemleri, metaverse, NFT gibi yeni nesil teknolojilerin muhasebe üzerinde yarattığı değişikliklerin yeni bir kavramla ele alınabileceğini tartışmaya açmak ve geleneksel muhasebeden hiper-muhasebeye dönüşümünü açıklamaya çalışmaktır. Bu çerçevede yeni bir çözüm önerisi olarak hiper-muhasebe kavramının tanımı, gerekliliği ve kapsamı teorik olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Muhasebenin Dijital Dönüşümü, Hiper-muhasebe, JEL Kodu: M41.

A NEW APPROACH TO THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITALIZATION AND ACCOUNTING IN THE AGE OF METAVERSE: HYPER-ACCOUNTING

Abstract

Various technologies that have emerged throughout history have changed and transformed our culture, beliefs and lifestyle. Today, people are able to perform many daily physical labors such as traveling, playing games, shopping, trading with cryptocurrencies in the digital world. The change and transformation experienced with the effect of this dazzling speed of technology take the hold of the whole world, business models, economy, society and last but not least, the accounting profession. With the rapidly developing metaverse, it becomes possible to have various life experiences both in the virtual and real world. It is foreseen that some will spend a large part of their time in the virtual world by prioritizing the life in metaverse. All these new technologies and the digital economy they have created push accountants for making use of new technology-related tools and, thus, take them to a more important place beyond having digital system knowledge.

It may be well assumed that the digital world supported by new generation technologies will radically influence and change the definition, functions and basic concepts of accounting. Therefore, accounting must be ready to support this new world order that makes the virtual world more real and the real world richer through virtual experience.

The understanding of decentralization, which started with blockchain, offers an infrastructure that will radically change the way of doing business and business models in all sectors and professions, from banking to supply chain, from law to education, from accounting to auditing. For instance, recording and reporting can be made decentralized through instant data, and the integration of ERP software with blockchain technology will prevent possible manipulations by allowing recording and reporting to be transparent. Thus, a single discipline and simple technology training given in accounting education will not be sufficient. Accountants must be trained to keep up with the change in question. Otherwise, professional accountants, who are expected to create added value for society, might lose their value and importance in the global market. Considering all those discussions, it can be said that a new interdisciplinary accounting approach will be needed that can meet the requirements for different accounting practices brought by new generation technologies.

In this study, the hyper-accounting approach is suggested through the idea of starting the concept discussions that will represent the new-generation destructive and innovative accounting understanding, along with the change expected to take control in the accounting world with a futuristic view. By adding the prefix hyper to the concept of accounting, the concept of hyper-accounting has been created. While the prefix means “beyond, above, super, greater than normal”, it is also assumed to be used in the sense of destructive transformation in the literature.

The aim of the study: The aim of this study is to start discussion that the changes created by new generation technologies such as blockchain, web 3.0, artificial intelligence, internet of things, cloud computing systems, metaverse, NFT on accounting can be handled through a new concept and to explain the transformation from traditional accounting to hyper-accounting. In this context, the definition, necessity and scope of hyper-accounting concept as a new solution proposal were to be determined theoretically.

Keywords: Digitalization, Digital Transformation of Accounting, Hyper-accounting,
JEL Code: M41.

METAVERSE VE MUHASEBE: SANAL EKONOMİDE YÜRÜTÜLEN FAALİYETLERİN MUHASEBESİ

Doç. Dr. Filiz YÜKSEL

T.C. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
0000 0002 7654 7665, filizyuksele@windowslive.com

Özet

Bu çalışmada, metaverse kavramı, metaverse ile ilgili geçiş teknolojileri, metaverse ekosistemindeki unsurlar konusunda bilgi verilmeye, meta evrenin muhasebe meslek mensuplarının faaliyetlerine etkisi incelenmeye, meta evrende gerçekleştirilen işlemlerin muhasebeleştirilmesi örnek uygulamalar ile incelenmeye çalışılmıştır.

Literatürde, metaverse kavramının 1970'li yıllardan itibaren bilim kurgu eserlerinde betimlendiği, ilk olarak 1992 yılında Neal Stephenson tarafından yazılan "Snow Crash" romanında bir kavram olarak kullanıldığı ifade edilmektedir. Zaman içinde çevirim için oyun ve uygulamalar vasıtasıyla gelişen metaverse, Ekim 2021'de Mark Zuckerberg tarafından yapılan açıklama sonrası dünya çapında popüler hale gelmiştir. Metaverse, teknolojik altyapısı sayesinde, kullanıcıların avatarlar vasıtasıyla iletişim ve etkileşimde bulunmasına, yaratılan içeriklerin kullanımı, tanıtımı ve alım-satımının yapılmasına imkan veren sanal dünyadır. Metaverse gelişiminde bilgisayar oyunlarının önemli aşamalar olduğunu söylemek mümkündür. Bilgisayar oyunlarında insanlar kendilerini oyunda temsil etme üzere avatarlarını oluşturmaktadırlar. Oyuncular oluşturulan avatarın daha güçlü hale gelebilmesi için sanal nesnelere satın almaktadır. Ayrıca, oyun dışında sosyo-kültürel ve ekonomik amaçlar doğrultusunda düzenlenen çeşitli etkinliklerde de sanal nesnelere alım-satımı yapılmaktadır. Dolayısıyla, metaverse sanal bir piyasa olarak sanal ekonomileri ortaya çıkarmaktadır. Bu sanal ekonomilerde alım-satımı yapılan sanal nesnelere kripto varlık olarak nitelendirilen NFT (non-fungible token)'ler ile temsil edilmektedir. Metaverse platformlarında NFT'ler ile temsil edilen sanal nesnelere alım satımı şeklinde gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda elde edilen kazancın gerçek dünya para birimine çevrilmesi mümkündür.

Günümüzde farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler metaverse platformlarında faaliyetlerini yürütmek için girişimlerde bulunmuşlardır. Adidas, Nike, Zara, H&M, Burberry, Gucci, Dolce Gabbana, Balenciaga, Samsung, Turkcell, Damat Tween ve LCW, JP Morgan Chase&Co., gibi ünlü markalar ve işletmeler metaverse mağazası açan veya açma girişimi bulunan markalar veya işletmelerdir. Meta evrenin ticari amaçlı kullanılmaya başlanması muhasebe meslek mensuplarının meta evrene dahil olmaları sonucunu doğurmuştur. Bu konuda ilk girişim, New York merkezli muhasebe ve danışmanlık firması olan Prager Metis International LLC'nin vergi ve muhasebe konularında danışmanlık yapmak için Ocak 2020'de metaverse ofisini açması olmuştur. Ayrıca, incelenen çalışmalar meta evrenin muhasebe mesleğini etkilemesi muhtemel konular olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte, metaverse işlemlerinin muhasebeleştirilmesi konusu da gündemde olan bir konudur. Bu çalışma kapsamında, mevcut muhasebe ve finansal raporlama standartları ve akademik çalışmalar dikkate alınarak, meta evrende NFT'leri oluşturan işletme, NFT'lerin alım-satımına aracılık eden metaverse platformu, NFT'lerin birinci ve ikinci alıcısı açısından muhasebe kayıtları incelenmeye çalışılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, metaverse işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde mevcut muhasebe ve finansal raporlama standartları olan TMS 2 Stoklar standardı ve TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlık standardının kullanılabileceği, ancak daha doğru bir sınıflandırma ve değerlendirme yapılabilmesi adına metaverse işlemlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik standartların oluşturulmasının uygun olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Metaverse, Meta Evreni, Sanal Evren, Metaverse Muhasebesi, Sanal Ekonomi.

JEL Kodları: M40, M41, O30, O39

METaverse AND ACCOUNTING: ACCOUNTING FOR ACTIVITIES IN THE VIRTUAL ECONOMY

Abstract

In this study, it has been tried to give information about the concept of metaverse, transition technologies related to the metaverse, the elements in the metaverse ecosystem, to examine the effects of the metaverse on the activities of accounting professionals, and to examine the accounting of transactions performed in the metaverse with sample applications.

In the literature, it is stated that the concept of metaverse has been described in science fiction works since the 1970s and was first used as a concept in the novel “Snow Crash” written by Neal Stephenson in 1992. The metaverse, which has developed over time through games and applications for translation, has become popular worldwide after the statement made by Mark Zuckerberg in October 2021. Metaverse, thanks to its technological infrastructure, is a virtual world that allows users to communicate and interact through avatars, use, promote and trade the created content. It is possible to say that computer games are important stages in the development of the metaverse. In computer games, people create their avatars to represent themselves in the game. Players buy virtual objects so that the created avatar can become more powerful. In addition, besides the game, virtual objects are traded in various activities organized in line with socio-cultural and economic purposes. Thus, the metaverse reveals virtual economies as a virtual market. Virtual objects traded in these virtual economies are represented by NFTs (non-fungible tokens), which are characterized as crypto assets. It is possible to convert the income obtained as a result of the activities carried out in the form of trading of virtual objects represented by NFTs on Metaverse platforms, into real world currency.

Today, businesses operating in different sectors have made attempts to carry out their activities on metaverse platforms. Famous brands and businesses such as Adidas, Nike, Zara, H&M, Burberry, Gucci, Dolce Gabbana, Balenciaga, Samsung, Turkcell, Damat Tween and LCW, JP Morgan Chase & Co. are brands or businesses that have opened or attempt to open a metaverse store. The beginning of the commercial use of the metaverse has resulted in the inclusion of professional accountants in the metaverse. The first initiative in this regard has Prager Metis International LLC, a New York-based accounting and consultancy firm, which opened its metaverse office in January 2020 to provide consultancy on tax and accounting issues. studies examined indicate that the metaverse is the topics that are likely to affect the accounting profession. In addition, accounting for metaverse transactions is also an issue on the agenda. Within the scope of this study, taking into account the current accounting and financial reporting standards and academic studies, accounting records have been tried to be examined in terms of the business that creates NFTs in the meta universe, the metaverse platform that mediates the buying and selling of NFTs, and the first and second buyers of NFTs. As a result of the examinations, it can be said that the existing accounting and financial reporting standards TMS 2 Inventories and TMS 38 Intangible Assets can be used in the accounting of metaverse transactions, but it would be appropriate to establish standards for the accounting of metaverse transactions in order to make a more accurate classification and evaluation.

Keywords: Metaverse, Virtual Universe, Metaverse Accounting, Virtual Economy.

JEL Codes: M40, M41, O30, O39

MUHASEBE EĞİTİMİ VEREN AKADEMİSYENLERİN ÖĞRENCİ BECERİLERİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİNİN BELİRLENMESİ

Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU

Atatürk Üniversitesi

0000-0002-0903-3816, rkarci@atauni.edu.tr

Arş. Gör. Şerife KILIÇARSLAN

Atatürk Üniversitesi

0000-0002-5715-3417, serife.kilicarслан@atauni.edu.tr

Özet

Küresel eğilime paralel olarak bilgi teknolojisindeki gelişmeler, iş ortamında hızlı değişikliklere yol açmıştır. Bu sebeple, geleceğin muhasebecilerinin iş dünyasının gerektirdiği becerilere sahip olup olmadığı büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, muhasebe eğitimi veren akademisyenlerin öğrenci becerilerine yönelik algılarını belirlemektir. Bu amaca yönelik olarak muhasebe becerilerine yönelik yerli ve yabancı literatür taraması yapılmıştır. İlgili literatür taramaları sonunda yaygın olarak gerekli olan beceriler; iletişim, takım çalışması, problem çözme, teknolojik, yaratıcılık, kişiler arası, liderlik, öz yönetim, esneklik/uyum, eleştirel düşünme, zaman yönetimi, araştırma, finansal, planlama ve organize etme, analitik, yabancı dil ve hesaplama teknikleri olarak belirlenmiştir. Ayrıca belirlenen becerilerin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (IAESB) tarafından yayımlanan mesleki becerileri kapsayan uluslararası eğitim standardı (IES) 3 ile de örtüştüğü tespit edilmiştir. Bu kapsamda ilgili becerilere yönelik yabancı dilde geliştirilmiş beceri ifadeleri Türkçe'ye uyarlanmıştır. Daha sonra bu ölçekte mevcut olmayan ifadeler ulusal literatürden eklenmiştir. Son olarak elde edilen anket formu, çalışmanın amacı kapsamında Türkiye'de muhasebe eğitimi veren akademisyenlere gönderilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler, SPSS 25 programı yardımıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda akademisyenlerin öğrenci becerilerine yönelik en fazla katılım gösterdikleri beceri türleri, iletişim becerisi, takım çalışması becerisi, teknolojik beceriler ve kişiler arası becerilerdir. En az katılım gösterdikleri beceri türü ise yabancı dil becerisidir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci becerileri, Muhasebe eğitimi, Akademisyenlerin algısı

JEL Kodları: M40, M41, M49

DETERMINATION OF ACCOUNTING ACADEMIC'S THOUGHTS ON STUDENT SKILLS

Abstract

In line with the global trend, developments in information technology have led to rapid changes in the business environment. For this reason, it is of great importance whether the accountants of the future have the skills required by the business world. In this context, the aim of the study is to determine the perceptions of accounting education academicians about student skills. For this purpose, domestic and foreign literature on accounting skills had been reviewed. At the end of relevant literature reviews, commonly required skills were determined as communication, teamwork, problem solving, technological, creativity, interpersonal, leadership, self-management, flexibility/adaptation, critical thinking, time management, research, financial, planning and organizing, analytical, foreign language and calculation techniques. In addition, it has been ascertained that the determined skills overlap with the international education standard (IES) 3, which covers professional skills published by the International Accounting Education Standards Board (IAESB). In this context, the skill statements developed in a foreign language for the relevant skills had been adapted into Turkish. Then, expressions not available on this scale were added from the national literature. Finally, the obtained questionnaire was sent to the academicians giving accounting education in Turkey within the scope of the study. The data obtained from the questionnaires were analyzed with the help of SPSS 25 program. As a result of the research, the types of skills that academicians agreed towards students mostly skills are communication skills, teamwork skills, technological skills and interpersonal skills. The type of skill they agreed leastly is foreign language skill.

Keywords: Student skills, Accounting education, Perception of academics

JEL Codes: M40, M41, M49

BULANIK MANTIK YAKLAŞIMININ MUHASEBE ÇALIŞMALARINDA KULLANILMASININ BİBLİYOGRAFİK ANALİZİ

Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU

Atatürk Üniversitesi

0000-0002-0903-3816, rkarci@atauni.edu.tr

Arş. Gör. Kübra ÇELİK

Atatürk Üniversitesi

0000-0003-0226-4731, kubra.alpa@atauni.edu.tr

Özet

Bulanık mantık, noktadan noktaya kontrolü olan klasik mantığın aksine; aralıktan noktaya ve aralıktan aralığa değerlerin kesin çizgilerle birbirinden ayrılmadığı, belirli ölçülerle birbiriyle ilişkili olduğu bir kontrol sistemi olarak ifade edilmiştir. Bulanık mantıkta, belirsizliğin olması, bu belirsizliğin gerçek hayata olan uygunluğu ve mantıksal bütün durumlarla ilişkilendirilebilmesi bulanık mantığın her alanda uygulanabilirliğini artırmıştır. Muhasebe ve teknoloji bağlantılı çalışmalara bakıldığı zaman; muhasebe, muhasebe eğitimi ve muhasebe mesleğinin teknolojiye uyum sağlaması gerektiği vurgusu yapılmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, muhasebe ve bulanık mantığı birlikte ele alan çalışmaları inceleyerek yeni nesil teknolojilerin muhasebeyle ilişki analizini yapmaktır. Ayrıca, bu kapsamda muhasebe alanında bulanık mantık yönteminin nasıl ve neden kullanıldığı gibi sorulara cevap aramak, bundan sonra yapılacak olan araştırmalara yol gösterici ve fikir verici bir boyut kazandırmak hedeflenmektedir. Bilimsel çalışmalarda oldukça fazla yer edinmiş olan bulanık mantık yönteminin yaşamın her alanında yer alan muhasebe ile olan ilişkisi literatür tarama yöntemiyle analiz edilmiştir. Literatürde muhasebe ile ilgili yapılan bibliyografik çalışmalara bakıldığı zaman, çoğunlukla muhasebe alanındaki dergilerde yayınlanmış olan çalışmaların ele alındığı ve dergilere göre içerik (makaleler- yüksek lisans tezleri- doktora tezleri vb. sınıflandırmalar) analizlerinin yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmada ise özellikle muhasebe ve teknoloji araçlarının entegrasyonu ile yapılan çalışmalar hakkında genel bilgi edinilmeye çalışılmış ve bulanık mantıkla ilişkilendirilmiş olan muhasebe temelli çalışmalar, ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Araştırmada genel bir yıl sınırlandırılması yapılmamış olup 2000'li yılların başından günümüze kadar olan çalışmalar ele alınmıştır. Literatür taraması sonucunda bulanık mantık ile yapılan çalışma sayısının fazla olduğu ancak bunların çok azının muhasebe ile ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte bulanık mantık ve muhasebenin birlikte ele alındığı çalışma sayısının son dönemlerde artış gösterdiği tespit edilmiştir. Yıllara göre, 2000'li yılların başından sonra bulanık mantık ve muhasebe ile yapılan çalışma sayısının sınırlı olduğu, 2012-2013 yıllarından sonra çalışma sayılarının artmaya başladığı; 2015 yılından sonra ise bulanık mantık ve muhasebe arasında bağlantı kurularak yapılan çalışma sayısında önemli bir artış olduğu tespit edilmiştir. Özellikle son 7 yılda yapılan çalışmalar incelendiğinde bu entegrasyonunun sağlandığı çalışma sayısındaki artışın, kapsam ve nitelik olarak iyileştirmeyi de beraberinde getirdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Bulanık Mantık, Bibliyografik Analiz

JEL Codes: M40, M41, C60

BIBLIOGRAPHIC ANALYSIS OF THE USE OF FUZZY LOGIC APPROACH IN ACCOUNTING STUDIES

Abstract

Fuzzy logic, which is the opposite of classical logic with point-to-point control; It is expressed as a control system where the values from interval to point-from interval to interval are not separated from each other with certain lines and are related to each other with certain measures. The existence of uncertainty in fuzzy logic, the applicability of this uncertainty to real life and its ability to be associated with all logical situations have increased the applicability of fuzzy logic in every field. When we look at accounting and technology related studies; It was emphasized that accounting, accounting education and the accounting profession should adapt to technology. The main purpose of this study is to analyze the relationship between new generation technologies and accounting by examining the studies that deal with accounting and fuzzy logic together. In addition, in this context, it is aimed to seek answers to questions such as how and why the fuzzy logic method is used in the field of accounting, and to provide a guiding and suggestive dimension to future research. The relationship between the fuzzy logic method, which has gained a lot of space in scientific studies, and accounting, which takes place in all areas of life, has been analyzed by the literature review method. When the bibliographic studies on accounting in the literature are examined, it is seen that the studies published in the journals in the field of accounting are mostly handled and the content (articles-master theses-doctoral dissertations, etc. classifications) analyzes are made according to the journals. In this study, it has been tried to obtain general information about the studies carried out with the integration of accounting and technology tools, and the accounting-based studies associated with fuzzy logic have been examined in detail. There was no general year limitation in this research, and the studies from the beginning of the 2000s to the present were discussed. As a result of the literature review, it has been determined that the number of studies with fuzzy logic is high, but very few of them are associated with accounting. However, it has been determined that the number of studies dealing with fuzzy logic and accounting together has increased recently. According to the years, after the beginning of the 2000s, the number of studies with fuzzy logic and accounting was limited, and the number of studies started to increase after the years 2012-2013; After 2015, it has been determined that there has been a significant increase in the number of studies by establishing a connection between fuzzy logic and accounting. When the studies conducted in the last 7 years are examined, it has been determined that the increase in the number of studies in which this integration is provided brings about improvement in scope and quality.

Keywords: Accounting, Fuzzy Logic, Bibliographic Analysis

JEL Codes: M40, M41, C60

MUHASEBE EĞİTİMİNDE METAVERSE VE Z KUŞAĞI ETKİLERİ

Muhammed Veysel YILDIRIM

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, Doktora Öğrencisi
0000-0001-7249-3199, muhammed.yildirim@gop.edu.tr*

Doç. Dr. Mihriban COŞKUN ARSLAN

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0002-6196-9304, mihriban.arslan@gop.edu.tr*

Özet

Teknolojik gelişmeler nesilleri ve nesillerin sürelerini, insanların etkileşim süreçlerini belirleyebilen önemli bir faktördür. Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğan ve bu yılların koşullarını paylaşan, ortak özelliklere sahip kişilerin oluşturdukları topluluklara kuşak denilmektedir. Günümüzde kuşaklar; sessiz kuşak, bebek patlaması, X, Y, Z ve alfa kuşağı olarak sınıflandırılmaktadır. İnternetin yeni hali olarak ifade edilen Metaverse'in ana kullanıcıları ise genel olarak 2000'den sonra doğan Z kuşağı üyeleridir. Metaverse; fiziksel gerçekliği dijital sanallıkla birleştiren sürekli, kalıcı ve çok kullanıcının bulunduğu sanal bir evren olarak tanımlanmaktadır.

Dijital teknoloji ile hızlanan bu değişim sürecinde Z kuşağı bilgisayar dünyasının yükselişinin başında yani diğer kuşakların yaşadıkları tüm dijital ilerlemelere doğumundan itibaren tanık olmuştur. Z kuşağının dijital yaklaşımları ve karakteristik özellikleri aynı zamanda teknolojik olarak bugüne kadar en gelişmiş nesil olması ve iletişim konusunda yetkin bir görüntü çizmesinden dolayı öğrenme tercih ve stilleri de değişmektedir. Dijitalleşme ile birlikte muhasebe de yeni bir çağa girmiştir. Bu çağın muhasebe açısından en önemli yönü, 600 yıllık muhasebenin tanımını ve fonksiyonlarını değiştirmesidir. Kaydetme, sınıflandırma ve özetleme fonksiyonları geçerliliğini yitirmekte dolayısıyla defter tutma, kayıt ve beyan gibi geleneksel işlemler yok olmaya yüz tutmaktadır. Dijital dönüşüm ile birlikte muhasebe işlemlerinin büyük bir kısmı artık dijital mecralarda yapılmaya başlamıştır. Teknolojik gelişmelerle birlikte bilgiye hızlı ve kolay ulaşan bir neslin eğitim ihtiyaçları da farklılaşmaktadır. Dolayısı ile mevcut Z kuşağı ve gelecek Alpha kuşağı öğrencilerine geleneksel öğrenme yöntemleri yerine yeni nesil teknolojilerin kullanıldığı, ders müfredatlarının da kuşaklara ve kullanılacak teknolojilere göre yeniden düzenlenmesi, geleceği inşa edecek nesillerin yetiştirilmesinde çok önemli görünmektedir. Bu çalışmada, Metaverse teknolojileri ve Z kuşağının muhasebe eğitimine ve muhasebe eğitiminin geleceğine etkileri incelenmiştir. Bu kapsamda Z kuşağının karakteristik özelliklerine, öğrenme stillerine, muhasebe alanı ve mesleğine olan ilgilerine yönelik ders içerikleri oluşturulmalı ve Metaverse ortamında deneyimlemeleri sağlanmalıdır. Sonuç olarak; Z kuşağı ve sonradan gelecek yeni kuşaklar için muhasebe eğitiminde müfredat değişikliğinin yapılması ve metaverse teknolojilerinin de yardımıyla muhasebe eğitiminin daha etkin bir şekilde aktarılacağı ortamların oluşturulması öneri olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Metaverse, Z Kuşağı

JEL Kodları: M40

METAVERSE AND Z GENERATION EFFECTS IN ACCOUNTING EDUCATION

Abstract

Technological developments are an important factor that can determine generations and the duration of generations, the interaction processes of people. The communities formed by people who were born in approximately the same years and share the conditions of these years and have common characteristics are called generations. Today, generations; classified as silent generation, baby boom, X, Y, Z and alpha generation. The main users of Metaverse, which is expressed as the new version of the internet, are generally the members of the Z generation born after 2000. Metaverse, it is defined as a permanent, persistent and multi-user virtual universe that combines physical reality with digital virtuality.

In this process of change accelerated by digital technology, Generation Z has witnessed the rise of the computer world, that is, all the digital advances that other generations have experienced since their birth. The digital approaches and characteristics of the Z generation, as well as the fact that they are the most technologically advanced generation to date and draw a competent image in communication, are also changing their learning preferences and styles. With digitalization, accounting has entered a new era. The most important aspect of this era in terms of accounting is that it changed the definition and functions of 600-year-old accounting. The functions of recording, classifying and summarizing are losing their validity, so traditional processes such as bookkeeping, recording and declaration are on the verge of disappearing. With the digital transformation, most of the accounting transactions have started to be done in digital media. Along with technological developments, the educational needs of a generation that can access information quickly and easily are also changing. Therefore, it seems very important for the current Z generation and future Alpha generation students to use new generation technologies instead of traditional learning methods, and to reorganize the course curricula according to the generations and the technologies to be used, in raising the generations that will build the future. In this study, Metaverse technologies and the effects of Generation Z on accounting education and the future of accounting education are examined. In this context, course contents should be created for the characteristic features of the Z generation, their learning styles, their interests in the field of accounting and their profession, and they should be experienced in the Metaverse environment. As a result, it has been suggested to make a curriculum change in accounting education for the Z generation and the next generations and to create an environment where accounting education will be transferred more effectively with the help of metaverse technologies.

Keywords: Accounting Education, Metaverse, Generation Z.

JEL Codes: M40.

TÜRKİYE'DEKİ DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN İŞLETME BÖLÜMLERİNDEKİ MUHASEBE DERSLERİNİN YETERLİLİĞİ: ULUSLARARASI MUHASEBE EĞİTİM STANDARDI PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Alper Tunga ALKAN

Selçuk Üniversitesi

0000-0002-8309-7463, atalkan@selcuk.edu.tr

Özet

Değişim günümüz dünyasında yadsınamaz bir gerçekliktir. Küreselleşmenin de etkisiyle sermaye piyasasındaki sınırların yok olması ve teknolojinin çok hızlı bir şekilde ve devamlılık arz ederek gelişmesi her meslek grubunda çalışan insan gücünün değerini arttırmaktadır. Bu durum mesleklerin rollerinin değişmesine ve yeniden tanımlanmasına sebebiyet vermektedir. Çıktısı “bilgi” olan muhasebenin de bu değişimden etkilenmemesi imkansızdır. Söz konusu bu değişime uyum sağlayabilmenin tek temel yolu eğitimidir. Birbirinden farklı bilgi kullanıcıları için bilgi üreten ve çıktısı “bilgi” olarak ifade edilen muhasebe mesleği de bu gelişim ve değişim karşısında belirli bir birikimi ve eğitimi zorunlu kılmaktadır. Muhasebe eğitimin amacı, öğrencinin, işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır raporlar içinde özetlenmesi, incelenmesi ve çıkarılan sonuçların karar almada kullanılmasını sağlamaktır. Muhasebe mesleğinde işin gerektirdiği niteliklere haiz, kaliteli, donanımlı ve bilgili meslek mensubu olabilmenin temeli üniversitelerde verilen muhasebe eğitimi ile atılmaktadır. Ülkemizde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi, devlet ve vakıf üniversitelerinin özellikle yoğun olarak İİBF’lerin de ve bunlara bağlı bölümlerde dört yıl olarak gerçekleştirilmektedir. Özellikle işletme bölümünde eğitim gören öğrenciler muhasebe eğitimini de dört yıllık sürede tamamlamaktadır. Bu doğrultuda alınan muhasebe eğitiminin yeterli düzeyde olup olmadığı hep tartışma konusu olmuştur. Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki devlet üniversitelerinde Türkçe eğitim veren işletme bölümlerinde verilen muhasebe derslerinin yeterliliğini uluslararası muhasebe eğitimi standartları perspektifinden incelemektir. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda Türkiye’de faaliyet gösteren 129 devlet üniversitesi incelenmiş ve Türkçe eğitim veren 94 üniversiteden 114 adet işletme bölümü çalışmanın ana kütlesi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda üniversitelerin web sayfalarında yer alan ders bilgi paketlerinden yararlanarak Türkçe eğitim veren işletme bölümlerindeki bütün muhasebe dersleri zorunlu ve seçmeli olup olmadıklarına göre tespit edilmiştir. Çalışmada ilk olarak Türkiye’de devlet üniversitelerinde Türkçe dilinde eğitim yapan işletme bölümlerinde verilen zorunlu muhasebe ders saatlerinin durumunu incelenmiştir. Çalışmada ikinci olarak uluslararası muhasebe eğitim standardı 2 de belirtilen kıstaslar göz önüne alınarak alınması zorunlu dersler belirlenmiş ve belirlenen derslerin durumları incelenerek bir içerik oluşturulmuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre, işletme bölümlerinde verilen zorunlu muhasebe ders saatleri toplamının yetersiz olduğu ve alınan zorunlu derslerin standartta belirtilen kıstasları tamamını sağlamadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitim, Eğitim Standardı

JEL Kodları: M40, M41

ADEQUACY OF ACCOUNTING COURSES IN BUSINESS ADMINISTRATION DEPARTMENTS OF STATE UNIVERSITIES IN TURKEY: AN ANALYSIS FROM THE PERSPECTIVE OF THE INTERNATIONAL ACCOUNTING EDUCATION STANDARD

Abstract

Change is an undeniable reality in today's world. With the effect of globalization, the disappearance of the borders in the capital market and the rapid and continuous development of technology increase the value of the manpower working in every occupational group. This situation causes the roles of professions to change and be redefined. It is impossible for accounting, whose output is "information", not to be affected by this change. The only basic way to adapt to this change is education. The accounting profession, which produces information for different information users and whose output is expressed as "knowledge", requires a certain accumulation and training in the face of this development and change. The purpose of accounting education is to enable the student to identify, collect, measure, process, record, control the accuracy of useful information for business decisions, summarize and examine in easy-to-understand reports and use the results in decision making. The foundation of being a qualified, well-equipped and knowledgeable member of the profession with the qualifications required by the job in the accounting profession is laid with the accounting education given at universities. In our country, accounting education at undergraduate level takes place for four years, especially in the faculties of economics and administrative sciences of state and foundation universities and their affiliated departments. Especially, students studying in the department of business complete their accounting education in four years. In this regard, it has always been a matter of debate whether the accounting education received is at a sufficient level. The aim of this study is to examine the adequacy of accounting courses given in Turkish-language business departments at state universities in Turkey from the perspective of international accounting education standards. Content analysis method was used in the research. For the purposes of the research, 129 state universities operating in Turkey were examined and 114 business departments out of 94 universities providing Turkish education were determined as the main mass of the study. In this direction, all the accounting courses in the business departments that provide Turkish education were determined by using the course information packages on the web pages of the universities, according to whether they are compulsory or optional. In the study, firstly, the situation of compulsory accounting course hours given in Turkish-language business administration departments at state universities in Turkey was examined. Secondly, in the study, compulsory courses were determined considering the criteria specified in the international accounting education standard 2 and a content was created by examining the status of the determined courses. According to the results of the study, it is seen that the total of compulsory accounting course hours given in business departments is insufficient and the compulsory courses taken do not meet all the criteria specified in the standard.

Keywords: Accounting, Accounting Education, Educational Standard

JEL Codes: M40, M41

Z KUŞAĞININ MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBE EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI

Dr. Kadir GÖKOĞLAN

*Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü
0000-0001-6397-8477, kadir.gokoglan@dicle.edu.tr*

Dr. Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI

*Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü
0000-0003-3938-4147, ngkaryagdi@beu.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi Seval ELDEN ÜRGÜP

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0002-7464-3485, sevalelden@hotmail.com*

Özet

Günümüzde piyasaların gelişimi, firmaların çok uluslu hale gelmesi, ulusal ve uluslararası ticari faaliyetlerinin artması/çeşitlenmesi, ticari faaliyetlerin birçok teknolojik yenilikle sürdürülüyor olması parasal işlemlerin daha karmaşık bir hal almasına sebep olmuş ve bu sebeplerden ötürü muhasebecilik mesleğinin önemi artmıştır. Ayrıca işletmeler faaliyetlerini yerine getirirken yalnızca kar gayesi içinde hareket etmemekte, aynı zamanda toplumsal sosyal sorumluluk içinde de hareket etmektedirler. Bu sorumluluklarını yerine getirebilmeleri hiç kuşkusuz finansal durumlarının iyi olmasıyla da yakından ilgilidir. İşte bu aşamada finansal bilginin üretilmesi ve karar almaya yardımcı olma özelliği ile muhasebenin önemi bir kat daha artmaktadır. Kamuya doğru ve güvenilir bilgilerin verilmesi muhasebe sayesinde olmaktadır. Tüm bu sorumlulukların yerine getirilmesi muhasebeyi meslek edinmiş kişilerin bu sorumluluğun bilincinde olmalarına bağlıdır. Mesleğin önemindeki bu artış sektörde daha kalifiyeli ve eğitilmiş personel ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Bu ihtiyacın giderilebilmesi ancak günümüz şartlarına uygun şekilde verilecek bir muhasebe eğitimi ile mümkün olabilecektir.

Her dönemin öğrencilerinin kendine özgü özellikleri olduğu gibi, günümüz öğrencilerinin de kendilerine özgü birtakım farklı kişilik özellikleri bulunmaktadır. Dolayısıyla verilecek olan eğitimlerde bu kişilik özelliklerinin ön planda tutulması öğrencilerin verilen eğitimi daha fazla önemsemesini sağlayacaktır. Bu sebeple verilecek muhasebe eğitiminin, Z kuşağı diğer adı ile “internet kuşağı” öğrencilerine hitap edip, dikkatini çekmesi oldukça önemlidir. 21. Yüzyılın en önemli gelişmesi hiç kuşku yoktur ki bilgi teknolojisindeki ürünlerin hızlı gelişimi ve hayatımızın her alanına girmesidir. Çağın öznesi olan Z kuşağına muhasebe eğitimi verilirken geleneksel yöntemlerin yanında teknolojik ürünlerin kullanılması, öğrencilerin muhasebe derslerini daha fazla ilgi duymasını, önem vermesini ve bu alanda meslek edinme konusunda daha istekli olmasını sağlayacaktır.

Bu araştırma, muhasebe dersi almış olan öğrencilerin, muhasebe eğitiminden beklentilerini ve muhasebe eğitimine bakış açılarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan; öğrenci yoğunluğu en fazla olan Diyarbakır ve Doğu Anadolu bölgesinde öğrenci yoğunluğu en az olan iller arasında yer alan Bitlis’te gerçekleştirilmiştir. Bu illerin tercih edilmesindeki temel sebep, öğrenci yoğunluğu açısından farklılık arz eden iki ilin birbiriyle karşılaştırılması ve ortaya çıkan farklılıkların tespit edilmesidir. Ayrıca çalışma illerin bulunduğu üniversitelerin sosyal bilimler meslek yüksekokullarında gerçekleştirilmiş olup; toplamda 300 öğrencinin anket katılım sağladığı görülmüştür. Katılımcıların sayısına bakıldığında yeterli örnekleme ulaşıldığı görülmektedir. Bu amaçla beşi demografik ve otuz tanesi beşli likert tipi sorudan oluşan toplamda 35 adet anket sorusu Bitlis Eren Üniversitesi ve Dicle Üniversitesinde muhasebe dersi alan öğrencilere internet ortamında Google Form ile hazırlanarak e-anket şeklinde uygulanmış ve anketlerden alınan veriler istatistiksel analiz programı SPSS’ te analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimine karşı olumlu bir bakış açılarının olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, muhasebe eğitiminin gelecekteki kariyer planlamalarına yardımcı olacağı ve iş imkânının sağlanması, kişisel gelişimine katkı ve analitik düşünme becerilerinin gelişimi ile problem çözme yeteneğinin gelişmesine katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Z Kuşağı, Muhasebe, Muhasebe Eğitimi

JEL Kodları: M41, M49, I29

THE EVALUATION OF THE EXPECTATIONS OF THE Z GENERATION FROM ACCOUNTING EDUCATION AND ACCOUNTING EDUCATION: A FIELD STUDY

Abstract

Today, the development of markets, the multinationalization of companies, the increase/diversification of national and international commercial activities, and the fact that commercial activities are carried out with many technological innovations have caused monetary transactions to become more complex, and for these reasons, the importance of the accounting profession has increased. In addition, while carrying out their activities, businesses do not only act for the purpose of profit, but also act with social responsibility. The fact that they can fulfill these responsibilities is undoubtedly closely related to their good financial situation. At this stage, the importance of accounting increases even more with its feature of producing financial information and helping decision-making. Providing accurate and reliable information to the public is possible through accounting. The fulfillment of all these responsibilities depends on the awareness of the people who have acquired the profession of accounting. This increase in the importance of the profession has brought with it the need for more qualified and educated personnel in the sector. Meeting this need will only be possible with an accounting education that will be given in accordance with today's conditions. Just as the students of each period have their own characteristics, today's students also have some unique personality traits. Therefore, keeping these personality traits in the foreground in the trainings to be given will enable the students to attach more importance to the education given.

For this reason, it is very important that the accounting education to be given appeals to and attracts the attention of the Z generation, also known as the "internet generation" students. There is no doubt that the most important development of the 21st century is the rapid development of information technology products and their penetration into all areas of our lives. The use of technological products in addition to traditional methods while providing accounting education to the Z generation, who is the subject of the age, will make the students more interested in accounting lessons, give importance to them and be more willing to acquire a profession in this field.

This research aims to determine the expectations of the students who have taken accounting courses from accounting education and their perspectives on accounting education. The study, located in the Southeastern Anatolia region; The study was carried out in Diyarbakır, which has the highest student density, and in Bitlis, which is among the provinces with the lowest student density in Eastern Anatolia. The main reason for choosing these provinces is to compare two provinces that differ in terms of student density and to identify the differences that emerge. In addition, the study was carried out in the social sciences vocational colleges of the universities where the provinces are located; a total of 300 students participated in the survey. Considering the number of participants, it is seen that a sufficient sample was reached. For this purpose, a total of 35 survey questions consisting of five demographic and thirty five-point Likert-type questions were applied to the students who took accounting courses at Bitlis Eren University and Dicle University in the form of an e-survey prepared on the internet with Google Form, and the data obtained from the surveys were statistical analysis program SPSS. It was analyzed in.

According to the results of the analysis, it was determined that the students participating in the research had a positive perspective towards accounting education. In addition, they think that accounting education will help them to plan their future careers and contribute to the development of job opportunities, personal development and the development of analytical thinking skills and problem-solving ability.

Keywords: Generation Z, Accounting, Accounting Education.

JEL Codes: M41, M49, I29

TARIMSAL FAALİYETLERDE DEVLET TEŞVİKLERİNİN TMS 41 VE TMS 20 KAPSAMINDA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ: ŞEKER PANCARI ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Kezban ŞİMŞEK

Kastamonu Üniversitesi

0000-0002-2365-6163, kdemir@kastamonu.edu.tr

Y. Lisans Öğrencisi Duygu GÜNEŞ

Kastamonu Üniversitesi

0000-0001-5645-7139, dygns1990@gmail.com

Özet

Türkiye’de tarımsal faaliyetler Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren milli gelirin artırılması ve istihdamın sağlanması amacıyla sürekli olarak geliştirilmeye çalışılmıştır. Tarımsal faaliyetler, ekonomik ve sosyal açıdan ülkemize büyük katkı sağlamış; insanların temel ihtiyaçlarının tarım ürünlerinden sağlanması açısından ülkemiz nezdinde önemli bir hale gelmiştir. Şeker pancarı, etli kökünden şeker elde edilen tarımsal bir bitkidir. Dünya şeker üretiminin %30’unun karşılandığı şeker pancarı Türkiye ekonomisi için de oldukça önemlidir. Devlet teşvikleri ve yardımlarının temel amacı ise; ülke içinde yetersiz olan kaynakların ülke ekonomisinin çıkar ve menfaati gözetilerek kullanılmasını sağlamaktır. Devlet teşvikleri ve yardımlarının ülke içerisinde ticari faaliyette bulunan her işletmeye ve sürekli olarak verilmesi söz konusu olmamakta, bu nedenle teşvik ve yardımlar devlet tarafından belirli sektörlere belirli dönemlerde verilmektedir. Bu çalışmanın amacı tarımsal faaliyetlere ilişkin devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde kullanılan usul ve esasları, TMS 41 Tarımsal Faaliyetler Standardı ile TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması Standardı açısından incelemek ve şeker pancarına ilişkin devlet teşviklerinin nasıl muhasebeleştirildiğini uygulama örnekleriyle açıklamaktır. Araştırmanın kapsamını tarımsal faaliyetlere ilişkin devlet teşvikleri oluşturmaktadır. Araştırmada tarımsal faaliyetlere ilişkin devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde kullanılan usul ve esasların belirlenmesinde tarama yöntemi, şeker pancarına ilişkin devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde örnek olay yöntemi kullanılmıştır. Devlet teşvikleri ile ilgili muhasebe uygulamaları TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması Standardı’na göre yapılmakta iken, tarımsal devlet teşviklerinin TMS 20 kapsamında ele alınmamış olduğu, bu konu ile ilgili diğer standartlara atıfta bulunulduğu görülmektedir. TMS 41 standardı kapsamında tarımsal devlet teşviklerini; koşulsuz devlet teşvikleri, koşullu devlet teşvikleri ve TMS 20 çerçevesinde muhasebeleştirilecek tarımsal devlet teşvikleri olarak incelemek mümkündür. TMS 41’de devlet teşviklerine ait muhasebe kaydı yapılırken ilk dikkat edilmesi gereken konu, ilgili canlı varlığa ait değerlendirme durumunun yapılmasıdır. Canlı varlığın değerlendirilmesi esnasında kullanılmış olan yöntemlere göre devlet teşvikleri sınıflandırılmaktadır. Canlı varlıklara ait uygulaması yapılan değerlendirme şekli; gerçeğe uygun değer ve maliyet değeri ile yapılan devlet teşvikleri olmak üzere iki ayrı başlık altında muhasebeleştirilmektedir. Gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülemeyen canlı varlıklara ilişkin devlet teşviklerinde TMS 20 hükümleri uygulanmaktadır. TMS 20 standardı gereği devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde iki genel yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar; teşvikin kâr ya da zarar dışında muhasebeleştirildiği ‘sermaye yaklaşımı’ ile teşvikin bir veya daha fazla dönemde kâr ya da zarar olarak muhasebeleştirildiği ‘gelir yaklaşımı’dır. TMS 41 standardı gereği canlı varlıklara ilişkin alınan devlet teşvikleri; koşullu devlet teşvikleri ve koşulsuz devlet teşvikleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Koşulsuz devlet teşvikleri alındığında doğrudan “kâr veya zarar” olarak muhasebeleştirilebilirken; koşullu devlet teşvikleri koşul gerçekleştiği zaman “kâr veya zarar” olarak muhasebeleştirilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal faaliyetler, şeker pancarı, devlet teşvikleri, TMS 20, TMS 41

ACCOUNTING OF GOVERNMENT INVENTIVES IN AGRICULTURAL ACTIVITIES UNDER TAS 41 AND TAS 20: THE CASE OF SUGAR BEET

Abstract

Agricultural activities in Turkey have been tried to be developed continuously since the first years of the Republic in order to increase national income and provide employment. Agricultural activities have made a great contribution to our country in economic and social terms; it has become important in our country in terms of providing the basic needs of people from agricultural products. Sugar beet is an agricultural plant from which sugar is obtained from its fleshy root. Sugar beet, which meets 30% of the world sugar production, is also very important for the Turkish economy. The main purpose of government incentives and aids is; it is to ensure that the resources that are insufficient with in the country are used by considering the interest and benefits of the country's economy. It is not possible to give government incentives and aids to every business operating in the country on a continuous basis, therefore incentives and aids are given to certain sectors by the government at certain periods. The aim of this study is to examine the procedures and principles used in the accounting of government incentives for agricultural activities in terms of TAS 41 Agricultural Activities Standard and TAS 20 Standard for Accounting for Government Incentives and State Aids, and to explain how government incentives for sugar beet are accounted for with application examples. The scope of the research consists of government incentives for agricultural activities. In the research, the scanning method was used in determining the procedures and principles used in the accounting of government incentives for agricultural activities, and the case study method was used in accounting for government incentives for agricultural activities, and the case study method was used in accounting for government incentives for sugar beet. While the accounting practices related to government incentives are made according to TAS 20 Standard of Accounting for Government Incentives and Disclosure of Government Aids, it is seen that agricultural government incentives are not handled within the scope of TAS 20 and references are made to other standards related to this subject. Agricultural government incentives within the scope of TAS 41 standard; it is possible to examine them as unconditional government incentives, conditional government incentives and agricultural government incentives to be accounted for within the framework of TAS 20. In TAS 41, the first issue to be considered while recording government incentives is the valuation of the relevant biological asset. Government incentives are classified according to the method used during the valuation of the biological asset. Valuation method applied to biological assets; it is accounted under two separate headings: fair value and cost value and government incentives. TAS 20 provisions are applied in government incentives for biological assets whose fair value cannot be measured reliably. There are two general approaches in accounting for government incentives in accordance with TAS 20 standard. These; it is 'capital approach' where the grant is accounted for out of profit or loss, and the 'income approach' where the grant is recognized as profit or loss for one or more periods. Government incentives for biological assets in accordance with TAS 41 standard; it is divided into two as conditional government incentives and unconditional government incentives. While unconditional government grants can be recognized directly as 'profit or loss'; contingent government grants can be recognized as 'profit or loss' when the condition is met.

Keywords: Agricultural activities, sugar beet, government incentives, TAS 20, TAS 41

BİST'TE İŞLEM GÖREN SİGORTA ŞİRKETLERİNİN ÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARININ İÇERİK ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel MYO,
0000-0002-5082-7482, onocakd@cumhuriyet.edu.tr*

Prof. Dr. Mehmet DEMİR

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
0000-0003-1796-7974, mehmet_demir01@hotmail.com*

Arş. Gör. Ömer KÖSE

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
0000-0003-4855-2659, omerkose@cumhuriyet.edu.tr*

Özet

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan süreklilik; işletme ömrünün belli bir süreye bağlı olmadığına ifadesi için kullanılmaktadır. İşletmelerin sürekliliği sağlamaları maddi varlıkların yönetimi kadar beşeri sermaye, marka değeri gibi maddi olmayan varlıkların da etkin yönetildiği, kaynakların gelecek nesillerin ihtiyaçlarının dikkate alınarak temkinli kullanıldığı bir düşünce ve yapılanmayı gerekli kılmaktadır. Böyle bir yapılanma, toplum açısından sürdürülebilir kalkınmaya, işletmeler açısından ise kurumsal sürdürülebilirliğe işaret etmektedir.

İşletmelerin kurumsal sürdürülebilirlikleri için çevresel, ekonomik ve sosyal riskleri zamanında tespit ederek bunları önlemeye veya ortaya çıkaracakları kayıpları azaltmaya yönelik tedbirler almaları esastır. Bu sebeple günümüzde işletmeler ekonomik, sosyal ve çevresel politikalar geliştirmekte ve bunları iş süreçlerine entegre etmektedir. Ayrıca geliştirdikleri politikalara dair uygulamalarını, çoğunlukla gönüllülük esasına bağlı olarak hazırladıkları sürdürülebilirlik raporları ile paydaşlarına sunmaktadır.

Sürdürülebilirlik raporlaması, kurumlara finansmana ulaşmada kolaylık, kurumsal itibar, çalışan memnuniyeti, etkin risk yönetimi, yenilikçilik ve inovasyona dayalı büyüme, rekabet üstünlüğü, işletme kültüründe iyileşme, güçlü marka algısı, kurumsal sürdürülebilirlik, paydaşlarla etkili iletişim sağladığı için önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı; sigorta şirketlerinin sürdürülebilirlik raporlarında yer alan politikaların incelenerek, sigorta sektöründeki sürdürülebilirlik kurgusunun tespit edilmesidir. Bu amaç kapsamında çalışmada, BİST'te işlem gören sigorta şirketlerinin (Agesa Hayat ve Emeklilik A.Ş., Aksigorta A.Ş., Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi, Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş., Ray Sigorta A.Ş., Türkiye Sigorta A.Ş.) yayınladıkları sürdürülebilirlik raporları ile sürdürülebilirlik uyum raporları ve bu raporlarda referans gösterilen şirket politikaları, nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi ile incelenmiştir. İlgili dokümanlara Kamuyu Aydınlatma Platformu'nun resmi web sayfasından ve şirketlerin kurumsal web sayfalarından ulaşılmıştır.

Dokümanlarda yer alan sürdürülebilirlik unsurları, Maxqda 2020 Analytics Pro yazılımı aracılığıyla, tekrarlanma sıklığına göre kodlanmış ve bu kodlar “çevresel sürdürülebilirlik”, “ekonomik sürdürülebilirlik” ve “sosyal sürdürülebilirlik” olmak üzere üç tema altında toplanarak betimsel ve ilişkisel bulgulara ulaşılabilecek şekilde analiz edilmiştir.

Analiz sonucunda çevresel sürdürülebilirlik teması altında şirketlerin uyguladıkları politika unsurlarının enerji yönetimi, karbon salınımı, iklim krizi, su yönetimi, atık yönetimi ve biyoçeşitlilik olduğu ve incelenen dokümanlarda bu unsurlardan üzerinde en çok durulanın enerji yönetimi olduğu tespit edilmiştir. Şirketlerin enerji tüketimini azaltmak için akıllı bina uygulamalarına ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yöneldikleri bulgularına ulaşılmıştır.

Ekonomik sürdürülebilirlik teması altında şirketlerin uyguladıkları politika unsurlarının risk yönetimi, finansal performans, kurumsal yönetim, marka yönetimi, rüşvet ve yolsuzlukla mücadele olduğu ve incelenen dokümanlarda bu unsurlardan üzerinde en çok durulanın risk yönetimi olduğu tespit edilmiştir. Şirketlerin risk yönetimini etkin kılmak için “riskin erken teşhisi komitesi”ni organize ettikleri ve iç kontrol ile iç denetimi etkin kullanmaya gayret ettikleri bulguları elde edilmiştir.

Sosyal sürdürülebilirlik teması altında ise şirketlerin uyguladıkları politika unsurlarının çalışan hakları, etik politikalar, paydaşlarla iletişim, müşteri memnuniyeti, sosyal sorumluluk, çalışan motivasyonu olduğu ve incelenen dokümanlarda bu unsurlardan üzerinde en çok durulanın çalışan hakları olduğu tespit edilmiştir. Özellikle çalışan hakları kapsamında sigorta şirketlerinin, esnek çalışma uygulamalarına ağırlık verdikleri ve dijitalleşme ile değişen iş yapılarına yönelik eğitimler üzerinde durdukları bulgularına ulaşılmıştır.

Ayrıca yapılan ilişkisel analiz sonucunda, aralarında en çok ilişki kurulan iki sürdürülebilirlik unsurunun, risk yönetimi ile finansal performans olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla riskin yönetimindeki başarının, finansal performansa da yansıtacağı öngörüsünde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporları, Sigorta Sektörü

JEL Kodları: M14, M49

EVALUATION OF SUSTAINABILITY REPORTS OF INSURANCE COMPANIES TRADE ON BIST WITH CONTENT ANALYSIS

Abstract

Continuity, one of the basic concepts of accounting, is a term used to state that a business lifetime is not restricted to a certain period. Ensuring the continuity of businesses requires a thought and structuring in which, similar to the management of tangible assets, intangible assets such as human resources and brand value are managed effectively, and resources are used cautiously by taking into account the needs of future generations. Such structuring refers to sustainable development for societies and corporate sustainability for businesses.

For their multi-faceted corporate sustainability, it is essential for businesses to timely identify environmental, economic and social risks, and to take measures that can prevent or at least reduce the damage they may cause. For this reason, businesses today develop economic, social and environmental policies and integrate them into their business processes. Furthermore, they present these policies with their implementations, along with the sustainability reports that are very often done voluntarily, to their stakeholders.

Sustainability reporting is important because it provides ease of access to finance, corporate reputation, employee satisfaction, effective risk management, creativity and innovation-based growth, competitive advantage, improvement in business culture, strong brand perception, corporate sustainability, and effective communication with stakeholders.

The aim of this study is to determine the imaginary part of sustainability in the insurance sector by examining the policies included in the sustainability reports of insurance companies. For this purpose, the study examines the sustainability reports of the insurance companies listed in BIST (Agesa Hayat ve Emeklilik AŞ., Aksigorta AŞ., Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi, Anadolu Hayat Emeklilik AŞ., Ray Sigorta A., Türkiye Sigorta AŞ.) and their published sustainability compliance reports as well as the company policies referenced in these reports, by using content analysis, which is one of the qualitative analysis methods. The relevant documents have been obtained from the official website of the Public Disclosure Platform (Kamuyu Aydınlatma Platformu) and from the official websites of the companies.

The sustainability elements in the documents are coded as per the frequency of repetition using the Maxqda 2020 Analytics Pro software, and these codes are grouped under three themes as “environmental sustainability”, “economic sustainability” and “social sustainability” and are analyzed while attaining descriptive and relational findings.

As a result of the analysis, the study finds that the elements of the policy implemented by the companies under the theme of environmental sustainability are energy management, carbon emissions, climate crisis, water management, waste management and biodiversity, and that the most emphasized among these elements in the documents examined is energy management. It is found that companies turn to smart building applications and renewable energy sources such as solar energy in order to reduce their energy consumption.

As for the elements of the policy implemented by the companies under the theme of economic sustainability, the study shows that they are risk management, financial performance, corporate governance, brand management, and fight against bribery and corruption, and that risk management is the most emphasized element among them in the documents examined. It is shown that, in order to render risk management effective, companies created the “committee of early diagnosis of risk” and tried to use internal control and internal audit effectively.

Under the theme of social sustainability, the study finds that the elements of the policy implemented by the companies are employee rights, ethical policies, communication with stakeholders, customer satisfaction, social sustainability, and employee motivation; and that the most emphasized among these elements in the documents examined are employee rights. Specifically, for employee rights, it is shown that insurance companies focus on flexible working practices and provide education and training for digitalization and for changing business structures.

Finally, as a result of the relational analysis, it is found that the two sustainability elements with the highest correlation are risk management and financial performance. Therefore, it is predicted that the success in risk management will reflect on financial performance.

Key Words: Sustainability, Sustainability Reports, Insurance Sector

JEL Codes: M14, M49,

MUHASEBE FENOMENLERİNİN TELEOLOJİK VE DETERMİNİSTİK YAPISI

Prof. Dr. Selahattin KARABINAR

İstanbul Üniversitesi

0000-0003-3102-979X, selahattin.karabinar@istanbul.edu.tr

Doç. Dr. Fırat ALTINKAYNAK

Atatürk Üniversitesi

0000-0003-0960-2254, afirat@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Metehan KÜÇÜKER

Malatya Turgut Özal Üniversitesi

0000-0002-5468-0465, metehan.kucuker@ozal.edu.tr

Özet

Belirli bir alanda felsefe yapmak, bilimin tüm alanlarında olduğu gibi doğru bilgiye ulaşmak için çok inatçı bir çabadan doğar. Gerçek bilgiye ulaşan alan ise felsefeden kopup apayrı bir bilim alanı olarak özgürlüğünü ilan eder. Bu düşünceden hareketle doğan çalışmanın amacı, muhasebe bilgi felsefesini teleolojik ve deterministik bir kökene oturtmak ve böylelikle muhasebe alanını, bilimsel yolculuğunda, özgürlüğe bir adım daha yaklaştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle; nedensellik, fenomen, teleoloji ve determinizm terimleri kavramsal çerçevede ele alınmış ve muhasebe fenomenleri çerçevesinde muhasebenin temel kavramlarının teleolojik ve deterministik yapıları tartışılarak analiz edilmiştir. Daha sonra muhasebe biliminin varlık nedeni teleolojik ve deterministik açıdan irdelenmiştir.

Deterministik yapıların teleolojik ilkelerden kaynaklanması, “Temel Muhasebe Kavramları”nın teleolojik ve deterministik ayrımında da kendini göstermiştir. Başka bir ifade ile muhasebenin deterministik fenomenlerinin muhasebenin teleolojisini yaşatmak için kurgulandığını söylemek mümkündür. Çalışma sonucunda gelinen noktada, muhasebenin; teleolojik olarak doğan, fenomenlerle deterministik olarak işleyen ve nihai bir amaca hizmet eden aksiyolojik ve teleolojik bir bilim olduğu kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Felsefesi, Muhasebe Fenomenleri, Teleoloji, Determinizm

JEL Kodları: A12, M40, M49

TELEOLOGICAL AND DETERMINISTIC STRUCTURE OF ACCOUNTING PHENOMENA

Abstract

To philosophy in a specific field arises from a very stubborn effort to reach true knowledge as all fields in the science. The aim of the study, which comes from the idea that the field that reaches real knowledge breaks away from philosophy and declares its freedom as a field of science; to place the philosophy of accounting knowledge on a teleological and deterministic origin and thus to bring the field of accounting one step closer to freedom in its scientific journey. For this aim, first of all; the terms causality, phenomenon, teleology and determinism have been discussed in the conceptual framework and the teleological and deterministic structures of the basic concepts of accounting discussed and analyzed within the framework of accounting phenomena. Then, the reason for the existence of accounting science has been examined from a teleological and deterministic perspective.

The fact that deterministic structures arise from teleological principles also manifested in the teleological and deterministic distinction of “Basic Concepts of Accounting”. In other words, it is possible to say that the deterministic phenomena of accounting are designed to live teleology of accounting. In other words, it is possible to say that the deterministic phenomena of accounting are designed to live teleology of accounting. At the point reached as a result of the study, accounting has been concluded that to be an axiological and teleological science which is born teleologically, functions deterministically with phenomena, and serves an ultimate aim.

Keywords: Philosophy of Accounting, Accounting Phenomena, Teleology, Determinism

JEL Codes: A12, M40, M49

KURUMSAL YÖNETİMİN ENTELEKTÜEL SERMAYEYE ETKİSİ: BIST KURUMSAL YÖNETİMDEKİ HOLDİNG VE YATIRIM ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Prof. Dr. Fehmi KARASİOĞLU

Selçuk Üniversitesi

0000-0001-6940-3003, fehmiibey@gmail.com

Öğr. Gör. Derya ÖZTEMİZ

Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi

0000-0003-0953-9005, deryacuruk@gmail.com

Özet

Hızla değişen piyasa koşullarında dinamik bir piyasaya sahip olabilmek için, işletmelerin iki temel bakış açısına sahip olması gerekir. Bunlar kaynak temelli bakış açısı ve bilgi temelli bakış açısıdır. Kaynaklarını etkin kullanarak bilgilerini değere dönüştüren işletmeler rekabet avantajı sağlamaktadır. Kurumsal yönetim işletmelerin kaynaklarını yönetmesi açısından; entelektüel sermaye ise kaynaklarını kullanırken değere dönüşmesi açısından işletmeler için etkili unsurlardır. Kurumsal yönetimin adillik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk ilkelerini benimseyen işletmeler ile insan sermayesi, yapısal sermaye ve müşteri sermayesine sahip olan işletmelerin sürdürülebilirlikleri, itibarları ve işletmeye katkı değer sağlamaları kaçınılmazdır. Kurumsal yönetim uygulamaları ve entelektüel sermaye unsurlarının faydaları bir arada olduğunda işletmelerin performanslarının iyileştirip geliştirmesine, değer oluşturmaya ve piyasada etkin olmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bakımdan çalışmanın amacı kurumsal yönetimin entelektüel sermaye üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Kurumsal yönetim karar alma mekanizması olarak görüldüğü için, işletmelerin kararlarında entelektüel sermaye de var mı sorusu çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Çalışma, BIST Kurumsal Yönetim Endeksi'nde yer alan holding ve yatırım şirketlerini ele almaktadır. Holding ve yatırım şirketlerinin güçlü yapılaşması, büyük finansal güce sahip olması, kurumsal yapılaşmanın bu şirketlerde daha çok benimsenmesi, entelektüel sermaye kazanımı açısından etkili olabileceği düşünüldüğünden sektör olarak seçilmiştir. Söz konusu şirketlerin 2016-2021 dönemlerindeki kurumsal derecelendirme notları, PD-DD, PD/DD, Tobin oranları ve kontrol değişkeni olarak da şirketlerin yaşları, kaldıraç oranları ve yönetim kurulu büyüklükleri hesaplanmıştır. Elde edilen verileri analiz etmek için tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Kurumsal Yönetim ile entelektüel sermaye göstergeleri ve kontrol değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesinde korelasyon ve çoklu düzeylerde ilişkilerinin incelenmesinde regresyon analizi uygulanmıştır. Analizler SPSS 25.0 paket programı ile yapılmıştır. Analizler sonucunda holding ve yatırım şirketlerin PD/DD düzeyleri ile kurumsal yönetim derecelendirme notu arasında anlamlı pozitif yönde fakat zayıf güçte anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Kurumsal yönetim derecelendirme notları ile entelektüel sermaye ölçüm değerlerinden olan PD/DD değeri arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuca ek olarak, entelektüel sermayenin, kontrol değişkenlerinden olan finansal kaldıraç oranı ile arasında da anlamlı pozitif yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. PD/DD değeri yüksek olan holding ve yatırım şirketlerinin kaldıraç olumlu etkisinden faydalanması ile kurumsal yönetim uygulamalarına yer vererek entelektüel sermaye birikimini artırabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim, Entelektüel Sermaye, Holding ve Yatırım Şirketleri

JEL Kodları: G34, M19, G31

THE EFFECT OF CORPORATE GOVERNANCE ON INTELLECTUAL CAPITAL: A STUDY ON BIST CORPORATE GOVERNANCE HOLDING AND INVESTMENT COMPANIES

Abstract

In order to have a dynamic market in rapidly changing market conditions, businesses need to have two basic perspectives. These are the resource-based perspective and the knowledge-based perspective. Businesses that transform their information into value by using their resources effectively provide a competitive advantage. Corporate governance in terms of managing the resources of enterprises; Intellectual capital, on the other hand, is an effective factor for businesses in terms of transforming them into value while using their resources. It is inevitable for businesses that adopt the principles of fairness, transparency, accountability and responsibility of corporate governance and businesses that have human capital, structural capital and customer capital to provide sustainability, reputation and value to the business. It is thought that when the benefits of corporate governance practices and intellectual capital elements are combined, it will contribute to the improvement and development of the performance of the enterprises, creating value and being effective in the market. In this respect, the study aims to reveal the effect of corporate governance on intellectual capital. Since corporate governance is seen as a decision-making mechanism, the question of whether there is intellectual capital in the decisions of enterprises constitutes the importance of the study. The study deals with holding and investment companies included in the BIST Corporate Governance Index. It has been chosen as the sector since it is thought that the strong structuring of holding and investment companies, having great financial power, the adoption of corporate structuring in these companies can be effective in terms of intellectual capital gain. The corporate rating grades of the said companies for the 2016-2021 periods, PD-DD, PD/DD, Tobin_q ratios, and the age, leverage ratios, and board sizes of the companies as control variables were calculated. In order to analyze the obtained data, descriptive statistics mean and standard deviation values were calculated. Correlation analysis was used to examine the relationships between Corporate Governance and intellectual capital indicators and control variables, and regression analysis was used to examine their relationships at multiple levels. Analyzes were made with SPSS 25.0 package program. As a result of the analysis, it was seen that there is a significant positive but weakly strong relationship between the PD/DD levels of holding and investment companies and their corporate governance rating. It has been observed that there is a positive relationship between corporate governance rating grades and PD/DD value, which is one of the intellectual capital measurement values. In addition to this result, it has been determined that there is a significant positive relationship between intellectual capital and financial leverage ratio, which is one of the control variables. It has been concluded that holding and investment companies with high PD/DD values can benefit from the positive effect of leverage and increase their intellectual capital accumulation by including corporate governance practices.

Keywords: Corporate Governance, Intellectual Capital, Holding and Investment Companies

JEL Codes: G34, M19, G31

MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR YÖNELİK AKADEMİK İLGİNİN BİLİMSEL HARİTALAMA YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Dursun KELEŞ

*Iğdır Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi
0000-0001-9075-476X, dursun.keles@igdir.edu.tr*

Özet

Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları, mali nitelikli işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve sonuçlarının bilgi kullanıcılarına raporlanmasına yönelik kural ve uygulamaların dünya genelinde standart hale getirilmesini sağlayan en önemli düzenlemelerdir.

Bu çalışmanın amacı, muhasebe işlemlerinde uygulama birliğinin sağlanmasında önemli rol üstlenen muhasebe ve finansal raporlama standartlarına yönelik SCOPUS veri tabanındaki çalışmaların bilimsel haritalama yöntemi ile analiz edilmesidir. İlgili veri tabanında yapılan tarama sonucunda 1769 çalışmaya rastlanılmıştır. Çalışma kapsamında, muhasebe ve finansal raporlama standartlarına yönelik akademik ilginin yıllar itibariyle seyri analiz edilerek, ilgili çalışmaların yazar, yayın kaynağı, kurum, ülke ve anahtar kelime bilgileri açısından ağ bağlantılarına (network) yönelik bilimsel haritalama bulguları ortaya konulmuştur. Buna göre, muhasebe ve finansal raporlama standartlarına yönelik ilk çalışmanın 1985 yılında yapıldığı ve özellikle son yıllar başta olmak üzere çalışmaların 2005 yılından itibaren günümüze kadar sürekli artış gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca, konuyla ilgili en fazla yayının University of Sidney'den "Christopher Nobes" tarafından yapıldığı (19 yayın), en fazla yayının makale türünde hazırlandığı (1492 makale), en fazla yayının "Accounting in Europe" isimli dergide yayımlandığı (78 yayın), yayınlarda en fazla kullanılan anahtar kelimenin "IFRS" olduğu (562 kullanım), en fazla yayın yapan ülkenin "ABD" olduğu (360 yayın) belirlenmiştir. Bununla birlikte, diğer yazarlar ile arasında en fazla yazarlık ilişkisi bulunan kişinin University of Dayton'dan "Donna L. Street" olduğu, en fazla atıf alan kaynağın "Journal of Accounting Research" isimli dergi olduğu, en fazla atıf alan kurumun Avustralya'dan "University of New South Wales" isimli üniversite olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Standartları, Finansal Raporlama Standartları, Bilimsel Haritalama Yöntemi
JEL Kodları: M40, M41

INVESTIGATION OF ACADEMIC ATTENTION TO STUDIES RELATING TO ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING STANDARDS WITH SCIENTIFIC MAPPING METHOD

Abstract

Accounting and Financial Reporting Standards are the most important regulations that standardize the rules and practices around the world regarding accounting for financial transactions and reporting their results to information users.

The aim of this study is to analyze the studies in the SCOPUS database for accounting and financial reporting standards, which play an important role in ensuring the unity of practice in accounting transactions, with scientific mapping technique. As a result of the search made in the relevant database, 1769 studies were found. Within the scope of the study, the course of academic interest in accounting and financial reporting standards over the years was analyzed and scientific mapping findings for network connections in terms of author, publication source, institution, country and keyword information of related studies have been revealed. Accordingly, it was determined that the first study on accounting and financial reporting standards was made in 1985 and the studies, especially in recent years, have increased continuously since 2005. Moreover, it was determined that the most publications on the subject were made by “Christopher Nobes” from the University of Sydney (19 publications), the most publications were prepared in the article type (1492 articles), the most publications were published in the journal “Accounting in Europe” (78 publications), the most used keyword in the publications was “IFRS” (562 usages) and the country with the highest number of publications was “USA” (360 publications). Besides, it was determined that the person with the highest authorship relationship with other authors was “Donna L. Street” from the University of Dayton, and the most cited source was the journal named “Journal of Accounting Research”, the most cited institution is the University of New South Wales from Australia.

Keywords: Accounting Standards, Financial Reporting Standards, Scientific Mapping Method

JEL Codes: M40, M41

BİLİM HARİTALAMA TEKNİKLERİNE GÖRE COVID-19 KONULU MUHASEBE ARAŞTIRMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Doç. Dr. Büşra TOSUNOĞLU

Gümüşhane Üniversitesi

0000-0001-6292-2770, busra.tosunoglu@gumushane.edu.tr

Doç. Dr. Selim CENGİZ

Çankırı Karatekin Üniversitesi

0000-0002-2013-9590, selimcengiz71@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı bilim haritalama tekniklerine göre Covid-19 konulu muhasebe araştırmalarının bibliyometrik analizini gerçekleştirmeye yöneliktir. Bu doğrultuda Web of Science (WOS) veri tabanında taratılan yayınlar, yıllık yayın sayısı, ülke, yayın dili, anahtar kelime ve atıf analizi gibi çeşitli parametreler ışığında ele alınmaktadır. Çalışmadaki veriler 2020-2022 yıllarını içermekte olup söz konusu taramada erişime açık toplam 1.876 makaleye ulaşılmıştır. Analiz sonuçlarına göre 2021 yılı, Covid-19 konulu muhasebe araştırmalarını içeren en fazla makalenin yer aldığı yıldır (904 makale). Dünya çapında ise Amerika Birleşik Devletleri yayın sayısı açısından ilk sırada yer alırken Türkiye adresli yayın sayısı 34'tür. Ayrıca konuya ilişkin makalelerin büyük çoğunluğunun yayın dili İngilizce'dir. Anahtar kelime sıklığına bakıldığında ise çoğunlukla Covid-19, muhasebe ve muhasebe eğitimi kelimelerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Son olarak ise atıf analizine göre büyük çoğunlukla Covid-19 konulu muhasebe eğitimi araştırmalarının incelendiği ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Muhasebe, Bibliyometrik Analiz, VOSviewer

JEL Kodları: M40, M41, M42

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ACCOUNTING RESEARCHES ON COVID-19 ACCORDING TO SCIENCE MAPPING TECHNIQUES

Abstract

The aim of this study is to perform bibliometric analysis of accounting researches on Covid-19 according to science mapping techniques. Accordingly, the publications scanned in the Web of Science (WOS) database are discussed in the light of various parameters such as annual number of publications, country, publication language, keyword and citation analysis. The data in the study includes the years 2020-2022, and a total of 1,876 articles open to access were reached. According to the results of the analysis, 2021 is the year with the highest number of articles on accounting research on Covid-19 (904 articles). Worldwide, while the United States ranks first in terms of the number of publications, the number of publications addressed to Turkey is 34. In addition, the publication language of the majority of the articles on the subject is English. When the frequency of keywords is examined, it has been determined that the words Covid-19, accounting and accounting education are mostly used. Finally, it is stated that according to the citation analysis, accounting education researches on Covid-19 are mostly examined.

Keywords: Covid-19, Accounting, Bibliometric Analysis, VOSviewer.

JEL Codes: M40, M41- M42

19. YÜZYIL OSMANLI DEVLETİ TEREKE MUHASEBESİ UYGULAMALARI: 7749 NUMARALI MALATYA ŞER'İYYE SİCİLİ TEREKE KAYITLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Metehan KÜÇÜKER

*Malatya Turgut Özal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi
0000-0002-5468-0465, metehan.kucuker@ozal.edu.tr*

YL Öğrencisi Cemal GEÇKİL

*Malatya Turgut Özal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
0000-0001-8315-335X, cernalgeckil1377@gmail.com*

Özet

İlhanlılardan aldığı merdiven kayıt yöntemini devlet muhasebe sisteminde 500 yılı aşkın bir süre boyunca kullanan ve Tanzimat ile birlikte çift taraflı kayıt tekniğini kullanmaya başlayan Osmanlı Devleti'nin muhasebe kayıt düzeni ve uygulamalarına ilişkin zengin bir arşive sahip olduğu bilinmektedir. Tüm bu zengin arka planın ise Osmanlı Devleti muhasebe uygulamalarının gelişimine tanıklık ettiğini söylemek mümkündür. Osmanlı Devleti arşivlerinden günümüze kadar ulaşan çok sayıda muhasebe belgelerinin yanı sıra yıllık hesapların düzenlenmesine ilişkin muhasebe defterleri, kontrol amaçlı rapor defterleri ve vakıf kayıtlarını içeren defterler Osmanlı Devleti muhasebe uygulamalarına ışık tutmaktadır. Diğer taraftan Osmanlı Devleti'nde insanlar arasındaki hukukî ilişkilere dair kayıtları içeren şer'îyye sicilleri de sosyal yaşamın yanı sıra iktisadi düzen ve muhasebe uygulamaları açısından ait oldukları dönemi yansıtmaktadırlar. Şer'îyye sicilleri özellikle de ihtiva ettikleri tereke kayıtları açısından Osmanlı Devleti muhasebe uygulamaları açısından önem arz etmektedir. Tereke kayıtları ise gerek envanter niteliğine sahip olması gerekse muhasebe disiplini ile ele alınması açısından Osmanlı Devleti muhasebe uygulamalarında önemli bir yere sahiptir. Zira tereke muhasebesi uygulamaları ile miras konusu mal ya da nakit miktarının kadılık kurumunca tespit edilmesi, hesaplanarak mirasçılar arasında paylaştırılması, mirasçılara ile devlete düşen payların kayıt altına alınması ve tereke defterleri ya da şer'îyye sicilleri ile raporlanması gibi işlemler söz konusudur.

Bu çalışma ile şer'îyye sicillerinin muhasebe ile ilgili olan kısmını teşkil eden tereke kayıtlarının incelenmesi suretiyle Osmanlı Devleti muhasebe uygulamalarının tereke kayıtları çerçevesinde ele alınması ve gelişiminin açıklanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 1891-1894 yılları arasındaki kayıtlı belgeleri içeren 7749 Numaralı Malatya Şer'îyye Sicili'ndeki tereke kayıtlarını oluşturan veraset ilamları ve terekeden alacak davaları incelenmiştir. Sicilde terekelerin ölen kişinin akrabalarının mirasta hak sahibi olduğunu gösteren i'lâmlar şeklinde yer aldığını belirtmek gerekmektedir. Tereke kayıtları incelendiğinde; ölen kişinin kimlik bilgileri, ölüm tarihi, ölüm yeri, mirasçılar, taşınır ve taşınmaz miras mallarının envanteri, alacaklar, nakit ve mirasın mirasçılar arasında paylaşımı gibi konuların şer'î hükümler çerçevesinde ve belirli bir düzenle kayıt altına alındığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında incelenen kayıtlar, Osmanlı Devleti kayıt sisteminin ve Anadolu kayıt kültürünün gelişmişlik düzeyinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Öte yandan, sicildeki miras hesapları, devlet memurlarının ileri düzeyde aritmetik bilgisine sahip olduğunu da göstermektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; Osmanlı muhasebesinin köklü kuralları ve adalete dayalı muhasebe kültürü, tereke kayıtlarının gelişmesini ve uygulanmasını sağlamıştır. Osmanlı Devleti'nin sosyo-ekonomik yapısında ve hukuk düzeninin korunmasında önemli bir yere sahip olan tereke uygulamalarının bu açıdan oldukça önemli olduğunu söylemek mümkündür.

**Anahtar Kelimeler: Muhasebe Tarihi, Tereke Muhasebesi, Şer'îyye Sicili, Osmanlı Devleti,
JEL Kodları: M40, M49**

19th CENTURY OTTOMAN STATE TEREKE ACCOUNTING PRACTICES: AN EXAMINATION ON TEREKE RECORDS OF THE MALATYA SHARIA SIJILL NO 7749

Abstract

It is known that the Ottoman State, which used the Merdiban (Stairs) Method in the state accounting system for more than 500 years and started to use the double-entry method with the Tanzimat, has a rich archive regarding the accounting system and practices. It is possible to say that all this rich background has witnessed the development of Ottoman State accounting practices. In addition to the large number of accounting documents that have from the archives of the Ottoman State the accounting books for the regulation of annual accounts, the report books for control and the books containing the foundation records shed light on the accounting practices of Ottoman State. Sharia sijills (Sharia Court Records) which contain the records of legal relations between people in the Ottoman State also reflect the period they belong to in terms of economic order and accounting practices as well as social life. Sharia sijills are important in terms of accounting practices of the Ottoman State, especially in terms of the tereke (inheritance) records they contain. Tereke records in case, have an important place in the accounting practices of the Ottoman State in terms of both having the inventory characteristics and being handled with the accounting discipline. Because, within the scope of Tereke accounting practices; there are transaction such as determining the amount of inheritance property or cash by the qadi, calculating and sharing it among the heirs, recording the shares of the heirs and the state and reporting them with the tereke books or sharia sijills.

In this study, it is aimed to deal with the Ottoman State accounting practices within the framework of Tereke records and to explain its development by examining the Tereke records, which constitute the part of the sharia sijills related to accounting. For this aim, verdict of estate and cases of receivables from the tereke that constitute the estate records in the Malatya Sharia Sijill No. 7749, which contains the documents registered between 1891 and 1894, were examined. It should be noted that in this sijill, the Tereke are in the form of verdict that show that the relatives of the deceased have the right to inheritance. When the tereke records are examined, it has been observed that; the subject such as the identity information of the deceased person, date of death, place of death, heirs, inventory of movable and immovable inheritance goods, receivables, cash and sharing of the inheritance among the heirs are recorded within the framework of sharia provisions in a certain order. From this point of view, the records examined can be accepted as an indicator of the Ottoman State recording system and the level of development of the Anatolian recording culture. On the other hand, the inheritance calculations in the registry show that the government officials have an advanced arithmetic knowledge. It should also be noted that; The deep-rooted rules of Ottoman accounting and the accounting culture based on justice ensured the development and implementation of tereke records. It is possible to say that the tereke practices, which have an important place in the socio-economic structure of the Ottoman Empire and in the protection of the legal order, are very important in this respect.

Keywords: Accounting History, Tereke Accounting, Sharia Sijill, Ottoman State

JEL Codes: M40, M49

MUHASEBE EĞİTİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR: ÇEVİRİMİÇİ ETKİLEŞİMLİ ETKİNLİKLERİN MUHASEBE EĞİTİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Elçin DALKILIÇ

Yozgat Bozok Üniversitesi

0000-0001-5939-8584, elcin.eren@yobu.edu.tr

Arş. Gör. Çağrı KÖYLÜ

Yozgat Bozok Üniversitesi

0000-0002-7869-0529, cagri.koylu@yobu.edu.tr

Özet

Çevrimiçi Etkileşimli Etkinlikler (Online Interactive Activities - OIA) giderek daha çok üniversite tarafından deneyimlenmeye başlanan popüler bir öğretim yöntemi olarak kullanılmaktadır. Özellikle Covid-19 pandemisi sonrasında çevrimiçi eğitimlerin de gündeme gelmesiyle popülerliğinin arttığı ifade edilebilir. Aslında eğitim ve öğretim yöntemleri her yeni jenerasyonla birlikte güncellenmeye ve değişmeye devam etmiştir. Ancak son zamanlarda teknolojinin hızla gelişmesiyle eski yöntemler yetersiz kalmaya başlamış ve yeni yöntemlere de ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple üniversite öğrencilerinin yaşları dikkate alındığında ve bu öğrencilerin teknoloji jenerasyonu olması sebebiyle yeni nesil öğrenme ve öğretme yöntemlerini eski yöntemlere entegre etmek bir zorunluluk haline almıştır. Bu çalışmada çevrimiçi etkileşimli etkinliklerden son yıllarda en popüler olan H5P projesinde yer alan etkileşimli içeriklerin muhasebe eğitiminde kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda H5P sitesinde yer alan çevrimiçi etkileşimli etkinlikler ifade edilerek bu etkinliklerin muhasebe derslerinde uygulanabilirliği tartışılmıştır. Çevrimiçi etkinliklerden muhasebe derslerine entegre edilmesi önerilen bazı etkinlikler için örnekler verilerek yüz yüze veya uzaktan eğitimde yapılabilecek etkinlikler ifade edilmiştir. Yüz yüze muhasebe eğitiminde hem öğrencilerin ilgisini çekecek hem de ders anlatımını daha zevkli hale getirecek yeni nesil etkinliklerin derslere entegre edilmesi muhasebe derslerini daha popüler hale getirebilir. Bu etkinlikler ile yapılan muhasebe dersleri öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik önyargılarını en aza indirgeyebilir. Dolayısıyla yeni nesil çevrimiçi etkinliklerin muhasebe derslerinde kullanılması hem ders içeriklerini zenginleştirilmesi hem de öğrencilerin derse yönelik ilgi, katılım ve motivasyonlarını artırması açısından önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi etkinlik, Etkileşimli etkinlik, Muhasebe eğitimi, H5P

JEL Kodları: M40, M41, I23

NEW APPROACHES IN ACCOUNTING EDUCATION: EVALUATION OF ONLINE INTERACTIVE ACTIVITIES IN ACCOUNTING EDUCATION

Abstract

Online Interactive Activities (OIA) are used as a popular teaching method that is being experienced by more and more universities. It can be stated that the popularity has increased, especially after the Covid-19 pandemic, with the emergence of online educations. In fact, education and training methods have continued to be updated and changed with each new generation. However, with the rapid development of technology recently, old methods have begun to be insufficient and new methods are needed. For this reason, considering the age of university students and because these students are the technology generation, it has become a necessity to integrate the new generation learning and teaching methods with the old methods. In this study, it is aimed to evaluation the applicability of interactive content in the H5P project, which is the most popular online interactive activity in recent years, in accounting education. For this purpose, the online interactive activities on the H5P site were expressed and the applicability of these activities in accounting courses was discussed. Examples of some of the activities that are recommended to be integrated into accounting courses from online activities are given and activities that can be done in face-to-face or distance education are expressed. Integrating new generation activities that will both attract students' attention and make lectures more enjoyable in face-to-face accounting education will make accounting courses more popular. Accounting lessons with these activities can minimize students' prejudices towards accounting education. Therefore, the use of new generation online activities in accounting courses is recommended in terms of both enriching the course content and increasing the interest, participation and motivation of the students towards the course.

Keywords: Online activity, Interactive activity, Accounting education, H5P

JEL Codes: M40, M41, I23

SOSYAL AĞLARIN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINCA MESLEKİ BİLGİ PAYLAŞIMINDA KULLANILMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ÇİDEM

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0001-8017-2870, ibrahim.cidem@gop.edu.tr*

Öğr. Gör. Dr. Reşid ÇİĞDEM

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0002-5974-6267, resid.cigdem@gop.edu.tr*

Özet

Sosyal ağlar kişilerin internet aracılığıyla diğer kullanıcılarla etkileşimde buldukları sanal ortamlar olarak tanımlanabilir. İlk olarak bir grup üniversite öğrencisinin okul arkadaşlarıyla iletişim amacıyla oluşturdukları bu platformların günümüzde dünya çapında kullanıcı sayısının 5 milyara dayandığı tahmin edilmektedir. Başlangıçta katılımcıların sadece sosyal etkileşimde bulunmaları için oluşturulan sosyal ağlar şimdilerde eğlence, haber alma, reklam, ürün pazarlama ve satış, eğitim alma ve çeşitli konulara ilişkin bilgiye ulaşma birçok farklı amaç için kullanılmaktadır. Birçok meslek mensubu da bu ağlar üzerinde gruplar oluşturularak çalışma alanlarına ilişkin meslektaşlarıyla bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Oluşturulan bu gruplar sayesinde mesleklerine ilişkin ihtiyaç duydukları bilgiye çok kısa sürede erişebilmektedirler. Muhasebe mesleğini icra eden birçok kişinin de gerek sosyal gerek mesleki amaçla birçok sosyal ağ üzerinden bu tarz gruplara üye oldukları bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı muhasebe meslek mensuplarının mesleki bilgi paylaşımında sosyal medya kullanımlarını incelemektir. Bu amaçla muhasebe meslek mensuplarının aktif olarak kullandığı gruplar, dünyada ve Türkiye’de yaygın olarak kullanılan Twitter, Facebook ve Instagram üzerinde çeşitli anahtar kelimeler kullanılarak araştırılmıştır. Bu çalışmada “muhasebe”, “muhasebeci”, “muhasebe mesleği”, “serbest muhasebeci” ve “mali müşavir” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Daha sonra en çok katılımcısı olan grup belirlenmiştir. Facebook üzerinde serbest muhasebeci mali müşavirler tarafından oluşturulan bu grubun hâlihazırda 110 binden fazla üyesi bulunmaktadır. Nitel araştırma tekniklerinden olan durum çalışması (örnek olay incelemesi) kapsamında belirlenen bu grup üzerinden doküman/metin analizi yöntemiyle veriler elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından grup sayfasında yapılan tüm paylaşımlar veri olarak kabul edilmiştir. İçerik analiz yöntemiyle bu veriler analize tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda sosyal etkileşim, iş ilanı ve mesleki bilgi üç ana tema olarak belirlenmiştir. Ana temalara bağlı olarak alt temalar oluşturulmuştur. Sonuç olarak muhasebe meslek mensuplarının sosyal ağları, oluşturdukları gruplar aracılığıyla, sosyal etkileşimin yanında mesleki bilgi paylaşımı için de kullandıkları belirlenmiştir. Mesleklerini icra ederken karşılaştıkları bir sorunla ilgili çözüm yolunu meslektaşlarından kısa sürede öğrenebilmektedirler. Yine bu gruplar aracılığıyla iş veya çalışma arkadaşı arayan kişilere de erişebilmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mesleği, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Sosyal Ağ, Facebook
JEL Kodları: M41, H83

A STUDY ON THE USE OF SOCIAL NETWORKS BY ACCOUNTING PROFESSIONALS IN SHARING PROFESSIONAL INFORMATION

Abstract

Social networks can be defined as virtual environments where people interact with other users via the internet. It is estimated that the number of users of these platforms, which were first created by a group of university students to communicate with their schoolmates, has been reached 5 billion worldwide. Social networks, which were originally created for participants to interact only socially, are now used for many different purposes such as entertainment, news, advertising, product marketing and sales, education and access to information on various subjects. Many professionals form groups on these networks and share information with their colleagues about their fields of work. Thanks to these groups, they can access the information they need about their profession in a very short time. It is known that many people who practice the accounting profession are members of such groups through many social networks for both social and professional purposes. The aim of this study is to examine the use of social media by professional accountants in sharing professional information. For this purpose, groups that are actively used by accounting professionals were investigated using various keywords on Twitter, Facebook and Instagram, which are the most widely used in the world and in Turkey. In this research, the keywords “accounting”, “accountant”, “accounting profession”, “public accountant” and “financial advisor” were used. Then, the group having the maximum participants was determined. This group, which was created by certified public accountants on Facebook, currently has more than 110 thousand members. Data were obtained by document/text analysis method over this group, which was determined within the scope of case study, which is one of the qualitative research techniques. All posts made by the participants on the group page were accepted as data. Data were analyzed by content analysis method. As a result of the analysis, social interaction, job posting and professional knowledge were determined as the three main themes. Sub-themes belonging to the main themes were created. As a result, it has been determined that professional accountants used the social networks for sharing of professional information as well as for social interaction through the groups they create. They can learn the solution of a problem which they encounter while practicing their profession from their colleagues in a short time. They can also reach people who are looking for a job or colleague through these groups.

Keywords: Accounting Profession, Certified Public Accountant, Social Network, Facebook

JEL Codes: M41, H83

BİREYLERİN DEMOGRAFİK VE FİNANSAL PROFİLLERİNE GÖRE FİNANSAL KAPASİTELERİNİN ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Salih AYDIN

*Artvin Çoruh Üniversitesi, Borçka Acarlar Meslek Yüksekokulu
0000-0002-3817-1169, salihaydin@artvin.edu.tr*

Öğr. Gör. Mehmet Serkan ÇALI

*Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin Meslek Yüksekokulu
0000-0001-8053-7542, mscali@artvin.edu.tr*

Özet

Finansal kapasitenin finansal piyasaların etkin işleyişine, finansal katılıma ve finansal istikrara katkıda bulunan bir kavram olması sebebiyle bu kavrama gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde son yıllarda giderek artan düzeyde önem verilmektedir. Finansal yeterlilik olarak da tanımlanan finansal kapasite, finansal katılım için temel gereksinimdir. Bir kişinin finansal kapasitesini artırmak o kişinin gelecekteki finansal kararlarının iyi olmasının önünü açacaktır. Finansal kapasitenin geliştirilebilmesi için bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada farklı demografik ve finansal profile sahip bireylerin finansal kapasitelerinde farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan anket formu tasadüfî örneklem yöntemi ile bireylere ulaştırılmış ve bireylerin cevapları doğrultusunda analizler yapılmıştır. Demografik değişkenler olarak yatırımcıların cinsiyeti, medeni durumu, eğitim durumu, yaşı, mesleği ve gelir düzeyi çalışmaya dâhil edilmiştir. Bireylerin finansal profillerini belirlemeye yönelik olarak ise bireylerin aylık tasarruf düzeyleri, elde edilen gelirin yeterlilik durumu, risk profili ve bireylerin finansal durumu dikkate alınmıştır. Finansal kapasitenin ölçülmesinde para yönetimi, finansal planlama, finansal ürün seçimi ve finansal bilgi olmak üzere dört değişken kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analiz edilmesinde SPSS kullanılmıştır. 445 bireyin katılım gösterdiği bu çalışmada bireylerin para yönetimi, finansal planlama, finansal ürün seçimi ve finansal bilgiye ulaşım olmak üzere finansal kapasitelerini belirlemeye yönelik kullanılan değişkenlere verilen cevaplarda bireylerin finansal kapasite düzeylerinin oldukça yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte bekâr bireylerin evli bireylere, 55 yaş ve üzeri bireylerin diğer yaş grubunda yer alan bireylere, 15.000 TL üzeri gelir elde eden bireylerin diğer bireylere, gelirinin %30'undan daha fazlasını tasarrufa ayıranların diğer bireylere, geliri yeterli ve tasarruf edebilecek düzeyde olan bireylerin diğer, bireylere ve varlıkları borçlarından fazla olan bireylerin diğer bireylere göre finansal kapasiteleri daha yüksek çıkmıştır. Politika yapıcıları bireylerin finansal kapasitelerini daha da yukarı çıkarmaya yönelik stratejiler geliştirerek bireyler arasındaki bu farklılıkları ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yürütebilir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kapasite, Finansal Planlama, Finansal Yönetim, Sermaye Piyasası.
JEL Kodları: D12, D14, G40, G51, G53.

ANALYSIS OF FINANCIAL CAPACITIES OF INDIVIDUALS BY DEMOGRAPHIC AND FINANCIAL PROFILES

Abstract

Since financial capacity is a concept that contributes to the effective functioning of financial markets, financial participation and financial stability, this concept has been increasingly given importance in recent years in developed and developing countries. Financial capacity, also defined as financial adequacy, is the basic requirement for financial participation. Increasing a person's financial capacity will pave the way for that person's future financial decisions to be good. In order to develop financial capacity, individuals' financial literacy levels need to be improved. In this study, it has been determined whether there is a difference in the financial capacities of individuals with different demographic and financial profiles. The questionnaire form prepared in this context was sent to the individuals with the random sampling method and analyzes were made in line with the answers of the individuals. As demographic variables, investors' gender, marital status, education level, age, occupation and income level were included in the study. In order to determine the financial profiles of individuals, monthly savings levels of individuals, adequacy of income, risk profile and financial status of individuals were taken into account. Four variables, namely money management, financial planning, financial product selection and financial information, were used to measure financial capacity. SPSS was used to analyze the obtained data. In this study, in which 445 individuals participated, it was determined that individuals' financial capacity levels were quite high in the answers given to the variables used to determine the financial capacities of individuals, such as money management, financial planning, financial product selection and access to financial information. In addition, single individuals to married individuals, individuals aged 55 and over to individuals in other age groups, individuals with an income of over 15,000 TL to other individuals, those who save more than 30% of their income to other individuals, individuals who have sufficient income and can save, to other individuals, individuals and individuals with more assets than their debts have higher financial capacities than other individuals. Policy makers can carry out studies to eliminate these differences between individuals by developing strategies to further increase the financial capacities of individuals.

Keywords: Financial Capacity, Financial Planning, Financial Management, Capital Market.

JEL Codes: D12, D14, G40, G51, G53.

FİNTEK KAVRAMI VE İSLAMİ FİNTEKLER

Doç. Dr. Recep ÇAKAR

Hitit Üniversitesi İİBF

0000-0002-4069-7653, recepcakar@hitit.edu.tr

Özet

Çalışmada; finansal teknolojiler (fintekler) tanıtarak, İslami finans ile geleneksel finans piyasalarına etkileri incelenmektedir. Bunun yanında Türkiye'deki İslami finteklerin uygulamaları bir bütünlük içinde sunulmaktadır. Ayrıca İslami finteklerin finansal dönüşüme ayak uydurup uyduramadıkları incelenmektedir. Çalışma nitel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma tekniklerinde, problemin çözümüne yönelik olarak, görüşme, gözlem, doküman analizi vb. veri toplama yöntemleri kullanılmaktadır. Araştırma aynı zamanda sorgulayıcı ve yorumlayıcı bir teknikle gerçekçi bir şekilde ele alınarak değerlendirilir. Veriler, sosyal hayatın akışına yönelik olarak konunun karmaşık durumunu çözmek, birlikte ele almak ve nihai bütünsel değerlendirme amacıyla derlenir. Fintek alanında faaliyet gösteren finansal teknoloji şirketleri, başta ödemeler, bankacılık, blok zincir, kurumsal finansman ve sigortacılıkla birlikte toplam 13 alanda faaliyetini gerçekleştirmektedir.

Türkiye'de çoğunluğu İslami fintekler aracılığıyla somut olarak uygulamaya geçen; uzaktan müşteri edinimi, mobil uygulamalarla bankacılık hizmetlerini kolaylaştırıp finansal okuryazarlık artışının sağlanması, girişimci web oyunu vasıtasıyla İslami bankacılık ürünlerinin tanıtılmasının sağlanması çalışma bulguları arasında değerlendirilebilir. Ayrıca, katılım bankaları Mobil POS uygulamalarıyla cep telefonlarının POS cihazına dönüştürülmesi, ATM ya da şubeye gitmeden para yatırma ya da çekme imkânı sağlayan 'nakit basit' uygulaması, yapay zekâ uygulaması ile katılım bankalarının müşterilerinin geçmiş bankacılık verilerine ihtiyaç duymadan kredi skoru tespiti yapılabilmesi, katılım bankalarının KOBİ'ler için kredi başvuru süreçlerini tamamen otomatik hale getirmesini sağlayan 'kabbage' uygulaması, İslami finteklerin dönüşüm sürecindeki uygulamaları olarak çalışma bulguları arsında yer almaktadır. Yapay zekâ teknolojisi kullanılarak geliştirilen maliyetlerin azaltılmasına önemli katkı sağlayan sanal finans danışmanlık hizmeti sunan 'robo danışmanlıklar', yapay zekâ teknolojisiyle geliştirilmiş olan ve kendi kendini sürekli geliştiren, yeni şeyler öğrenen 'dijital asistan selim', Kuveyt Türk ve Albaraka Türk tarafından başlatılan kuluçka merkezleri ve hızlandırma programları sunan 'garaj ve lonca' uygulaması finansal dönüşümün önemli uygulamalarındandır. Kuveyt Türk, Albaraka Türk, Vakıf Katılım ve Neova Sigorta tarafından geliştirilen girişim sermayesi yatırım fonları, Kuveyt Türk tarafından geliştirilen girişimci, üniversite öğrencileri ve tüm müşterileri için bankacılık ürün ve hizmetleri ile birlikte diğer birçok farklı konudaki inovatif fikirlerinin hayata geçirilmesine imkân sağlan 'fikrin platformu', TC Merkez bankasınca başlatılan dijital Türk Lirası adımı, Kuveyt Türk ve Albaraka Türk tarafından uygulamaya konulan finansal varlık alım satımı ve analiz imkânı sunan mobil uygulamalarda sektörün öne çıkan İslami fintekleri arasında sayılabilir.

Çalışma sürecinde yapılan değerlendirmeler sonucunda, İslami fintek uygulamalarıyla birlikte düşük maliyet, 7/24 erişilebilirlik, şeffaflık, güvenilirlik, operasyonel kolaylıklar ve yeni ürünler gibi avantajlarıyla İslami finans piyasasına dinamizm katacağı, rekabet avantajı sağlayacağı ifade edilebilir. Ayrıca sektör dönüşümünde fintek ve uygulama alanlarının dezavantajları arasında gösterilebilecek olan veri güvenliği, siber suçlar, kara para aklama, yasal boşluklar, alt yapı eksikliği ve İslam hukuku kurallarına uygunluk gibi unsurların göz önüne alınarak sürece yön vermelerinde fayda olacağı da söylenebilir. Türkiye'deki İslami fintek girişimleri ve bulduğu karşılık birlikte değerlendirildiğinde konvansiyonel finteklerden önemli oranda farklılaşarak fintek dönüşümünden faydalandıkları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İslami Fintek, Finansal Teknoloji, İslami Finans.

JEL Kodları: G10, G20, O3.

THE CONCEPT OF FINTEK AND ISLAMIC FINTEKS

Abstract

In the study; financial technologies (fintechs) are introduced and their effects on Islamic finance and traditional financial markets are examined. In addition, the applications of Islamic fintechs in Turkey are presented as a whole. In addition, it is examined whether Islamic fintechs can keep up with the financial transformation. The study was carried out with qualitative research methods. In qualitative research techniques, for the solution of the problem, interview, observation, document analysis, etc. data collection methods are used. The research is also evaluated in a realistic way with an interrogative and interpretive technique. The data are compiled for the purpose of solving the complex situation of the subject for the flow of social life, to deal with it together and for the final holistic evaluation. Financial technology companies operating in the Fintech field operate in a total of 13 areas, primarily in payments, banking, blockchain, corporate finance and insurance.

In Turkey, the majority of which have been implemented concretely through Islamic fintechs; remote customer acquisition, facilitating banking services with mobile applications, increasing financial literacy, promoting Islamic banking products through entrepreneurial web games can be evaluated among the findings of the study. In addition, participation banks' Mobile POS applications convert mobile phones into POS devices, the 'cash simple' application that allows depositing or withdrawing money without going to an ATM or branch, the artificial intelligence application to determine the credit score of the customers of participation banks without the need for past banking data, The 'kabbage' application, which enables SMEs to fully automate the loan application processes, is among the study findings as the applications of Islamic fintechs in the transformation process.

'Robo consultancy', which provides virtual financial consultancy services that make a significant contribution to reducing costs developed using artificial intelligence technology, 'digital assistant selim', which is developed with artificial intelligence technology and constantly improves itself and learns new things, incubation centers started by Kuveyt Türk and Albaraka Türk, and The 'garage and guild' application, which offers acceleration programs, is one of the important applications of financial transformation. Venture capital investment funds developed by Kuveyt Türk, Albaraka Türk, Vakıf Katılım and Neova Sigorta, banking products and services developed by Kuveyt Türk for entrepreneurs, university students and all their customers, as well as innovative ideas on many different subjects, are the 'platform of the idea' The digital Turkish Lira step initiated by the Central Bank of the Republic of Turkey can be counted among the prominent Islamic fintechs of the sector in mobile applications that offer financial asset trading and analysis, implemented by Kuveyt Türk and Albaraka Türk.

As a result of the evaluations made during the study process, it can be stated that together with Islamic fintech applications, it will add dynamism to the Islamic finance market and provide a competitive advantage with its advantages such as low cost, 24/7 accessibility, transparency, reliability, operational convenience and new products. In addition, it can be said that it will be beneficial for them to guide the process by considering factors such as data security, cybercrime, money laundering, legal loopholes, lack of infrastructure and compliance with Islamic law rules, which can be shown among the disadvantages of fintech and application areas in the sector transformation. When the Islamic fintech initiatives in Turkey and the response they found are evaluated together, it can be said that they benefit from the fintech transformation by differing significantly from the conventional fintechs.

Keywords: Islamic Fintech, Financial Technology, Islamic Finance.

JEL Codes: G10, G20, O3.

BORSA İSTANBUL'DA “PAZARTESİ SENDROMU”: GETİRİ, İŞLEM HACMİ VE KAMUYU AYDINLATMA PLATFORMU BİLDİRİMLERİ ÇERÇEVESİNDE BİR İNCELEME

Öğr. Gör. Dr. Cihan YILMAZ

Ardahan Üniversitesi

0000-0001-8620-4888, cihanyilmaz@ardahan.edu.tr

Özet

Standart finans; iktisadi karar alıcıların “rasyonel”, finansal piyasaların “etkin” olduğu varsayımıyla teoriler üretmekte ve piyasalarda ortaya çıkan olguları bu perspektifle açıklamaya çalışmaktadır. Buna karşın davranışsal finans; bireylerin rasyonel değil “normal”, finansal piyasaların da çoğu zaman etkin olmadığını ileri sürerek, standart finansın en önemli teorilerinden biri olan Etkin Piyasa Hipotezi (EPH) ile izah edilemeyen çok sayıda normalden sapmayı (anomaliyi) ortaya çıkarmış ve bunları bireylerin rasyonel olmayışıyla açıklayan çeşitli modeller ileri sürmüştür. Gelişmiş ve gelişmekte olan çok sayıda ülke borsasında kendisini gösteren anomaliler, genel anlamda zamana dayalı olan ve zamana dayalı olmayan biçiminde iki ana başlıkta ele alınmaktadır. Daha spesifik bir sınıflandırma yapıldığında ise anomalilerin; dönemsel/takvimsel/mevsimsel, firmalara özgü olan kesitsel ve yatırımcıların getirilere/ haberlere düşük ya da aşırı tepkisinden kaynaklı fiyat anomalileri olarak üçe ayrıldığı görülmektedir. Söz konusu takvimsel anomalilerden birisi de haftanın ilk işlem günündeki getirilerin, haftanın diğer günlerine nazaran daha düşük olduğu biçiminde kendisini gösteren “pazartesi günü anomalisidir/etkisidir”.

Bu çalışmanın amacı, Borsa İstanbul'da haftanın günü (pazartesi) anomalisinin var olup olmadığını test etmek ve olası bir etkiyi getiri, işlem hacmi ve kamuyu aydınlatma platformu (KAP) bildirimleri çerçevesinde incelemektir. Bu amaç kapsamında, 2010:1-2021:12 dönemleri arasında BIST 100 endeksi getirisi, 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin Borsa İstanbul'un tümünde gerçekleşen işlem hacmi ve Borsa İstanbul'da işlem gören tüm şirketlerin KAP bildirimleri analiz edilmiştir. BIST 100 endeksinde pazartesi günlerinde haftanın diğer günlerine nazaran istatistiksel olarak anlamlı bir volatilité ortaya çıkıp çıkmadığını test etmek için Otoregresif Koşullu Değişen Varyans (ARCH) ailesi modelleri (ARCH, GARCH, EGARCH ve TGARCH) kullanılmıştır. Getiri değişkeninin yanı sıra, pazartesi günlerindeki toplam işlem hacmi verisi haftanın diğer günleri ile kıyaslanmıştır. Son olarak, literatürdeki benzer çalışmaların ileri sürdüğü biçimde özellikle olumsuz içerikli şirket bildirimlerinin haftanın son işlem gününün kapanışının ardından kamuoyuyla paylaşıldığı için haftanın ilk işlem günlerinde düşük getiri ortaya çıktığı görüşünün doğruluğunu araştırmak amacıyla ilgili dönemlerde yapılan KAP bildirimleri haftanın günlerine göre tasnif edilmiş ve muhtemel bir pazartesi günü etkisi bu çerçevede yorumlanmıştır. Yapılan analiz neticesinde elde edilen bulgular, Borsa İstanbul'da 2010:1-2021:12 dönemlerinde bir pazartesi günü etkisinin var olduğunu göstermektedir. EPH'nin açıklayamadığı bu olgunun, yatırımcıların haftanın ilk günündeki ruh hallerinden kaynaklanan toplam işlem hacmi verileri ile şirketlerin KAP bildirimlerinin zamanlamasından kaynaklanıp kaynaklanmadığı davranışsal finans perspektifinden değerlendirilmiş, bu çerçevede sonraki çalışmalar için farklı bakış açıları ve öneriler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal finans, Anomali, Takvimsel anomali, Pazartesi günü etkisi, Borsa İstanbul
JEL Kodları: G12, G14, G40

“MONDAY SYNDROME” IN BORSA İSTANBUL: AN EXAMINATION WITHIN THE FRAMEWORK OF REVENUE, TRADING VOLUME AND PUBLIC DISCLOSURE PLATFORM NOTIFICATIONS

Abstract

Standard finance develops theories based on the assumption that economic decision makers are “rational” and financial markets are “effective,” and then uses this perspective to explain the market phenomena. Behavioral finance, on the other hand, has revealed many deviations from normal (anomalies) that cannot be explained by the Efficient Market Hypothesis (EMH), one of the most important theories of standard finance, by asserting that individuals are “normal” rather than rational, and financial markets are frequently ineffective, and put forward various models that explain these with individuals’ irrationality. Anomalies that manifest themselves in the stock markets of many developed and developing countries are classified as time-based or non-time-based. A more specific classification reveals that the anomalies are divided into three categories: periodic/calendar/seasonal, cross-sectional that is specific to companies, and price anomalies caused by investors’ underreaction to returns/news. The “Monday anomaly/effect,” which manifests itself as lower returns on the first trading day of the week, is one of the aforementioned calendar anomalies.

The purpose of this study is to test whether there is a weekday anomaly (Monday) in Borsa Istanbul and to examine a possible effect within the context of return, transaction volume, and public disclosure platform (PDP/KAP) notifications. The BIST 100 index return, trading volume, and PDP notifications of the companies included in the index were examined for this purpose, given that it represents the entire Borsa Istanbul between 2010:1 and 2021:12. Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (ARCH) family models (ARCH-GARCH-EGARCH-TGARCH) were used to determine whether Mondays have statistically significant volatility compared to other days of the week. Aside from the yield variable, total trading volume data on Mondays is compared to other days of the week. Finally, as suggested by similar studies in the literature, PDP notifications made in the relevant periods were classified according to the days of the week and a possible Monday effect was interpreted within this framework to investigate the accuracy of the view that low returns occur on the first trading days of the week, especially since company notifications with negative content are shared with the public after the closing of the last trading day of the week. The preliminary findings of the analysis show that there is a Monday effect in Borsa Istanbul between 2010:1 and 2021:12. Whether this phenomenon, can’t be explained by EMH, is due to total transaction volume data derived from the mood of investors on the first day of the week and the timing of the companies’ PDP notifications, was evaluated from a behavioral finance perspective, and different perspectives and suggestions for future research were provided within this framework.

Keywords: Behavioral finance, Anomaly, Calendar anomaly, Monday effect, Borsa İstanbul

JEL Codes: G12, G14, G40

KRİPTO PARALARIN BİRLİKTE HAREKETLERİNİN VERİ MADENCİLİĞİ İLE İNCELENMESİ

Arş. Gör. Dr. Binali Selman EREN

*Bitlis Eren Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0001-5136-6406, binaliselmaneren@gmail.com*

Arş. Gör. Erhan ERGİN

*Bitlis Eren Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0001-6281-3654, eergin@beu.edu.tr*

Özet

Finansal teknolojilerin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan dijital para kavramı küresel finans sistemi açısından yeni gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Dijital paranın en güncel biçimi olan kripto para da son yıllarda yenilikçi para birimi olarak ortaya çıkmıştır. Blok zincir teknolojisiyle üretilen sanal para birimi olan kripto para, dünya genelinde yatırımcı ilgisinin giderek arttığı finansal enstrüman haline gelmiştir. İlk ve en eski kripto para olan Bitcoin'in alım satım işlemleriyle faaliyetlerine başlayan kripto para piyasası yıllar itibariyle hem işlem hacmi hem de kripto para sayısı bakımından yükseliş trendi içerisine girmiştir. Kripto piyasasında Bitcoin'den daha sonra çok sayıda kripto para üretilmiştir. Bitcoin dışında kalan bu coinlerin tamamına ortak bir isim olan "Alternatif Coin" ifadesinin kısaltılmış biçimi "altcoin" denilmektedir. Farklı bilimsel alanlarda yaygın olarak kullanılan veri madenciliği yöntemleri kripto para üretiminde olduğu gibi finans alanında da tercih edilmektedir. Bu çalışmada da veri madenciliği kullanılarak üretilmiş olan altcoinlere ilişkin finansal veriler veri madenciliği yöntemi ile incelenmiştir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; Altcoin olarak ifade edilen kripto paraların fiyat hareketlerinde meydana gelen pozitif veya negatif yönlü değişimlerden faydalanarak birlikte hareket eden altcoinleri ortaya çıkarabilmektir. Çalışmanın kapsamına mevcut durumda kripto para piyasasının en yüksek işlem hacmine sahip ürünü olan Bitcoin'e alternatif olarak üretilen altcoinler dahil edilmiştir. Çalışmada 06.07.2022 tarihi itibariyle en yüksek piyasa değerine sahip ve 26.02.2018-05.07.2022 tarihleri arasında 1590 gün kesintisiz işlem gören 20 kripto para birimi dikkate alınmıştır. Çalışmanın veri setini altcoinlerin günlük kapanış fiyatları oluşturmaktadır. Analizler için WEKA programının tercih edildiği çalışmada altcoinlere ilişkin günlük kapanış verilerinin işlenerek anlamlı hale gelmesi ve bilgiye dönüştürülmesi için veri madenciliği yöntemlerinden birliktelik analizi kullanılmıştır. Apriori algoritması ile birliktelik hareketleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Analiz sonuçlarına göre en çok birlikte hareketin BTCCASH, BNB, ETHC, KUCOIN, LTC, STELLAR, MONERA ve ETH kripto para birimlerinde olduğu tespit edilmiştir. Yatırımcıların kripto para portföyü oluştururken, çalışmadan elde edilen sonuçları baz alarak aynı yönde hareket etmeyen kripto para birimlerine yatırım yapabilecekleri düşünülmektedir.

**Anahtar Kelimeler: Kripto Para, Altcoin, Birliktelik Analizi, Veri Madenciliği,
JEL Kodları: C8, G17, F37**

INVESTIGATION OF COMOVEMENTS OF CRYPTOCURRENCIES BY DATA MINING

Abstract

The concept of digital money, which emerged with the development of financial technologies, brought new developments in terms of the global financial system. Cryptocurrency, the most up-to-date form of digital money, has also emerged as an innovative currency in recent years. Cryptocurrency, which is a virtual currency produced with blockchain technology, has become a financial instrument with increasing investor interest around the world. The cryptocurrency market, which started its activities with the buying and selling transactions of Bitcoin, the first and oldest cryptocurrency, has entered an upward trend in terms of both transaction volume and the number of cryptocurrencies over the years. After Bitcoin, a large number of cryptocurrencies are produced in the cryptocurrency market. All of these coins, except Bitcoin, are called “altcoins”, the abbreviated form of the phrase “Alternative Coin”, which is a common name. Data mining methods, which are widely used in different scientific fields, are preferred in the field of finance as well as in the production of cryptocurrency. In this study, the financial data of altcoins produced using data mining are examined by data mining method. In this context, the aim of the study is; It is to reveal the altcoins that move together by taking advantage of the positive or negative changes in the price movements of cryptocurrencies, which are expressed as altcoins. Altcoins produced as an alternative to Bitcoin, which is currently the product with the highest transaction volume in the crypto money market, are included in the scope of the study. In the study, 20 cryptocurrencies with the highest market value as of 06.07.2022 and traded for 1590 days between 26.02.2018 and 05.07.2022 are taken into account. The data set of the study consists of the daily closing prices of altcoins. In the study, in which the WEKA program is preferred for the analysis, association analysis, one of the data mining methods, is used to process the daily closing data of altcoins to make them meaningful and to convert them into information. Association movements are tried to be detected with the Apriori algorithm. According to the results of the analysis, it has been determined that the most common movement is in BTCCASH, BNB, ETHC, KUCOIN, LTC, STELLAR, MONERA and ETH cryptocurrencies. It is thought that investors can invest in cryptocurrencies that do not move in the same direction, based on the results obtained from the study, while creating a cryptocurrency portfolio.

Keywords: Cryptocurrency, Altcoin, Comovement Analysis, Data Mining

JEL Codes: C8, G17, F37

İSLAMİ FİNANSAL VARLIK FİYATLAMA MODELİ İLE BİST KATILIM 30 ENDEKSİNİN RİSK PROFİLİ ANALİZİ

Dr. Aslı GEZEN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
0000-0002-4001-9852, asligezen@comu.edu.tr

Özet

Getiri ve risk arasındaki ilişki yatırımcıların yatırım niyetlerini etkileyen en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Geçmişten günümüze birçok çalışmaya konu olan bu ilişkiyi ölçen yöntemlerden biri de Finansal Varlık Fiyatlama Modelidir. Finansal Varlık Fiyatlama Modeli hisse senetlerinin ve endeksin fiyatları ile risksiz faiz oranı aracılığıyla bir portföyün getirisi ve riski arasındaki ilişkiyi açıklayarak risk profilini ortaya koymaya olanak sağlamaktadır. Bu modelde risksiz faiz olarak uzun vade için devlet tahvili faiz oranı kısa vade için ise hazine bonusu faiz oranı kullanılmaktadır. Ancak risksiz faiz oranı değişkeni, İslami usullere uygun olan yatırım ilkeleriyle oluşturulan katılım endeksleri için uygun değildir. Buradan hareketle faizin haram sayıldığı söz konusu endekslerde risk profilini analiz edebilmek için risksiz faiz oranı değişkeni yerine enflasyon oranı, zekat veya nominal gayri sayfi yurtiçi hasılanın kullanıldığı İslami Finansal Varlık Fiyatlama Modeli ortaya çıkmıştır.

Çalışmada İslami Finansal Varlık Fiyatlama modeli kullanılarak dini vecibelerle yatırımdan uzak duran yatırımcılar için oluşturulan BİST Katılım 30 endeksinin risk profilini ortaya koymak amaçlanmıştır. Analizler BİST Katılım 30 endeksinde yer alan hisse senetlerinin Ocak 2022-Haziran 2022 dönemine ait 6 aylık hisse senedi kapanış fiyatları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Hisse senetlerinin her biri için 10.000 TL'lik portföy yatırımı yapıldığı varsayılmıştır. Risksiz faiz oranı değişkeni yerine enflasyon oranı kullanılmıştır.

Portföyün toplam risk tutarı 136.496 TL; sistematik risk tuarı 113.620 TL; spesifik risk tutarı 22.876 TL olarak bulunmuştur. ASELS, DOAS ve SASA en düşük; GENIL, AKSA ve PGSUS en yüksek toplam riske sahip ilk üç hisse senedir. Sistematik risk tutarının en yüksek olduğu ilk üç hisse senedi ASELS, DOAS ve SASA iken üdüşük olduğu ilk üç hisse senedi ise AKSA, GENIL ve PGSUS'dur. Spesifik riskin en yüksek olduğu ilk üç hisse senedi ASELS, BASGZ ve BERA iken en düşük olduğu hissetleri GENIL, AKSA ve PGSUS'tur.

ASELS beta katsayısının en yüksek olduğu ve dolayısıyla piyasa riskine duyarlılığı en yüksek olan hisse senedir. Beta katsayısı ve piyasa riskine duyarlılığı en düşük olan hisse senedi ise AKSA'dır. Ayrıca portföydeki hisse senetlerinin tamamının beta katsayısı 1'den küçüktür. Bu sonuç portföydeki hisse senetlerinin tamamının piyasa riskine duyarlılığının düşük olduğuna işaret etmektedir.

Piyasa riski, politik risk, enflasyon riski, faiz oranı riski ve kur riski bileşenlerinden oluşan sistematik risk işlemler tarafından kontrol edilememektedir. BİST Katılım 30 endeksindeki tüm hisse senetlerinin sistematik risk ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İslami Finansal Varlık Fiyatlama Modeli (İ-FVFM), Sistematik Risk, Spesifik Risk, BİST Katılım 30 Endeksi, İslami Finans.

JEL Kodları: C10, G11, G17, G32.

RISK PROFILE ANALYSIS OF BIST PARTICIPATION 30 INDEX WITH ISLAMIC CAPITAL ASSETS PRICING MODEL

Abstract

The relationship between return and risk is one of the most important factors affecting investors' investment intentions. Capital Assets Pricing Model is a tool to measure this relationship which was discussed in many studies from past to today. The model enables revealing of risk profiles by explaining a portfolio's return and risk relationship over stock and index prices and riskfree interest rate. In this model, government bond interest rate for long term and treasury stock interest rate are used as riskfree interest rate. However, riskfree interest rate variable is not suitable for participation indices created with investment principles that comply with Islamic rules. Thus, inflation rate, zakat or nominal gross product are used to analyze risk profile, instead of riskfree interest rate variable since interest is deemed haram in mentioned indices, which has emerged the Islamic Capital Assets Pricing Model.

It is aimed in the study to reveal the risk profile of the BIST Participation 30 index created for investors avoiding investment due to religious obligations by using the Islamic Capital Assets Pricing model. 6 month closing prices of stocks in BIST Participation 30 index for for the period January 2022-June 2022 were used to carry out analyzes. 10.000TL portfolio investments were assumed for each of the stocks and inflation rate is used instead of risk-free interest rate variable.

The total risk amount of the portfolio was found 136,496 TL; systematic risk amount 113,620 TL; and specific risk amount was found 22,876 TL. ASELS, DOAS and SASA are the lowest; GENIL, AKSA and PGSUS are the top three stocks with the highest total risk. The first three stocks with the highest systematic risk amount are ASELS, DOAS and SASA, while the first three stocks with the lowest amount are AKSA, GENIL and PGSUS. The first three stocks with the highest specific risk are ASELS, BASGZ and BERA, while the stocks with the lowest are GENIL, AKSA and PGSUS.

ASELS is the stock with the highest beta coefficient and therefore the highest sensitivity to market risk. The stock with the lowest beta coefficient and sensitivity to market risk is AKSA. In addition, the beta coefficient of all stocks in the portfolio is less than 1. This result indicates that the market risk sensitivity of all stocks in the portfolio is low. Systematic risk, consisting of market risk, political risk, inflation risk, interest rate risk and currency risk, cannot be controlled by the firms. It has been determined that all stocks in the BIST Participation 30 index are systematically risk weighted.

Keywords: Islamic Capital Assets Pricing Model (I-CAPM), Systematic Risk, Specific Risk, BIST Participation 30 Index, Islamic Finance.

JEL Codes: C10, G11, G17, G32.

BİTCOİN VOLATİLİTESİNİN ARCH MODELLERİYLE TAHMİNİ

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Orkun ORAL

*Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Finans ve Bankacılık Bölümü
0000-0002-1949-6355, ibrahimorkun.oral@bilecik.edu.tr*

Özet

Volatilite kavramı birçok piyasa için önemli role sahiptir. Makro ekonomik anlamda söz konusu kavram incelendiğinde piyasa fiyatının oluşumunda, risk yönetiminde ve para politikasının etkinliğinin sağlanması noktasında kilit öneme sahip olduğu vurgulanabilir. Ayrıca olası bu etkilerin yanı sıra belirlilik bağlamında da volatilite yatırımcı ve tüketicilere ait piyasa güveni üzerinde etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Bu noktada volatilitenin tahmin edilmesi birçok kesim açısından önemli olduğu ve literatürde konuyla ilgili tahminleme yollarının sırasıyla zımmi, tarihsel ve stokastik modelleme olduğu yapılan yazın taramasında öne çıkmaktadır. İlâveten volatilitenin tahmini için kurulan modellerin sonuçları incelendiğinde seçilen örneklemin ve tercih edilen modellerin sonuçlar üzerinde etkisinin olduğu görülmüştür. 2009 yılında Satoshi Nakamoto takma isimli bilgisayar programcısı tarafından ortaya çıkarılan Bitcoin, piyasa değeri 400 milyar doları aşan ve birçok ana para birimi cinsinden işlem yapılabilen bir araç haline gelmiştir. Dijital olması, spekülâtif hareketlere karşı oldukça yüksek oynaklık sergilemesi ve güvenlik gibi birçok konu göz önünde bulundurulduğunda henüz bitcoin bir para birimi olarak anılmamaktadır. Diğer taraftan mevcut para birimlerine kıyasla çok fazla oynaklık sergilemesi ve kripto varlıklara artan ilginin bir sonucu olarak birçok merkez bankası istikrarın sağlanması adına bir dizi düzenlemeler uygulamışlardır. Bu bağlamda, bitcoin bir yatırım aracı veya değişim aracı olarak düşünüldüğünde kripto varlıklarda karşılaşılan yüksek oynaklığın özellikle finans piyasasında bir karşılığının olacağı bu nedenle de oynaklığın tahmin edilmesinin önem arz ettiği vurgulanabilir. Verilen bilgiler ışığında bu çalışmanın temel amacı oynaklığın tahmin edilmesinde tercih edilen modellerin kabiliyetlerini değerlendirmek ve karşılaştırmaktır. Bu bağlamda tercih edilen modeller ARCH, GARCH, TARARCH ve EGARCH modelleridir. Çalışmanın bir diğer amacı ise, Bitcoin volatilitesi için göreceli en uygun modelin belirlenmesiyle diğer finansal varlıklar ile kıyaslama yapılmasına bir altyapı oluşturmaktır. Çalışmada uygun modelin seçilmesine geçilmeden önce ilk olarak Bitcoin değişkeninin logaritması alınarak birim kök sınaması gerçekleştirilmiştir. Yapılan birim kök sınamasında değişkenin birinci farkında durağan hale geldiği görülmüştür. İkinci aşamada değişkenin korelogram grafiği incelenerek ARIMA süreçleri için bilgiye ulaşılmıştır. Ortalama denklem için AR(1) ile devam edilmiştir. ARCH modellerinin kullanılabilmesi için ortalama denklemde heteroskedasitenin varlığı incelenmiş ve heteroskedasitenin varlığına ulaşılmıştır. Sonraki süreçte sırasıyla ARCH modelleri kurulmuş ve elde edilen bulgular neticesinde en uygun modelin EGARCH(1,0) modeli olduğuna karar verilmiştir. Seçilen modelin sınamaya testleri sonucunda ARCH etkisinin giderildiği ve otokorelasyon sorununun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bitcoin, Arch, Garch, Egarch, Volatilite

JEL Kodları: B26, C22

PREDICTION OF BITCOIN VOLATILITY WITH ARCH MODELS

Abstract

The concept of volatility plays an important role in many markets. When the concept in question is examined in macroeconomic terms, it can be emphasized that it has a key importance in the formation of the market price, risk management and ensuring the effectiveness of monetary policy. In addition to these possible effects, it is known that volatility has an effect on market confidence of investors and consumers in the context of uncertainty. At this point, the estimation of volatility comes to the forefront in the literature review that it is important for many segments and that the methods of estimation in the literature are dummy, historical and stochastic modeling, respectively. In addition, when the results of the models established for the estimation of volatility were examined, it was seen that the selected sample and the preferred models had an effect on the results. Introduced in 2009 by a computer programmer named Satoshi Nakamoto, Bitcoin has become a tool with a market value of over \$400 billion and can be traded in many major currencies. Bitcoin is not yet referred to as a currency, given its digital nature, high volatility against speculative movements, and many issues such as security. On the other hand, as a result of the high volatility compared to existing currencies and the increasing interest in crypto assets, many central banks have implemented a series of regulations to ensure stability. In this context, it can be emphasized that when bitcoin is considered as an investment tool or a medium of exchange, the high volatility encountered in crypto assets will have a counterpart especially in the financial market, so it is important to estimate the volatility.

In the light of the given information, the main purpose of this study is to evaluate and compare the capabilities of the preferred models in estimating volatility. In this context, the preferred models are ARCH, GARCH, TGARCH and EGARCH models. Another aim of the study is to establish an infrastructure for comparison with other financial assets by determining the relatively optimal model for Bitcoin volatility. Before proceeding to the selection of the appropriate model in the study, firstly, the unit root test was performed by taking the logarithm of the Bitcoin variable. In the unit root test, it was observed that the variable became stationary at the first difference. In the second stage, information was obtained for the ARIMA processes by examining the correlation graph of the variable. AR(1) average equation was used in the remaining processes. In order to use ARCH models, the existence of heteroscedasticity in the mean equation was examined and the existence of heteroscedasticity problem was reached. In the next process, ARCH models were established, and as a result of the findings, it was decided that the most suitable model was the EGARCH model. In the diagnostic test results of the EGARCH (1,1) model, it was concluded that the ARCH effect was eliminated and there was no autocorrelation problem.

Keywords: Bitcoin, Arch, Garch, Egarch, Volatility

JEL Codes: B26, C22

BİREYSEL YATIRIMCILARIN YATIRIM KARARLARININ PLANLI DAVRANIŞ TEORİSİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ: FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN DÜZENLEYİCİ ROLÜ

Prof. Dr. Haluk DUMAN

Aksaray Üniversitesi

0000-0002-8815-5511, halukduman@aksaray.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet YÜCENURŞEN

Aksaray Üniversitesi

0000-0002-6327-0169, myucenursen@aksaray.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Planlı Davranış Teorisi (PDT) çerçevesinde yatırımcıların yatırım karar süreçlerini incelemeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Aksaray ilinde ikamet eden bütün bireysel yatırımcıları kapsamaktadır. PDT modeli çerçevesinde tutum, aile normları, ADK ve davranışa yönelik niyetin bireysel yatırımcıların yatırım karar süreçlerine etkisinin incelenmesi bu çalışmanın temel amacıdır. Ayrıca çalışmada, yatırımcıların yatırım niyeti üzerindeki etkisini incelemek için modele finansal okuryazarlık dahil edilmiş ve finansal okuryazarlığın moderatör etkisi incelenmiştir. Araştırma nicel olarak tasarlanmış olup birincil verilerini Aksaray ilinde bulunan bireysel yatırımcılara uygulanan anketler oluşturmaktadır. Örneklem ise söz konusu bu evrenden tesadüfi olmayan örnekleme yönteminden kolayda örnekleme yöntemi ile 134 katılımcıdan anket tekniği ile sağlanmıştır. Araştırmanın kapsamında tespit edilen örneklem sayısından daha fazla katılımcı ile yüz yüze görüşme metodu kullanılarak anket yapılmıştır.

Araştırma kapsamında hazırlanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümü katılımcılara ait demografik bilgiler; ikinci bölümü ise Adil, Singh ve Ansari (2022) tarafından geliştirilen ölçek kapsamındaki ifadelerden meydana gelmektedir. Ankette mevcut olan bütün değişkenler için 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırmada ölçekten toplanan verilerin istatistiksel analizini gerçekleştirmek için SPSS ve AMOS paket programları tercih edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığını ölçmek için Cronbach Alfa katsayısı belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Hipotez testleri için yol analizi ve regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Araştırma örneğinin Aksaray ilinde bulunan bireysel yatırımcılar ile sınırlandırılması, bu araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır. Araştırma temel modelinde, tutum, subjektif normlar ve algılanan davranışsal kontrolün yatırım niyetini olumlu yönde ve anlamlı düzeyde etkilediği görülmüştür. Elde edilen bu bulgu daha önce gerçekleştirilen çalışmalarda edilen bulgular ile örtüşmektedir. Bu bağlamda, PDT modelinde yer alan bütün değişkenlerin yatırım niyeti üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Analiz sonuçları, PDT modelinin tüm değişkenlerinin yatırımcının niyetlerini tahmin etmede önemli olduğunu göstermiştir. PDT'nin değişkenleri arasında, yatırım niyetini en çok etkileyen faktörün tutum olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçları, subjektif normların yatırım niyeti üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Analiz sonuçlarına göre finansal okuryazarlık; tutum, subjektif normlar ve algılanan davranışsal kontrol (ADK) üzerinde olumlu yönde ve anlamlı düzeyde bir etkiye sahiptir. Bu durum, finansal okuryazarlığın bir karar verme sürecinde bireylerin özgüvenini arttırdığını göstermektedir. Finansal piyasa davranışı ve finansal terimler hakkında yüksek bilgiye sahip bir birey, yakın çevresinden ziyade hisse senetleri hakkındaki temel bilgilere daha fazla güvenecektir. Ayrıca finansal okuryazarlığın doğrudan yatırım niyeti üzerine etkisi olmadığı görülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre; tutum ve algılanan davranışsal kontrolün yatırım niyeti üzerinde finansal okuryazarlığın düzenleyici etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Planlı Davranış Teorisi, Finansal Okuryazarlık, Yatırım Kararları.

JEL Kodları: D90, D91.

EXAMINATION OF INVESTMENT DECISIONS OF INDIVIDUAL INVESTORS WITHIN THE FRAMEWORK OF PLANNED BEHAVIOR THEORY: REGULATORY ROLE OF FINANCIAL LITERACY

Abstract

This paper is carried out to examine the investment decision processes of investors within the framework of Planned Behavior Theory (PBT). The research covers all individual investors residing in Aksaray. The main purpose is to examine the effects of attitude, family norms, perceived behavioral control (PBC) and behavioral intention on the investment decision processes of individual investors within the framework of the PBT model. Besides, financial literacy is included in the model to examine the effect of investors' intention and the moderator effect of financial literacy is examined. The research is designed quantitatively and the primary data were obtained from the questionnaires applied to individual investors in Aksaray.

From this universe, the sample is obtained from 134 participants by survey technique with convenience sampling method, which is one of the non-random sampling methods. The survey is conducted using the face-to-face interview method with more participants than the number of samples determined within the scope of the study.

The questionnaire form prepared within the scope of the research consists of two parts. The first part of the questionnaire consists of demographic information of the participants, and the second part consists of statements within the scope of the scale developed by Adil, Singh and Ansari (2022). A 5-point Likert type scale is used for all variables present in the questionnaire. SPSS and AMOS package programs are preferred to perform the statistical analysis of the data collected from the scale in the research. Determining Cronbach's Alpha coefficient to measure the internal consistency of the scale, applying exploratory and confirmatory factor analysis to determine the construct validity of the scale used in the research, and path analysis and regression analysis are performed for hypothesis testing.

The fact that the research sample is constrained to individual investors in Aksaray is the limitation of this research. In the basic model of the research, it is seen that attitude, subjective norms and perceived behavioral control positively and significantly affect investment intention. In this context, it can be said that all variables in the PBT model are effective on investment intention.

The results showed that all variables of the PBT model are important in predicting investor intentions. Among the variables of PBT, it has been determined that the most influential factor on investment intention is attitude. It can be concluded that individual positive attitude towards stock investment increases investors' interest in stock investments. The analysis results show that subjective norms have a significant effect on investment intention.

According to the results of the analysis, financial literacy has a positive and significant effect on attitudes, subjective norms and perceived behavioral control (PBC). This shows that financial literacy increases the self-confidence of individuals in a decision-making process. In addition, it has been observed that financial literacy has no effect on direct investment intention. According to the findings of the study, it is seen that financial literacy does not have a moderating effect on the investment intention of attitude and PBC.

Keywords: Planned Behavior Theory, Financial Literacy, Investment Decisions.

JEL Codes: D90, D91.

KRİPTO VARLIK ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZİ: WEB OF SCIENCE UYGULAMASI

Süleyman Erhan ANCARLI

*Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Muhasebe ve Finansman YL Öğrencisi,
0000-0003-3830-8871, suleyman.ancarli@ozal.edu.tr*

Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA

*Malatya Turgut Özal Üniversitesi, SBBF, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü,
0000-0002-5424-5359, suleymanserdar.karaca@ozal.edu.tr*

Doç. Dr. Eşref Savaş BAŞCI

*Hitit Üniversitesi, İİBF, Finans ve Bankacılık Bölümü,
0000-0002-0809-7893, esavasbasci@hitit.edu.tr*

Özet

Kripto varlıklar bilgisayar ortamında üretilen merkezi olmayan dağıtık teknolojide çalışan finansal dijital kavramlardır. Kripto varlıkların küresel piyasadaki büyük artışından dolayı ulusal yetkililer tarafından da incelenmeye başlanmıştır. Bu nedenle yapılan bu çalışmada bibliyometrik analiz tekniği ile son yıllarda kripto varlık üzerine yapılan ve Web of Science veri tabanında yer bulan çalışmalar incelenmiştir. Bibliyometrik analiz; güncel, tercih edilen bir yöntemdir. Bibliyometrik analiz incelenen alanın tarihsel ayrıntılarıyla araştırılmasını sağlayabilmektedir. Ayrıca yayınların bilimsel literatürdeki etkilerini ölçmek için de kullanılabilir.

Bu çalışma ile, yatırımcıların ve ilgililer için kripto varlıklar alanında yapılan çalışmalar çeşitli nitelikleri açısından sınıflandırılarak bilgi verilmek istenmiştir. Bu amaçla uygulanan bibliyometrik analiz ile kripto varlık piyasasında yapılan ve Web of Science platformunda yer alan çalışmaların sayısı, yıl, finans kaynakları, çalışan ilgili kurum ve alanlar hakkında bilgi vermek amaçlanmıştır. Kripto varlıklar üzerine son 5 yılın bibliyometrik analizi çalışması gerçekleştirilmiştir.

Kripto varlık alanında kısıtlı sayıda çalışma olduğu fark edilebilmektedir. Ancak bu eksik son yıllarda yapılan yayınlarla doldurulmaya çalışıldığı da görülmektedir. Bu çalışma sonucunda, kripto varlık alanında en fazla çalışmanın 2021 yılında yapıldığı, en fazla makale türünde yayın ise yine 2021 yılında ve son olarak da yayın kategorisi olarak İşletme Finansmanı alanında çalışmaların yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Yine kripto varlık alanındaki çalışmalar farklı alanlarda ve farklı dönemler ile farklı analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlık, Bibliyometrik Analiz, Web of Science

JEL Kodları: F02, O36

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF CRYPTO ASSETS WEB OF SCIENCE APPLICATION

Abstract

Cryptoassets are financial digital concepts that run on decentralized distributed technology created in a computer environment. Due to the huge increase in crypto assets in the global market, it has also started to be examined by national authorities. For this reason, in this study, the studies on crypto assets in the Web of Science database in recent years have been examined with the bibliometric analysis technique. It can also be used to measure the effects of publications in the scientific literature.

With this study, it is aimed to give information by classifying the studies in the field of crypto assets for investors and interested parties in terms of various qualities. The bibliometric analysis applied for this purpose, it is aimed to provide information about the number, year, financial resources, relevant institutions, and fields of the studies carried out in the crypto asset market and included in the Web of Science platform. A bibliometric analysis of the last 5 years was made on crypto assets.

It can be noticed that there is a lot of costly work in the crypto assets field. However, it is seen that this deficiency has been tried to be filled with the springs made in recent years. As a result of this study, it was determined that the most study in the crypto assets field were in 2021, the most publications in the article type were also in 2021, and finally the studies in the field of Business Finance as the publication category. Again, studies in the field of crypto assets can be analyzed using different analysis methods in different fields and periods.

Keywords: Crypto Asset, Bibliometric Analysis, Web of Science

JEL Codes: F02, 036

TÜRKİYE CDS PRİMİ İLE YATIRIMCI RİSK İŞTAHI ENDEKSİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: COVID-19 PANDEMİSİNİN ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Melih KUTLU

*Samsun Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi,
Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü
0000-0002-8634-6330, melih.kutlu@samsun.edu.tr*

Doktora Öğrencisi Diler TÜRKÖĞLU

*Hitit Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı
0000-0001-5247-1590, diler.turkoglu@samsun.edu.tr*

Özet

Covid-19 pandemisi hem talep hem arz üzerinde güçlü etkilere sahip çok boyutlu bir kriz niteliği taşımaktadır. Pandeminin sıra dışı yapısı, ülke risk primlerindeki değişimin anlaşılmasını daha zor fakat önemli hale getirmiştir. Salgın, yatırımcı ve tüketici güvenindeki çöküş, ülkelerin yönetim ve kurumsal kapasitelerinin daha belirleyici hale gelmesi, sektörel duyarlılıkların artması gibi birçok faktörü inceleme alanına sokmuştur. Covid-19 pandemisinin ülke risk primleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi oldukça önem arz etmektedir. Kredi Temerrüt Takasları (Credit Default Swap-CDS), ülke borçlanma araçları üzerinden ülkelerin risk primlerini ölçmektedir. Ülke risk primleri, başta ülkelerin borçluluk ve bütçe göstergeleri olmak üzere, beklentiler, enflasyon, büyüme, jeopolitik değişimler gibi birçok göstergeden etkilenmektedir. Yatırımcılar yatırım kararının riskinin değerlendirilmesinde CDS primlerini sıklıkla kullanılmaktadır. Risk iştahı ise yatırımcıların risk almaya yönelik eğilimlerini ölçmektedir. Risk iştahı CDS primlerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Yatırımcıların risk iştahı arttıkça, CDS primleri düşmektedir.

Bu çalışmanın amacı Covid-19 pandemisinin yatırımcı risk iştahı ile CDS arasındaki nedenselliğe etkisini araştırmaktır. Risk iştahı verisi olarak Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) ile Özyeğin Üniversitesi iş birliğince hesaplanmakta olan risk iştahı endeksi (RİSE) kullanılmıştır. Tüm, nitelikli, yerli ve yabancı yatırımcılar olmak üzere dört yatırımcı tipi üzerinden analiz yapılmıştır. CDS verisi olarak Türkiye'nin beş yıllık kredi risk primi kullanılmıştır. Çalışma 04/01/2019 ve 27/05/2022 arası dönemi kapsamaktadır. Analizler pandemi öncesi (04/01/2019-28/02/2020), pandemi dönemi (06/03/2020-28/05/2021) ve pandemi sonrası (04/06/2021-27/05/2022) olmak üzere üç dönemde gerçekleştirilmiştir. Haftalık verilerin kullanıldığı çalışmada Toda-Yamamoto Nedensellik Testi kullanılmıştır. Toda-Yamamoto Nedensellik Testi'nin ilk aşaması olarak Genişletilmiş Dickey Fuller ve Phillips Perron birim kök testleri uygulanmıştır. Bu testler ile durağanlık seviyeleri belirlenmiştir. Durağanlık seviyesi belirlendikten sonra VAR modeli kurulmuş ve uygun gecikme düzeyi belirlenmiştir. Uygun gecikme düzeyinde değişen varyans ve otokorelasyon testleri yapılmıştır. Değişen varyans ve otokorelasyon içermeyen VAR modeli ile nedensellik analizi yapılmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre pandemi öncesinde CDS primlerinden yerli yatırımcı risk iştahı endeksine nedensellik ilişkisi mevcuttur. Bu ilişki pandemi ve pandemi sonrası dönemde ortadan kalkmıştır. Yerli yatırımcılar pandemi öncesinde küresel risk iştahı ile daha fazla entegre olduğu ve bunun pandemi ile ortadan kalktığı görülmektedir. Pandemi döneminde nitelikli yatırımcıdan CDS primlerine nedensellik mevcuttur. Bu durum pandemi öncesi ve sonrasında tespit edilememiştir. Kriz dönemlerinde yerli ve yabancı yatırım fonları, emeklilik fonları, yatırım ortaklıkları, aracı kurumlar, bankalar, sigorta şirketleri, portföy yönetim şirketleri gibi nitelikli yatırımcıların risk iştahlarında belirgin değişiklikler olduğunu göstermektedir. Pandemi sonrası ise CDS primleri ile risk iştahları arasında nedensellik ilişkisi mevcut değildir. Amerikan Merkez Bankası para politikasının yönlendirdiği küresel risk iştahının bu duruma neden olduğu söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: CDS, Yatırım Risk İştahı, COVID-19 Pandemisi, Toda-Yamamoto Nedensellik Analizi
JEL Kodları: G11, G32, G41

THE RELATIONSHIP BETWEEN TURKEY CDS SPREADS AND INVESTOR RISK APPETITE INDEX: THE EFFECT OF THE COVID-19 PANDEMIC

Abstract

The Covid-19 pandemic is a multidimensional crisis with strong effects on both demand and supply. The extraordinary nature of the pandemic has made it more difficult and important to understand the change in country risk premiums. The epidemic has brought many factors such as the sudden increase in risk perceptions, the collapse in investor and consumer confidence, the fact that the governance and institutional capacities of countries have become more decisive, and the increase in sectoral sensitivities. It is very important to examine the effects of the Covid-19 pandemic on country risk premiums. Credit Default Swap (CDS) measures the country risk premiums of over country debt instruments. Country risk premiums are affected by many indicators such as expectations, inflation, growth, geopolitical changes, especially the indebtedness and budget indicators of countries. Investors often use CDS premiums in assessing the risk of their investment decision. Risk appetite measures the tendency of investors to take risks. Risk appetite plays an important role in determining CDS premiums. As investors' risk appetite increases, CDS premiums decrease.

The aim of this study is to test the effect of the Covid-19 pandemic on the causality between investor risk appetite and CDS. The risk appetite index (RISE), which is calculated in cooperation with the Central Registry Agency (MKK) and Özyeğin University, is used as risk appetite data. Analysis has been made on four investor types: all, qualified, domestic and foreign investors. Turkey's five-year credit risk premium use. The study covers the period between 04/01/2019 and 27/05/2022. The analyzes are in three periods: pre-pandemic (04/01/2019-28/02/2020), pandemic period (06/03/2020-28/05/2021) and post-pandemic (04/06/2021-27/05/2022). Toda-Yamamoto Causality Test used in the study using weekly data. Augmented Dickey Fuller and Phillips Perron unit root tests are applied as the first step of the Toda-Yamamoto Causality Test. Stationary levels determined by these tests. VAR model is established and the appropriate lag is determined. Heteroskedasticity and autocorrelation tests are performed at the appropriate lag level. Causality analysis is performed with the VAR model without varying variance and autocorrelation.

There is a causal relationship from CDS premiums to the domestic investor risk appetite index before the pandemic. This relationship disappeared in the pandemic and post-pandemic period. It is seen that domestic investors are more integrated with the global risk appetite before the pandemic and this has disappeared with the pandemic. There is causality in CDS premiums from qualified investors during the pandemic period. This results detected before and after the pandemic. It shows that there is a significant change in the risk appetite of qualified investors such as domestic and foreign investment funds, pension funds, investment trusts, intermediary institutions, banks, insurance companies, portfolio management companies in times of crisis. After the pandemic, there is no causal relationship between CDS premiums and risk appetite. The global risk appetite driven by the monetary policy of the US Federal Reserve has caused this situation.

Keywords: CDS, Investor Risk Appetite, COVID-19 Pandemic, Toda-Yamamoto Causality Test

JEL Codes: G11, G32, G41

BİST SİNAİ ENDEKS İLE BELİRLİ MAKROEKONOMİK DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ KISA VE UZUN DÖNEMLİ İLİŞKİ

Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA

*Malatya Turgut Özal Üniversitesi, SBBF, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü
0000-0002-5424-5359, suleymanserdar.karaca@ozal.edu.tr*

Doktora Öğr. Mustafa ÇEVİK

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, LEE, Muhasebe-Finansman Bilim Dalı
0000-0002-8735-5773, m.emrecevik@gmail.com*

Öğr. Gör. Necati ALTEMUR

*Giresun Üniversitesi, Şebinkarahisar SBMYO, Bankacılık ve Finans Bölümü
0000-0002-5325-1167, necati.altemur@giresun.edu.tr*

Özet

Bu çalışmada Borsa İstanbul Sınai Endeksi ile mevduat faizi, kapasite kullanım oranı, brent petrol ve Amerikan Doları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu amaçla aylık veriler kullanılarak Ocak 2007 – Mart 2022 dönemine ait 180 gözlemden oluşan bir veri seti kullanılmıştır. Yapılan ARDL sınır testi sonucunda %1 anlamlılık seviyesinde Sınai endeks ile açıklayıcı değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi belirlenmiştir. Hata düzeltme modeli ile hesaplanan kısa dönem sonuçlarında Sınai Endeks ile döviz kuru arasında negatif yönlü, brent petrol ile pozitif yönlü ilişki ortaya çıkmıştır. Hata düzeltme modeli katsayısına göre bir önceki dönemde oluşan şokun neden olduğu dengesizliğin %10'luk kısmı cari dönemde kapanarak uzun dönemdeki dengesine doğru tekrar gelmektedir. Uzun dönemde ise döviz kuru ve Sınai endeks arasındaki ilişki pozitif yönde bulunmuştur. Uzun dönemde Sınai Endeksin etki gücü en yüksek faktörü dolar kuru olmuştur. Dolar kurunda meydana gelebilecek %1 oranında şok, Sınai endekste %1.2 oranında yükselişe neden olmaktadır. Faiz oranında meydana gelebilecek %1 oranında şok Sınai endekste %0.4 düşüğe neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sınai Endeks, ARDL Sınır Testi Yaklaşımı, Sınai Endeksin Belirleyicileri

JEL Kodları: C32, E44, G10

SHORT AND LONG-TERM RELATIONSHIP BETWEEN BIST INDUSTRY INDEX AND SELECTED MACROECONOMIC VARIABLES

Abstract

In this study, we examined the relations between Borsa Istanbul Industrial Index and deposit rate, capacity utilization rate, Brent oil and US Dollar. For this purpose, we used a dataset consisting of 180 observations for the period between January 2007 and March 2022, using monthly data. As a result of ARDL bound test, cointegration relationship was determined between Industrial index and explanatory variables at 1% significance level. In the short-term results obtained with the error correction model, there was a negative relationship between the Industrial Index and the exchange rate, and a positive relationship with Brent oil. According to the error correction model coefficient, 10% of the imbalance caused by the shock in the previous period is closed in the current period and comes back to its long-term balance. In the long term, the relationship between the exchange rate and the industrial index was decisively positive. In the long run, the dollar exchange rate has been the highest factor of the impact strength of the Industrial Index. 1% shock that may occur in the dollar rate causes an increase of 1.2% in the industrial index. 1% shock that may occur in the interest rate causes a 0.4% decrease in the industrial index.

Keywords: Industrial Index, ARDL Bound Test Approach, Determinants of Industrial Index

JEL Codes: C32, E44, G10

TÜRK KATILIM BANKALARINDA SERMAYE TÜRÜNÜN FİNANSAL GÖSTERGELERE ETKİSİ

Feyza EYCEYURT

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı
0000-0002-9106-0003, feyzaeyce@gmail.com*

Doç. Dr. Merve TUNCAY

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü
0000-0002-2379-1314, mtuncay@cumhuriyet.edu.tr ,*

Özet

Müslüman toplumlarda faizin yasak oluşu, halkın tasarruflarını bankalara yatırmaktan kaçınmasına yol açmaktadır. Buna bağlı olarak, faiz hassasiyeti olan toplumlardaki sermayenin de finansal sisteme katılabilmesinde 20. yüzyılın ortalarında başlayan ve öncelikle Ortadoğu'da 1970'lerde somut adımları atılan faizsiz bankacılık kurumları oldukça etkili olmuştur. Bu yaklaşımın Türkiye'de karşılık bulabilmesi, 1983 yılındaki kanun hükmünde kararnamenin sonrasında özel finans kurumları adıyla faaliyete geçen kurumlar ile gerçekleşmiştir.

Türkiye'de 2010'lu yılların başına kadar kamu kesiminin faizsiz bankacılık alanında kurumsal bir faaliyeti bulunmazken, 2015 yılından sonra sırayla Vakıf Katılım Bankası ve Ziraat Katılım Bankası'nın ardından da 2019 yılında Emlak Katılım Bankası'nın faaliyete geçmesi, sistemde katılım bankacılığının gelişimini hızlandırmış ve faiz hassasiyeti olan sermayenin de sisteme daha fazla dâhil olabilmelerini kolaylaştırmıştır. 2022 yılı itibarıyla Türk Bankacılık Sektöründe üçü özel üçü kamu olmak üzere toplam 6 katılım bankası faaliyet göstermektedir. Bu bankalar içerisinde ise yalnızca Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş.'de işlem görmektedir.

Katılım bankaları kârdan önce paylaşım esaslı çalışmaktadır. Hem karda hem riskte ortaklığı öne almaktadırlar. Ne var ki, sektördeki rekabet şartları yüzünden ve tutunabilme güdüsüyle finansal performanslarında da sürekli ve pozitif sonuçlar elde edebilmeyi amaçlamaktadırlar. Dolayısıyla, finansal performans üzerinde etkisi olan bileşenlerin tespiti bir gerekliliktir.

Kamu sermayeli katılım bankalarının faaliyetlerinin katılım bankacılığı alanındaki gelişmelere olumlu yansımalarının olduğu görülmekle beraber sermaye türündeki farklılığın bankaların kendi finansal göstergelerine herhangi bir yansımalarının olup olmadığı bu çalışmanın ana sorusudur. Öncü nitelikteki bu çalışmada, farklı sermaye türüne sahip bankalarda bu farklılığın finansal göstergelerine bir etkisinin olup olmadığını görmek amacıyla seçilen değişkenler, Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Çalışma için 2017-2021 dönemi yıllık mali tablo verileri kullanılmıştır. Ayrıca pandeminin bu etkileşimdeki olası rolünü de karşılaştırabilmek amacıyla analiz, pandemi öncesi ve sonrası olmak üzere iki ayrı dönemde ele alınmıştır. Analiz için seçilen değişkenler, aktif karlılığı, özkaynak karlılığı, kredi/mevduat oranı, faiz geliri-faaliyet geliri oranı, takipteki alacak-toplam kredi oranı ile sermaye yeterlilik oranlarıdır. Analiz bulgularına göre; katılım bankalarında pandemi öncesi dönem için aktif karlılığı ve özkaynak karlılığı oranları, kamu sermayeli bankalarda daha yüksek olup istatistiksel olarak anlamlıdır. Takipteki alacak-toplam kredi oranı ve sermaye yeterlilik oranı ise özel sermayeli bankalarda daha yüksek olup bu bulgular istatistiksel olarak anlamlıdır. Pandemi sonrası döneme ilişkin analiz bulgularına göre ise, sadece takipteki alacak toplam-kredi oranı için sonuçlar %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır ve bu değer özel sermayeli bankalarda daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Literatürde sermaye sahipliği yapısı ile finansal performans arasındaki ilişkiye dair birçok çalışma bulunsa da bankalar özelinde bunların sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye'de faaliyet gösteren katılım bankaları için ise bu tür bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla çalışmanın literatürde anlamlı bir boşluğu doldurması beklenmektedir. Ayrıca gelecek çalışmalarda ekonometrik yöntemlerle ve sahiplik yapısına ilişkin farklı göstergelerle bu ilişkinin yönü irdelenerek potansiyel ilişki, temsil teorisi bağlamında değerlendirilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankaları, Faizsiz Bankacılık, Sahiplik Yapısı, Finansal Performans

JEL Kodları: G21, L25

EFFECT OF CAPITAL OWNERSHIP STRUCTURE ON FINANCIAL INDICATORS IN TURKISH PARTICIPATION BANKS

Abstract

The prohibition of interest in Muslim societies causes people to avoid directing their savings in banks. Hence, interest-free banking institutions, which started to evolve in the middle of the 20th century and took concrete steps in the 1970s in the Middle East, have had significant impact regarding the integrating the capital the interest-sensitive societies into the financial system. When it comes to Türkiye, this approach found its place through institutions named the private finance houses which had started their operations right after the decree law in 1983. While the public sector in Turkey did not have any institutional activities in the field of interest-free banking until the early 2010s, foundation of Vakıf Katılım Bankası and Ziraat Katılım Bankası respectively in 2015 and then Emlak Katılım Bankası in 2019, accelerated the development of participation banking in the system and facilitated the involvement of interest-sensitive capital into the system. As of 2022, a total of 6 participation banks, three of which are privately owned and three are public owned, operate in the Turkish Banking Sector. Among these banks, only Albaraka Türk Katılım Bankası Inc. is traded on Borsa Istanbul Inc..

Participation banks work on the basis of sharing rather than profit. They prioritize partnership in terms of both profit and risk. However, they aim to achieve continuous and positive results in their financial performance due to the competition conditions in the sector and the motivation to hold on in the market. Therefore, it is a necessity to identify the components having effect on financial performance.

Although it is seen that the activities of public-owned participation banks have positive effect on development of the participation banking, the main question of this study is whether the difference in capital ownership structure has any reflection on the financial indicators of the banks. In this pioneering study, the selected variables were compared by the Mann-Whitney U test in order to see whether this difference has a significant effect on financial indicators in participation banks having different capital ownership structure. For the study, annual financial statement data for the period 2017-2021 were used. Furthermore, the analysis was carried out in two separate periods as pre-pandemic and post-pandemic period in order to compare the possible role of the pandemic in this interaction, The variables selected for the analysis are return on assets, return on equity, loan/deposit ratio, interest income-operating income ratio, NPL ratio and capital adequacy ratios. According to the findings; return on assets and return on equity ratios are higher in state-owned banks and these findings are statistically significant in the pre-pandemic period for participation banks. NPL ratio and capital adequacy ratio are higher in private banks, and these findings are statistically significant at 5% statistical significance level. Regarding the analysis findings for the post-pandemic period, the results were statistically significant only for the NPL ratio, and this value was found to be higher in private banks.

Although there are many studies in the literature on the relationship between capital ownership structure and financial performance, it is seen that these are limited analyses focusing on banks. Especially for participation banks operating in Turkey, such a study has not been found. Therefore, the study is expected to fill a significant gap in the literature. Thus, future studies will examine the direction of this relationship via econometric methods, and the potential relationship will be evaluated in the context of agency theory by taking more and different aspects of ownership structure into consideration.

Keywords: Participation Banks, Interest-Free Banking, Ownership Structure, Financial Performance.

JEL Codes: G21, L25

BİREYSEL YATIRIMCILARIN HALKA ARZLARA KATILIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BİST'TE GERÇEKLEŞTİRİLEN HALKA ARZLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN

Hitit Üniversitesi

0000-0002-9278-4724, mustafabilgin@hitit.edu.tr,

Arş. Gör. Muhammed Selçuk KAYA

Hitit Üniversitesi

0000-0002-0222-7546, muhammedselcukkaya@hitit.edu.tr,

Özet

Firmalar faaliyetlerini devam ettirebilmek ve yeni yatırımlar yapıp büyüebilmek için kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Bu kaynakları firma ortaklarından, geçmiş yıl karlarını firma içinde alkoymak yani otofinsman yoluyla ve firma dışından borçlanma yoluyla sağlayabilirler. Firmaların kaynak edinme yollarından bir diğeri de pay senetlerinin finansal değerlendirme ile belirlenen bir bedel karşılığında firma dışına ihraç edilerek yeni ortaklara satılmasıdır. Pay senetlerinin ihracı ise blok satış yani çok sayıda hisse senedinin az sayıdaki kişi veya kuruluşa satılması yoluyla gerçekleştirilebileceği gibi menkul kıymet borsalarında halka arz yoluyla yani çok sayıdaki kişi ve kuruluşa satılması yoluyla da gerçekleştirilebilir. Borçluluk oranının yükselmesini istemeyen şirketler için pay senedi ihracı yoluyla önemli bir alternatif finansman kaynağıdır. Ayrıca kredi maliyetlerinin yükseldiği durumlarda da firmalar borçlanma yerine pay senedi ihracı yoluyla kaynak sağlama yoluna gidebilmektedirler. Halka arzın tek sebebi firmaların finansman ihtiyacı değildir. Kurumsallaşmayı sağlama, firmanın tanınırlığını artırma gibi sebepler de firmaların halka arzı tercih etmesinde rol oynar. Borsa İstanbul bünyesinde yapılan pay senedi halka arzları incelendiğinde halka arz edilen firma sayılarının dönemsel olarak artış veya azalış gösterdiği gözlenmektedir. Halka arzların artış gösterdiği dönemler için literatürdeki bazı çalışmalarda “halka arz seferberliği” tanımlaması da yapılmıştır. 2021 yılında BİST'te 52 şirketin halka arzı gerçekleştirilmiş ve böylece BİST açıldığı tarihten bu yana bir yıl içinde en fazla halka arzın gerçekleştirildiği yıl 2021 yılı olmuştur. 2022 yılı ağustos ayı itibariyle de 30'un üzerinde firmanın BİST'te ilk halka arzı gerçekleştirilmiş olması, 2021 yılında BİST'te gözlenen halka arz trendinin 2022 yılında da devam etmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın amacı BİST'te gerçekleştirilen halka arzlardan en az birine katılmış bireysel yatırımcıların halka arza katılmalarında etkili olan faktörlerin belirlenmesidir. Oluşturulan anket formunda bireysel yatırımcılara öncelikle yaş, gelir, cinsiyet, meslek, riske karşı tutum, eğitim durumu gibi kişisel özelliklerine ilişkin tanımlayıcı sorular; ardından halka arza katılmada etki ettiği düşünülen 14 faktöre ilişkin sorular likert ölçeği ile sorulmuştur. 222 bireysel yatırımcıya yapılan anketlerden elde edilen verilerin kullanılmasıyla ve grup varyansının homojenliğine ve büyüklüğüne uygun olarak seçilen post hoc testleriyle birlikte yapılan tek yönlü ANOVA testi, 0,05 anlamlılık seviyesinde yorumlanmıştır. Analiz sonuçlarına göre cinsiyet değişkeni ile halka arza aracılık eden kurum, şirketin faaliyet gösterdiği sektör ve Türkiye'deki ve Dünya'daki makroekonomik beklentiler arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu faktörlere verilen önem dereceleri incelendiğinde ise halka arzlara katılırken kadınların, aracı kurum, sektör ve makroekonomik beklentilere erkeklerden daha fazla önem verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ankete katılan bireysel yatırımcıların medeni hallerinin sadece halka arz öncesi verilen taahhütler faktörüyle anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ve evlilerin bu taahhütlere bekarlardan ve boşanmışlardan daha çok önem verdiği tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşlarıyla, şirket tarafından verilen taahhütler ve şirket hakkında edinilen bilgilerin anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Herhangi bir işte çalışmayan katılımcılarla devlet memuru katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre herhangi bir işte çalışmayan ve mevsimlik/dönemsel işlerde çalışanların halka arza katılırken halka arzı gerçekleştiren aracı kuruma çok önem verdikleri, devlet memurlarının ise aracı kuruma en az önem veren grup olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların hem gelirleri ve hem de eğitimleri ile halka arzlara katılımlarına etki eden faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: BİST, Halka Arz, Yatırımcı Davranışı, Davranışsal Finans, Varyans Analizi

JEL Kodları: G02, G11, O16, E44

FACTORS AFFECTING INDIVIDUAL INVESTORS' PARTICIPATION IN PUBLIC OFFERINGS: A RESEARCH ON PUBLIC OFFERINGS OF FIRMS ON BIST

Abstract

Firms need resources to continue their activities and to make new investments and grow. They can obtain these resources from company partners, by keeping previous years' profits within the company, that is, by means of auto-financing and by borrowing from outside the company. Another way for companies to acquire resources is to sell their stocks to new partners by exporting them outside the company for a price determined by financial valuation. The issuance of stocks, on the other hand, can be realized through block sales, that is, the sale of a large number of shares to a small number of individuals or institutions, or through public offering in stock exchanges, that is, by selling them to a large number of individuals and institutions. It is an important alternative financing source through the issuance of stocks for companies that do not want the debt ratio to increase. In addition, in cases where credit costs increase, companies may choose to provide resources by issuing stocks instead of borrowing. The only reason for the public offering is not the financing needs of the companies. Reasons such as providing institutionalization and increasing the recognition of the company also play a role in the preference of companies for public offering. When the stock public offerings made within Borsa Istanbul are examined, it is observed that the number of companies offered to the public periodically increases or decreases. In some studies in the literature for the periods when public offerings increase, the definition of "public offering mobilization" has also been made. In 2021, 52 companies were offered to the public on the BIST, thus the year 2021 was the year with the most public offerings in a year since the BIST was opened. The fact that more than 30 companies have made their initial public offering on the BIST as of August 2022 reveals that the public offering trend observed in the BIST in 2021 continues in 2022 as well. The aim of this study is to determine the factors that affect the participation of individual investors who participated in at least one of the public offerings in BIST. In the questionnaire form created, descriptive questions regarding personal characteristics such as age, income, gender, occupation, attitude towards risk, and education level were given to individual investors; Then, questions related to 14 factors that are thought to affect participation in the public offering were asked with a Likert scale. The one-way ANOVA test, which was performed together with the posthoc tests selected in accordance with the homogeneity and size of the group variance, using the data obtained from the questionnaires made to 222 individual investors, was interpreted at the 0.05 significance level. According to the results of the analysis, it has been determined that the relationship between the gender variable and the institution that mediates the public offering, the sector in which the company operates, and the macroeconomic expectations in Turkey and in the world are significant. When the degree of importance given to these factors is examined, it is concluded that women attach more importance to the intermediary institution, sector and macroeconomic expectations than men when participating in public offerings. It has been determined that the marital status of the individual investors participating in the survey has a significant relationship only with the commitments made before the public offering, and the married people give more importance to these commitments than the singles and divorced ones. It has been determined that there is a significant relationship between the ages of the participants, the commitments made by the company and the information obtained about the company. A significant difference was found between the participants who do not work in any job and the participants who are civil servants. According to this, it has been determined that those who do not work in any job and who work in seasonal/periodical jobs attach great importance to the intermediary institution that performs the public offering while participating in the public offering, while civil servants are the group that attaches the least importance to the intermediary institution. No significant relationship was found between the income and education of the participants and the factors affecting their participation in public offerings.

Keywords: BIST, Public Offering, Investor Behavior, Behavioral Finance, Analysis of Variance

JEL Codes: G02, G11, O16, E44

KRİPTO PARA TALEBİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN LBWA TEKNİĞİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Arif ÇİLEK

*Giresun Üniversitesi Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
0000-0002-9277-3953, arif.cilek@giresun.edu.tr*

Özet

Teknoloji ve bilgi çağının hızlı gelişmesiyle beraber dijitalleşmenin de yaygınlaşmasıyla finans kesiminde yeni yatırım araçları karşımıza çıkmaktadır. Bu yatırım alanlarından bir tanesi de son yıllarda küresel piyasalarda rağbet gören kripto paralardır. Kripto para, merkeziyetsizlik, işlem ve sahip kayıtları, yeni arz oluşturma kuralları, sahipliğinin kriptografik tekniklerle sadece sahibince ispat edilebilmesi, paranın sadece sahibinin emriyle el değiştirebilmesi ve aynı anda aynı kripto para için birden fazla işlem yapılırsa sadece birinin yerine getirilmesi özelliklerine sahip olan paradır. Bu özellikleri nedeniyle kripto paraların getiri beklentisi ile kullanılması git gide artmaktadır. Bu çalışmada kripto para talebini etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin Çok Kıstaslı Karar Verme Tekniklerinden LBWA (Level Based Weight Assessment) tekniği ile önem ağırlıklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. LBWA tekniği, faktörler arasındaki bağlantayı açıklamak ve ölçülü karar vermek için uzman görüşüne izin verir. Çalışmanın yazarının görüşleri dikkate alınarak yapılan çalışmada kripto para talebini etkileyen faktörler literatüre paralel olarak “destekleyen kuruluşlar, en yüksek değerden değişim, güvenlik alt yapısı, işlem gördüğü borsa sayısı, işlem hızı, toplam piyasa değeri ve yıllık ortalama getiri” şeklinde belirlenmiş ve değerlendirilmiştir. Yıllık ortalama getiri faktörü uygulamanın başlangıç aşamasında en önemli faktör olarak belirlenmiştir. Yıllık ortalama getiri ve güvenlik alt yapısı faktörleri birinci seviye, işlem gördüğü borsa sayısı, işlem hızı ve destekleyen kuruluşlar faktörleri ikinci seviye, toplam piyasa değeri ve en yüksek değerden değişim faktörleri üçüncü seviye faktörler olarak gruplandırılmıştır. Analizin sonraki adımlarında sırasıyla faktörlere değer atanmış, esneklik katsayısı belirlenmiş, etki fonksiyonları hesaplanmış ve faktörlerin önem dereceleri belirlenmiştir. Önem derecesi en yüksek faktör 0,278 değeri ile yıllık ortalama getiri faktörü olurken, önem derecesi en düşük faktör 0,079 değeri ile en yüksek değerden değişim faktörü olmuştur. Önem derecesi en yüksek faktörü sırası ile güvenlik alt yapısı (0,222), işlem gördüğü borsa sayısı (0,123), işlem hızı (0,111), destekleyen kuruluşlar (0,101) ve toplam piyasa değeri (0,085) faktörleri izlemiştir. Kripto paralar konusunda literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde LBWA tekniği kullanılarak yapılan çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada literatürde en çok yer alan kripto para talebine etkileyen faktörlerin önem derecesin LBWA tekniği ile belirlenmesi ve sıralanması çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

**Anahtar Kelimeler: Kripto Paralar, Çok Kıstaslı Karar Verme, LBWA.
JEL Kodları: C44, E49, G11.**

EVALUATION OF FACTORS AFFECTING CRYPTOCURRENCY DEMAND THROUGH LBWA TECHNICALITY

Abstract

With the rapid development of technology and information age, the proliferation of digitalization, new investment tools in finance are emerging. One of these investment areas is cryptocurrencies, which have been in demand in global markets in recent years. Cryptocurrency, decentralisation, transaction and owner registrations, new supply creation rules, the fact that ownership can only be proven by the owner through cryptographic techniques, that money can only change hands at the owner's behest, and that only one has the properties to be fulfilled if multiple transactions are made for the same cryptocurrency at the same time. Because of these features, the use of cryptocurrencies with the expectation of returns is growing. In this study, it was intended to identify the factors influencing the demand for cryptocurrency and determine the importance weights of these factors through the LBWA (Level Based Weight Assessment) technique from Multi-Yardstick Decision Making Techniques. The LBWA technique allows expert opinion to explain the link between factors and make measured decisions. Factors influencing demand for cryptocurrencies were identified and evaluated in parallel with the literature as "promoting organizations, change from the highest value, security infrastructure, number of exchanges traded, transaction speed, total market value, and average annual return" in the study, which was taken into account by the study's author. The annual average return factor was identified as the most important factor in the initial stage of implementation. Annual average return and security infrastructure factors were grouped as level one, the number of exchanges traded, trading speed and supporting organizations factors second level, total market capitalization and change factors from the highest value were third level factors. In the next steps of the analysis, values were assigned to the factors, the flexibility coefficient was determined, the impact functions were calculated, and the severity of the factors were determined, respectively. The severity rating was the highest factor of average annual return with a value of 0.278, while the severity rating was the factor of change from the highest with the lowest factor being 0.079. It followed factors such as security infrastructure (0.222), number of exchanges traded (0.123), trading speed (0.111), supporting entities (0.101) and total market cap (0.085) with the highest factor order of severity. The study using the LBWA technique did not occur when studying literature on cryptocurrencies. Determining and sorting the degree of importance by the LBWA technique of factors affecting the demand for cryptocurrency most commonly featured in the literature in this study reveals the authenticity of the theft.

Keywords: Crypto Currencies, Multi-Criteria Decision Making, LBWA.

JEL Codes: C44, E49, G11.

ALGO/HFT İŞLEMLERİNİN BORSA İSTANBUL'UN YÜKSELİŞ VE DÜŞÜŞ DÖNEMLERİNDE LİKİDİTE VE VOLATİLİTE'YE ETKİSİ

Arş. Gör. Mehmet Sinan ÇELİK

Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü
0000-0002-3102-406X, mehmetsinancelik@ohu.edu.tr

Özet

Sermaye piyasaları, finansal sistemin temel yapı taşlarından birisi olup ekonomilerin gelişmesi ve büyümesinin yanında tasarruf sahiplerinin birikimlerini değerlendirmelerinde de önemli bir rol üstlenmektedir. Hisse senetleri, özellikle gelişmiş ülkelerde şirketlerin hızlı şekilde fon sağladıkları ve firmanın riskinin hisse senedi sahipleri tarafından paylaşıldığı finansal bir araçtır. Menkul kıymet borsalarının faaliyetlerine başladığı ilk dönemlerde alım-satım emirleri el ile yazılırken daha sonra iletişim ve bilişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak söz konusu emirlerin iletilmesinde bilgisayarlar kullanılmaya başlanmıştır. İnternet kullanımının yaygınlaşması ve buna bağlı olarak da akıllı telefonların bireysel bankacılık işlemlerinde kullanılması ile artan finansal okur-yazarlık menkul kıymet borsalarında işlem yapan bireysel yatırımcı sayısının artmasına olanak sağlamıştır. Son on beş yıldır gündemde olan yapay zekanın (artificial intelligent) kullanımı, ekonomik ve sosyal yaşamın farklı alanlarında olduğu gibi menkul kıymet borsalarında da her geçen gün yaygınlaşmaktadır.

Çalışmamızın konusunu, gelişmekte olan ülkelerin arasında en çok büyüme potansiyeline sahip olan Borsa İstanbul (BİST)'da Algoritmik İşlemler (Algorithmic Trading-AT) ve Yüksek frekanslı işlemlerin (High Frequency Trading-HFT) öncelikle düzeyi tespit edilecek ardından, borsanın yükseliş ve düşüş dönemlerinde likidite ve volatilité üzerine etkisinin tespit edilmesi oluşturmaktadır. Piyasa yükseliş-düşüş dönemi analiz sonuçları incelendiğinde, piyasanın yükseliş döneminde Algo/HFT likiditeyi ve volatilitéyi pozitif yönde etkilemiştir. Piyasanın düşüş döneminde ise likidite üzerine anlamlı bir etkisi bulunmayıp, volatilitéyi pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Piyasanın düşüş dönemlerinde Algo/HFT işlemlerinin oynaklığı artırdığı ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yüksek frekanslı işlemler (High Frequency Trading-HFT), Likidite, Volatilité, Borsa İstanbul (BİST)

JEL Kodları: G10; G12

THE EFFECT OF ALGO/HFT TRADING ON LIQUIDITY AND VOLATILITY IN BORSA ISTANBUL'S UP AND DOWN PERIODS

Abstract

Stocks, especially in developed countries, are a financial tool where companies provide funds quickly and the risk of the company is shared by stockholders. In the first periods when the stock exchanges started their activities, buy and sell orders were written by hand, but later on, computers started to be used in the transmission of these orders, depending on the developments in communication and information technologies. The increase in financial literacy with the widespread use of the Internet and the consequent use of smart phones in retail banking transactions has enabled the number of individual investors to trade in stock exchanges. The use of artificial intelligence (artificial intelligent), which has been on the agenda for the last fifteen years, is becoming widespread day by day in stock exchanges as well as in different areas of economic and social life.

The subject of our study is to determine the level of Algorithmic Trading (AT) and High Frequency Trading (HFT) in Borsa Istanbul (BIST), which has the highest growth potential among the developing countries, and then, in the up and down periods of the stock market. determining the effect on liquidity and volatility. Algo/HFT positively affected liquidity and volatility in the market's up period. In the down period of the market, however, there was no significant effect on liquidity, and it was determined that it had a positive effect on volatility. It can be stated that Algo/HFT transactions increase the volatility during the down of the market.

Keywords: High Frequency Trading (HFT), Liquidity, Volatility, Borsa Istanbul (BIST)

JEL Codes: G10; G12

ENFLASYONUN BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN İŞLETMELERİN FİNANSAL ORANINA ETKİSİ: BİR ZAMAN SERİSİ ANALİZİ

Haticetül Kübra MUT

*Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi
haticetulkubra.mut@gmail.com*

Dr. Öğr. Üyesi Zülküf ÇEVİK

*Sakarya Üniversitesi
0000-0002-1445-0518, zcevik@sakarya.edu.tr*

Özet

Enflasyon, sürekli olarak artan fiyatlar, diğer bir deyişle, sürekli olarak paranın değerinin düşmesini ifade eden ve gelişmekte olan ekonomilerin gündeminde olan bir terimdir. Temelde parasal bir olgu olan enflasyonun yüksek olması ekonomileri negatif yönde etkilemektedir. Enflasyon belirli bir zamandaki mal ve hizmet fiyatlarında artış yaratarak ülkeleri uzun istikrarsızlık dönemlerine sokma potansiyeli taşımaktadır. Türkiye için enflasyon geçmişten günümüze farklı derecelerde de olsa büyük bir ekonomik problem oluşturmuştur. Enflasyon gelir düzeyi, istihdam düzeyi, çalışanların maaşları, insanların yaşam standartlarını ve finansal kararlar gibi faktörleri etkilemektedir. Fiyat düzeylerindeki değişiklikler şirketlerin finansal tablolarının yanıltıcı bilgiler içermesine neden olabilmektedir. Bu durum aynı zamanda şirket analizlerinde çoğunlukla kullanılan finansal oranların da yanıltıcı bir şekilde hesaplanmasına yol açabilmektedir. Böylece enflasyonun finansal oranları etkilediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Örneğin, enflasyon işletmelerin karlılık oranlarını nominal olarak yükseltebilmektedir. Enflasyon aynı zamanda kısa vadeli yükümlülüklerin toplam varlıklara oranını yükseltebilmektedir çünkü işletmeler çalışma sermayesi gereksinimlerini karşılamak için daha çok borçlanmaktadır. Enflasyonun mali tablolar üzerine etkisini inceleyen çok sayıda çalışma mevcuttur. Ama enflasyonun finansal oranlara etkisini analiz eden çalışma sayısı sınırlı olmaktadır. Bu çalışma enflasyonun BIST Gıda, İçecek ve Tütün sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal oranlarına etkisini incelemeyi ve bu şekilde literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bunun için bu sektörlerde faaliyet gösteren borsaya kote işletmelerin 2016 ve 2022 arası finansal oranları ve aynı dönemdeki enflasyon oranları (TUFE ve YI-UFE) analiz edilmiştir. Bu veriler, Merkezi Kayıt Kuruluşu Veri Analiz Platformu ve Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elde edilmiştir ve bir zaman serisi analizi yapılmıştır. Öncelikle, çok yaygın bir birim kök testi olan Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) testi yapılmıştır. Seriler arasında koentegrasyonu test etmek için ARDL modeli kullanılmıştır. Daha sonra hata düzeltme modeli kullanılmıştır ve en sonunda değişkenlerin uzun dönem katsayıları tahmin edilmiştir. Sonuçlar enflasyonun bazı finansal oranlarda yükseltici bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Örneğin esas faaliyet kar marjı ve finansal giderlerin toplam hasıllata oranı gibi finansal analiz oranlarında bu etkinin olduğu tespit edilmiştir.

Keywords: Enflasyon, Finansal Oranlar, Zaman Serisi Analizi

JEL Codes: C22, E31, M21

THE EFFECT OF INFLATION ON THE FINANCIAL RATIOS OF COMPANIES OPERATING IN THE ISE MANUFACTURING SECTOR: A TIME SERIES ANALYSIS

Abstract

Inflation is a term that means constantly increasing prices. In other words, a term that means the constant decrease in the value of money and a term that is on the agenda of developing economies. The fact that inflation, which is basically a monetary phenomenon, is high affects economies in a negative manner. Inflation has the potential to put countries into long periods of instability by creating an increase in the prices of goods and services. For Turkey, even in varying degrees, inflation has been a significant economic problem from the past to the present. Inflation affects many factors such as the income level, employment level, salaries of employees, the living standards of people, and financial decisions. Changes in the price level can cause the financial statements of companies to present misleading information. This leads to a misleading calculation of financial ratios, which are primarily used in business analyses. Thus it will not be wrong to say that inflation affects financial ratios. For example, inflation can increase the profitability ratios of companies nominally. Inflation can also increase the short-term liabilities-to-total assets ratio because companies have to incur more liabilities in order to meet their working capital requirements. There are many studies that analyze the effect of inflation on financial statements. But the number of studies examining the impact of inflation on financial ratios is quite limited. This study aims to investigate the effect of inflation on the financial ratios of companies operating in the Istanbul Stock Exchange (ISE) Food, Beverage and Tobacco sector and thus contribute to the literature. Therefore, the financial ratios of listed companies from 2016 to 2022 and inflation rates (CPI and domestic PPI) of the same period have been analyzed. The data have been retrieved from the Central Registry Agency Data Analysis Platform and the Turkish Statistical Institute and a time series analysis has been performed. Firstly, the Augmented Dickey-Fuller Test, which is one of the most common unit root tests has been performed. The ARDL model has been used in order to test the series for cointegration. Afterward, the Error Correction Model was used and finally, the long-run coefficients of the variables were estimated. The results show that inflation has an increasing effect on some financial ratios. It has been found that this effect is present in financial ratios such as the actual operating profit margin and the financial expenses-to-total revenue ratio for example.

Keywords: Inflation, Financial Ratios, Time Series Analysis

JEL Codes: C22, E31, M21

DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI, PORTFÖY YATIRIMLARI VE DOLAR KURU İLE BİST100 ENDEKSİ ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR İNCELEME: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Doktora Öğrencisi Yeter AYDIN

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe, Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı,
Finans Bilim Dalı,
0000-0002-8541-9032, yeteraydin_58@icloud.com*

Dr. Öğr. Üyesi Barış AKSOY

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, Finans ve Bankacılık Bölümü, baksoy@cumhuriyet.edu.tr, 0000-0002-1090-5693

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile BİST100 endeksi arasındaki uzun dönem ilişkisini ortaya koymaktır. Bu amaçla 2005/4-2021/4 dönemleri arasındaki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veri tabanında yayınlanan BİST100, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, yabancı portföy yatırımları ve dolar kuru çeyrek dönem verileri kullanılmıştır.

Literatür incelemesinde, doğrudan yabancı yatırımlar ile BİST100 endeksi üzerine yurt içi yalnızca iki çalışma bulunmaktadır. Ancak hem dönem uzunluğu hem de ulaşılan sonuç bakımından bu çalışma diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Yabancı portföy yatırımları ile BİST100 endeksi arasındaki ilişki pek çok çalışmada irdelenmiştir. Ancak BİST100 endeksi ile doğrudan yabancı sermaye yatırımları arasındaki ilişki üzerine anlamlı sonuçlara ulaşılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile BİST100 endeksi arasındaki uzun dönem ilişkisiyi ortaya koyması açısından çalışmanın literatüre katkı yapması beklenmektedir. Seriler arasındaki uzun dönem ilişkisiyi test etmek için öncelikle serilerin durağanlığı, ADF birim kök testi ile incelenmiştir. ADF testi sonuçlarına göre serilerin aynı düzeyde durağan olmadığı belirlenmiştir. ADF testi bulgularına göre, BİST100 endeksi ile yabancı portföy yatırımları düzeyde, yabancı sermaye yatırımları ile döviz kuru verileri birinci farkta durağan olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle seriler arasındaki ilişki, otoregresif, durağan olmayan seriler arasındaki uzun dönemli ilişkisiyi inceleyen ARDL yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Ayrıca seriler arasındaki ilişkinin yönü Toda-Yamamoto nedensellik analizi ile incelenmiştir.

Çalışmanın sonucuna göre, BİST100 endeksi ile doğrudan yabancı sermaye yatırımları arasında uzun dönem ilişkisi bulunmaktadır. Bu ilişki istatistiksel olarak %5 önem seviyesinde anlamlıdır. ARDL sınır testi bulgularına göre, BİST100 endeksi ile doğrudan yabancı sermaye yatırımları, yabancı portföy yatırımları ve dolar kuru arasında uzun dönemli ilişki olduğu ve bu ilişkinin, istatistiksel olarak %5 anlamlılık düzeyinde, anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yabancı portföy yatırımları ile BİST100 endeksi arasındaki ilişki anlamlı çıkmamıştır. Diğer taraftan uzun dönem ilişkisinden herhangi bir nedenden dolayı sapma yaşanırsa, serilerin yaklaşık iki çeyrek dönem sonra, tekrardan uzun dönem ilişkisine döneceği gözlemlenmiştir. Toda -Yamamoto nedensellik analizi sonuçlarına göre, BİST100’ den dolar kuruna ve dolar kurundan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer değişkenler arasında nedensellik ilişkisi bulunamamıştır. Yani BİST100 endeksi dolar kurunun, dolar kuru ise doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının Granger nedenidir. Uzun dönemde doğrudan yabancı sermaye yatırımları BİST100 endeksini pozitif yönde anlamlı olarak etkilemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye sağladığı uzun dönemli sermaye akımlarının BİST100 endeksini olumlu etkilediği belirtilebilir. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları sonucu ülkeye giren sermaye, portföy yatırımlarından daha uzun süreli ülke içinde kalmaktadır. Kısa dönemde BİST100 endeksine etkisi gözlemlenirse dahi uzun dönemde BİST100 endeksini pozitif ve anlamlı olarak etkilemektedir. Diğer taraftan, dolar kurunun artması BİST100 endeksini pozitif ve anlamlı olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun, dolar kurundaki artış nedeni ile BİST100 endeksinin fiyatının, yabancı yatırımcılar açısından ucuzladığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: BİST100 Endeksi, Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları, Portföy Yatırımları, ARDL Yöntemi, Toda-Yamamoto

FOREIGN DIRECT CAPITAL INVESTMENTS, PORTFOLIO INVESTMENTS AND THE DOLLAR EXCHANGE RATE BETWEEN BIST100 INDEX IN TURKEY

Abstract

The aim of the study is to reveal the long-term relationship between foreign direct investment in Turkey and the Bist100 index. For this purpose, BIST100, foreign direct investment, foreign portfolio investments and dollar rate quarterly data published in the database of the central bank of the Republic of Turkey between 2005/4-2021/4 were used.

When the literature is examined, there are only two studies on foreign direct investments and BIST100 index. However, this study differs from other studies in terms of both the length of the semester and the results achieved. The relationship between foreign portfolio investments and BIST100 index has been examined in many studies. However, there is no study with meaningful results on the relationship between BIST100 index and foreign direct investment. It is expected that the study will make a significant contribution to the literature in terms of revealing the long-term relationship between foreign direct investment and BIST100 index. In order to test the long-term relationship between the series, first of all, the stationarity of the series was examined with the ADF unit root test. According to the ADF test results, it was determined that the series were not stationary at the same level. According to the ADF test findings, it has been determined that BIST100 and foreign portfolio investments are stationary at the first difference, while foreign capital investments and exchange rate data are stationary. For this reason, the relationship between the series was examined using the ARDL method, which examines the long-term relationship between autoregressive, non-stationary series. In addition, the direction of the relationship between the series was examined by Toda-Yamamoto causality analysis.

According to the results of the study, there is a long-term relationship between BIST100 index and foreign direct investment. This relationship is statistically significant at the 5% significance level. According to the ARDL bounds test findings, it was concluded that there is a long-term relationship between BIST100 and foreign direct investment, foreign portfolio investments and the dollar rate, and this relationship is statistically significant at the 5% significance level. However, the relationship between foreign portfolio investments and BIST100 index was not significant. On the other hand, if there is a deviation from the long-term relationship for any reason, it has been observed that the series will revert to the long-term relationship after approximately two quarters. According to the results of Toda-Yamamoto causality analysis, it was concluded that there is a one-way causality relationship from BIST100 to dollar rate and from dollar rate to foreign direct investment. No causal relationship was found between other variables. In other words, the BIST100 index is the reason for the dollar rate, and the dollar rate is the Granger reason for foreign direct investment. In the long run, foreign capital investments have a significant positive effect on the bist100 index. In line with these results, we can say that the long-term capital flows provided by foreign capital investments to the country positively affect the BIST100 index. The capital entering the country as a result of foreign direct investment stays in the country for a longer period than portfolio investments. Even if it does not have an effect on the BIST100 index in the short term, it affects the BIST100 index positively and significantly in the long term.

Keywords: BIST100 index, foreign direct capital investments, portfolio investments, ARDL bounds test method, Toda-Yamamoto

MAKROEKONOMİK FAKTÖRLERİN TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL RİSKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Bekir ELMAS

*Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
0000-0002-2094-2180, belmas@atauni.edu.tr*

Arş. Gör. Aslıhan YETİM

*Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
0000-0003-0996-0035, aslihan.yetim@atauni.edu.tr*

Özet

Ulusal veya uluslararası düzeyde yaşanan ekonomik problemler ticari bankaları etkilemekte ve finansal risk düzeylerinin artmasına neden olabilmektedir. Enflasyon oranları, faiz oranları ve döviz kurları gibi makroekonomik faktörler ile bankalardaki döviz kuru, faiz, kredi ve likidite riskleri gibi içsel faktörleri etkileyebilmekte ve mali açıdan sıkıntılı hale getirebilmektedir.

Bankacılık sektöründe faiz, piyasa, kredi, bilanço dışı riskler, ülke riski, teknolojik ve operasyonel riskler, likidite riski, iflas riski gibi risk durumları söz konusu olmaktadır. Bu çalışmada da ticari bankaların döviz kuru riski, faiz riski, kredi riski ve likidite riski gibi faktörleri dikkate alınacaktır. Yaşanacak küresel finansal krizde bankaların bu risk unsurlarının neden olacağı hasarlar göz önünde bulundurularak gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların risk unsurlarının makroekonomik faktörlerle olan ilişkisinin değerlendirilmesinin literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Ticari bankalardaki, makroekonomik faktörler ile finansal risk durumları arasındaki nedensellik ilişkisini incelemektir. Bu çalışmada Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren 7 ticari banka için Toda yamamoto yöntemi ile nedensellik testi yapılmıştır. Nedensellik testinin öncesinde serilerin durağanlık derecelerini tespit edebilmek için ADF birim kök testi uygulanmıştır. 2011-2021 yıllarını kapsayan çalışmada makroekonomik değişkenlerden bankaların finansal yapısını ilgilendiren oranlara doğru tek taraflı bir nedensellik ilişkisi araştırılmaktadır. Çalışmada bankaların sermaye yeterlilik oranı, takipteki krediler oranı, likit aktif/toplam mevduat oranı ve net faiz marjı oranı dikkate alınmıştır. Makroekonomik göstergeler ise TÜFE, ortalama fonlama maliyeti ve TÜFE bazlı reel efektif döviz kurudur.

Çalışmanın sonucunda değişkenler arsında en fazla nedensellik ilişkisi ortalama fonlama maliyetinden net faiz marjına doğru, TÜFE’den takipteki kredi oranına doğru, dövizden sermaye yeterlilik oranına doğru olan nedensellik ilişkileridir. Çalışmada yer alan tüm değişkenler dikkate alındığında dövizin nedeni olduğu 13, Ortalama fonlama maliyetinin nedeni olduğu 16, TÜFE’nin nedeni olduğu 13 banka olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda bankalardaki mikro değişkenler en çok ortalama fonlama maliyetinden etkilenmektedir. TÜFE ve Döviz kurları ise ikinci sırada gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Risk, Ticari Bankalar, Makroekonomi

JEL Kodları: E44, G20, G32

INVESTIGATION OF THE IMPACT OF MACROECONOMIC FACTORS ON THE FINANCIAL RISKS OF COMMERCIAL BANKS

Abstract

Economic problems experienced at the national or international level affect commercial banks and may cause an increase in financial risk levels. It can affect macroeconomic factors such as inflation rates, interest rates and exchange rates, and internal factors such as exchange rates, interest, credit and liquidity risks in banks and make them financially distressed.

In the banking sector, there are risk situations such as interest, market, credit, off-balance sheet risks, country risk, technological and operational risks, liquidity risk, bankruptcy risk. In this study, factors such as exchange rate risk, interest risk, credit risk and liquidity risk of commercial banks will be considered. In the global financial crisis to be experienced, necessary precautions should be taken by taking into account the damages that these risk factors will cause to the banks. Therefore, in this study, it is thought that the evaluation of the relationship between the risk factors of commercial banks operating in Turkey and macroeconomic factors will make an important contribution to the literature.

The aim of this study; To examine the causality relationship between macroeconomic factors and financial risk situations in commercial banks. In this study, causality test was conducted with Toda yamamoto method for 7 commercial banks operating in Borsa Istanbul. Before the causality test, the ADF unit root test was applied to determine the degree of stationarity of the series. In the study covering the years 2011-2021, a unilateral causality relationship from macroeconomic variables to the ratios concerning the financial structure of banks is investigated. In the study, banks' capital adequacy ratio, non-performing loans ratio, liquid asset/total deposit ratio and net interest margin ratio were taken into account. Macroeconomic indicators are CPI, average funding cost and CPI-based real effective exchange rate.

As a result of the study, the most causal relationship among the variables is from the average funding cost to the net interest margin, from the CPI to the NPL ratio, from the foreign currency to the capital adequacy ratio. Considering all the variables in the study, it was determined that 13 banks were the cause of the foreign exchange, 16 banks were the cause of the average funding cost, and 13 banks were the cause of the CPI. In this case, microvariables in banks are most affected by the average cost of funding. CPI and exchange rates come second.

Keywords: Financial Risk, Commercial Banks, Macroeconomics.

JEL Codes: E44, G20, G32

KRİPTO PARA FİYATLARI İLE BRICS ÜLKELERİNİN GAYRI SAFİ MİLLİ HASILALARI ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: BITCOIN ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ

Hitit Üniversitesi

0000-0001-7381-306X selcukkendirli@yahoo.com

Görkem NERGİZ

Hitit Üniversitesi

0000-0002-4331-569X gorkemnergiz@hotmail.com

Özet

Çalışmanın amacı, en popüler kripto para birimi olan BITCOIN ile BRICS ülkelerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika) yıllık Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) değerleri arasındaki nedensellik ilişkisini araştırmaktır. Bu kapsamda C. W. J. Granger (1969) tarafından geliştirilmiş olan Granger Nedensellik Modeli kullanılmıştır. 2010 – 2020 yılları arası yıllık BITCOIN fiyatları ile yıllık BRICS ülkelerinin GSMH verileri analize dahil edilerek hesaplamalar yapılmıştır. Yapılan analizde dikkat çeken sonuç, Çin'in GSMH verileri ile BITCOIN fiyatları arasındaki ilişki hesaplandığında bunların çift yönlü olarak nedensellik ilişkisi oluşturduğu yönünde çıkmıştır. Diğer BRICS ülkelerinin GSMH verileri ile BITCOIN fiyatları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Para, Nedensellik, Bitcoin, Blok zincir, GSMH

JEL Kodları: C32, C12, G10, E40, E44

Abstract

The aim of the study is to investigate the causal relationship between the most popular cryptocurrency, BITCOIN, and the annual Gross National Product (GNP) values of the BRICS countries (Brazil, Russia, India, China, South Africa). In this context, the Granger Causality Model developed by C. W. J. Granger (1969) was used. Annual BITCOIN prices and annual GNP data of BRICS countries between 2010 and 2020 were included in the analysis and calculations were made. The striking result in the analysis was that when the relationship between China's GNP data and BITCOIN prices was calculated, they formed a bidirectional causality relationship. There was no significant relationship between GNP data of other BRICS countries and BITCOIN prices.

Keywords: Crypto currency, Causality, Bitcoin, Blockchain, GNI

JEL Codes: C32, C12, G10, E40, E44

MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNDE BAĞIMSIZ DENETİM BİLİNCİNİN ETKİSİ: NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Nurettin KOCA

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
0000-0002-3309-9428, kocanurettin417@gmail.com

Özet

Bağımsız denetimi bazı işletme sahipleri işletmeye getirdiği maliyetler nedeniyle yük olarak görürken, denetimi işletme körlüğünü ortadan kaldıran bağımsız bir faaliyet olduğunun bilincinde olan işletme sahipleri için ise bir fırsattır. Bağımsız denetimin işletme tarafından bir fırsat olarak görülmesi doğal olarak işletmeye birtakım faydalar sağlayacaktır. Muhasebe bilgi kalitesindeki artışı, bu faydalardan biri olarak sayabiliriz. Bu kapsamda çalışma, muhasebe bilgi kalitesinde bağımsız denetim bilincinin etkisini ortaya kaymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın kapsamını, muhasebe ve denetim alanında çalışmalar yapan akademisyenler oluşturmaktadır. Veriler, 5 sorudan oluşan mülakat formu aracılığıyla toplanmıştır.

Elde edilen verilen Maxqda programıyla analiz edilmiştir. Çalışma sonunda; muhasebe bilgi kalitesi ile bağımsız denetim kalitesi arasında karşılıklı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu, bağımsız denetim muhasebe bilgi sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemesi ve kaliteli bilgi üretmesinde temel güvencelerden biri olduğu, bağımsız denetimin faydaları düşünüldüğünde bağımsız denetimin işletmeler için bir fırsat olarak görülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Kalitesi, Bağımsız Denetim Kalitesi, Bağımsız Denetim Bilinci

JEL Kodları: M40, M41, M42

THE EFFECT OF INDEPENDENT AUDITING AWARENESS ON ACCOUNTING INFORMATION QUALITY: A QUALITATIVE RESEARCH

Abstract

While some business owners see independent auditing as a burden due to the costs it brings to the business, it is an opportunity for business owners who are aware of the fact that auditing is an independent activity that eliminates business blindness. The fact that independent audit is seen as an opportunity by the business will naturally provide some benefits to the business. We can count the increase in accounting information quality as one of these benefits. In this context the study, was carried out to reveal the effect of independent auditing awareness on accounting information quality. The scope of his work, It consists of academicians working in the field of accounting and auditing. Data were collected through an interview form consisting of 5 questions.

The obtained data was analyzed with the Maxqda program. At the end of the study; It has been concluded that there is a reciprocal and positive relationship between the quality of accounting information and the quality of independent auditing, that the independent auditing is one of the main assurances in the healthy functioning of the accounting information system and producing quality information, and that independent auditing should be seen as an opportunity for businesses when the benefits of independent auditing are considered.

Keywords: Accounting Quality, Independent Audit Quality, Independent Audit Awareness.

JEL Codes: M40, M41, M42

PARANIN FONKSİYONLARI VE TÜRLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİYE TEORİK BİR YAKLAŞIM

SMMM Dursun Ali YAZ

*Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, Öğr. Gör.
0000-0001-7113-6464, aliyaz@suadiyedenetim.com.tr*

YMM Arzu AKTAŞ

*TÜRMOB-TESMER-SÜRGEM Eğitmeni,
000-0002-7840-7922, arzu.aktas@ymmaktas.com*

SMMM Gülgün ÖZTÜRK

*TÜRMOB-TESMER-SÜRGEM Eğitmeni
0000-0002-9619-3710, gulgun@domeksmakine.com*

Özet

Uygarlık yolculuğunda insanı yalnız bırakmayan tek şey paraydı. İşte bu çalışmanın amacı; paranın, hiç bilinmediği prehistorik çağlardan başlayıp şimdilerde ışık hızına erişen yolculuğunu, para türleri ve fonksiyonları ile bunların kendi aralarındaki etkileşimlerini teorik açıdan incelemektir. Teorinin temelinde para kavramının altı kez form değiştirerek günümüze ulaştığı hipotezi yer almaktadır. Bu sınıflandırmayı yaparken paranın özü, ruhu ve şekli bakımından uygarlık tarihine katkısını dikkate alan üç basamaklı bir filtre kullanılmıştır. Ayrıca geleneksel fonksiyonlarını icra edip etmediği kriterleri de hesaba katılmıştır.

Her şey 11.000 sene önce, fiziken olmasa da ruhen dolaşımında olan ve yaşamsal ihtiyaçların karşılıklı değişimine dayanan Trampa Para sistemi ile başlamıştır. Paranın ikinci formunda iki farklı ürünün başka bir ürünü baz alarak değiş tokuş edildiği Mal Para sistemini görüyoruz: Her ikisi de geçim ekonomisi boyutunda ve zaruri ihtiyaçları dikkate almaktadır. Üçüncüsü ise ticaretin artmasıyla ortaya çıkan Tartı Para formudur. Alışverişlerin ilk kez yaşamsal değeri olmayan altın, gümüş ve bakır gibi nesnelere yapılması nedeniyle uygarlık tarihinde derin izler bırakmıştır. Trampa, mal ve tartı para formlarının kullanıldığı MÖ 9000 ile MÖ 600 yılları arasında, paranın modern fonksiyonları keşfedilmemişti. Madeni Para ise sikke başta olmak üzere madeni para, metal para, bozuk para veya sayı para denilen tüm metal para türlerini kapsamaktadır. Özellikle 19. yüzyıla girerken global boyuta ulaşan Kâğıt Para, yakın zamana kadar altın külçeler rezerv edilerek basılmaktaydı. 5 bin yıldır bilinen sayıların gerçek manada ilk kez kullanıldığı para türüdür. Bilgisayar ve internetin insanların cebine girmesiyle tanıştığı banka parası veya sanal para ise küresel finansal sistemin % 95'ini domine etmektedir.

Paranın tanımı, fonksiyonları ile türleri arasındaki ilişkinin anlaşılması; para sistemleri ve finans piyasalar ile işletmelerin ve devletlerin ekonomik dizaynları, kriz yönetimleri ve refah seviyeleri açısından önemlidir. Zira paranın içinde barındırdığı korkunç enerjiyi algılayamayan ve bu enerjiyi kültür ve sanatla evcilleştiremeyen toplumların uygarlık yolunda geri kalmaları tesadüf değildir. En basitinden her nakdin para olduğu ancak her paranın nakit olmadığı yeterince tartışılmamıştır.

İşte bu çalışmada paranın binlerce yıllık yolculuğunda olgunlaşan tanımı ve fonksiyonları paranın özü, ruhu ve şekli dikkate alınarak tartışmaya açılmıştır. Ayrıca paranın türleri ile paranın yerine getirmesi beklenen; değişim aracı, tasarruf aracı, ölçüm aracı ve politika aracı olma fonksiyonları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı; teorik açıdan açıdan ele alınmıştır. Böylece para kavramının tüm ekonomik birimlerce anlaşılmasına farklı bir yaklaşımla ışık tutarak finansal kararlara katkı sunmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finans, Para, Paranın Fonksiyonları, Paranın Türleri

JEL Kodları: O42, P34, E42

A THEORETICAL APPROACH TO THE RELATIONSHIP BETWEEN FUNCTIONS AND SPECIES OF MONEY

Abstract

The only thing that did not leave people alone in the journey of civilization was money. The purpose of this study is to examine the journey of money starting from prehistoric times, when it was not known at all, and reaching the speed of light now, money species and functions, and their interactions from a theoretical perspective. The theory is based on the hypothesis that the concept of money has changed form six times and reached the present day. While making this classification, a three-digit filter was used, which takes into account the contribution of money to the history of civilization in terms of its essence, spirit and shape. In addition, the criteria of whether it performs its traditional functions are also taken into account.

Everything started 11,000 years ago with the Barter Money system, which circulates spiritually if not physically and is based on the mutual exchange of vital needs. In the second form of money, we see the Commodity Money system, in which two different products are exchanged on the basis of another product: Both take into account the subsistence economy and essential needs. The third is the Weighing Money form, which emerged with the increase in trade. It has left deep traces in the history of civilization, as shopping was done for the first time with non-vital objects such as gold, silver and copper. Between 9000 BC and 600 BC, the modern functions of money were not discovered, when barter, commodities, and weighted forms of money were used. Coins, on the other hand, include all species of metal money called token, hard cash or number money, especially coins. Paper money, which reached a global dimension especially at the beginning of the 19th century, was printed by reserving gold bars until recently. It is the specie of money in which numbers known for 5 thousand years are used for the first time literally. Bank money or virtual money, introduced by computers and the internet, dominates 95% of the global financial system. Definition of money, understanding the relationship between its functions and species; monetary systems and financial markets, as well as the economic designs of businesses and states, are important in terms of crisis management and welfare levels. It is not a coincidence that societies that cannot perceive the terrible energy that money contains and cannot domesticate this energy with culture and art fall behind on the path of civilization. Simply put, it is not discussed enough that all cash is money, but not all money is cash.

In this study, the definition and functions of money, which have matured in thousands of years, are discussed by considering the essence, spirit and shape of money. In addition, the species of money and the expected fulfillment of money; whether there is a significant relationship between the functions of being a medium of exchange, a savings instrument, measuring instrument and a policy instrument; discussed from a theoretical point of view. Thus, it is aimed to contribute to financial decisions by shedding light on the understanding of the concept of money by all economic units with a different approach.

Keywords: Finance, Money, Functions of Money, Species of Money

JEL Codes: O42, P34, E42

İSLAMİ BANKALARININ MULTIMOORA YÖNTEMİ İLE FİNANSAL PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: TÜRKİYE VE KÖRFEZ İŞBİRLİĞİ KONSEYİ ÜLKELERİNDEKİ İSLAMİ BANKALAR ÜZERİNE ANALİTİK BİR ÇALIŞMA*

Sherwan Younis OTHMAN

*Duhok Private Technical Institute, Department of Business Administration
0000-0003-0238-3327, sherwan_a2t@yahoo.com*

Doç. Dr. Mihriban COŞKUN ARSLAN

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0002-6196-9304, mihriban.arslan@gop.edu.tr*

Özet

Finans sektörünün en önemli katılımcıları arasında yer alan bankalar, finansal sistemin işleyişinde ve istikrarında hayati bir rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki İslami bankaların ve Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (KİK) ülkelerindeki İslami bankaların 2020 yılı finansal performanslarını değerlendirmektir. Bu kapsamda çalışma yılına ait, bankaların bilanço ve gelir tablosundan oluşan finansal tabloları kullanılmıştır. Finansal performans ölçütünün belirlenmesine yönelik çok kriterli karar verme stratejilerinden biri olan MULTIMOORA yöntemi kullanılarak finansal oranlar değerlendirilmiştir. Çalışmanın veri seti, her biri beş finansal göstergeden (sermaye yeterliliği, finansal kaldıraç, aktif kalitesi, likidite, karlılık) oluşan dokuz finansal oranda oluşmaktadır. Çalışmada, Türkiye'deki altı İslami bankanın tamamına ve KİK ülkelerindeki on yedi İslami bankaya ait finansal tablolar kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre sonra Türkiye'de en iyi finansal performansa sahip İslami bankanın Vakıf Katılım Bankası, KİK'de ise Katar Uluslararası İslam Bankası olduğu tespit edilmiştir.

İslami bankaların finans sektörü içerisinde rolünün daha iyi seviyelere çıkabilmesi için güçlü bir finansal yapısı olması gereklidir. Finansal performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi için yapılan analizler İslami bankaların sektör içinde durumlarının belirlenmesi ve karlılık, likidite, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, finansal kaldıraç açısından değerlendirilmesi sebebiyle önem arz etmektedir. Analizlerde kullanılan finansal oranlar, banka sayıları ve çalışma yılları değişikçe farklı sonuçlara ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: İslami Bankalar, Finansal Performans, Çok Kriterli Karar Verme, MULTIMOORA, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi

JEL Kodları: G21, M40, L25, D7

***Bu çalışma "Financial Performance Evaluation Of Islamic Banks With The Multimoora Method: An Analytical Study Of Islamic Banks In Turkey And The Gulf Cooperation Council Countries" başlıklı yüksek lisans tezinden çıkarılmıştır.**

FINANCIAL PERFORMANCE EVALUATION OF ISLAMIC BANKS WITH THE MULTIMOORA METHOD: AN ANALYTICAL STUDY OF ISLAMIC BANKS IN TURKEY AND THE GULF COOPERATION COUNCIL COUNTRIES

Abstract

Banks, which are among the most important participants of the financial sector, play a vital role in the functioning and stability of the financial system. The purpose of this research is to evaluate the 2020 financial performance of Islamic banks in Turkey and Islamic banks in the Gulf Cooperation Council (GCC) countries. In this context, the financial statements of the banks consisting of balance sheets and income statements of the working year were used. Financial ratios were evaluated by using the MULTIMOORA method, which is one of the multi-criteria decision-making strategies for determining the financial performance criterion. The data set of the study consists of nine financial ratios, each of which consists of five financial indicators (capital adequacy, financial leverage, asset quality, liquidity, profitability). Within the scope of the study, financial statements of all six Islamic banks in Turkey and seventeen Islamic banks in the GCC countries were used. According to the results of the analysis, it was determined that the Islamic bank with the best financial performance in Turkey was Vakif Participation Bank, and Qatar International Islamic Bank in GCC.

In order for Islamic banks to play a better role in the financial sector, they must have a strong financial structure. Analyzes for measuring and evaluating financial performance are important because of determining the status of Islamic banks in the sector and evaluating them in terms of profitability, liquidity, capital adequacy, asset quality, financial leverage. Different results can be obtained as the financial ratios used in the analysis, the number of banks and the working years change.

Keywords: Islamic Banks, Financial Performance, Multi-Criteria Decision Making Methods, MULTIMOORA, Gulf Cooperation Council

JEL Codes: G21, M40, L25, D7

BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSINI İYİLEŞTİRMEDE İÇ KONTROLÜN ROLÜ*

Kamiran Ibrahim İBRAHİM
Duhok Private Technical Institute
0000-0003-0238-3327, kamirans85@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Atila KARKACIER
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0002-5200-4527, atila.karkacier@gop.edu.tr

Özet

Bankalardaki iç kontrol sistemi, bankacılık sektöründeki hızlı ve birbirini izleyen gelişmelere uyum sağlayarak kademeli ve önemli bir gelişmeye sahne olmuştur. Bu nedenle, iç kontrol artık sadece bankacılık faaliyetlerini ve nakdi korumaya yönelik bir süreç olmayıp, bankanın iyileştirilmiş finansal performansının elde edilmesini sağlamak için üst yönetim tarafından belirlenen bir dizi bileşene dönüşmüştür. Bu bağlamda, bankaların faaliyetlerinin bankanın finansal performansını artırmak için yönetim kurulu tarafından belirlenen politika ve stratejilere uygun bir şekilde yürütüldüğünü doğrulamadaki etkin rolü nedeniyle iç kontrolün önemi artmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Irak'taki bankaların finansal performansını iyileştirmede iç kontrol bileşenlerinin oynadığı rolü araştırmaktır. Bu çalışmada öncelikle iç kontrol sistemi ile ilgili bilgilere yer verilerek, iç kontrolün bankalar için önemine değinilmiştir. Daha sonra bankaların finansal performansı ve göstergeleri ile ölçümüne ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise Irak bankalarının yöneticilerine, iç kontrol ve bileşenlerinin, bankaların finansal performansını iyileştirmede etkisinin olup olmadığını araştırmak için anket tekniği uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda iç kontrol bileşenlerini oluşturan kontrol ortamı, risk değerlendirme, kontrol eylemleri, bilgi ve iletişim ile izlemenin bankaların finansal performansını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Denetim, İç Kontrol, İç Kontrol Bileşenleri, Bankacılık Sektörü, Finansal Performans.
JEL Kodları: M41, M42, G21, L25

*Bu çalışma "The Role Of Internal Control In Improving The Financial Performance Of Banks" başlıklı yüksek lisans tezinden çıkarılmıştır.

THE ROLE OF INTERNAL CONTROL IN IMPROVING THE FINANCIAL PERFORMANCE OF BANKS

Abstract

The internal control system in banks has witnessed a gradual and important development adapted to the rapid and successive developments in the banking sector. Therefore, internal control is no longer only a process to safeguard banking activities and cash, however, it has developed into a set of components set by the senior management to ensure the achievement of the improved financial performance of the bank. In this regard, the importance of internal control is increasing due to its effective role in validating that all banks' activities are carried out in a manner consistent with the policies and strategies set by the board of directors to improve the bank's financial performance. The ultimate purpose of this study was to explore the role played by internal control components in improving the financial performance of banks in Iraq.

This study firstly addresses the information about internal control system and the important internal control for banks. Later, information on the financial performance of banks and their indicators and measurement was included. In the last part of the study, a questionnaire was applied to the managers of Iraqi banks, to investigate whether internal control and its components, had effect on improving the financial performance of banks. As a result of the analyses, it has been concluded that the control environment, risk assessment, control activities, information and communication and monitoring which constitute the components of internal control, positively affect the financial performance of the banks.

Keywords: Audit, Internal Control, The Components of Internal Control, Banking Sector, Financial Performance.

JEL Codes: M41, M42, G21, L25

KİTLE FONLAMA: DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI

Dr. Öğr. Üyesi Gizem Vergili

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak İşletme Fakültesi
0000-0003-1125-1772, gizemvergili@mehmetakif.edu.tr*

Özet

Kitle fonlama (crowdfunding); bir proje fikrinin internet platformu üzerinden yapılan çağrı ile çok sayıda potansiyel yatırımcıya sunulması fon talebinde bulunulmasını ve çok sayıda yatırımcının katkılarıyla finanse edilerek projenin hayata geçirilmesini sağlayan bir finansman şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Projenin veya bir girişimin internet üzerinden profesyonel taraflar yerine (örneğin bankalar, risk sermayecileri veya iş dünyası gibi) bir grup tarafından kolektif bir şekilde finanse edilmesidir. İlk olarak Amerika'da uygulanmaya başlamış olup, daha sonra Avrupa'da ve son zamanlarda artan bir ivme ile Türkiye'de de uygulama alanı bulmuştur. Dünyada 5 farklı kitle fonlama modeli uygulanmaktadır. Bunlar; bağışa dayalı kitle fonlama, ödüle dayalı kitle fonlama, borçlanmaya dayalı kitle fonlama, paya dayalı kitle fonlama ve karma modellenli kitle fonlamadır. Bunlardan ilk ikisinde finansal getiri beklentisi olmadığı için "finansal getiri beklentisiz fonlama", diğer ikisi ise de "finansal getiri beklentili fonlama", sonuncusu ise karma model olarak bilinmektedir. Yasal düzenleme ve mevzuat eksikliği kitle fonlamanın finansal getiri beklentisiz modellerle başlamasına neden olmuştur. Kitle fonlama sisteminin ilk örneği 2003 yılında müzisyenleri ve sanatçıları desteklemek amacıyla kurulan artistshare.com olarak bilinmektedir (Howe, 2008). Teknolojinin ve internet kullanımının hızla gelişmesi, son yıllarda proje fikirlerine kaynak yaratmada yaşanan sıkıntılar kitle fonlamanın hem doğuşuna hem de girişimciler tarafından bu yöntemle ilginin artmasına neden olmuştur. Dünya Bankası'nın kitle fonlamaya ilişkin raporunda ise özellikle 2008 yılında yaşanan küresel finansal krizden sonra yeni başlayan işletmeler ile küçük ölçekli şirketlerin finansman bulmakta yaşadıkları zorluklara bir çözüm alternatifi olarak ortaya çıktığından bahsedilmektedir (World Bank, 2013:18). Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere, Kuzey Amerika, Latin Amerika, Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'da bulunan birçok ülkede kitle fonlama platformu bulunmaktadır. Dünyada 2022 yılı Haziran ayı itibarıyla aktif olarak kullanılan 439 kitle fonlama platformu olduğu bilinmektedir. Çalışmada ülkeler arası uygulamada bazı farklılıklar görülse de genel hatlarıyla kitle fonlama işleyişine yer verilerek kitle fonlama modelleri başarılı ve başarısız örnekleriyle açıklanmaktadır. Kitle fonlamanın avantajları, dezavantajları ve diğer finansman yöntemlerinden ayrılan özellikleri incelenerek özellikle kitle fonlamada finansal getiri beklentili fonlama modellerine ilişkin dünyada ve Türkiye'de uygulanan yasal mevzuatın ortaya çıkışı ve günümüz uygulamasından bahsedilmektedir. Kitle fonlamanın alternatif finansman yöntemi olarak dünü, günümüzdeki kullanım alanlarıyla bugünü ve gelecekteki olası beklentileri çerçevesinde yarını değerlendirmeye alınmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler grubunda yer alan Türkiye'de uygulama alanının yaygınlaşarak yeni yatırımların hayata geçirilmesinde önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kitle Fonlama, Paya Dayalı Kitle Fonlama, Girişimci, Kitle Fonlama Platformu.

JEL Kodları: G31, O16

CROWDFUNDING: THE PAST, THE PRESENT AND THE FUTURE

Abstract

Crowdfunding; It is a form of financing that enables a project idea to be presented to a large number of potential investors with a call made on the internet platform, requesting funds, and the implementation of the project by being financed with the contributions of many investors. The collective financing of a project or venture over the Internet by a group rather than professional parties (such as banks, venture capitalists, or businesses). It first started to be applied in America, then it has found a field of application in Europe and recently in Turkey with increasing momentum. There are 5 different crowdfunding models in the world. These are donation-based crowdfunding, reward-based crowdfunding, debt-based crowdfunding, equity-based crowdfunding, and hybrid model crowdfunding. The first two of them are known as “funding without financial return expectation”, the other two are known as “funding with financial return expectation”, and the last one is known as the hybrid model. Lack of legal regulation and legislation has caused crowdfunding to start with models that do not expect financial returns. The first example of a crowdfunding system is known as artistshare.com, which was founded in 2003 to support musicians and artists (Howe, 2008). The rapid development of technology and the use of the internet, and the difficulties experienced in creating resources for project ideas in recent years have caused both the birth of crowdfunding and the increased interest in this method by entrepreneurs. In the World Bank’s report on crowdfunding, it is mentioned that it emerged as a solution alternative to the difficulties faced by small-scale companies and startups in finding financing, especially after the global financial crisis in 2008 (World Bank, 2013:18). There are crowdfunding platforms in many countries in North America, Latin America, Europe, the Middle East, and Africa, especially the United States. It is known that there are 439 crowdfunding platforms actively used in the world as of June 2022. Although there are some differences in the practice between countries, in the study crowdfunding models are explained with successful and unsuccessful examples by giving place to the crowdfunding process in general terms. By examining the advantages, disadvantages and distinguishing features of crowdfunding from other financing methods, the emergence of the legal legislation applied in the world and in Turkey regarding the funding models with the expectation of financial return in crowdfunding and its current practice are mentioned. The past of crowdfunding as an alternative financing method, today with its current usage areas, and the future within the framework of possible future expectations are evaluated. Especially in Turkey, which is in the group of developing countries, the importance of implementation of new investments is emphasized by expanding the application area.

Keywords: Crowdfunding, Equity Based Crowdfunding, Entrepreneur, Crowdfunding Platform.

JEL Codes: G31, O16

DETERMINANTS OF STOCK MARKET DEVELOPMENT IN TURKEY: EMPIRICAL EVIDENCE FROM LINEAR AND NONLINEAR ARDL APPROACHES

Soz AFANDI

*Department of Business Administration, Tokat Gaziosmanpaşa University, Turkey
0000-0001-9965-620X, soz.afandi2222@gop.edu.tr*

Assoss. Prof. Oktay ÖZKAN

*Department of Business Administration, Tokat Gaziosmanpaşa University, Turkey
0000-0001-9419-8115, oktay.ozkan@gop.edu.tr*

Abstract

An indicator of future economic activity and a country's economic strength is stock market development which can play an important role in developing every economy's financial system, with the important role of stock market, for researchers it is vital to consider what determines stock market to develop, the development of the stock market is a multifaceted subject. Turkish stock market with the existence of economic and political instability has been developed and reached a high level, while there are many factors that promote the development of stock market of Turkey, and many researchers have studied on the development of stock market in Turkey with different macroeconomic factors, in this study we used the impact of some macroeconomic factors including economic growth, foreign direct investment, personal remittance and exchange rate along with geopolitical risk index for Turkey, by utilizing the World Development Indicators data from 1993 to 2020. The Nonlinear Autoregressive Distributed Lag Model (NARDL) was used to capture the possibility of dynamic nonlinearity and consequently, asymmetry. The results of this study shows that with the linear ARDL model economic growth has a positive significant effect on stock market development in both long-run and short-run. While the geopolitical risk index variable has a negative effect. Foreign direct investment and personal remittance variables are negative but not significant in the short run and long run on stock market development in Turkey. With nonlinear ARDL results in both long-run and short-run the increase of geopolitical risk triggers a negative effect. With all the measures the results shows that stock market development appeared to be more affected by geopolitical risks, the higher risk of geopolitical events leads to lower investment and increased disaster risks, which are associated with lower GDP growth. Our recommendation is that policymakers should design policies to improve the functioning of economic institutions in order to enhance the depth of the stock market.

Keywords: stock market development, linear and nonlinear ARDL, Turkey.

JEL Codes: G10, E44, C32

IMPACT OF INTELLECTUAL CAPITAL DISCLOSURE ON CORPORATE GOVERNANCE: AN EMPIRICAL OF LISTED TEXTILE FIRMS OF PAKISTAN

Scholar Yasir Alam

*Institute of Management Sciences, Peshawar
yasiralamusafzai@gmail.com*

Lecturer Muhammad Zulqarnain Safdar

*Department of Management Sciences, Abbottabad University of Science and Technology, KP, Pakistan
zulqarnain.safdar@aust.edu.pk*

Lecturer Khuram Shahzad

*Department of Management Sciences, Abbottabad University of Science and Technology, KP, Pakistan
qaziiks@aust.edu.pk*

PhD Scholar Nisar Khan

*Iqra National University, Peshawar
nisar_wazir@hotmail.com*

Abstract

The purpose of this study is to assess the impact of corporate governance (CG) on intellectual capital disclosure (ICD) in the context of Pakistan. CG is studied in the spectrum of the audit committee, CEO duality, board independence, and board size while ICD is in the spectrums of three widely recognized indices relational capital, structural capital, and human capital.

Data from secondary sources collected from annual reports of textile sectors of Pakistan for the period between 2016 and 2020 is employed. Six regression models are estimated, three for each index of ICD. Hausman test is performed as an indicator for the selection of short-run panel data models (i.e., fixed effect and random effect).

The findings reveal that board independence has a significant negative while firm size has a positive impact on human capital. Additionally, board size and firm size have a significant negative while financial leverage and firm size have a significant positive impact on structural capital while all the CG measures namely audit committee, CEO duality, board independence, and board size have a statistically insignificant impact on relational capital.

Keywords: Corporate Governance, Intellectual Capital, Intellectual Capital Disclosures, Structural Capital, Human Capital, Relational Capital.

THE IMPACT OF EARNING MANAGEMENT ON FIRM VALUE: AN EMPIRICAL EVIDENCE OF PSX LISTED NON-FINANCIAL FIRMS

Scholar Fahama Islam

*Institute of Management Sciences, Peshawar
fahamaislam@gmail.com*

Scholar Yasir Alam

*Institute of Management Sciences, Peshawar
yasiralamusafzai@gmail.com*

Muhammad Farooq Jan

*Abbottabad University of Science and Technology, Abbottabad
farooqjan23@gmail.com*

Abstract

Earning management is of crucial significance in the prevailing economic scenarios on the grounds that managers strive for practicing earning management to achieve better cash flows in the context of firm prospects. That leads to an increase in bonuses that are given to the managers in terms of rewards. This thesis examines the impact of practicing earning management on the worth of the firm. For the purpose of examining this impact, this paper used Total Accruals-CFM, Total Accruals-BS and Discretionary accruals as independent variables. Accordingly, Tobin's Q ratio was used to represent firm value as a dependent variable. Firm size, current ratio and financial leverage were used as the control variables of this thesis. The targeted population of this study is the listed non-financial firms on Pakistan Stock Exchange. The sample size of this study is a total number of 343 non-financial listed firms of Pakistan. The data related to the research variables was collected for the time-period from 2014 to 2019. The findings of this study found that there is an insignificant impact of earnings management on the value of the firm in the context of Pakistani listed non-financial firms. While one of the selected control variable named as financial leverage showed a positively significant impact on the dependent variable that is firm value.

Keywords: Earnings Management, Firm Value, Firm Size, Financial Leverage, And Current Ratio.

ACCRUALS AND THE PREDICTION OF FUTURE CASH FLOWS: EMPIRICAL EVIDENCE OF NON-FINANCIAL SECTOR OF PAKISTAN

Scholar Yasir Alam

*Institute of Management Sciences, Peshawar
yasiralamusafzai@gmail.com*

Assistant Professor Asim Rehman

Abbottabad University of Science and Technology, KP, Pakistan

PhD Scholar Nisar Khan

*Iqra National University, Peshawar
nisar_wazir@hotmail.com*

Abstract

This study aimed to examine the predictive ability of aggregated and disaggregated earnings and cash flows in forecasting the future operating cash flows. Based on a sample data of 26 non-financial listed sectors including data of 304 firms for the period between 2014 and 2019, the cash flow model of Barth et al. (2001) has been employed to predict the future cash flows using both aggregated and disaggregated earnings and cash flows. From the outcomes, it has been observed that disaggregated accruals and current year operating cash flows (OCF) better predict the FOCF than the component of accruals namely change in inventory, change in accounts receivables, change in account payables, other accruals and amortization and depreciation expense. This is the first ever study investigating the accrual's role in forecasting FOCF in Pakistan.

Keywords: Financial Accounting Standards Board (FASB), International Accounting Standard Board (IASB), Pakistan Stock Exchange (PSX), Future operating cash flows (FOCF) from Operations (CFO_{t+1}), Current year cash flow from operations (CFO_{it}), Earnings (EARN), Change in Inventory (Δ INV), Change in Account Receivable (Δ AR), Change in Account Payable (Δ AP).

IMPACT OF IFRS ADOPTION OF FIRM PERFORMANCE OF LISTED NON-FINANCIAL FIRMS OF PAKISTAN

PhD Scholar Ikram Ullah Khan
Iqra National University, Peshawar
ikramuk@gmail.com

Scholar Yasir Alam
Institute of Management Sciences, Peshawar
yasiralamusafzai@gmail.com

Assistant Professor Faheem Jan
University of Central Punjab, Lahore
muhammadfaheemjan@gmail.com

Abstract

The study examines the effect of IFRS-adoption on Pakistani listed non-financial firms. More precisely, this study illustrates the empirical evidence of the influence of set of Pakistani accounting standards (PAS) introduced in 2018 on the firm's performance. Examining a total of 444 observations (222 firms for the period between 2016-17 and 2019-20), the findings of the study revealed that IFRS adoption has a significant positive impact on ROA however insignificant impact on ROE. Moreover, it is also observed that there is substantial change in terms of ROA only with reference to pre- and post-IFRS adoption in Pakistan.

Keywords: Pre-IFRS Adoption, Post-IFRS Adoption, Firm Performance.



30. yıl
TOKAT
GAZIOSMANPAŞA
ÜNİVERSİTESİ

ICAFR'22

9th International Congress On Accounting And Finance Research

9. ULUSLARARASI
MÜHÜRLEME VE KAVRAMLAR
KONGRESİ

ICAFR'22

9th International Congress On Accounting And Finance Research




29 Eylül - 1 Ekim 2022

icafr2022.gop.edu.tr



icafr2022@gop.edu.tr

 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi
Taşlıçiftlik Yerleşkesi – TOKAT



TÜRKİYE'DE EKONOMİK BÜYÜMENİN SİGORTA PRİMLERİ ÜZERİNDEKİ ASİMETRİK ETKİSİ: NARDL YAKLAŞIMI

Dr. Öğr. Üyesi Gülay ÇİZGİCİ AKYÜZ

Trabzon Üniversitesi

0000-0002-7594-1994, gulayakyuz@trabzon.edu.tr

Özet

Türkiye finans sektöründe sigorta ve bireysel emeklilik sektörü, bankacılığın ardından gelmekte ve finans sektörünün önemli dinamikleri arasında yerini almaktadır. Sigorta sektöründe yer alan kurumlar faaliyetlerinde para ve sermaye piyasası araçlarını kullanmakta, böylelikle var olan riski yönetmekte, riski üstlenerek karşılamaktadırlar. Sigorta sektöründe yer alan kurumlar finans sektöründe fonların arz edenlerden talep edenlere doğru aktarımına aracılık yaparak optimal kaynak kullanımına fayda sağlamaktadır. Sigorta sektöründe kullanılan ürünlerin fazlalığı ve bu ürünlerin kullanımının artması ekonomik büyümeyi desteklemektedir. Dolayısıyla sigorta sektörünün istikrarı ve gelişimi, bir bütün olarak finansal sistemin istikrarı ve gelişimi için önemli ölçüde etkili olabilmektedirler. Güçlü ve iyi işleyen sigorta sektörünün varlığı ekonomik büyüme dolayısıyla finansal istikrara katkı sağlamakta ve ülke ekonomisinin işleyişi ve gelişiminde büyük önem taşımaktadır. Çalışmada, Türkiye'de ekonomik büyümenin sigorta primleri üzerindeki etkisinin asimetrik olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda gayri safi yurt içi hasılda meydana gelen pozitif ve negatif şokların toplam sigorta primleri üzerinde meydana getirdiği kısa ve uzun dönemli asimetrik ve doğrusal olmayan ilişkiler 2009:Q3-2021:Q3 dönemine ait üç aylık veriler kullanılarak NARDL yaklaşımı ile araştırılmıştır. Çalışmada ekonomik büyüme göstergesi olarak gayri safi yurt içi hasıla ve hayat ve hayat dışı sigorta primlerinin toplamı kullanılmıştır. Çalışmada ilk önce asimetrik eş bütünleşme testi ile kurulan modeldeki değişkenler arasında uzun dönemde bir ilişki olup olmadığı araştırılmış ve değişkenlerin uzun dönemde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra ekonomik büyüme değişkeninin kısa ve uzun dönem etkilerine ilişkin asimetrik testleri Wald Testi ile yapılmış ve değişkende meydana gelen pozitif ve negatif şokların kısa ve uzun dönemde toplam sigorta primleri üzerindeki etkilerinin asimetrik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifade ile ekonomik büyüme değişkenine ait pozitif ve negatif bileşenlerin toplam sigorta primleri üzerinde doğrusal olmayan asimetrik etkiler meydana getirdiği ve eşit olmayan ölçülerde primleri etkilediği ortaya konulmuştur. Çalışmada ele alınan dönem için ekonomik büyüme değişkeninde meydana gelen pozitif ve negatif şokların kısa ve uzun dönemde sigorta primleri dolayısıyla sigorta sektörü üzerinde anlamlı asimetrik etkilere neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Primleri, Ekonomik Büyüme, NARDL.

JEL Kodları: C32, E20, G22

THE ASYMMETRIC EFFECT OF ECONOMIC GROWTH ON INSURANCE PREMIUMS IN TURKEY: NARDL APPROACH

Abstract

In the Turkish financial sector, the insurance and private pension sector comes after banking and they are among the important dynamics of the financial sector. Institutions in the insurance sector use money and capital market tools in their activities, thus, they manage the existing risk and meet the risk by undertaking it. Institutions in the insurance sector help optimal resource utilization by mediating the transfer of funds from the suppliers to the demanders in the financial sector. The excess of products used in the insurance sector and the increase in the use of these products support economic growth. Therefore, the stability and development of the insurance sector can have a significant effect on the stability and development of the financial system as a whole. The existence of a strong and well-functioning insurance sector contributes to economic growth and thus to financial stability, and is of capital importance in the functioning and development of the economy of the country. It is aimed to investigate in this study whether the effect of economic growth on insurance premiums in Turkey is asymmetric. Accordingly, the short- and long-term asymmetric and non-linear relationships on total insurance premiums caused by positive and negative shocks in gross domestic product have been analyzed with the NARDL approach by using quarterly data for the period between 2009:Q3-2021:Q3. The gross domestic product and the sum of life and non-life insurance premiums have been used in the study as an indicator of economic growth. Firstly, it has been investigated in the study whether there is a long-term relationship between the variables in the model established by the asymmetric cointegration test and it has been determined that the variables are related in the long term. Thereafter, the asymmetry tests related to the short- and long-term effects of the economic growth variable have been performed with the Wald Test and it has been found that the effects of positive and negative shocks in the variable on total insurance premiums in the short- and long-term are asymmetrical. In other words, it has been established that the positive and negative components of the economic growth variable create nonlinear asymmetrical effects on the total insurance premiums and affect the premiums to an unequal extent. It has been concluded that the positive and negative shocks in the economic growth variable for the period covered in the study cause significant asymmetrical effects on the insurance premiums and therefore the insurance sector in the short- and long-term.

Keywords: Insurance, Premium, Economic Growth, NARDL

JEL Codes: C32, E20, G22

İŞLETME ÇALIŞANLARININ MUHASEBE ENTEGRASYONUNA KARŞI ALGILARI (UŞAK ÖRNEĞİ)

Doç. Dr. Aysel GÜNEY

*Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü
0000-0001-7017-8435. aysel.guney@bilecik.edu.tr*

Gamze ÖZDEMİR

*Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst. Muhasebe ve Denetim YL Programı
0000-0003-4949-5713. gmz.102582@gmail.com*

Özet

Gelişen ve dijitalleşen dünyada tüm işlemler bilgisayar ortamında yapılmaya başlamıştır, rekabet kızıışmış, teknolojik ve dijital dönüşüm işletmelerin iş yapış biçimlerini değiştirmeye zorlamaktadır. İşletme süreçleri, çalışanları, sahip oldukları bütün özellikler ve varlıklar ile çeşitli yetenekler geliştirmektedirler. Bunun karşılığında da çalışanlarının bu gelişim ve değişime uyum sağlamalarını beklemektedirler. Uyum sağlama yetenekleri sürekli bir kavramdır ve farklı düzeyleri bulunmaktadır. İşletmeler sahip oldukları bilgilere yenilerini ekleyerek hem yeni bilgi elde etmekte hem de mevcut bilgilerle yeni bilgilerin sentezinden yeni yorumlar geliştirebilmektedir.

Bu teknoloji ve işletme etkileşimde önemli yer tutan öğelerden biri de muhasebe entegrasyonudur. Muhasebe entegrasyonunda çeşitli programlar kullanılmaktadır. Muhasebe entegrasyonu da bir yazılım eklentisi olarak tanımlanabilir. Muhasebede bu programların kullanılması zaman açısından avantaj sağlarken aynı zamanda işlemlerin hatasız olarak en kısa sürede yapılmasını gerçekleştirmektedir. Bu sürecin başarılı olabilmesi için muhasebe ve finans departmanlarında çalışanların bu programları algılamaları, doğru kullanabilmeleri ve yorumlamaları önem taşımaktadır. Bu çalışma, işletmelerde çalışanların muhasebe entegrasyonuna karşı algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Entegrasyonu, işe uyum
JEL Kodu: M41

PERCEPTIONS OF BUSINESS EMPLOYEES AGAINST ACCOUNTING INTEGRATION

Abstract

In the developing and digitalizing world, all transactions have started to be done in the computer environment. With increasing competition, technological and digital transformation forces businesses to change their way of doing business. Businesses develop various abilities with their processes, employees and all the features and assets they have. In return, they expect their employees to adapt to this development and change. Adaptability is a continuous concept and has different levels. By adding new information to the information they have, businesses can both obtain new information and develop new interpretations from the synthesis of existing information with new information. One of the important elements in this interaction is accounting integration. Various programs are used in accounting integration. Accounting integration is also a software add-on. The use of these programs in accounting provides an advantage in terms of time, and at the same time, it performs the transactions in the shortest time without errors. In order for this process to be successful, it is important for the employees in the accounting and finance departments to perceive, use and interpret these programs correctly. This study aims to reveal the perceptions of employees in enterprises towards accounting integration.

Keywords: Accounting integration, work adaptation

JEL Code: M41

EMTİA PİYASALARINDA COVID-19 ETKİSİ

Arş. Gör. Dr. Binali Selman EREN

*Bitlis Eren Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
0000-0001-5136-6406, binaliselmaneren@gmail.com*

Özet

Bu çalışmada Covid-19 pandemisinin emtia piyasalarına etkisi analiz edilmiştir. Bu amaçla sekiz metal, dört enerji, dokuz tarımsal emtia endeksi olmak üzere toplam 21 emtia endeksi analize dâhil edilmiştir. Çalışmada emtia piyasalarında Covid-19 pandemisinin etkisini ölçmek için olay çalışması (event study) yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda Covid-19 salgının küresel pandemi ilan edildiği tarih (11 Mart 2020) olay tarihi olarak alınmıştır. Çalışmada anormal getiriler piyasa modeli ile tahmin edilmiş ve piyasa endeksi olarak küresel bir endeks olan Dow Jones Emtia Endeksi (DJCI) dikkate alınmıştır. Dow Jones Emtia Endeksi (DJCI), metaller, tarım ürünleri ve petrol ve gaz gibi enerji emtiaları dahil olmak üzere çok çeşitli 28 farklı emtia vadeli işlem sözleşmesini izleyen ağırlıklı bir endekstir. Anormal getirilerin hesaplanmasında tahmin dönemi 220 işlem günü alınmıştır. Olay pencereleri (-30...+30), (-20...+20), (-10...+10), (-5...+5), (-3...+3), (0...0), (0...+10) ve (0...+20) olmak üzere toplam sekiz pencerede birikimli anormal getiriler (AR) hesaplanmıştır. Çalışmada tahmin dönemi ortalama getirilerin normal dağılım gösterip göstermediği Jarque-bera istatistiği ile test edilmiştir. Tahmin dönemi ortalama getiriler normal dağılım gösteriyorsa birikimli anormal getiriler (CAR) parametrik testlere göre, eğer normal dağılım göstermiyorsa parametrik olmayan test istatistiklerine göre değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları tüm olay pencerelerinde en yüksek kayıpların metal ve enerji emtialarında olduğunu göstermektedir. Metal emtialar içinde ise en yüksek kayıp paladyumda görülürken bunu sırasıyla platin, gümüş, alüminyum, bakır, nikel, çinko ve altın izlemiştir. Metal emtialardan altının uzun dönem olay pencerelerinde birikimli anormal getirilerinin (CAR) pozitif olması, Covid-19 döneminde, yatırımcılar tarafından güvenli liman olarak görüldüğünü doğrulamaktadır. Enerji emtialarında ise tüm olay pencerelerinde en yüksek kayıplar Brent petrolde gözlemlenirken bunu sırasıyla Londra gaz yağı, WTI ham petrol ve doğal gaz endeksleri takip etmektedir. Tarımsal emtialara bakıldığında yine en yüksek kaybın kereste endeksinde olduğu görülmüştür. Buna karşın Amerikan kahve ve pamuk endeksinin özellikle kısa dönem olay pencerelerinde pozitif tepki verdiği görülmektedir. Hububat emtialarında ise özellikle pirinçte tüm olay pencerelerinde pozitif birikimli anormal getiriler (CAR) sözkonusudur. Genel olarak sonuçlara bakıldığında Amerikan kahvesi ve pirinç hariç tüm emtia endekslerinin Covid-19 pandemisinden güçlü yönde negatif etkilendiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Emtia piyasaları, Covid-19, Event Study

JEL Kodları: Q02, G01, G14

THE IMPACT OF COVID-19 ON COMMODITY MARKETS

Abstract

In this study, the impact of the Covid-19 pandemic on commodity markets are analyzed. For this purpose, a total of 21 commodities, including eight metals, four energy and nine agricultural commodity indices, are included in the analysis. In the study, the event study method is used to measure the impact of Covid-19 on the commodity markets. In this respect, the date when the Covid-19 outbreak is declared a global pandemic (March 11, 2020) is taken as the event date. In the study, abnormal returns are estimated with the market model and the Dow Jones Commodity Index (DJCI), a global index, is taken into account as a market index. The Dow Jones Commodity Index (DJCI) is a weighted index that tracks a wide range of 28 different commodity futures contracts, including metals, agricultural products, and energy commodities such as oil and gas. For the calculation of abnormal returns, the estimation period is 220 trading days. Event windows $(-30...+30)$, $(-20...+20)$, $(-10...+10)$, $(-5...+5)$, $(-3...+3)$, $(0...0)$, $(0...+10)$ and $(0...+20)$ cumulative abnormal returns (CAR) are calculated in eight windows. In the study, whether the average returns during the estimation period show a normal distribution is tested with the Jarque-bera statistic. If the average returns during the estimation period were normally distributed, the cumulative abnormal returns (CAR) are evaluated according to parametric tests, if not, according to non-parametric test statistics. Analysis results show that metal and energy commodities have the highest losses in all event windows. Among metal commodities, the highest loss is observed in palladium, followed by platinum, silver, aluminum, copper, nickel, zinc and gold, respectively. The positive cumulative abnormal returns (CAR) of gold, one of the metal commodities, in the long-term event windows confirms that it is seen as a safe haven by investors during the Covid-19 period. In energy commodities, the highest losses in all event windows are observed in Brent oil, followed by London gas, WTI crude oil and natural gas indices, respectively. Looking at agricultural commodities, it is seen that the highest loss is in the lumber index. On the other hand, it is seen that the American coffee and cotton index reacts positively, especially in the short-term event windows. In cereal commodities, especially rice, there are positive cumulative abnormal returns (CAR) in all event windows. Looking at the results in general, it is seen that all commodity indices except American coffee and rice are strongly negatively affected by the COVID-19 pandemic.

Keywords: Commodity markets, Covid-19, Event Study

JEL Codes: Q02, G01, G14

PARLAMENTER SİSTEMDEN CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNE: YEREL YÖNETİMLERİN KARŞILAŞTIRMALI MALİ PERFORMANS ANALİZİ

Arş. Gör. Dr. Mert ÖNCEL

Ordu Üniversitesi Ünye İİBF İşletme Bölümü

ORCID No: 0000-0003-0936-4487, mertoncel@gmail.com

Öğr. Gör. Dr. Cem ANGIN

Ordu Üniversitesi Ünye İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

ORCID No: 0000-0002-2813-5586, angin52@gmail.com

Özet

Türkiye 16 Nisan 2017 Referandumunu ile Parlamenter Sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine (CHS) geçiş yapmıştır. Bu çalışmada yaşanan dönüşüm sürecinin bir parçası olarak belediyelerin performansları ele alınacaktır. Merkezi bütçeden önemli paylar alan belediyelerin kamu hizmetlerini daha etkili ve verimli kullanabilmeleri açısından performans değerlendirmesine tabi tutulması son derece önemlidir.

Bu çalışma parlamenter sistemden CHS'ne geçişle birlikte yerel yönetimlerin nasıl bir mali yapı sergilediğini bütçe uygulama sonuçlarını karşılaştırarak ortaya koymayı amaçlamaktadır. Elde edilen veriler merkez ve yerel ilişkilerinin seyri, yerel yönetimlerin mali yapıları, yerel yönetimlerin merkezi yönetime mali bağımlılıklarının boyutu ve mali performansı hakkında önemli ipuçları elde etmeye yardımcı olacaktır.

Çalışmada 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanunla en son büyükşehir belediyesi statüsü elde etmiş 14 büyükşehir belediyesinin Parlamenter Sistemde ve CHS'deki bütçe uygulama sonuçları karşılaştırılmıştır. Bu belediyelerin seçilme sebepleri arasında aynı dönemde büyükşehir olmaları, 2014 yerel seçimlerinden itibaren 8 yıldır büyükşehir olmaları (bu yılların 4'ü parlamenter, 4'ü de CHS), nüfuslarının benzer büyüklüklerde olması sayılabilir.

Ele alınan büyükşehir belediyelerinin bütçe gelirleri ile bütçe giderleri, bütçe uygulama sonuçları tablolarına (Bu veriler gelir-gider tablosunda da yer almaktadır.) finansal tablo analizi yapılarak kıyaslanmıştır. Son 8 yıllık mali performanslar incelenerek 2014-17 yıllarındaki Parlamenter Sistem dönemi ile 2018-2021 yıllarındaki CHS dönemindeki performanslarına bakarak karşılaştırma yapılmıştır. Bu genel karşılaştırmanın ardından, performans olarak dönemler arası farklılıklar varsa, performans üzerine neyin daha fazla etki ettiğini belirleyebilmek için analiz yapılmıştır. Analiz, EViews 12 istatistik paket programında en küçük kareler regresyon analizi yöntemiyle, 14 büyükşehir belediyesine ait 11 farklı verinin (belediye bütçelerinde yer alan 5'er temel gelir ve gider kalemi ile performans göstergesi) 8 yıllık periyotta ele alınmasıyla, toplamda 1.232 adet veri (panel veri) üzerinden yapılmıştır. Performans ölçümüne ilişkin gösterge değer olarak bütçe dengesi seçilmiştir.

Çalışmada muhasebe verileriyle yapılan karşılaştırmalı performans analizinde belediyelerin çoğunluğunun CHS döneminde performans artışı yaşadığı, diğer bir ifadeyle bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinden oransal olarak daha fazla olduğu göze çarpmaktadır.

Performans farklılığının sebeplerinin analizinde ise Parlamenter Sistem dönemi verilerine bakıldığında teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, diğer gelirler, personel giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, faiz giderleri ve sermaye giderlerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Performansın seyrini en çok etkileyen değişken "personel giderleri" olmuştur. Özellikle merkezi yönetimden gelen vergi paylarından oluşan ve büyük tutarlara ulaşan diğer gelirler kaleminin performansı en az etkileyen değişken olması dikkat çekicidir.

CHS dönemine bakıldığında bu kez istatistiksel olarak anlamlı değişkenlerin yalnızca diğer gelirler, cari transferler ve sermaye giderleri olduğu görülmektedir. Cari transferler değişkeninin katsayısı negatif ve çok yüksektir. Hane halkına ve kurum-kuruluşlara yapılan cari transferler arttıkça performans azalmamış, aksine 5 kattan fazla artmıştır. Bu dönemde dikkat çekici olan şey modelin açıklıcılık derecesinin düşmesi, önceki dönem 6 olan açıklayıcı değişken sayısının burada 3'e inmesidir. Bu dönem performansını etkileyen tek gelir kalemi, her ne kadar katsayısı önceki döneme göre düşmüş olsa da çoğunluğunu merkezi yönetimden gelen vergi paylarının oluşturduğu ve çok büyük tutarlarda olan "diğer gelirler" kalemidir.

Tüm bu bilgilerin ışığında, Parlamenter Sistem döneminde gelir-giderlerin yarıdan çoğunun bütçe sonucu üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu, CHS döneminde belediyelerin gelirlerinin giderlerinden fazla olma sebebinin "diğer gelirler" kalemiyle yani merkezden alınan vergi paylarıyla bağlantılı olduğu, cari transferlerin gelirlerin artışıyla birlikte artmıştır.

Anahtar Kelimeler: Panel veri regresyon, büyükşehir belediyelerin performansı, yerel yönetimler, bütçe gelirleri, bütçe giderleri

JEL Kodları: C33, H11, H70, H71, H72

FROM PARLIAMENTARY SYSTEM TO PRESIDENTIAL GOVERNMENT SYSTEM: A COMPARATIVE PERFORMANCE ANALYSIS OF LOCAL GOVERNMENTS

Abstract

With the April 16, 2017 Referendum, Turkey transitioned from the Parliamentary System to the Presidential System of Government (PSG). In this study, the performances of municipalities will be discussed as a part of the transformation process. It is extremely important that municipalities, which receive significant shares from the central budget, are subject to performance evaluation in order to use public services more effectively and efficiently. This study aims to reveal the financial structure of local governments with the transition from the parliamentary system to the PSG, by comparing the results of the budget implementation.

In the study, the budget implementation results of 14 metropolitan municipalities, which obtained the status of the last metropolitan municipality with the law numbered 6360 in 2012, in the Parliamentary System and the PSG were compared. The reasons for the election of these municipalities include being metropolitan in the same period and their populations of similar sizes.

By examining the financial performances of the last 8 years, a comparison was made by looking at the performances of the Parliamentary System period in 2014-17 and the PSG period in 2018-2021. Impact analysis after general comparison, was carried out using the least squares regression analysis method in the EViews 12 statistical package program. Budget balance was chosen as the performance indicator.

In the comparative performance analysis made with the accounting data in the study, it is striking that the majority of the municipalities experienced an increase in performance during the PSG, in other words, the budget revenues were proportionally higher than the budget expenditures.

In the analysis of the reasons for the performance difference, when the data of the Parliamentary System period are examined, it is seen that enterprise-property and other incomes, personnel, goods and services purchase, interest and capital expenses are significant. The variable that most affected the course of performance was “personnel expenses”. It is noteworthy that the other income item, which consists of tax shares from the central government and reaches large amounts, is the variable that least affects the performance.

Looking at the PSG period, this time it is seen that the only statistically significant variables are other incomes, current transfers and capital expenditures. The coefficient of the current transfers variable is negative and very high. The remarkable thing in this period is the decrease in the explanatory level of the model and the number of explanatory variables. The only income item that affected the performance of this period, although its coefficient decreased compared to the previous period, is the “other income” item, which is mostly composed of tax shares from the central government and which is in very large amounts.

More than half of the income-expenditures had a significant effect on the budget result in the Parliamentary System period, that the reason why the revenues of the municipalities were higher than their expenditures in the PSG period was related to the “other incomes” item, that is, the tax shares taken from the center, and that current transfers increased with the increase in revenues.

Keywords: Panel data regression, performance of metropolitan municipalities, local governments, budget revenues, budget expenditures

JEL Codes: C33, H11, H70, H71, H72

BULANIK MANTIK TEMELİNDE KAR TAHMİNLEMESİ: BİR İŞLETME UYGULAMASI

Öğr. Gör. Dr. Reşid ÇİĞDEM

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0002-5974-6267, resid.cigdem@gop.edu.tr*

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ÇİDEM

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0001-8017-2870, ibrahim.cidem@gop.edu.tr*

Özet

Kâr elde etmeyi amaçlayan bir işletmenin bu hedefe doğru ve bilinçli bir şekilde yön verebilmesi için öncelikle rasyonel kâr planlaması yapması gerektiği söylenebilir. Maliyet kontrolü, kâr planlamasının en önemli ayağıdır. Çünkü aşırı maliyetler işletmenin kârını azaltır ve önemli bir rekabet avantajını kaybetmesine neden olur. İşletmelerin kârları, elde edilen gelirlere ve katlanılan maliyetlere göre değişmekte olup, şirketlerde elde edilen kârlılık düzeyinden şirketin tüm birimleri (departmanları) sorumludur. Bir şirkette her türlü gelirlerin ve giderlerin toplamı kârlılığın belirleyicisi olduğundan, maliyet türlerinin detaylı olarak kayıt altına alınması, izlenmesi ve kontrol edilmesi önemlidir. Kesin olmayan bilginin üstesinden gelmek için güçlü bir araç olan bulanık mantık, bilimsel terminoloji ve teknolojide “fuzzy logic” kelimelerinin karşılığı olarak kullanılan ve belirsizlik altında düşünmeyi ve klasik mantık sistemine karşı geliştirilmiş çok değerli bir mantığı birleştiren, Aristo mantığına dayalı mantıksal bir sistemdir. Mantıksal sistemlerin temel amacı, verilen önermelerden yeni önermeler çıkarmak ve bu önermelerin doğruluk değerlerini belirlemektir. Bu çalışmanın amacı, zırai alanda faaliyet gösteren işletmenin bulanık mantık model yardımıyla kar tahminini hesaplayıp, bu alanda faaliyet gösteren işletmelerde karar vericilerin geleceğe yönelik hızlı ve doğru karar almalarına yardımcı olabilecek faydalı bilgiler elde etmektir. Çalışmada belirsizlik koşullarında işletmelerin geleceğe yönelik alacakları kararlara hümanist zihniyeti dâhil eden, uzman sezgisi ve deneyiminden yararlanan ve sözel bilgilerin matematiksel modellere dâhil edilmesini sağlayan bulanık mantık yöntemi kullanılmıştır. Süt üretim işletmelerinde kârın belirleyicisi olan maliyet verilerinden elde edilecek sağlıklı bilgilerle işletme yöneticilerinin doğru karar almalarını sağlaması ve isabetli kâr planlamaları yapabilmelerine yardımcı olması çalışmayı önemli kılmaktadır. Bulanık Mantık yöntemiyle kâr modelinin elde edilebilmesi için MATLAB 2018a programı kullanılmıştır. Model için giriş değişkenleri olarak Satış Hasılatı (SH), Sabit Maliyet (SM) ve Değişken Maliyet (DM), çıkış değişkeni olarak Kâr (K) kullanılmıştır. Hem giriş değişkenleri için hem de çıkış değişkeni için “çok düşük, düşük, orta, yüksek, çok yüksek” olmak üzere 5 dilsel terim tanımlanmıştır. Bu değişkenlere bulanık mantık model aşamaları uygulanarak elde edilen model sonucunda tahmini kâr sonucu 125.000 TL olarak bulunmuştur. İşletmenin aynı yıl boyunca yapmış olduğu fiili kârı yaklaşık 108.000 TL olarak tespit edilmiştir. Model kullanılarak elde edilen tahmini tutar ile fiili tutar arasındaki fark 17.000 TL olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak model oluşturularak elde edilen tahmini kar ile geleneksel yöntemle hesaplanan kâr arasında %16 fark elde edilmiştir. Bulanık mantık yönteminin uygulanması sonucunda hesaplanan kâr tutarı, geleneksel yöntemle elde edilen kâr tutarları birbirine yakın bulunmuştur. Literatürde bu modelle yapılmış çalışmalara bakıldığında %9-10 gibi oranların makul bir oran sayıldığı görülmüştür. Çalışma sonucunda modelin günümüz rekabet koşullarında hızlı ve isabetli karar vermek isteyen işletmeler tarafından kullanılabilceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kar, Maliyet, Bulanık Mantık, MATLAB

JEL Kodları: C13, M00

PROFIT ESTIMATION BASED ON FUZZY LOGIC: A BUSINESS APPLICATION

Abstract

It can be said that a business aiming to make a profit must firstly make rational profit planning in order to address this target accurately and consciously. Cost control is the most important base of profit planning. Because excessive costs reduce the profit of the business and cause it to lose an important competitive advantage. The profits of the businesses vary according to the incomes obtained and the costs bore, and all units (departments) of the company are responsible for the level of profitability achieved in the businesses. Since the sum of all kinds of incomes and expenses in a company is the determinant of profitability, it is critical to record, monitor and control the cost types in detail. Fuzzy logic, which is a powerful tool to overcome imprecise knowledge, is a logical system based on Aristotelian logic, which is used as the equivalent of “fuzzy logic” in scientific terminology and technology, combining thinking under uncertainty and a multi-valued logic developed against the classical logic system. The main purpose of logical systems is to derive new propositions from given ones and to determine their truth values. The aim of this study is to calculate the profit estimation of a business operating in the agricultural field with the help of fuzzy logic model and to obtain useful information that can help the decision makers in the businesses to make quick and accurate decisions for the future. In the study, fuzzy logic method, which includes the humanistic mindset in the decisions to be taken by the businesses for the future, benefits from expert discernments and experience, and ensures the inclusion of verbal information into mathematical models, was used. The fact that it helps business managers to make the right decisions and make accurate profit plans with the healthy information obtained from the cost data, which is the determinant of profit in dairy manufacture businesses, makes this study important. The MATLAB 2018a program was used to obtain the profit model with the Fuzzy Logic method. Sales Revenue (SH), Fixed Cost (SM) and Variable Cost (DM) were used as input variables for the model while Profit (C) was used as the output one. Five linguistic terms, “very low, low, medium, high, very high”, were defined for both input and output variables. As a result of the model obtained by application of fuzzy logic model stages to these variables, the estimated profit result was found to be 125.000 TL. The actual profit of the business during the same year was determined as approximately 108.000 TL. The difference between the estimated and the actual amount was calculated as 17.000 TL. As a result, a 16% difference was obtained between the estimated profit obtained by the model and the profit calculated with the traditional method. The profit amount calculated as a result of the application of the fuzzy logic method and the profit amounts obtained with the traditional method were found to be close to each other. When the studies conducted with this model in the literature are examined, it has been seen that rates such as 9-10% are considered as reasonable. As a result of the study, it was concluded that the model could be used by businesses that want to make quick and accurate decisions in today’s competitive conditions.

Keywords: Profit, Cost, Fuzzy Logic, MATLAB

JEL Codes: C13, M00

ULUSLARARASI FİNANSAL ENDEKSLER İLE BİST 100 ENDEKSİ ARASINDAKİ OYNAKLIK YAYILIMI: DECO-GARCH MODELİ

Dr. Öğr. Üyesi Selim GÜNGÖR
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
0000-0002-2997-1113, selim.gungor@gop.edu.tr

Özet

Bir piyasanın oynaklık seviyesinde gerçekleşen bir değişiklik, piyasa için yeni iletilen bilgileri kapsamaktadır. Bu yeni bilgi, küresel piyasalarda artan belirsizlikle ilgili olabilmektedir. Bu nedenle, küresel piyasalardaki belirsizlikler ile hisse senedi piyasaları arasındaki oynaklık yayılımlarının oynaklık tahmini, varlık değerlemesi ve optimal küresel portföylerin oluşturulması amacıyla ortaya konulması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca küresel piyasalardaki belirsizlikler ile hisse senedi piyasaları arasındaki bilgi akışlarının yönünün tespit edilmesi, etkin risk yönetimi stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 03.01.2012-27.05.2022 dönemi için uluslararası finansal endeksler ile BİST 100 endeksi arasındaki oynaklık yayılımını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışmada, uluslararası finansal endeksleri temsilen ABD Dolar (DXY) endeksi, CBOE Euro Para Birimi Oynaklık (EVZ) endeksi, CBOE Altın Oynaklık (GVZ) endeksi, CBOE Ham Petrol Oynaklık (OVX) endeksi ve CBOE Oynaklık (VIX) endeksi dikkate alınmıştır. Çalışmada değişkenler arasındaki oynaklık yayılımı Dinamik Eş Korelasyon GARCH (DECO-GARCH) modeliyle araştırılmıştır. Bulgular, zamanla değişken bir yapıda değişkenler arasındaki oynaklık yayılımının iki yönlü olduğunu, değişkenlerin negatif yönde ortak hareket ettiğini ve örneklem döneminde ilgili küresel faktörler ile BİST 100 endeks getirileri arasında güçlü bir finansal bağlantılılığın yaşandığını göstermiştir. Araştırma bulguları, örneklem döneminde ülkeler arasında gerçekleşen savaşlar, terör olayları, siyasi ve politik gerilimler, Covid-19 salgını, enerji krizleri, küresel ve ülkeye özgü jeopolitik riskteki artışlar gibi olumsuz bilgi ve haberlerin piyasalar üzerinde şok etkisi yarattığına, ilgili küresel faktörlerdeki (Türkiye ekonomisindeki) yüksek belirsizlik düzeylerinden dolayı piyasa katılımcılarının korkularının arttığı dönemlerde yatırımcıların yatırım yapmaktan kaçınarak belirsizlik düzeyi nispeten daha düşük BİST 100 endeksine (küresel faktörlere) yöneldiğine ve bu durumun da BİST 100 endeksinin (ilgili küresel faktörlerin) oynaklık düzeyini azalttığına işaret etmektedir. Bulgular, küresel piyasalar arasındaki finansal bağlantılılığın temelini oluşturan küresel faktörlerdeki dalgalanmaların özellikle COVID-19 gibi kriz dönemlerinde yatırımcılara ve politika yapıcılara dünya çapında hisse senedi piyasalarındaki potansiyel bulaşma etkileriyle ilgili faydalı sinyaller sağlayabileceğini göstermektedir. Bu nedenle yatırımcılar ve politika yapıcılar, küresel faktörler ile hisse senedi piyasalarındaki belirsizlik hareketlerini takip ederek piyasa riskleri konusunda ihtiyati tedbirler alabilirler. Bulgular ayrıca, küresel piyasa belirsizliklerinin zamana bağlı olarak nasıl değiştiğini ve yatırımcıların duyarlılığının alternatif varlık piyasalarındaki bu değişimleri nasıl izleyebileceğini göstererek yatırımcılar ve politika yapıcılar için değerli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Örtülü Oynaklık, ABD Dolar Endeksi, BİST Endeksi, Dinamik Eş Korelasyon GARCH (DECO-GARCH) Modeli.

JEL Kodları: C58, F37, G15.

VOLATILITY SPILLOVER BETWEEN INTERNATIONAL FINANCIAL INDICES AND BIST 100 INDEX: DECO-GARCH MODEL

Abstract

A change in the volatility level of a market covers newly transmitted information for the market. This new information may be related to the increasing uncertainty in global markets. Therefore, it is of great importance to reveal the volatility spillovers between the uncertainties in the global markets and the stock markets for the purpose of volatility estimation, asset valuation and creation of optimal global portfolios. Furthermore, determining the direction of information flows between the uncertainties in global markets and stock markets helps to develop effective risk management strategies. The aim of this study is to reveal the volatility spillover between international financial indices and BIST 100 index for the period 03.01.2012-27.05.2022. Accordingly, in the study, the US Dollar (DXY) index, the CBOE Euro Currency Volatility (EVZ) index, the CBOE Gold Volatility (GVZ) index, the CBOE Crude Oil Volatility (OVX) index and the CBOE Volatility (VIX) index have been taken into account, representing international financial indices. In the study, the volatility spillover between the variables was investigated with the Dynamic Equicorrelation GARCH (DECO-GARCH) model. The findings showed that the volatility spillover between the variables in a time-varying structure is bidirectional, the variables co-movement negatively and there is a strong financial interconnectedness between the relevant global factors and BIST 100 index returns in the sample period. Research findings point out that negative information and news such as wars between countries, terrorist incidents, political and political tensions, COVID-19 outbreak, energy crises, increases in global and country-specific geopolitical risks during the sampling period have a shock effect on the markets, investors avoid investing in the periods when the fears of market participants increase due to the high levels of uncertainty in the relevant global factors (in the Turkish economy) and turn to the BIST 100 index (global factors) with a relatively lower uncertainty level and this situation that the BIST 100 index (relevant global factors) reduces the volatility level. The findings indicate that fluctuations in global factors that underpin financial interconnectedness between global markets can provide useful signals to investors and policy makers about potential contagion effects in stock markets worldwide, especially during crisis periods such as COVID-19. For this reason, investors and policy makers can take precautionary measures about market risks by following global factors and uncertainty movements in stock markets. The findings also provide valuable information for investors and policy makers by demonstrating how global market uncertainties change over time and how investor sentiment can monitor these changes in alternative asset markets.

Keywords: Implied Volatility, US Dollar Index, BIST Index, Dynamic Equicorrelation GARCH (DECO-GARCH) Model.

JEL Codes: C58, F37, G15.

YATIRIM PROJE DEĞERLENDİRME: GÜNEŞ ENERJİSİ SANTRALİ (GES)ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Gizem Vergili

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak İşletme Fakültesi
0000-0003-1125-1772, gizemvergili@mehmetakif.edu.tr*

Aliye Gülşah Urgancı

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak İşletme Fakültesi
gulsah60urganci@hotmail.com*

Özet

Gelişen teknoloji ile beraber dünyada ve Türkiye’de enerji ihtiyacı gün geçtikçe katlanarak artmaktadır. Artan enerji talebini karşılamak amacıyla ülkeler ilk yıllarda fosil yakıtlara yönelmiştir. Yer altı kaynakları yönünden zengin olan ülkeler bu durumdan avantaj sağlayarak güç dengesinde diğer ülkelerin önüne geçmiştir. Fosil yakıtların yakın gelecekte tükenecek olması ve bazı çevresel problemlere yol açması gibi nedenlerin yanında ülkeler bu güç dengesini kendi lehine çevirip enerji arz güvenliğini sağlayarak enerji talebini karşılamak amacıyla yenilenebilir enerjiye yönelmiştir. Dünya Enerji Görünümü 2021 Raporu’na göre 2050 yılına kadar zorlu da olsa sıfır emisyon hedefine ulaşılması için toplum genelinde büyük çabalar sarf edilerek hem insan sağlığı için hem de ekonomik kalkınma için temiz enerjinin sağlayacağı avantajların ön plana çıkacağı ifade edilmektedir (World Energy Outlook, 2021: 4). İlerleyen süreçlerde gündem küresel enerji ekonomisi üzerinden şekillenecektir. Dünya Covid 19 pandemi süreciyle mücadele ederken bir yandan yenilenebilir enerji kaynaklarından rüzgar ve fotovoltaik güneş enerjisine artan ilgi dikkat çekmiştir. Ülke ekonomisinde büyümeyle ve enerji tüketimi ile ilgili literatürde pek çok çalışma yapılmış ve genelde eşbütünleşme ve nedensellik ilişkisine rastlandığı tespit edilmiştir (Aydın ve Bozdağ, 2018; Khobai, 2017; Dhungel, 2017; Gomez ve Rodriguez, 2015; Iyke, 2014; Kasperowicz, 2014; Ghosh, 2012; Acaravcı, 2010; Yuan, 2006). Tüm bu verilerden yola çıkarak bir ülkenin büyümesi ve enerji tüketimi arasında bulunan uzun dönemli ilişki ve nedensellik ilişkisi ülkelerin büyüme hedeflerine yaklaşırken enerjiye talebini artırmaktadır. Özellikle sanayi enerji tüketimi kilit noktayı oluşturmaktadır. Enerjide dışa bağımlılığı yüksek olan Türkiye gibi ülkeler de düşük maliyetli enerjiye ulaşımın yollarını aramaktadır. Hem doğa dostu hem de maliyetleri düşüren etkisiyle temiz enerji kaynakları olarak ifade edilen yenilenebilir enerji küresel enerji ekonomisinin merkezini oluşturmaktadır. İlk etapta kurulum maliyetinin yüksek olduğu yenilenebilir enerji kaynaklarında geri ödeme süresinin oldukça kısa olduğu görülmektedir. Hem sürekli enerji talebinin olması hem de artan enerji fiyatları bu yönde yatırımların artmasında teşvik edici olmaktadır. Yenilenebilir enerji yatırımı; istihdam yaratması bakımında ve uluslararası arenada hem rekabet edilebilirlik hem de iş birlikleri için büyük önem arz etmektedir. Çalışmanın ana konusunu oluşturan yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerji santralleri (GES) çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Güneş enerji santrallerinin maliyeti pek çok farklı unsura göre değişkenlik göstermektedir. Etki eden faktörlere çıkan yönetmelikler, uygulanan teşvikler ve kullanılan ekipmanların fiyatı ve en önemlisi döviz kurunda yaşanan değişkenlikler gibi parametreler örnek gösterilebilmektedir. GES projelerin finansman yöntemleri ve teşvik sistemi değerlendirilerek, örnek bir yatırımın fizibilite raporu üzerinden GES yatırım projesinin değerlendirilmesi ele alınmıştır. Yatırım proje değerlendirme yöntemlerinin hem statik hem de dinamik versiyonları ele alınarak, Geri Ödeme Süresi (GÖS), Net Bugünkü Değer (NBD), İç Karlılık Oranı (İKO) ve Fayda Maliyet Analizi kullanılmıştır. Ayrıca GES projelerine ilişkin yönetmelik güncel mevzuata da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güneş Enerjisi Santrali, Yenilenebilir Enerji, Yatırım Değerlendirme, Net Bugünkü Değer (NBD)

JEL Kodları: F65, H43, O13, Q42

INVESTMENT PROJECT EVALUATION: SOLAR POWER PLANT(SPP) EXAMPLE

Abstract

With the developing technology, the need for energy in the world and in Turkey is increasing exponentially day by day. To meet the increasing energy demand, countries turned towards fossil fuels in the early years. Countries that are rich in underground resources have taken advantage of this situation and surpassed other countries in the balance of power. In addition to reasons such as the fact that fossil fuels will run out in the near future and cause some environmental problems, countries have turned to renewable energy in order to meet their energy demand by turning this balance of power in their favor and ensuring energy supply security. According to the World Energy Outlook 2021 Report, it is stated that the advantages of clean energy will come to the fore both for human health and economic development by making great efforts throughout the society in order to reach the zero emission target, even if it is challenging, until 2050 (World Energy Outlook, 2021: 4). In the following processes, the agenda will be shaped through the global energy economy. While the world is struggling with the Covid 19 pandemic process, increasing interest in wind and photovoltaic solar energy from renewable energy sources has drawn attention. Many studies have been conducted in the literature on growth and energy consumption in the country's economy, and it has been determined that there is a cointegration and causality relationship in general (Aydın & Bozdağ, 2018; Khobai, 2017; Dhungel, 2017; Gomez & Rodriguez, 2015; Iyke, 2014; Kasperowicz, 2014; Ghosh, 2012; Acaravcı, 2010; Yuan, 2006). Based on all these data, the long-term relationship and causality relationship between a country's growth and energy consumption increases the demand for energy as countries approach their growth targets. In particular, industrial energy consumption constitutes the key point. Countries such as Turkey, which have high foreign dependency in energy, are also looking for ways to reach low-cost energy. Renewable energy, which is expressed as clean energy sources with its nature-friendly and cost-reducing effect, constitutes the center of the global energy economy. It is seen that the payback period is quite short in renewable energy sources where the installation cost is high in the first place. Both the continuous demand for energy and the increasing energy prices are encouraging for the increase in investments in this direction. Renewable energy investment; It is of great importance in terms of employment creation and both for competitiveness and cooperation in the international arena. Solar power plants (SPP), which is one of the renewable energy sources, is the main subject of the study. The cost of solar power plants varies according to many different factors. Parameters such as regulations, incentives applied and the price of the equipment used, and most importantly, the fluctuations in the exchange rate can be shown as examples to the affecting factors. By evaluating the financing methods and incentive system of SPP projects, the evaluation of the SPP investment project is discussed through the feasibility report of an exemplary investment. By considering both static and dynamic versions of investment project evaluation methods, Payback Period (PPP), Net Present Value (NPV), Internal Profitability Ratio (IRR) and Cost-Benefit Analysis were used. In addition, the current legislation on the SPP projects is also included.

Keywords: Solar Power Plant, Renewable Energy, Investment Evaluation, Net Present Value (NPV)

JEL Codes: F65, H43, O13, Q42

FİNANSAL GELİŞMİŞLİK VE HANE HALKI ENERJİ TÜKETİMİ: AMPİRİK BİR UYGULAMA

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KOÇ

Sakarya Üniversitesi

0000-0003-2737-9324, mustafakoc@sakarya.edu.tr

Özet

Enerji tüketimi ülkelerin her zaman önemli bir gündemi olmuştur. Çünkü Türkiye'nin de aralarında olduğu pek çok ülke enerji üretimi ve tüketimi dengesini sağlayamadığı için enerji ithalatı yapmak zorundadır. Bu tüketimin ülkenin finansal gelişmişliği ile ilişkisi ise çok sayıda çalışmaya konu olmuştur. Finansal gelişmişliğin enerji tüketimi üzerindeki etkisinin tespit edilmesi, düzenleyici kurum ve kuruluşlara politika üretme konusunda da yardımcı olmaktadır. Finansal gelişmişlik ve enerji tüketimi üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında farklı bulgular ve bu sebeple farklı teorik yaklaşımlar söz konusudur. Bir yaklaşımda finansal gelişmişlik artan ekonomik refahla birlikte bireylerin enerji tüketen ürünleri satın alması sonucu enerjiye olan talebi artırmaktadır, bir diğer yaklaşıma göre ise finansal gelişmişlik teknolojik ürünlerin finansmanı ile birlikte enerji tasarruflu ürünlerin üretilmesini desteklemekte ve mevcut enerji tüketimi üzerinde azaltıcı bir etkiye sahip olmaktadır. Literatürde finansal gelişmişliğin hane halkı enerji tüketimi üzerine etkisini inceleyen çalışmanın olmadığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple, bu çalışma finansal gelişmişlik ile hane halkı enerji tüketimi arasındaki ilişkiyi bu teorik yaklaşımlar kapsamında incelemektedir. Bu kapsamda 38 farklı ülkenin 2011-2019 yılları arasındaki verisi incelenmiştir. Dumitrescu Hurlin panel nedensellik ve Westerlund panel eşbütünleşme testleri sonuçlarına göre bu iki değişken arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. GLS regresyon testi sonuçlarına göre finansal gelişmişliğin hane halkı enerji tüketimi üzerine pozitif bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, finansal gelişmişlik bireyin enerji tasarruflu ürünlerin tüketimine kıyasla, genel tüketimi artırdığı ve bu durumun hane halkı toplam enerji tüketimini yükselttiği tespit edilmiştir. Ayrıca hane halkı toplam enerji tüketimi içerisinde ısınma ve soğutmanın payının yüksek olması da enerji tasarruflu ürünlerin tasarruf etkisinin nihai enerji tüketimi üzerinde düşük etkiye sahip olduğu söylenebilir. Politika yapıcılara öneride bulunmak gerekirse, hane halkı enerji tüketiminin azaltılması için bireyin enerji tüketen ürünlere erişimine imkan sağlayan finansman yollarının kısıtlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Gelişmişlik, Hane Halkı Enerji Tüketimi

JEL Kodları: Q43, P34

FINANCIAL DEVELOPMENT AND HOUSEHOLD ENERGY CONSUMPTION: AN EMPIRICAL APPLICATION

Abstract

Energy consumption has always been an important agenda of countries. Because many countries, including Turkey, have to import energy because they cannot balance energy production and consumption. The relationship between this consumption and the financial development of the country has been the subject of many studies. Determining the effect of financial development on energy consumption also helps regulatory institutions and organizations in policy making. When we look at the studies on financial development and energy consumption, there are different findings and therefore different theoretical approaches. In one approach, financial development increases the demand for energy as a result of individuals' purchasing energy-consuming products with increasing economic welfare. According to another approach, financial development supports the production of energy-efficient products with the financing of technological development and has a reducing effect on total energy consumption. It is observed that there is a gap in the literature examining the effect of financial development on household energy consumption. Therefore, this study examines the relationship between financial development and household energy consumption within the scope of these theoretical approaches. In this context, the data of 38 different countries between 2011 and 2019 were examined. According to the results of Dumitrescu Hurlin panel causality and Westerlund panel cointegration tests, a significant relationship was determined between these two variables. According to the results of the GLS regression test, it has been observed that financial development has a positive effect on household energy consumption. As a result, it has been determined that financial development increases the overall consumption of the individual compared to the consumption of energy-saving products, and this situation increases the total energy consumption of the household. In addition, it can be said that the higher share of heating and cooling in the total energy consumption of households causes the decrease in the saving effect of energy-saving products on the final energy consumption. To make a recommendation to policy makers, it is recommended to limit financing that allow the individual to access energy-consuming products in order to reduce household energy consumption.

Keywords: Financial Development, Household Energy Consumption

JEL Codes: Q43, P34

ENERJİ TÜKETİMİ KARBONDİOKSİT EMİSYONU VE SEÇİLİ BİST ENDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

1. Dr. Serpil SUMER

*Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi
0000-0001-8452-0393, serpil.sumer@atauni.edu.tr*

Özet

Küreselleşme ile birlikte sınırların ortadan kalkması, finansal kaynaklara erişimi kolaylaştırmıştır. Finansal gelişmeyle birlikte üretim kapasitesinin artması da daha fazla fosil yakıt temelli enerji kaynaklarının kullanımını arttırmaktadır. Finansal gelişme beraberinde piyasalarda likiditeyi bollaştırmakla beraber tüketicilerin de daha kolay kredi almalarını sağlamakta ve bunun doğal sonucu olarak da tüketiciler otomobil gibi enerji tüketimi yoğun araçları kullanmaya yönelmişlerdir. Üretim sürecindeki kullanımı dışında enerji, insanların günlük yaşamlarının bir parçasını oluşturmakta ve böylelikle enerji kaynaklarının kullanımı, karbondioksit (CO₂) salınımını arttırmaktadır. Enerji kullanımı, finansal gelişmişlik ve karbondioksit salınımı bir döngü içerisinde yer aldığından, tüm bu sarmal, atmosfere salınan karbondioksit (CO₂) emisyonun miktarını her geçen gün arttırmaktadır. Gün geçtikçe artan karbondioksit (CO₂) emisyonu ile küresel ısınma ve iklim değişikliği, son yüzyılın başa çıkması gerektiği en önemli sorun olarak kendini göstermektedir. Bu noktadan hareketle doğan çalışmanın amacı, enerji tüketimi, karbondioksit emisyonu ve finansal gelişmişlik arasındaki ilişkiyi inceleyerek, sektörler bazında anlamlı sonuçlar ortaya koymaktır. Bu amaçla karbondioksit emisyonunun bağımlı değişken; enerji tüketiminin ve finansal gelişmenin ise bağımsız değişken olarak ele alındığı modeller oluşturulmuştur. BİST kapsamında yer alan sınai, mali ve hizmet endeksleri kullanılarak yapılan bu çalışmada regresyon analiz yöntemi ile Eviews 11 programı kullanılmıştır. Finansal gelişmişlik değişkenini, BİST endeksleri bazında inceleyen çalışma kapsamında veriler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Dünya Bankası veri tabanlarından derlenmiştir. Çalışma sonucunda geline noktada ise finansal gelişmişlik enerji tüketiminde artışa yol açarken, tüketilen enerji de karbon emisyon oranını arttırmaktadır. Ayrıca karbon emisyonunun BİST endeksleri bazında farklılık göstermesi çalışma sonucunda geline noktalardan biridir. Bu bağlamda finansal gelişmişliğin, doğrudan ve dolaylı olarak karbondioksit (CO₂) emisyonu artışına yol açtığı söylenebilir. Gerek küresel ısınmanın gerekse iklim değişikliğinin önlenmesi adına, mikro düzeyde enerjinin yoğun kullanıldığı sektörlerin, üretim süreçlerinde yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmeleri ve bu doğrultuda da özellikle finans kuruluşlarının sürdürülebilir yeşil finans kredilerinin önünü açması; makro düzeyde de devlet politikaları açısından çevreci işletmelerin ve finans kurumlarının yeşil finans açısından desteklenmesi çalışma sonucunda önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: CO₂, Finansal Gelişmişlik, Enerji Tüketimi
JEL Kodları: C32, O44, Q40

THE RELATIONSHIP BETWEEN ENERGY CONSUMPTION CARBON DIOXIDE EMISSION AND SELECTED BIST INDICES

Abstract

The disappearance of borders with globalization has facilitated access to financial resources. The increase in production capacity with financial development also increases the use of more fossil fuel-based energy sources. Along with financial development, it increases the liquidity in the markets and enables consumers to get loans more easily, and as a natural result, consumers tend to use energy-intensive vehicles such as automobiles. Apart from its use in the production process, energy forms a part of people's daily lives and thus the use of energy sources increases carbon dioxide (CO₂) emissions. Energy use, financial development and carbon dioxide emissions take place in a cycle. This cycle increases the amount of carbon dioxide (CO₂) emissions released into the atmosphere day by day. Global warming and climate change, with the increasing carbon dioxide (CO₂) emissions day by day, are the most important problems that have to be dealt with in the last century. For this purpose, the study aims to examine the relationship between energy consumption, carbon dioxide emissions, and financial development, and to reveal meaningful results based on sectors. For this purpose, models in which carbon dioxide emissions are dependent variables, energy consumption and financial development are independent variables have been created. In this study, which was carried out using BIST indices (industrial, financial, and service), the regression analysis method and the Eviews 11 program were used. Within the scope of the study, which examines the financial development variable based on BIST indices the data were compiled from the databases of the Central Bank of the Republic of Turkey and the World Bank. At the point reached as a result of the study, while financial development leads to an increase in energy consumption, the consumed energy also increases the carbon emission rate. In addition, the fact that carbon emissions differ based on BIST indices is one of the points reached as a result of the study. In this context, it can be said that financial development, directly and indirectly, leads to an increase in carbon dioxide (CO₂) emissions. To prevent both global warming and climate change, it is suggested as a result of the study that sectors that use energy intensively at the micro level should turn to renewable energy sources in their production processes, and environmental-friendly enterprises and financial institutions should be supported in terms of green finance in terms of government policies at the macro level.

Keywords: CO₂, Financial Development, Energy Consumption.

JEL Codes: C32, O44, Q40

YENİ NESİL FİNANSMAN KAYNAĞI: TOKENLAŞTIRMA

Prof. Dr. Ümmühan ASLAN

*Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi
0000-0002-7926-6244, ummuhan.aslan@bilecik.edu.tr*

Arş. Gör. Enes ÖZCAN

*Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi
0000-0002-4314-9898, enes.ozcan@bilecik.edu.tr*

Özet

Para sistemi, dijitalleşme ve gelişen teknolojiler ile birlikte yeni bir forma dönüşmektedir. Bu dönüşüm ise 2008 yılında takma adı Satoshi Nakamoto olan kişi ya da kişiler tarafından yayınlanan, “Eşten Eşe Elektronik Nakit Sistemi” olarak ifade edilen, “Peer to Peer Electronic Cash System” başlıklı makale ile başlamıştır. Para sistemindeki merkezi yapılar, merkeziyetsiz, anonim ve otonom yapılara dönüşmektedir.

Merkeziyetsiz bir yapı içinde para basma, para transfer etme, para saklama veya borç para alma veya borç para verme gibi işlemler, dağıtık defter teknolojisinin bir türü olarak ifade edilen Blockchain teknolojisi aracılığı ile mümkün olmaktadır. Blockchain teknolojisi, değer transferini, saklanması ve üretilmesini sağlayan bir teknolojidir. Bu teknoloji, verilerin dağıtık olarak milyonlarca bilgisayarda saklanması, aktarılması ve üretilmesinin yanı sıra emniyette olmasını sağlamaktadır.

Blockchain teknolojisi üzerinde üretilen, saklanan, bir hakkı temsil eden ve transfer edilebilen varlıklara kripto varlık denilmektedir. Bu varlıklar kendi içinde coin ve token olarak ikiye ayrılmaktadır. Coin olarak isimlendirilen kripto varlıklar, para özelliği taşıyan varlıklardır ve kendi blockchain sistemleri üzerinde üretilmektedir. Tokenlar ise bir değeri temsil veya sembolize eden kripto varlıklardır ve bir başka blockchain üzerinde üretilmektedirler. Token olarak isimlendirilen kripto varlıklar, sahip olunan bir ekonomik değeri temsil edebildikleri gibi, fikri ve sınai hakları da temsil edebilmektedirler. Bir başka ifade ile hisse senetlerini, bir sanat eserini, bir edebi eser tokenize edilebilmektedir. Bu tür değerlerin tokenize edilmesi ise sahibine fon sağlamaktadır. Merkeziyetsiz finans (DEFI), Değiştirilemeyen (Biricik) Token(NFT) işlemleri ve hisse token işlemleri yeni nesil fon kaynağı olarak tanımlanmaktadır.

Bu çalışmada, internete dayalı yeni nesil bir fonlama tekniği olan, ve bir tür kitle fonlaması olarak da ifade edilen, kripto varlıklardan tokenleştirme; ele alınacaktır. Bu bağlamda öncelikli olarak işletmelerin fon bulma yöntem ve teknikleri üzerinde durulacaktır. Daha sonra yeni nesil fonlama türü olan tokenleştirme ve işletmelerin tokenleştirme yoluyla elde edecekleri yeni fon kaynaklarının, fayda ve sakıncaları ile bu fon kaynaklarının geleceği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Nesil Fonlama, İnternete Dayalı Fonlama, Tokenleştirme, Token, Kripto Varlıklar
JEL Kodları: F65, M40, M41

NEW GENERATION FINANCING SOURCE: TOKENIZATION

Abstract

The monetary system is transforming into a new form with digitalization and developing technologies. This transformation started with the article titled “Peer to Peer Electronic Cash System”, which was published in 2008 by the person or persons whose nickname is Satoshi Nakamoto. Centralized structures in the monetary system are turning into decentralized, anonymous and autonomous structures.

Transactions such as printing money, transferring money, storing money or borrowing or lending money in a decentralized structure are possible through Blockchain technology, which is expressed as a type of distributed ledger technology. Blockchain technology is a technology that enables the transfer, storage and production of value. This technology ensures that data is distributed, stored, transmitted and produced on millions of computers, as well as secure.

Assets produced, stored, representing a right and transferable on blockchain technology are called crypto assets. Two types of these assets are coins and tokens. Coins are assets with money characteristics and are produced on their own blockchain systems. On the other hand Tokens are crypto assets that represent or symbolize a value and are produced on another blockchain system. Tokens can represent an economic value, as well as intellectual and industrial rights. In other words, stocks or a work of art or a literary work can be tokenized. Tokenization of such values provides funds to the owner. Decentralized finance (DEFI), Non-Fungible (Unique) Token (NFT) transactions and stock token transactions are defined as the new generation fund source.

In this study, tokenization, which is a new generation funding technique based on the internet, and one of the crypto asset types, which is also expressed as a kind of crowdfunding, will be discussed. In this context, primarily the methods and techniques of finding funds for enterprises will be emphasized. Then The benefits and drawbacks of new funding sources that businesses will obtain through tokenization and the future of these funding sources will be evaluated.

Keywords: New Generation Funding, Internet-Based Funding, Tokenization, Tokens, Crypto Assets

JEL Codes: F65, M40, M41

9. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ
9th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE RESEARCH